

*Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
Факультет іноземних мов
Кафедра романо-германської філології
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія
Університет Мармара (м. Стамбул, Туреччина)
Люблінський католицький університет Івана Павла II (м. Люблін, Польща)
Університет Яна Кохановського (м. Кельце, Польща)
Федерація «Обмін Франція-Україна»
Спілка літературознавців Німеччини*

*Матеріали
III Міжнародної науково-практичної
конференції
**«Франкофонія в умовах глобалізації і
полікультурності світу»***

25 березня 2021 р.

м. Тернопіль

III МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

УДК 81(063)

ББК 80/84

*Рекомендовано до друку вченою радою ТНПУ імені Володимира Гнатюка
(протокол № 10 від 30 березня 2021 р.)*

Франкофонія в умовах глобалізації і полікультурності світу: збірник тез III Міжнародної науково-практичної конференції/Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка. Тернопіль: ТНПУ імені Володимира Гнатюка, 2021. 195 с.

Збірник містить матеріали науково-практичної конференції з актуальних питань дослідження мови в різних аспектах, а також методики викладання іноземних мов і перекладу у вищих навчальних закладах. Конференція збрала науковців та студентів з різних міст України та інших країн. Матеріали конференції можуть бути цікавими та корисними для науковців, аспірантів, викладачів і студентів вищих навчальних закладів.

Рецензенти:

Ірина Задорожна, д-р пед. наук, професор кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка;

Ірина Заліпська, к. філол. наук, доцент кафедри української філології Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського МОЗ України;

Світлана Рибачок, к. філол. наук, доцент кафедри іноземних мов та професійної комунікації Західноукраїнського національного університету

Головний редактор

Ольга Косович – д-р філол. наук, проф.

Заступники головного редактора:

Мар'яна Сокол – д-р пед. наук, проф.

Ірина Шундікова – к. філол. наук, асист.

Редакційна колегія:

Роман Серонь, д-р пед. наук, проф. (Польща), **Ольга Станіслав**, д-р філол. наук, проф., **Ірина Задорожна**, д-р пед. наук, проф., **Лілія Морська**, д-р пед. наук, проф., **Інга Кірковська**, д-р філол. наук, проф., **Віктор Дребет**, д-р філол. наук, проф., **Микола Кебало**, к. філол. наук, доц., **Тетяна Цепенюк**, к. філол. наук, доц., **Іван Яцюк**, к. філол. наук, доц., **Андрій Турчин**, к. пед. наук, доц., **Ольга Царик**, д-р пед. наук, проф., **Роман Бубняк**, к. філол. наук, доц., **Ольга Пежинська**, к. філол. наук, доц., **Ольга Пермякова**, к. пед. наук, доц., **Світлана Коновальчук**, к. пед. н., асист., **Ганна Бубняк**, асист., **Олександр Шевчук**, асист.

Редакційна колегія не обов'язково поділяє позицію, висловлену авторами у статтях, та не несе відповідальності за достовірність наведених даних і посилань.

Адреса кафедри: Тернопільський національний педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, вул. М. Кривоноса, 2а, каб. 903, м. Тернопіль, 46027, Україна тел.: (0352) 43-59-67 E-mail: dobrakafedra@ukr.net

© Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, 2021

Високоповажні учасники конференції!

Маю велику честь уже втретє відкривати Міжнародну науково-практичну конференцію, присвячену Франкофонії, і яка проводиться в рамках Свята Франкофонії та загалом декларує полікультурність у модерному світі.

Ситуація, яка складається в сучасних умовах така, що національні мови все більш витісняються англійською. Сьогодні навіть французька мова і культура – після трьох століть домінування – змушені боротися за виживання. Вишукана французька мова і висока французька культура поступаються місцем зручній і корисній англійській мові і масовій американській культурі. Тією чи іншою мірою ця проблема стоїть перед всіма мовами та культурами, а в кінцевому рахунку – перед культурою взагалі.

Франкофонія є унікальним явищем. На відміну від багатьох політичних, військових і економічних об'єднань та союзів, які існують у світі, вона стала однією з перших міжнародних організацій, головним принципом формування і діяльності якої виступає французька мова і культура. У всіх своїх амплуа Франкофонія має значні успіхи і досягнення. Що стосується французької мови, що складає сам фундамент Франкофонії, завдяки якій вона існує як єдиний лінгвістичний простір, то її положення в цілому є цілком прийнятним. Вона залишається мовою міжнародного права, почувавши себе в цій ролі достатньо впевнено. Абсолютна кількість франкофонів у світі зростає, причому в останні роки цей ріст посилюється. Загальна тенденція така, що французька мова все менше є мовою однієї тільки Франції і все більше – мовою Франкофонії.

Вона зберігає свою ауру мови справжньої культури, особливої відмінності, виступає знаком належності до еліти. В Європі французька мова часто сприймається як своєрідний «європаспорт». В Латинській Америці вона виступає як альтернативна мова міжнародного спілкування. В Африці вона є засобом національного об'єднання, засобом соціального просування і знаком соціального престижу. На Близькому Сході в ній бачать мову, здатну протистояти гегемонії англо-американської мови. В Японії її розглядають як спосіб усвідомлення небезпеки всезагальної англофонної уніфікації.

Сьогоднішній науковий форум якраз і зосереджено на питаннях французької мови, а загалом її положення з-поміж інших мов.

Щоразу наша конференція збирає багато вчених не тільки з України, а й з інших країн. Це свідчить про актуальність тих проблем, яким присвячена конференція. Так, сьогодні ми спостерігаємо становлення нової системи лінгвістичних досліджень, орієнтованої на входження в світовий науковий простір. І дуже показово, що ми є не сторонніми спостерігачами, а й активними учасниками цього глобального процесу.

Сподіваюся, що участь у нашій конференції – це не лише чудова нагода приєднатися до наукових дискусій та обміну досвідом із лінгвістичних питань, але і своєрідна платформа для нових контактів і майбутніх спільних проєктів, для представлення своїх концепцій та обговорення можливостей ефективної співпраці з провідними університетами України та зарубіжжя.

Бажаю всім учасникам конференції знайти серед різноманіття тем і доповідей те, що буде цікаво й корисно; сподіваюся, що робота буде супроводжуватися плідною та конструктивною дискусією. Успішної Вам роботи на конференції та у щоденній науковій праці!

Ольга В. Косович,

Докторка філологічних наук, Докторка габілітована в галузі мовознавства, професорка, завідувачка кафедри романо-германської філології Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

НАПРЯМ 1

**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ
ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

ГЕНІТИВНІ МЕТАФОРИ В ПОЕЗІЇ ОЛЕГА ОЛЬЖИЧА

Бабій І. М.

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри загального мовознавства і слов'янських мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Хом'як Г. А.

*магістрантка групи мСОУМа-12
факультету філології і журналістики
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Наукові розвідки, присвячені аналізу ідіостилю письменників, особливо актуальні сьогодні. Предметом нашого розгляду стали метафори в поезії Олега Ольжича, відомого письменника, талановитого представника «Празької школи» поетів, борця і патріота. «Поет-інтелектуаліст розробляв історіософську проблематику, свої поетичні візії будував на основі образів слов'янської праісторії, античної Греції і Риму, оспівував «золотий вік» людства. Водночас пропагував концепцію вольової людини, українського патріота, борця за незалежну Україну» [7, с. 390], тому тривалий час творчість Олега Ольжича була вилучена з літературного процесу.

Мета нашої статті – охарактеризувати семантико-функціональні особливості генітивних метафор у поезії Олега Ольжича.

У сучасній лінгвістиці метафори досліджували у своїх працях Г. Винокур, Н. Арутюнова, Л. Пустовіт, Н. Сологуб, Л. Ставицька, С. Єрмоленко, Л. Мацько, Л. Кравець та ін. «Поетична і наукова спадщина Олега Ольжича

досі не упорядкована і не опрацьована. Сучасникам відомі три поетичні збірки «Рінь» (1935) і «Вежі» (1940) – вийшли ще за життя поета, а «Підзамчя» побачила світ лише в 1946 р.» [2, с. 332]. Метафори, вжиті в поезії Олега Ольжича, поки що не були в колі наукової уваги, тому наше дослідження вважаємо *актуальним*.

Поетичний текст «репрезентує особливий світ, створений відповідно до вимог естетичного ідеалу. Тому в поетичному тексті переважає концептуальна інформація, яка є творчим переосмисленням письменником фактів, подій, процесів навколишнього світу та відношень між ними. Одним із засобів реалізації цієї інформації постає метафора, яка й творить багатоплановість, показує нове через відоме, а у відомому розкриває приховане» [2, с. 67].

Метафора є «найпродуктивнішим креативним засобом збагачення мови, виявом мовної економії» [6, с. 97]. За граматичним вираженням метафори традиційно поділяють на субстантивні (генітивні), атрибутивні, дієслівні, комбіновані. У центрі нашої уваги будуть генітивні метафори (як вид субстантивних), виявлені в поезії Олега Ольжича.

Зазначимо, що метафори є активним образним засобом у мовотворчості поета, за допомогою них митець створює глибокі образи. У його поезії знаходимо низку традиційних та індивідуально-авторських метафор.

«В образах і мові поезій відчувається глибоке знання О. Ольжичем історії людства, епох і катаклізмів, простежується глибоке історичне мислення. В одному невеличкому вірші він уміє з давноминулого, яке дано «аж правнукам узріти», йти до сучасності» [3, с. 333].

Як відомо, *генітивними* називають двочленні іменникові метафори, в яких другий член виражений формою родового відмінка (*голос правди, біль душі* і под.). У поезії Олега Ольжича знаходимо групу цікавих авторських генітивних метафор. Вони характеризують природу, явища природи і под., наприклад: «Яке *намисто золотавих днів* / В одній краплині бурштину укрито!» [5, с. 124].

Нерідко субстантивні метафоричні конструкції характеризують *психологічний стан* ліричного героя, його настроїв, почуття і відчуття, наприклад: «І нести *солодкий тягар тасмниць* / І *гостру петарду наказу*» [5, с. 89].

У субстантивних метафоричних конструкціях одним із компонентів виступають т.зв. поетизми (*небо, зоря, сонце, зірка* і под.), що є світловими назвами, наприклад: «Щитів і шкур гарячі плями, / *Сліпучість сонця і списів*» [5, с. 68].

У поезії О. Ольжича субстантивні метафори містять виразне емоційно-експресивне забарвлення, коли одним із компонентів виступають *абстрактні іменники* – назви емоцій, почуттів, відчуттів, рис характеру, наприклад: «На порозі старого світу, / *Де брехні і облуди тьма*» [5, с. 129]. Часто метафори побудовані на вживанні поетизмів *мрія, серце, щастя, душа* і под., наприклад: «Товаришу мій, брате, / *Горіння одних бажань!*» [5, с. 82].

«У мові художньої літератури активно вживаною є лексика на позначення кольору, яка характеризується багатством семантичної наповненості та виконуваних функцій у контексті твору, що зумовлюються естетичними можливостями цих лексем» [1, с. 1]. У поезії О. Ольжича виявляємо генітивні метафори, побудовані на сприйманні кольору, наприклад:

«Закохане в свої тугії луки

І в *бронзу* власних мускулистих *тіл*» [5, с. 73].

У процесі «творення метафори митець має на меті якомога точніше передати власні відчуття в оригінальній формі, розкриваючи тим або ще один аспект уже відомого, або щось цілком нове» [4, с. 68].

У поетичній творчості О. Ольжича знаходимо велику кількість *індивідуально-авторських* субстантивних метафор, які часто пов'язані з вираженням психологічного стану персонажів, наприклад: «Не пурпур оздобою шат твоїх єсть, / А чорна *сироватка* зради» [5, с. 97]; «*Сталь* нової доби, що завершує коло одвічне, / *Холод* віку заліза мав взори нестерпно пекучі» [5, с. 77].

Як свідчать наші спостереження, іменникові метафори нерідко доповнюють прикметники, утворюючи тричленну метафоричну конструкцію, наприклад: «*О горда певність* дужої руки, / *Набряклих* м'язів радісне щеміння» [5, с. 78].

У проаналізованій поезії зафіксовано розгорнуті метафори, побудовані шляхом поєднання кількох граматичних різновидів метафор, а саме:

– генітивної та прикметникової: «*Яке намисто* золотавих днів / В одній краплині бурштину укрито!» [5, с. 124]; «І нести *солодкий тягар таємниць* / І *гостру петарду* наказу» [5, с. 89];

– генітивної, прикметникової та дієслівної: «Крізь сірий мармур часу *проступає* / *Твоєї цери* ніжна *рожевінь*» [5, с. 62]; «Здавалося, у попелі умер, / *Погас* вже *гарячковий* *огник* Риму» [5, с. 79];

– генітивної та дієслівної: «Посвідчують, що він не спить, / І *пророкують* час *світання*» [5, с. 33]; «Сколихнувся під стріхою дим, / І *метнулись* *крила* вогня» [5, с. 58].

Як бачимо, у поезії Олега Ольжича генітивні метафори часто містять емоційно-експресивне забарвлення, служать важливим засобом вираження емоційного стану ліричного героя, а також виступають виразним характеризувальним засобом.

Література:

1. Бабій І. М. Семантика, структура та стилістичні функції назв кольорів у сучасній українській мові (на матеріалі малої прози В. Стефаника, М. Коцюбинського, М. Хвильового): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Київ, 1997. 21 с.

2. Історія української літератури ХХ століття / за ред. В. Г. Дончика. У 2 кн. Кн. 2. Київ: Либідь, 1998. 456 с.

3. Історія української літератури: ХХ – поч. ХХІ ст.: навч. посіб. / за ред. В. І. Кузьменка. У 3 т. Т. 1. Київ: Академвидав, 2013. 592 с.

4. Кравець Л. Динаміка метафори в українській поезії ХХ ст.: монографія Київ: ВЦ «Академія», 2012. 416 с.

5. Ольжич О. Незнаному Воякові. Київ: Фундація імені О. Ольжича, 1994. 432 с.

6. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: підручник. Полтава: Довкілля-К, 2008. 712 с.

7. Срібний птах: хрестоматія з української літератури для 11 кл. загальноосв. навч. закл. 2-ге вид., перероб. і доп. У 2 част. Ч. І. Київ: Освіта, 2005. 512 с.

УРБАНОНІМИ ЯК ЗАСІБ ЛОКАЛІЗАЦІЇ ДІЇ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ (на матеріалі роману Гюнтера Грасса «Бляшаний барабан»).

Бияк Н. Я.

кандидат філол. наук, доц.

*кафедри німецької філології та методики навчання німецької мови,
Тернопільський національний університет імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна*

До основної функції топонімів у художньому творі належить локалізаційна. Саме топонім, називаючи той чи інший географічний об'єкт, допомагає локалізувати дію твору. Німецький письменник Гюнтер Грасс у своєму романі «Бляшаний барабан» також використовує значну кількість топонімів.

Сам письменник у передмові до роману пише, що імена та події вигадані, але топоніми — від макротопонімів до мікротопонімів, як може пересвідчитись кожен читач, реальні. Сам письменник надає їм багато ваги — кількість географічних назв значно переважає інші розряди онімів у романі. Найбільшу групу серед них становлять урбаноніми, їх частка — 93% від усіх топонімів у романі.

Варто зауважити ще одну особливість — звична для топонімів функція локалізації у просторі, розвивається до більш значущої саме для цього роману — локалізації у часі. Міста *Danzig*, у якому відбувається дія твору, сьогодні вже не існує на карті. Адже після Другої світової війни сьогоднішній Гданськ, що належав у свій час до Пруссії, а потім до німецького Рейху, увійшов до складу Польщі.

Для майже документального представлення тогочасного міста служить ціла палітра реальних урбанонімів, які передають атмосферу старовинного тевтонського, а згодом і пруського міста. Письменник любовно описує його, називає площі (*Graf-Adolf-Platz*, *Heveliusplatz*, *Max-Halbe-Platz*), вулиці і провулки (*Grünstraße*, *Hertastraße*, *Jülicher Straße*, *Magdeburger Straße*;

Breitgasse, Hundegasse, Langgasse, Tobiasgasse), відомі архітектурні споруди (*Zeughaus*), вежі і ворота міста (*Langgasser Tor, Stockturm, Olivaer Tor*), мости (*Kuhbrücke, Mottlaubrücke, Radaunebrücke*), парки (*Kleinhammerpark, Kurpark, Schloßpark*), Його персонажі відвідують школи (*Conradinum, Helene-Lange-Schule, Horst-Wessel-Oberschule, Petri-Oberschule Viktoriaschule*) і ринки (*Heumarkt Holzmarkt Kohlenmarkt*), крамниці і ресторації (*Kaisers-Kaffee-Geschäft; «Einhorn», «Kurfürst», «Vier Jahreszeiten», «Weitzke», «Woyke», Zwiebelkeller*) та інші громадські місця (*Pfarrkirche St. Barbara, Herz-Jesu-Kirche, Christuskirche, Sankt Katharinen, Trinitatiskirche*).

Завдяки великій кількості реальних назв читач робить стрибок у часі, занурюється у це історичне місто. Разом із персонажами роману він прогулюється центральною вулицею для променадів *Langgasse*, ласує тістечками у «*Seestern*», п'є пиво у кнайпі «*Zum Schweden*» навпроти протестантської церкви для моряків, відвідує кафе і ресторани «*Paragei*» «*Reitbahn Ohra*» «*Zinglers Höhe*». Він насолоджується прекрасним видом із вікна на площу у середньомісті: «*Hinter zwei Fenster hätte man sich in friedlichen Zeiten stellen können, hätte, den Heveliusplatz beobachtend, seinen Spaß gehabt*» [1, с. 105] Ще однією яскравою ілюстрацією тогочасного міста з тевтонською історією є присутність у назвах вулиць поряд із традиційними *Straßen* і *Gassen*, найменувань *Allee* і *Weg*: *Hindenburgallee, Königsallee; Anton-Möller-Weg, Brösener Weg, Brunshöferweg, Hohenfriedberger Weg, Labesweg, Kleinhammerweg*.

Провулки міста здебільшого мають назви професій тих людей, які за звичаями Середньовіччя мешкали цехами на цій вулиці: *Brotbänkengasse, Große Wollwebergasse, Häkergasse, Kleine Wollwebergasse, Milchkanngasse Schneidermühlengasse Tischlergasse*. За тогочасними традиціями вулиці нерідко іменувалися за назвою церкви або собору, що була поблизу *Heiligen-Geist-Gasse, Luisenstraße*. У романі автор згадує і вулицю — *Marienstraße*, і церкву (*Kirche Sankt Marie, Marienkirche*).

Центральні вулиці отримували своє найменування на честь відомих історичних особистостей, зокрема правителів або ж уродженців міста або регіону. Вулиця *Friedrichstraße* без сумніву була названа на честь прусського короля Фрідріха II. Площа *Heveliusplatz* носить ім'я відомого польського астронома Яна Гевелія, який народився у Данцигу і у свій час був там поважаним бюргером, а згодом і градоначальником. Одна із вулиць у романі має назву *Schichaugasse*. Фердинанд Готтлоб Шіхау — німецький інженер, який побудував верфі у Гданську і Ельблонгу. А площа *Max-Halbe-Platz* носить ім'я відомого німецького письменника Макса Гальбе, яскравого представника німецького натуралізму, уродженця Західної Пруссії.

Присутня у романі назва вулиці *Adolf-Hitler-Straße*, чітко локалізує дію твору ще й у часі. Адже таку назву вулиця могла мати впродовж дуже короткого часу — ймовірно від 1933 до 1945 року.

Характерна для топонімії Східної і Середньої Європи ситуація, коли слов'янські топоніми після завоювання території тевтонськими рицарями отримали німецькі назви, чітко прослідковується у романі. Письменник для

називання урбанонімів і околиць Гданська використовує назви, що були широковживаними у ті часи. А тоді вільне місто Данциг належало до німецькомовного регіону Пруссія, отже і назви всі були німецькі.

Сьогодні вони на міжнародних картах традиційно слов'янські. Тому топоніми *Erbsberg Halbinsel Hela, Jeschkentaler Wald, Langfuhr.Olivaer Wald, Ottominer See, Putziger Wiek* збереглися тільки на історичних картах або ж у путівниках, присвячених історичним місцям Гданська.

Описана автором картина точасного міста особливо цінна тим, що вона представляє місто, якого вже не існує у тому вигляді і у тій атмосфері. Сьогодні це польське місто Гданськ із вулицями, які здебільшого мають інші назви. Та й назви інших урбанонімів, за винятком мабуть лише соборів і церков і декількох вулиць, навряд чи збереглися на карті сучасного міста.

Література:

1. Grass G. Die Blechtrommel. Frankfurt am Main: Fischer Bücherei, 1960. 281S.

POLYSEMIE-FORMAT DER DEUTSCHEN SUBSTANTIVE IN KORRELATION ZUM MENTALEN LEXIKON DES MENSCHEN: SYNERGETISCHER ANSATZ

Drebet V. V.

Dr. phil. habil.,

*Professor des Lehrstuhls für deutsche Philologie
und Methodik des Deutschunterrichtens*

*Nationale Pädagogische Wolodymyr-Hnatjuk-Universität Ternopil
Ternopil, Ukraine*

Polysemie als hierarchisches Wortbedeutungsmodell auf der Langue-Ebene. Eine Offenheit des Sprachsystems für die Erwerbung neusten Wissens lässt das Wesen eines Sprachzeichens optimal erkennen: die Entstehung der lexikalischen Bedeutung ist mit dem menschlichen Faktor untrennbar verbunden, weil der Mensch im Erkenntnisprozess für dieses oder anderes Sprachzeichen bestimmte Bedeutungen speichert, welche bestimmte Informationen über Erscheinungen und Gegenstände der angeeigneten Wirklichkeit beinhalten. Da die Zahl von den im menschlichen Gedächtnis gespeicherten Gegenständen und Erscheinungen der außersprachlichen Realität unendlich groß ist, und die Zahl der diese Gegenstände und Erscheinungen zu bezeichnenden Wörter unabsehbar kleiner ist, kann ein und dasselbe Wort mehrere Gegenstände bezeichnen und mehrere Begriffe ausdrücken, d. h. das Wort kann mehrdeutig sein (vgl. [1, c. 21]).

Entscheidend für diese Konzeption ist die Auffassung, dass die Bedeutungen eines polysemen Wortes nicht im Kontext gebildet werden, sondern im Sprachsystem schon vor der kontextuellen Aktualisierung, also unabhängig vom Kontext als

gespeicherte Größen existieren. Nach dieser Auffassung stellt die Polysemie ein kompliziertes, vielseitiges Problem der Inhaltsstruktur des Wortes dar. Darunter versteht man keinen einfachen Wortgebrauch mit Gesamtheit von Bedeutungen, sondern «ein System von zusammenhängenden und miteinander verbundenen Elementen [4, c. 83].

Das heißt, die Elemente der Inhaltsstruktur eines Wortes befinden sich in einem Komplex von hierarchischen Beziehungen» [3, c. 43].

Korrelation der hierarchisch rangierten Wortbedeutungen zum mentalen Lexikon des Menschen. Bei der Hierarchie von Bedeutungen in der Struktur eines polysemen Wortes sollte man zwischen Hauptbedeutungen und abgeleiteten Bedeutungen unterscheiden. Vertreter der kognitiven Linguistik R. Nüse macht uns auf die Unterscheidung von Hauptbedeutungen und abgeleiteten Bedeutungen aufmerksam. Die Hauptbedeutung oder zentrale Bedeutung beschreibt er folgenderweise: «Sie ist diejenige, die einem zuerst einfällt, und sie ist die häufigere... dann ist die erste auch strukturell vorrangig, weil die zweite aus der ersten abgeleitet werden kann, aber nicht die erste aus der zweiten. ... Aus dieser Sicht handelt es sich um ein «Polysemie-Modell» (vgl. [9, S. 121]).

Bei der Erstellung der Wörterbüchern tragen die Lexikographen die erste bzw. Hauptbedeutung des Wortes als diejenige ein, die als allererste im Gedächtnis der Sprachträger auftaucht. Die Kognitive Linguistik beschäftigt sich mit den Aspekten des Sprachverständnisses, der Sprachproduktion und des Spracherwerbs. Als ein Teilbereich der Kognitionswissenschaft beschreibt und erklärt sie die Prozesse der sprachlichen Erkenntnis und korreliert diese hierarchisch strukturierte Wahrnehmung im mentalen Lexikon des Menschen mit der Erstellung des Wörterbuches. Vom Standpunkt der kognitiven Linguistik ist das mentale Lexikon «keine willkürliche Ansammlung von Lexikoneinträgen, sondern ein in sich strukturiertes System, in dem jeder Eintrag durch seinen Stellenwert, d.h. durch seine Relationen zu anderen Lexikoneinträgen definiert wird. Lexikalische Einheiten werden so in organisierten Zusammenhängen gespeichert» [10, S. 126].

In der synergetischen Theorie wird die Wortbedeutung als eine offene Struktur von Wissen und Erfahrung aufgefasst, die mit anderen Wissensstrukturen korreliert [2, c. 61]. In dieser Interpretation korrelieren die Bedeutungen mit dem ins mentale Lexikon des Menschen eingetragenen strukturierten Wissen. Der Mensch aktiviert sein mentales Lexikon mithilfe vom Denken. Der Denkprozess verläuft im Rahmen einer bestimmten Sprache.

R. Nüse weist darauf hin, dass auch im mentalen Lexikon eine Art «Liste» von Bedeutungen steht. Und beim Verstehen solcher Wörter muss dann die passende» (i.e. die vom Sprecher gemeinte bzw. vom Kontext erzwungene) Bedeutung ausgesucht werden. Dies impliziert wiederum, dass die verschiedenen Bedeutungen nacheinander auf Zutreffen oder Nichtzutreffen «gecheckt» werden müssen. Und dass es eine zentrale Bedeutung gibt, heißt dann, dass diese Bedeutung zuerst aufgerufen oder «gecheckt» wird. Und wenn sie passt, wird sie als die «gemeinte» übernommen. Falls sie jedoch nicht der „gemeinten“ bzw. der vom Kontext

erzwungenen Bedeutung entspricht, wird die zweite Bedeutung generiert und/oder aufgerufen, auf Zutreffen gecheckt und so weiter (vgl. [9, S. 122]).

Das oben zitierte könnte man als eine kontextbedingte Bedeutungsselektion des Wortes interpretieren, welches auf der Langue-Ebene ein hierarchisch strukturiertes System der Beziehungen zwischen Haupt- und Ableitungsbedeutungen in der Inhaltsstruktur des polysemen Wortes darstellt.

Sprachliche und kontextuelle Bedeutung: synergetischer Ansatz. Als ein interdisziplinärer Forschungsbereich untersucht und beschreibt die Synergetik das komplexe Funktionsprinzip gesellschaftlicher und sozialer Prozesse. Einer der wichtigsten Begriffe ist hier der Begriff Selbstorganisation. H. Haken sieht die Aufgabe der Synergetik darin, universelle Gesetzmäßigkeiten des Verhaltens und allgemeine Gesetze der Selbstorganisation für komplizierte dynamische Systeme zu entdecken [5, c. 361].

Es ist also durchaus denkbar, den synergetischen Forschungsansatz der Selbstregulation in Natur- und Gesellschafterscheinungen auf die linguistische Synergetik beim Erforschen der selbstregulierenden Mechanismen in der Sprache zu übertragen. So extrapolierte seinerzeit der amerikanische Linguist G. Zipf das universelle Prinzip der geringsten Anstrengung des menschlichen Verhaltens und Handelns auf die Sprache (vgl. [11, S. 255]).

In Bezug aufs Prinzip der geringsten Anstrengung schreibt der deutsche Sprachforscher R. Köhler folgendes: «Postuliert wird zunächst die Existenz zweier Bedürfnisse der Sprachbenutzer, denen ein Sprachsystem mehr oder weniger gerecht werden kann: die Minimierung des erforderlichen Gedächtnisaufwands und die Minimierung des erforderlichen Produktionsaufwands» [8, S. 20]. Der oben erwähnte Autor spricht für die Sprache als ein selbstregulierendes System: «Als solches besitzt die Sprache Mechanismen, die den Systemzustand ständig optimal an den Sollzustand anzupassen versuchen; dabei kann der Sollzustand als Vektor der Systembedürfnisse interpretiert werden. Die Existenz einer Systemeigenschaft, die ein Bedürfnis bedient, kann unter Berufung auf einen derartigen Anpassungsmechanismus erklärt werden» [8, S. 27-28].

Dies korreliert mit der synergetischen Auffassung der Sprache als eines Systems der Selbstregulierung und optimalen Entwicklung von sprachlichen Gesetzen. Dabei wird darauf hingewiesen: «Der durch die Systemumgebung definierte Sollzustand ist selbst keine konstante Größe. Die gesellschaftlichen Bedingungen, in die eine Sprache eingebettet ist, ändern sich recht schnell, so dass sogar vor Erreichen eines optimalen Kompromisses die Bedürfnisse bereits wieder ausgeprägt sein können. Wir sprechen daher auch von einem Fließgleichgewicht der Systemeigenschaften» [8, S. 29].

Die Sprache als ein selbstregulierendes System ist somit gezwungen, den Wortschatz den aktuellen Systembedürfnissen anzupassen. Insbesondere betrifft es die Lexikongröße. Reinhard Köhler verbindet die Lexikongröße mit dem elementaren Systembedürfnis, entsprechende Kodierungsoperation durchzuführen: «Es repräsentiert die Notwendigkeit, mehrere verschiedene Bedeutungen ausdrücken zu können. Je

mehr Bedeutungen kodiert werden müssen, desto größer muss die Anzahl der lexikalischen Einheiten einer Sprache sein» [8, S. 52].

Polysemie stellt hier einen universellen Mechanismus der Ökonomie von sprachlichen Zeichen dar, demzufolge die unbegrenzte außersprachliche Realität von begrenzter Wörterzahl bezeichnet wird.

Vom Standpunkt der linguistischen Synergetik könnte man den Zusammenhang zwischen sprachlichen und kontextuellen Bedeutungen folgenderweise interpretieren: wenn die polysemen Wörter auf der Sprachebene eine hierarchisch strukturierte kodierte Information in sich tragen, so ist schon die Realisation des Wortes mit einer seiner Bedeutungen auf der Redeebene als Dekodierung bestimmter hierarchisch strukturierter Information aufzufassen.

Hierzu kommen Vorschläge, wie entsprechende Kodierung und Dekodierung polysemer Substantive anhand des Deutschen Universalwörterbuchs DUDEN [6] (Kodierung auf der Sprachebene) und der deutschsprachigen Presse- und Prosatexte (Dekodierung auf der Redeebene) vom Standpunkt der linguistischen Synergetik interpretiert werden könnten:

«Die Höhe der Schulden kenne derzeit noch niemand, juristisch könne daher kein Beitrag vom Land gefordert werden» [7].

In dem angeführten Satz der deutschsprachigen Presse werden folgende hierarchisch strukturierte Bedeutungen von Substantiven dekodiert:

die Höhe – 3.a) in Zahlen ausdrückbare Größe, messbare Stärke o. Ä. von etw. (Duden); **die Schuld** – 3. Geldbetrag, den jmd. einem anderen schuldig ist (Duden); **der Beitrag** – 1. [regelmäßig] zu zahlender Betrag an einen Verein, eine Organisation, Versicherung u. a. (Duden); **das Land** – 5.b) Bundesland (Duden).

Zusammenfassung

1) Synergetisch gesehen ist die Polysemie ein Mechanismus von Kraftaufwandminimierung für die Bildung relativen dynamischen Gleichgewichts zwischen optimaler Zahl des hierarchischen Wortbedeutungsgebildes in Korrelation zu dem fürs mentale Lexikon des Menschen strukturierten Informationsumfang;

2) Vom Standpunkt der linguistischen Synergetik trägt das polyseme Substantiv in sich auf der Sprachebene eine hierarchisch strukturierte kodierte Information. Demnach stellt die Realisation des Substantivs mit einer seiner Bedeutungen auf der Redeebene eine Dekodierung bestimmter hierarchisch strukturierter Information dar.

Literaturverzeichnis:

1. Виноградов В. В. Основные типы лексических значений слова. *Вопросы языкознания*. 1953. №5. С. 3–29.

2. Колмогорова А. В. Языковое значение как синергетическая система. *Научное мнение*. 2012. № 9. С. 61–67.

3. Левицький В. В. Сучасне розуміння структури значення. *Мовознавство*. 1982. №5. С. 12–19.

4. Уфимцева А.А. Опыт изучения лексики как системы: на материале английского языка. 3-е изд. Москва: Едиториал УРСС, 2012. 288 с.

5. Хакен Г. Синергетика: Иерархия неустойчивости в самоорганизующихся системах и устройствах. Москва: Мир, 1985. 419 с.
6. Duden. Deutsches Universalwörterbuch. On CD. Mannheim: Dudenverlag, 2003.
7. Kärnten will 500 Millionen nicht zahlen. URL: http://www.wienerzeitung.at/nachrichten/oesterreich/politik/620385_Kaernten-will-500-Millionen-nicht-zahlen.html
8. Köhler R. Zur linguistischen Synergetik: Struktur und Dynamik der Lexik. Bochum: Studienverlag Brockmeyer, 1986. 200 S.
9. Nüse R. Lexikalische Semantik als Psycholinguistik: Ein Experiment zum Polysemie / Monosemie-Problem bei Präpositionen. Lexikalische Semantik aus kognitiver Sicht: Perspektiven im Spannungsfeld linguistischer und psychologischer Modellierungen. Hrsg. von P. Ludewig, B. Geuts. Tübingen: Gunter Narr Verlag, 1998. S. 119–139.
10. Schwarz M. Einführung in die Kognitive Linguistik. 2. überarb. Aufl. Tübingen und Basel: Francke Verlag, 1996.
11. Zipf G. K. Human behaviour and the principle of least effort. Cambridge: Addison–Wesley, 1949. 573 p.

ЛІНГВАЛЬНІ ІДЕНТИФІКАТОРИ ЯК РЕПРЕЗЕНТАТОРИ КОМУНІКАТИВНИХ ОЗНАК УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Заліпська І.Я.

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української мови,
Тернопільський національний медичний університет
імені І. Я. Горбачевського МОЗ України
м. Тернопіль, Україна*

Культура мови – це самостійна лінгвістична дисципліна, яка вивчає норми літературної мови, комунікативні ознаки мови та якість мови загалом.

Теоретичні основи культури мови як науки та комунікативні ознаки мови досліджували зарубіжні й українські науковці, зокрема В. Матезіус, Б. Гавранек, Й. Вахек, І. І. Огієнко, О. Б. Курило, М. Ф. Сулима, М. М. Пилинський, Б. М. Головін, А.М. Васильєва, Н. Д. Бабич, С. Я. Єрмоленко, Л. І. Мацько, Л. В. Струганець, М. Ніколіч та ін.

Комунікативні ознаки – це характеристики змісту та форми мови, сумарна оцінка рівня досконалості володіння літературною мовою.

Мета наукової розвідки – визначити словесно-знакові характеристики комунікативних ознак. У дослідженні пропонуємо використовувати поняття «**лінгвальні ідентифікатори**» – сукупність диференційних мовних особливостей кожної комунікативної ознаки [1, с. 6].

Центральною комунікативною ознакою мови є *правильність* – дотримання норм сучасної української мови. Основним лінгвальним ідентифікатором правильності є дотримання норм усіх рівнів мовної ієрархії, тобто досконале володіння орфоепічними, акцентуаційними, лексичними, словотвірними, морфологічними, синтаксичними, стилістичними, орфографічними та пунктуаційними нормами української літературної мови. З правильністю тісно пов'язана точність мови.

Точність мови – це вираження думки адекватно предметові або явищу дійсності, тобто несуперечність реального предмета і його назви.

До лінгвальних ідентифікаторів точності належать: оптимальний вибір слів із синонімічного ряду, чітке розмежування полісемії, розрізнення омонімії; знання значень слів хронологічно маркованої лексики (неологізмів, історизмів, архаїзмів); розуміння значень вузькоспеціалізованих слів (термінів, професіоналізмів) із різних галузей знань.

Логічність мови відображає структуру думки (тексту), дає змогу бачити її розвиток завдяки вдалому поєднанню слів у речення за певними законами, які сприяють розумінню змісту і мети повідомлення.

До основних лінгвальних ідентифікаторів, які характеризують логічність як комунікативну ознаку, належать:

- відповідність змісту висловлювання думці;
- правильний порядок слів у реченні;
- дотримання хронологічності викладу;
- чітке розмежування конкретних та абстрактних понять;
- смислове узгодження частин тексту.

Образність мови орієнтована на виникнення додаткових асоціативних зв'язків, які з'являються через уживання слів і словосполучень у незвичному для них оточенні. Це використання різноманітних стилістичних тропів і фігур. Стилiстичні засоби журналісти застосовують для прихованого та явного впливу на аудиторію. Лінгвальні ідентифікатори образності представлено за рівнями мовної ієрархії. До одиниць з образотворчим потенціалом відносимо:

- фонетичні засоби;
- лексико-фразеологічні засоби;
- морфемно-словотвірні засоби;
- синтаксичні засоби.

Багатство мови детермінується умінням мовців використовувати велику кількість лінгвальних одиниць – слів, словосполучень, речень. Коли говоримо про багатство мови, перш за все маємо на увазі лексичне багатство, мовними ідентифікаторами якого є:

- активний словник мовця;
- використання засобів лексичної і синтаксичної синонімії;
- уживання фразеологізмів;
- наявність стилістичних фігур і тропів;
- інтонаційне наповнення тексту.

Різноманітність – це «використання різних засобів і способів для вираження того самого змісту, звертання до системних і контекстуальних синонімів, до джерел стилістичного урізноманітнення мови» [2, с. 57–58]. Визначальною характеристикою різноманітності слугує виклад змістовно тотожного повідомлення різними лінгвальними ресурсами.

Ідентифікаторами цієї комунікативної ознаки передусім вважаємо семантичну і граматичну синонімію. За нашими спостереженнями, поняття «багатство мови» і «різноманітність мови» не є тотожними, проте, зважаючи на спільні лінгвальні ідентифікатори, завжди ідуть у парі.

Доступність мови – це здатність форми мови бути зрозумілою адресатам завдяки вдало дібраній лексиці, врахуванню особливостей аудиторії, співрозмовника (віку, соціального статусу, настрою і т. ін.), логічній аргументації висловлення.

Серед словесно-знакових ідентифікаторів доступності варто виокремити такі: уникнення надмірної кількості іншомовних слів (передусім рідковживаних); уникнення термінів із вузькоспеціалізованих галузей знань; відповідність повідомлення комунікативній сприйнятливості аудиторії.

Змістовність мови визначається інформативним наповненням висловлювання, відповідністю його темі повідомлення. Ця ознака передбачає повне розкриття предмета розмови, врахування інтересів і запитів аудиторії. Змістовність мови як комунікативна ознака інтегрує такі лінгвальні ідентифікатори:

- інформативне наповнення висловлювання;
- підпорядкування обраній темі;
- розкриття теми завдяки оптимальній кількості мовних знаків;
- відсутність повторів.

Експресивність мови виражає почуття, настрої, переживання особистості стосовно висловленого. Така комунікативна ознака реалізується за допомогою інтонації суб'єкта, лексичного складу і граматичного ладу мови. Культура вираження почуттєвої сфери людини слугує важливим чинником загальномовної культури. До основних ідентифікаторів експресивності належить наявність експресивно забарвленої лексики, стилістичних фігур і тропів. Отже, особливість кожної комунікативної ознаки експлікується лінгвальними ідентифікаторами. У галузі культури мови сприймається як аксіома теза, що центральною характеристикою мови слугує правильність. Проте незаперечним є факт, що зразкова літературна мова постає в результаті взаємодії усіх комунікативних ознак.

Література:

1. Заліпська І. Я. Комунікативні ознаки української мови у прямому радіо- і телефілімі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.01. Київ, 2013. 20 с.
2. Струганець Л. В. Культура мови. Словник термінів. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2000. 88 с.

СИНТАКСИЧНА ІЗОЛЯЦІЯ ТА ЇЇ ФУНКЦІЇ У НІМЕЦЬКОМОВНОМУ ДИСКУРСІ

Маєвська Л. І.

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри німецької філології та методики навчання німецької мови
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна*

Синтаксична ізоляція (чи відокремлення) є характерною ознакою мовної організації діалогічного дискурсу, що обумовлено особливостями усного спілкування, коли неможливо наперед продумати усі слова та висловлювання – тому в процесі мовлення виникає потреба розширити й уточнити інформацію чи сфокусувати на ній увагу співрозмовника. Вона є нормою літературної мови й активно поширюється у різних її стилях, зберігаючи при цьому розмовну специфіку. У художньому дискурсі ізоляція використовується передусім для передачі невимушеності та спонтанності спілкування.

Синтаксична ізоляція (*Absonderung*) – це відокремлення слів, словосполучень чи частин у реченні, які не вступають у граматичний зв'язок з членами речення і лише за змістом належать до нього [2, с. 236].

Аналіз німецькомовних художніх текстів показав, що найчастіше відокремлюються: звертання, що означають адресата мовлення («*Gute Nacht, Jack*», «*Ja, Professor*», «*Ich danke Ihnen, gnädige Frau*»); стверджувальні комунікативи («*Okay, [...] wir teilen*», «*Ja, richtig!*» і т. п.); вигуки («*O, wie schön!*»); етикетні комунікативи («*Danke, ich nehme gerne einen Kaffee*», «*Bitte, nehmen Sie Platz – hier in dem Sessel*»). Такі відокремлення є обов'язковими і зумовлені структурою німецького речення. Крім них, є ще факультативні відокремлення, які застосовуються з наміром збільшення експресивної сили певної частини інформації, тобто вони виконують комунікативно-прагматичну функцію.

Серед факультативно ізольованих частин речення значну роль відіграють парантези, під якими розуміються вставні слова та конструкції, що вводяться у речення і не мають з ним формального зв'язку [4, с. 348-350]: «*Und nun, alter Fritz – Rührung ist nicht meine Sache – lebe wohl!*». Використання парантезних конструкцій пов'язане з їхньою властивістю імпліцитно передавати своїм змістом певне висловлювання (у вищенаведеному прикладі – коментар) і веде до компресії викладу, сприяє виділенню інформації, створює певний фон інтимності між комунікантами, відображає бажання автора привернути співрозмовника до участі у висловлюваному або пояснити йому свій комунікативний вчинок. За допомогою парантез мовець реалізує прагматичну установку – доводить до отримувача інформації необхідну оцінку чи інші характеристики мовленнєвої ситуації, що в кінцевому рахунку призводить до

формування бажаного ставлення до певної події чи явища у адресата. Отже, іллокутивна сила парентезних конструкцій, як максимально короткого, економного і прагматично ефективного засобу компресії інформації, полягає у можливості керування сприйняттям адресата [1, с. 32].

Аналіз текстів художньої літератури засвідчив також, що синтаксичному оформленню діалогічного дискурсу у німецькій мові також властиве відокремлення одного чи кількох членів речення шляхом винесення їх за вербальну рамку (тобто, йдеться про порушення рамкової конструкції): «*Dann holen Sie mich ab? In einer Stunde. Hier*». При цьому відокремлені члени чи частини речення можуть набути форми самостійного речення. Однак зміст такого речення зрозумілий лише у зв'язку з попереднім реченням, частиною якого власне і було відокремлення. Відокремлення, що набуло ступеня самостійного речення, визначають у лінгвістиці як ізольоване або парцельоване речення – *Isolierung, Parzellierung* чи *satzmäßige Absonderung* [4, с. 352].

Парцеляція є поширеним явищем діалогічного мовлення, коли з точки зору безпосереднього контакту комунікантів при інтерпретації висловлювання його значення може бути встановлене, доповнене чи уточнене, виходячи з мовного контексту та ситуації спілкування загалом. Парцеляцію можна розглядати як емпатичний засіб виділення важливої інформації – для наголошення, підкреслення інформації, що вона несе в собі, та фокусування уваги слухача. При цьому часто внаслідок парцеляції підрядні речення можуть самостійно, без головного, бути засобом вираження певного висловлювання. Тобто, йдеться про автономне вживання підрядних речень, як у наступному тексті, де за допомогою підрядних речень умови реалізуються мовленнєві акти прохання, а потім пропонування: «*Lieven sah Maud Philby fragend an. Sie nickte: «Ich lasse den Wagen hier. Wenn Sie mich bis Genua bringen können–»*
Er sagte höflich: «Gern. Wir fahren über Genua hinaus. Wenn Sie ein weiteres Ziel haben?»
«Genua genügt. Ich werde dort erwartet.» [3, с. 392]

Отже, парцеляція – це формальна і смислова ізоляція слів, словосполучень, речень, позначувана у мовленні інтонацією, а в тексті розділовими знаками (крапкою, знаком оклику або питання), це спосіб мовної презентації єдиної синтаксично-семантичної структури кількома комунікативно самостійними одиницями, засіб економного використання мови з метою виділення та увиразнення інформації.

Література:

1. Мецлер А.А. Прагматика коммуникативных единиц. Кишинев: Штиинца. 1990. 103 с.
2. Смеречанський Р.І. Довідник з граматики німецької мови. Київ: Радянська школа. 1989. 304 с.
3. Remarque E.M. Das unbekannte Werk. Frühe Romane. Köln: Kiepenheuer & Witsch. 1998.
4. Schendels E.I. Deutsche Grammatik. Москва: Высшая школа. 1988. 416 с.

ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ГРАМАТИЧНОЇ КАТЕГОРІЇ НА МАТЕРІАЛІ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ

Кіркоська І.С.

*доктор філологічних наук,
завідувач кафедри романської філології,
Дніпровський національний університет
імені Олеся Гончара
м. Дніпро, Україна*

Визначення поняття та надання йому статусу категорії є важливим, а, ймовірно, ключовим етапом певної сфери досліджень, оскільки насамперед постає питання про статус і місце категорії в системі. Як не виправдане надання явищу категорійного статусу, так і заперечення його категорійного статусу в межах граматики приводить до поняттєвого, функціонально-семантичного, логіко-інтерпретаційного різнобою. З іншого боку, категорійна система, а водночас і визначені нею поняття, пронизують усю систему граматики. Варто пам'ятати: «якщо ми впроваджуємо основне поняття, то воно має бути впроваджене в усіх зв'язках, у яких воно загалом постає. Отже, його не можна впроваджувати спершу для одного зв'язку, а потім іще раз для іншого» [5, с. 60].

На думку В. Барчука, в сучасній граматичній науці проблема визначення змісту граматичної категорії зумовлена потребою узгодити нові аспекти опрацювання мовного матеріалу з постулатами теоретичної граматики. У цьому контексті інтенсивні пошуки здійснюються у межах функціонального підходу та польової інтерпретації системи граматичних одиниць. За його твердженням, під час дослідження універсальних граматичних категорій їх потрібно розмежовувати із функціонально-семантичними одиницями, які, наприклад, представляють ключові лексико-семантичні поняття в узагальненій формі. Універсальність категорії відбиває її системотвірний потенціал у мові, виявляється в складності структури, ієрархічній будові (зокрема рівневій), спектрі формально-семантичних виявів. Це, очевидно, зумовлено й поняттєвим обсягом категорії. Серед універсальних категорій є онтологічні, тобто ті, які не лише відбивають об'єктивний світ, а і є його основою, складають підґрунтя його буття, наприклад, категорія часу [1, с. 21].

За визначенням Є. Григор'ян, граматичні категорії традиційно поділяють на кілька типів. Перша класифікація – це словозмінні (число прикметника, відміна іменника) та класифікаційні (граматичні класи слів), а друга поділяє граматичні категорії на синтаксичні та номінативні. Номінативні категорії є семантично значущими та зазначають певну властивість об'єкта чи явища дійсності. Час дієслова фіксує відношення дії до моменту мовлення [6].

Зміна набору та складу граматичних категорій у кожній мові – це історичний процес. Граматичні категорії сформовано в процесі граматикалізації, тобто перетворення лексичних одиниць у граматичні (див. п. 1.4). Ще й до сьогодні у французькій мові є неусталеним статус дієслівних форм з *aller* та *venir* + інфінітив: усталені граматичні перифрази чи форми часів. Статус дієслів руху, як і дієслів буття чи володіння (бути, мати), є суперечливим у різних мовах, а процес граматикалізації – це процес, що розвивається повільно і триває довгий період часу. Разом з тим, це процес, що доволі жваво відбувається в сучасних мовах, і ми можемо спостерігати його проміжні ступені [6].

Як зауважує Є. Григор'ян, процес граматикалізації супроводжено такими ознаками, як втрата семантичної складності, прагматичної значущості, синтаксичної свободи відповідних одиниць, а нерідко й фонетичною редукцією. Це унаочнено в тому, що значення *aller* та *venir* як допоміжних дієслів є біднішим, ніж значення їх повнозначних відповідників «йти» та «приходити». Як допоміжні дієслова вони вже не називають жодної дії або стану, а лише зазначають час дії.

Наступною особливістю процесу граматикалізації є те, що граматичні значення мають меншу комунікативну значущість у висловлюванні – граматичні показники менше виокремлюють відповідні значення, ніж окремі слова з тим самим значенням. Граматична інформація здебільшого є допоміжною, а не основною, оскільки на граматичні показники рідко падає логічний наголос [6], наприклад:

(1) *Je vais en France (j'ai les tickets, voilà ma valise etc.).*

(2) *Je vais (1) aller (2) en France.*

Речення (1), що містить дієслово руху *aller* як змістовне дієслово є повноцінним носієм реального змісту речення.

Тим більше, якщо воно супроводжується певними об'єктивними ознаками реальності в теперішньому моменті. Інтерпретація цього речення, яка навіть не передбачає виявлення його реального модального значення – намір, мрія, реальна подія в майбутньому, все одно є виразником руху вперед, що передається змістовим дієсловом *aller*. Речення (2), хоч і передає модальне значення наміру за рахунок допоміжного дієслова *aller* (1), суттєво не відрізняється в плані свого семантичного змісту, а наявність змістового дієслова *aller* (2), будучи виразником граматичного значення безпосереднього майбутнього, не впливає суттєво на зміст.

Втрата синтаксичної свободи наочніше за все виявляється тоді, коли окреме колись слово стає афіксом. Форми майбутнього часу *Futur simple* утворилися внаслідок приєднання дієслова *avoir*, яке злилося з попереднім словом та стало флексією: *je parler -ai, as, a* тощо. І в цій ролі показник не може посідати інше місце в реченні, пересуватися, не може бути відділений від іншої частини форми (колишнього інфінітива) іншим словом тощо.

Протягом тривалого часу в лінгвістиці розробився альтернативний підхід:

заперечення всієї множини значень конкретних граматичних форм до «єдиного спільного значення», тобто, на думку прихильників такого підходу, множина значень позбавлена узагальненого інваріанту.

Цей погляд обстоював О. Потебня. Згідно з його концепцією, «спільне значення» є абстракцією, «штучним препаратом», який нічого не пояснює [8]. Нарешті, наявний підхід, що визнає різні типи структурної організації граматичних значень. За О. Пешковським, «об'єднання форм з боку їх значень може здійснюватися за допомогою: 1) єдиного комплексу різнорідних значень; 2) єдиного комплексу однорідних значень; 3) єдиного комплексу різнорідних значень, що однаково повторюються в кожній із форм» [7, с. 27].

Погляд на граматичні категорії як на польові структури, що мають центр (ядро) і периферію, що був розроблений у працях О. Бондарка і групи «Теорії функціональної граматики» [4], видається доцільним у вивченні мовної об'єктивації категорії футуральності в сучасній французькій мові.

Якщо підходити до інтерпретації поняттєвих категорій з когнітивного аспекту, особливий інтерес викликає поняття модусної категорії як найменш вивченої в мові. Вона передбачає інтерпретацію людиною результатів пізнання в різних аспектах: в плані їх відповідності уявленням людини про порядок речей, його систему цінностей, думок та оцінок, тобто інтерпретацію в межах його індивідуальної концептуальної системи [2, с. 17]. За визначенням М. Болдирєва мовна категорія – це концептуальне об'єднання об'єктів, а важливою особливістю модусних категорій є особливий функціональний характер їх концептуальної основи, а саме того поняття, навколо якого їх сформовано [2, с. 17]. На перший план тут виходить поняття сутності інтерпретації як пізнавальної активності. По-перше, інтерпретація спирається на типізовані схеми знань: фрейми, когнітивні моделі та ін., і тому безпосередньо пов'язана з пізнанням. Як процес вторинного пізнання, вона обирає своїм об'єктом знання про світ і те, як він репрезентований у колективній свідомості, у такому разі йдеться про інтерпретацію в широкому значенні.

По-друге, вона безпосередньо залежить від індивідуальної концептуальної системи людини, тобто є суб'єктивною, отже йдеться про вузьке значення інтерпретації [3, с. 12].

Узагальнивши наявні теорії та підходи в обґрунтуванні сутності граматичної категорії, можемо визначити її основні ознаки та властивості:

Категорія як рубрика наукового досвіду в лінгвістиці. Категорія – це системотвірна одиниця сфери пізнання: система категорій ідентифікує об'єкт та зміст дослідження, залежно від галузі науки, якої вона стосується, визначає її термінологічний апарат. Категоризація має вирішальне значення для мовознавчих студій, оскільки лінгвістична наука здійснює свій пошук паралельно на двох рівнях – матеріальному (рівень мовлення) та ідеальному (рівень мови), потребуючи для цього ефективних механізмів категорійного відбиття знань. Мова у своїй усній формі (тобто усне мовлення) являє собою лінійну послідовність звуків. У цьому ракурсі лінгвістика традиційно займається

описом того, у який спосіб звукові ланцюжки накладаються на певні значення. Увесь процес зіставлення форми і значення базовано на дотриманні правил синтаксису, який, своєю чергою, передбачає сегментацію мовного матеріалу на окремі одиниці.

Такі одиниці є категоріями різного виду, що мають змогу в подальшому групуватися в класи за спільними категорійними ознаками. Категоризація традиційно найяскравіше виявляється у сфері граматики. Досвід сучасних лінгвістичних досліджень свідчить про те, що вивчення граматичної системи мови є цілком категоризованим. Усі дослідники визнають наявність у будь-якій мові певного набору диференційних класів слів, які мають спільні категорійні ознаки.

Література:

1. Барчук В. М. Категорія темпоральності в сучасній українській літературній мові : дис. ... докт. філол. наук : 10.02.01. Івано-Франківськ, 2012. 456 с.
2. Болдырев Н. Н. Концептуальная основа модусных категорий. Когнитивная лингвистика: механизмы и варианты языковой репрезентации: Сб. статей к юбилею проф. Н. А. Кобриной. СПб: Изд-во «Лема», 2010. С. 17–27.
3. Болдырев Н. Н. Интерпретирующая функция языка. Вестник Челябинского гос. ун-та. 2011. №33 (248). Филология. Искусствоведение. Вып. 60. С. 11–16.
4. Бондарко А. В. Функциональная грамматика. Ленинград : Наука, 1984. 136 с.
5. Вітгенштайн Л. Tractatus logico-philosophicus. Філософські дослідження. Київ : Основи, 1996. 311 с.
6. Григорьян Е. Л. Грамматические значения и категории: [пос. по общ. языкознанию для студ. 4 и 5 курсов]. Ростов-на-Дону : Изд-во Ростовского гос. ун-та, 2001. 23 с.
7. Пешковский А. М. Русский синтаксис в научном освещении. Москва : Языки славянских культур, 2001. 544 с.
8. Потебня А. А. Мысль и язык. Москва : Правда, 1989. С. 23

КОНЦЕПТУАЛЬНА КАРТИНА СВІТУ В НІМЕЦЬКОМОВНОМУ ВІРТУАЛЬНОМУ КОНФЛІКТНОМУ ДИСКУРСІ

Міхіденко К. О.

*асистентка кафедри германської філології та перекладу,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Ми живемо в світі образів і організуємо свої знання про реальність відповідно до сприйняття цих образів. У процесі осягнення реальності, що

оточує нас, ми набагато частіше спираємось саме на чуттєве пізнання. Навіть у науковій сфері відбувається метафорична репрезентація процесів пізнання реальності – це такі поняття, як картина світу, світобачення, мовний портрет тощо.

Серед широкого ряду дослідників, які присвятили свої наукові праці висвітленню питань когнітивної структури людської діяльності, можна назвати, зокрема, таких науковців, як А. П. Бабушкин, А.Д. Белова, С. А. Жаботинська, Г. Г. Малинецький, А. П. Мартинюк, Р. В. Лангакер, Дж. Лакофф, А.М. Приходько, Р. Н. Шеппард, М. Шварц.

Так, Макаров зазначає, що в науці «метафора відображення світу все частіше поступається місцем конструюванню», [2, с.43]. Адже на відміну від об'єктивної реальності, що існує незалежно від сприйняття її суб'єктом, соціальна та психологічна реальність є продуктом якісної обробки інформації про об'єктивний світ, тобто саме конструюванням певного образу реальності. [4, с. 942]. У такий спосіб своє унікальне відображення, а точніше перекодування, реальність знаходить у ментальній сфері окремого індивіда шляхом концептуалізації і категоризації тих явищ, з якими він так чи інакше стикається. Ментальні образи, що при цьому виникають, мають динамічний характер і здатні видозмінюватися в ході набуття нового досвіду [див.: 3, с. 47; 1].

Аналіз віртуальної комунікації дозволяє максимально глибоко дослідити шляхи концептуалізації реальності, оскільки відсутність у процесі віртуальної комунікації суворих соціальних і культурних обмежень та будь-якого фізичного контакту призводить до більш конкретної вербалізації концептів лінгвокультурного комунікативного простору. У процесі аналізу мовного матеріалу ми спостерігали високий рівень категоризації дискурсивного простору, у результаті чого учасники дискурсу поділяються на групи МИ – ВОНИ, КОРИННЕ НАСЕЛЕННЯ – ІНОЗЕМЦІ, СВОЄ – ЧУЖЕ. Залежно від позитивного чи негативного сприйняття міжкультурної взаємодії, по-різному актуалізуються такі концепти, як ТОЛЕРАНТНІСТЬ, РАСИЗМ, ПРАВДА, БРЕХНЯ. Запропоновано три типи репрезентації концептів міжкультурної дійсності: категоріальна, структурна та метафорична репрезентація. Категоріальні концепти організують знання суб'єктів про себе та своє оточення шляхом поділу і об'єднання концептів міжкультурного дискурсивного простору в опозиційні пари.

Пропонуємо п'ять основних опозиційних пар: МИ – ВИ (ВОНИ) (*Weil wir den 2. WK verloren haben und nun Buse tun müssen.* [welt.de]; *Die denken sich «Warum kompliziert, wenn es auch einfach geht»* [tagesspiegel.de]); ВОРОГ – ДРУГ (*ISlamismus ist einer der Feinde des Humanismus, der toleranten Mehrheitsgesellschaft.* [welt.de]); ДОБРЕ – ПОГАНО (*Buntheit marginalisiert braun. Und Vielfalt besiegt Einfalt. Auch hier um Forum. Ja, das ist gut.* [tagesspiegel.de]); ПРАВДА – БРЕХНЯ (*Zurück zu Atatürks Werten bitte, den Ihr mit Sicherheit ablehnts. Nicht umsonst wird systematisch alles was mit Atatürk zu tun hat, verschleiert und verdrängt.* [derstandard.at]); ПРАВИЛЬНО –

НЕПРАВИЛЬНО (*Eine sehr heterogene Gesellschaft muss keineswegs automatisch eine instabile und unsichere Gesellschaft sein. Im Gegenteil.* [tagesspiegel.de]).

Концепти міжкультурної дійсності у німецькомовному віртуальному просторі пропонуємо поділяти за способом організації знання на структурні, категоріальні та метафоричні.

Структурні концепти організують знання про предмет за його структурними ознаками. При цьому знання, репрезентоване концептом не заміщається у дискурсивному континуумі об'єктом через який позначається, а структурується за його ознаками. Так, ІММІГРАЦІЯ у контексті ролі «Господаря у власному домі» структурується за ознаками неконтрольованого потоку (*Jede Bundesregierung zuvor hätte, wenn sie es gewollt hätte, jederzeit an irgendeiner Stelle die Schleusen öffnen können und hätte den gleichen Influx an Menschen gehabt, wie wir ihn heute verzeichnen.* [tagesspiegel.de]), ТОЛЕРАНТНІСТЬ набуває структурних ознак слабкості (*Toleranz ist also, wenn man alles aushält* [tagesspiegel.de]).

Метафоричні концепти конкретизують абстрактні та загальні уявлення за допомогою яскравих конкретних образів на основі проведення аналогії між двома явищами. Так, у контексті ролі «Гостинного господаря» концепт ІММІГРАЦІЯ представлений в образі біологічної різноманітності (*Ihr Einfluss bleibt marginal und das Problem, so es eines ist, löst sich auf biologischem Wege.* [tagesspiegel.de]); у контексті ролі «Господаря у власному домі» ТОЛЕРАНТНІСТЬ актуалізується за допомогою образу дороги з одностороннім рухом (*Einbahnstraße*) (*Man bemerkt die islamistische Ausrichtung solcher Damen und Vereine auch daran, dass ihnen «Islamophobie» sehr wichtig ist, aber Antisemitismus ganz normal erscheint.* [derstandard.at]; *Da diese Form der Toleranz aber nur eine Einbahnstraße ist bin ich dagegen, dem islamistischen Kleidungsideal Raum einzuräumen.* [welt.de]).

Таким чином, аналіз міжкультурного конфліктного дискурсу у німецькомовному віртуальному просторі дає змогу стверджувати, що міжкультурні конфлікти у німецькомовному віртуальному просторі на основі суперечностей у системі самосприйняття (*Selbswahrnehmung*) та сприйняття «Іншого» (*Fremdenwahrnehmung*). При цьому, віртуальний дискурс включає у себе комунікативну діяльність на міжперсональному, груповому та масовому рівнях і може існувати незалежно від просторово-часових та соціальних умов. В умовах високого потенціалу самопрезентації та самореалізації комунікантів, учасники комунікативного процесу не просто документують мисленнєвий потік, а й активно створюють новий комунікативний простір, до переваг та недоліків якого вони пристосовуються з метою досягнення максимального комунікативного успіху.

Література:

1. Лакофф Дж. Женщины, огонь и опасные вещи: Что категории языка говорят нам о мышлении : пер. с англ. И. Б. Шатуновского. М.: Яз. слав. культ. 2014. 792 с.

2. Макаров М.Л. Основы теории дискурса. М.: Гнозис. 2003. 276 с.

3. Мартинюк А.П. Словник основних термінів когнітивно-дискурсивної лінгвістики. Х. ХНУ імені В. Н. Каразіна. 2011. 196 с.

4. Moscovici S. The Myth of the lonely paradigm: a Rejoinder / Ed.: Arien Mack Social Research: An International Quarterly Representation. Volume 51, No. 4 (Winter 1984). Pp. 939-968

AUTISTIC COMPONENT OF LEARNING LEARNING

Nechay V.B.

*student of Faculty of Philology and Journalism,
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
Ternopil, Ukraine*

Nowadays, children with autism more often study at typical schools. Therefore, it is very important that such children have free access to education. Teachers, in particular of English, need to create the most favorable conditions for teaching children with autism, because they need to feel themselves normal members of society.

Due to social interactions, it is often difficult to motivate children with autism to study because of good grades. We need to know what motivates them from outside incentives. These can be toys, elements from the child's favorite topics - for example, children with autism may love something about transport, animals. So studying transport in English, you can bring a toy train, bus or car [2].

Structured learning plays an important role in creating activities and academic tasks as such [3, p. 13].

It is important to «break up» large pieces into smaller components. A complex worksheet can be divided into clear sections to help students complete tasks [3, p. 24].

Visual instructions are an important part of work tasks. A common form of visual instruction is a template, or visual representation of how materials should be arranged or how tasks should be performed. Written instructions can also perform this function by explaining to students exactly what is needed [3, p. 49-50].

Both teachers and psychologists advise to involve children's play and entertainment elements in English lessons. Lessons should be a pleasant and rewarding experience for them [1].

Because there are no programs for children with autism, there are no textbooks. So far, there are no textbook options other than the usual textbooks used by the whole class. But we must take into account the characteristics of the child and make either an adaptation or modification of the material that is presented in the usual textbook [2].

It has been concluded that the program in English for children with autism has not been discovered and so teachers must choose different tasks for each student,

taking into account their characteristics. Visualization is the most effective tool: it is easier for a child to learn when he sees what he is doing and what he is working with. In the near future the education system in Ukraine, in particular the study of English, will be better adapted to inclusive education.

References:

1. English Prime: <https://englishprime.ua/uk/vosem-sovetov-kak-pomoch-rebenku-vyuchit-anglijskij-yazyk/>.
2. English teacher blog: <https://nus.org.ua/articles/yak-navchaty-ditej-z-autyzmom-v-inklyuzyvnyh-klasah-chastyna-1/>.
3. Kanner, L. Autistic disturbances of affective Contact // Classic readings in autism / Ed. By A. Donnellan. N.Y.: Coriginal Workc publ. 1985. P. 11-50.

**ПОЗАМОВНІ ЧИННИКИ ТА ЇХ РОЛЬ
У ФОРМУВАННІ І ФУНКЦІОНУВАННІ ТЕРМІНІВ
(НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКИХ ТЕРМІНІВ КОСМЕТОЛОГІЇ
ТА ЕСТЕТИЧНОЇ МЕДИЦИНИ)**

Шундікова І.І.

*кандидат філологічних наук,
асистент кафедри романо-германської філології,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка
м Тернопіль, Україна*

Дослідження термінів, які функціонують у різноманітних професійних сферах, привертає увагу не тільки лінгвістів, а й дослідників суспільних наук.

На соціокомунікативну природу терміна вказує багато дослідників. Для прикладу, на думку Т. Кабре, фахові знаннєві одиниці, зокрема терміни, є мультимісними і містять лінгвістичний, когнітивний, і соціокомунікативний компоненти [1, с. 17].

Схожа думка в Ф. Годіна, який вказує на доцільність вивчення соціального аспекту термінів, зазначаючи, що використання соціолінгвістичних принципів у дослідженні термінологічних варіацій у різноманітних контекстах дозволяє виявити рівень знань, фаховий та соціальний статус і стосунки співрозмовників [3].

Ця зацікавленість зумовлена тим, що мова – це соціальне явище, а терміни безпосередньо пов'язані з професійним чинником та здійснення ролі засобів інформаційного обміну.

До одного із виразних прикладів експліцитного впливу соціуму на функціонування термінів у цьому дослідженні слугує англійська термінологія косметології та естетичної медицини.

Нині понятійний апарат цих галузей розвивається в унісон з науковим прогресом, розширенням культурних зв'язків, глобалізацією економіки, поширеністю мультилінгвізма, мобільністю населення.

До головних позамовних факторів впливу, що спричинили еволюцію фахової мови галузей косметології та естетичної медицини, належать соціокомунікативні, соціоекономічні, соціопсихологічні та соціоісторичні чинники. Метою статті слід вважати – обговорення впливу соціальних змін на функціональні та семантичні особливості англійських термінів цих галузей, які використані у текстах реклами, а також визначити їхній вклад у розвиток ключових цінностей сучасного глобалізованого світу.

Розвідка виконана у рамках напрямку соціотермінознавства.

Актуальність дослідження полягає у виявленні впливу позамовних факторів на розвиток терміносистеми. Предметом розвідки є функціональні та семантичні особливості термінів косметології та естетичної медицини в англійських рекламних текстах, спричинені сьогочасними соціокомунікативними процесами, та роль зазначених термінів у формуванні ведучих цінностей глобалізованого суспільства. Об'єкт дослідження – галузеві терміни, що функціонують в рекламних текстах, вилучених з англійських журналів (*Cosmopolitan, FFM, Esquire, Girls'Life*) які опубліковано у 2015-2020 роках.

Здійснений аналіз продемонстрував, що термінологія косметології та естетичної медицини, з одного боку, зазнає впливу суспільних змін, що виявляється кризою, поширення термінів-англіцизмів в інші мови та запозичення і термінологізацію іншомовної лексики, семантичні процеси метафоризації.

З другого боку, терміни, що функціонують і взаємодіють з іншими лексичними одиницями у рекламних контекстах, беруть участь у насадженні таких атрибутів сучасного глобалізованого суспільства, як індивідуалізм, споживацька свідомість, толерантність, гендерна уніфікація, соціальна самоідентифікація за допомогою торгових брендів.

Отже, результати здійсненої розвідки підтверджують взаємодію і взаємовплив соціальних чинників та особливостей мовного функціонування.

Ключові слова: рекламний текст, термінологія косметології та естетичної медицини, термін, соціотермінознавство, позамовні чинники.

Література:

1. Cabré Castellví M. T. Theories of terminology: their description, prescription and explanation. *Terminology*. 2003. № 9(2). S. 163-199. <https://doi.org/10.1075/term.9.2.03cab>.
2. Gaudin F. Pour une socioterminologie. Des problèmes sémantiques aux pratiques institutionnelles. Coll. Publications de l'Université de Rouen. No 182. Rouen, Université de Rouen, 1993. 255 p.

**АНГЛІЙСЬКОМОВНІ СЛЕНГОВІ ТРЕНДИ СПІЛКУВАННЯ МОЛОДІ У
СОЦМЕРЕЖАХ**

Ладика О. В.

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Ярема О. Б.

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Зміна парадигми комунікації у повністю віртуальний формат під впливом минулорічних подій, спричинених пандемією, рефлексивно відобразилась у вокабулярному сплеску користувачів соцмереж. Власне найактивніший її пласт користувачів, школярі та студенти віком від 13 до 23 років, є найбільшими трансляторами англійськомовної культури на терени українського інтернет-простору. Це спричинено низкою факторів: – розмитість національних кордонів у віртуальному світі, – запозичення трендів англійськомовного світу, – поява значної кількості контенту з різних країн з використанням англійської як мови-посередника. Нові лексичні одиниці, що з'являються для позначення новостворених явищ та феноменів, асимілюються в українськомовне середовище без пошуку відповідника, а здебільшого через транслітерацію, морфологічні зміни, семантичну деривацію та інші способи. Часто такі слова є незрозумілими для старших поколінь, адже мета користування соцмережами у них зводиться переважно до пошуку новин, пошуку необхідних інтернет-магазинів, переглядів відео-оглядів, рекомендацій та ін. У той же час, застосування сленгу спостерігається найбільше у коментуванні, мемах, прямих ефірах підлітків, де аудиторія є гомогенна за віком.

Дослідження різновекторних лінгвістичних характеристик сленгу, в т.ч. й у руслі синергетичних підходів, є завжди актуальним об'єктом завдяки безперервному оновленню цих мовних одиниць. Найновіші наукові розвідки, присвячені аналізу англо-українського трансферу сленгових одиниць, відображені у роботах українських дослідників О. Одарки [3], М. Заботнової [1], Б. Микитюк [2]. Відправними роботами у дослідженні сленгу є розвідки українських та зарубіжних науковці, таких як І. В. Арнольд, А. Barrere, І. Р. Гальперін,, Т.Є. Захарченко, Н. Mencken, Е. Partridge, Т. А. Соловійова, С. Б. Флекснер, В. Фріман.

До словника сучасного підлітка входять такі лексичні одиниці *краш*, *шипперити*, *тім*, *рект*, *батхерт*, *рофлити*, *лмао*, *гуддjobb*, *фолловер*, *хейтер*, *тред*, *вайб*, *колівінг*, *ауф*, *тінка*, *чілити*, *флексити*, *воркати*, *офнути*, *чекнути*, *лівнути*, *булінг*, *булити*, *шеймити*, *хайпбіст*, *томбой* та їх деривати.

Згрупуємо їх за способом творення, серед яких виокремлюємо:

– акроніми *рофлити*, *лмао*;

– складені слова *батхерт*, *гуддjobb*, *хайпбіст*, *томбой*;

– суфіксальні та префіксальні деривати *шипперити*, *колівінг*, *чілити*, *флексити*, *воркати*, *офнути*, *чекнути*, *лівнути*, *булити*, *шеймити*;

– семантичні деривати *краш*, *вайб*.

Варто зазначити, що у вимові слів фіксуємо транслітерацію *лмао*, *рофл*, та транскрипцію *краш*, *тім*, *рект*, *батхерт*, *гуддjobb*, *фолловер*, *хейтер*, *тред*, *вайб* та ін. Щодо морфологічних дериватів, то одні з них, такі як іменники *фолловер*, *хейтер*, *булінг*, зберегли свою вихідну іменникову форму без додавання чи зміни суфіксів, оскільки іменниковий суфікс *-er* існує в українській мові з тим же значенням, що і в англійській та позначає виконавця дії, наприклад, *фермер*. Суфікс *-інг* теж укоренився в українській мові, здебільшого у запозичених словах, на позначення явища виконання певної дії – *молдинг*, *фармінг* і т.д.

Розглянемо семантичне значення деяких з вищезгаданих сленгових одиниць.

Вайб — означає вдачу, енергетику, атмосферу. Вживається для позначення враження від спілкування з іншими. У Oxford Online Dictionary [4] знаходимо визначення «A person's emotional state or the atmosphere of a place as communicated to and felt by others». Наприклад, *We've been picking up some bad vibes on that guy*.

Краш – щось або хтось, хто заповів глибоко в серце, або коли у когось закохався, проте ця любов без відповіді, оскільки об'єктом може бути зірка чи знаменитість, або особа, з якою незнайомий. В плані речі – це те, що дуже хочеться отримати. У словнику [4] визначається як «A brief but intense infatuation for someone, especially someone unattainable». Наприклад, *I have a crush on a friend who is very near and dear to me*.

Хайп (хайпити, антихайп) – означає підіймати шум, популярність навколо себе або якоїсь події. Антихайпити антонімічно означає збивати популярність чогось, і має наближене значення до «хейтити». Словник [4] подає дефініцію: «Extravagant or intensive publicity or promotion». Наприклад, *His first album hit the stores amid the storm of hype*.

Шипперинг (шипперити) - будувати здогадки про стосунки інших. Шиппер з англ. a person who supports or has a particular interest in a romantic pairing between two characters in a fictional series, often when such a relationship is not depicted in the series itself. Наприклад, *This week's finale was deeply satisfying for the Marry-Mathew shippers*.

Рофл (рофлити) – сильно сміятись, валятись під столом від сміху. ROFL – аббревіатура, з англ. мови розшифровується Rolling On Floor Laughing. Наприклад [4], *Just read this, it's absolutely hysterical — am still ROFL.*

Ізі – просто. Транскрибований відповідник англійського easy, що означає легко.

Загальноприйнятим серед молоді є також вживання у інтернет-комунікації англійськомовних інтернет-аббревіатур. Наприклад, *XOXO* – hugs and kisses – цілую та обіймаю, *IDC* – I don't care – мені без різниці, *MU* – I miss you – я сумую за тобою, *OMG* – Oh my gosh! – О Боже! *AML* – all my love – зі всією любов'ю, *LOL* – laughing out loud – сміюсь на весь голос.

Результати дослідження свідчать, що значний відсоток спілкування молоді припадає саме на використання англійськомовних трендових слів та їх дериватів. Взаємопроникність словникового складу мов та тісні комунікаційні інтернет-зв'язки, особливо серед молоді, диктують зміни у словникових статтях та варіативності мовних одиниць. Інтернаціоналізацію мов англійськомовними відповідниками поживляємо спілкування між однолітками різних країн, створює монокультуру та знижує бар'єри розуміння один одного. Але потрібно пам'ятати, що збереження самобутності української мови та відстоювання принципів пуританізму повинно мати першочергове значення та розвивати інститут мови для збереження національної ідентичності.

Література:

1. Заботнова М. В. Equivalents in the process of English-Ukrainian translation of lexical units turned to realization of teen slang in cyber space URL: http://philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019/3_2019/part_2/10.pdf
2. Микитюк Б. Англiцизми в сучасному українському Інтернетсленгу: причини вживання та способи адаптації URL: https://is.muni.cz/th/lnq8k/VMykytiuk_diplom_final.pdf.
3. Одарка О. К. Роль мережі інтернет у формуванні молодіжного китайського сленгу. URL: <http://olj.onua.edu.ua/index.php/olj/article/view/393>.
4. Oxfrod Online Dictionary. URL: <https://www.lexico.com/>.

НАПРЯМ 2.

**КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ЧИННИК
У ВИМІРІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ**

USING FICTION TO LEARN A FOREIGN LANGUAGE

Бондаренко А.С.

*студентка факультету філології та журналістики,
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

The culturological aspect is one of the most important factors in learning a foreign language. Fiction in this aspect occupies a significant place. Reading literature that comes from a country whose language is studied contributes to a better understanding of the mentality of that nation, reflects their traditions and culture in general. Reading in the original language greatly increases the options for this aspect.

Researchers such as N. Pagis, O. Sokol, R. Carter, M. Long L. Gillian H. Widdowson studied the use of fiction in the study of a foreign language. However, most of them have studied this issue in terms of methods of teaching a foreign language at school and are less focused on self-study of the language, although their work is undeniably good.

The inclusion of fiction in the study of a foreign language not only expands vocabulary, promotes the formation of reading skills and trains memory, but also replenishes the «cultural baggage» of people, which generally increases motivation in language learning.

The ability to use foreign proverbs and sayings, winged expressions, aphorisms and famous quotes from literary works of foreign classics is difficult to overestimate, because it is also part of the cultural heritage of mankind, without the knowledge of which there can be no fully developed and highly educated modern specialist.

Reading is a passive skill. The recipient is given a text in a foreign language, and he must understand it, i.e. translate it into his native language.

When we undertake a foreign language, we aim to achieve first of all the level of «active minimum», which includes: satisfactory pronunciation; knowledge of

grammar, sufficient for a simple conversation; knowledge of at least 200-300 basic words (by heart); knowledge of at least 25-50 everyday expressions (by heart) [1].

Then you need to develop not only speaking skills. It is equally important to focus on reading newspapers, magazines and books. As a result, we get the ability to read texts in a foreign language, placed on a solid foundation of «active minimum». In other words, we will then speak a foreign language at a «basic level» and read at a higher level.

When mastering the ability to read in a foreign language, there are three important rules:

- Find out the meaning of unfamiliar words.
- Save these values immediately, in the margins of the book (newspaper, magazine), or, preferably, on a separate sheet.
- Repeat and memorize them.

It is more difficult to read fiction in a foreign language than texts in your specialty – this is a general rule. But this does not mean that the reader a priori can't choose fiction to read. A good choice would be if the reader takes the novel in the original, which has already been read in the native language (translated). This action will be aimed at gaining some experience in a foreign language aspect in the form of comparing the author's language through the prism of the translator and the author's language in the original.

Reading fiction in the original will gradually make your level of foreign language proficiency higher: from basic level (reading causes difficulties, frequent access to the dictionary in search of translation) to a free speaker, the so-called native speaker (reading is easy, unfamiliar words are rare). Fiction will also help you gain some lexical knowledge of the language.

For example, certain abbreviations of words that are often found in English, slang words that are mostly not represented in the study of the language will also be an interesting aspect of constructing the structure of sentences. After all, when translating, this uniqueness is to some extent wasted. Reading of fiction have a lot of positive side.

In general, reading fiction occupies an important place in the culturological aspect of learning a foreign language.

Література:

1. Osvita.ua. URL: <https://osvita.ua/languages/tehnol/5664/>.
2. Gillian L. Literature and Language Teaching. Cambridge, 1993. 166 P.
3. Сокол О. С. Дидактизація художніх творів для уроку іноземної. Актуальні проблеми сучасної іноземної філології: Студентський науковий вісник. Рівне: РДГУ, 2018. С. 229-232.
4. Carter R., Long M. Teaching Literature. Longman, 1991. P. 57-59.

**ВИКОРИСТАННЯ МОВИ-ПОСЕРЕДНИКА В НАВЧАЛЬНОМУ
ПРОЦЕСІ**

Гаврищак І. І.

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри української мови,
Тернопільський національний медичний університет
імені І. Я. Горбачевського МОЗ України,
м. Тернопіль, Україна*

Проців О. Я.

*директорка бібліотеки,
Тернопільського національного медичного університету
імені І. Я. Горбачевського МОЗ України,
м. Тернопіль, Україна*

Одним із найактуальніших і дискусійних питань в царині методики викладання української мови як іноземної є використання мови-посередника в навчальному процесі. Це зумовлено глобалізаційними процесами, що суттєво активізували міжнародну академічну мобільність. Хоч феномен міжнародної академічної мобільності в Україні є досить недавнім явищем, він усе частіше привертає увагу вітчизняних дослідників. Це обумовлено як ризиками, так і «можливостями міжнародної академічної мобільності позитивно впливати на запозичення зарубіжного досвіду, підвищення конкурентоздатності вітчизняних освітніх і наукових закладів» [3, с. 168-169].

Згідно зданими ЮНЕСКО, в 2019 році за межами своїх країн навчалось майже 5 мільйонів студентів, тоді як у 2000 році їх налічувалося близько 2 мільйонів. Тобто за двадцять років цей показник зріс на 250 %. Суттєво збільшилася кількість іноземних студентів в українських вишах: з 53 664 осіб у 2011 р. до 80 470 (зі 158 країн світу) – у 2019 р. [3, с. 20].

Зокрема, в Тернопільському національному медичному університеті ім. І. Я. Горбачевського упродовж 2019-2020 н. р. навчалось майже 2,5 тис. іноземних студентів, з-поміж яких громадяни азійських (Індія, Афганістан та Пакистан), африканських (Нігерія, Гана, Конго, Єгипет, Марокко), американських (США, Еквадор) та європейських (Польща) країн.

Сучасна студентська аудиторія є не лише полікультурною, але й багатомовною, оскільки об'єднує представників різних етносів, що послуговуються англійською, іспанською, польською, арабською, французькою, хінді, суахілі тощо. Відповідно вона стає зоною контакту не просто різних мов, а різних світоглядних систем, культурних та історичних традицій, зафіксованих на вербально-граматичному рівні. Водночас спостерігаємо знаковий варіант креативного подолання комунікативних труднощів у площині міжособистісних стосунків: студенти, спілкуючись між

собою рідною мовою, поступово починають використовувати англійську, трактуючи її як «інтермову», оскільки нею володіє більшість присутніх.

Саме «інтермова» забезпечує успішне подолання «культурного шоку» як результату початкової комунікації іноземця з новою для нього соціокультурною реальністю. Стрес акультурації для нього стає менш болючим і долається набагато швидше.

Це не лише породжує нові виклики в царині методики викладання української мови як іноземної, але й підтверджує доцільність використання мови-посередника в навчальному процесі. Рідна мова незримо присутня на заняттях з української як іноземної. По-іншому просто не може бути, бо самоідентифікація особистості, пізнання, семантизація і структуризація довколишнього світу відбувалися на її основі.

Як наголошував В. фон Гумбольдт, «... слово виникає як раз на основі цього (суб'єктивного – Авт.) сприйняття; воно є відбитком не предмета самого по собі, а його образу, створеного цим предметом в нашій душі ...Кожну людську індивідуальність, навіть незалежно від мови, можна вважати особливою позицією в баченні світу. Тим більше індивідуальність стає такою позицією завдяки мові...» [1, с. 80].

Л. В. Щерба зазначав, «можна прогнати рідну мову із процесу навчання (тим самим, збіднити цей процес, не даючи іноземній мові жодної зброї супроти впливу рідної), але прогнати рідну мову із голів учнів в шкільних умовах – неможливо» [4, с. 62]. Проте, якщо на практиці «неможливо зовсім відірвати іноземну мову від рідної... то цілком природньо спробувати зробити з рідної мови не друга, а помічника» [4, с. 41].

Оскільки викладач української мови зазвичай не володіє всіма тими мовами, носії яких представлені в навчальній аудиторії, він може використати ту мову, що відома усім студентам – англійську. При цьому йому достатньо початкового рівня володіння мовою-посередником для організації навчального процесу, семантизації базової лексики, пояснення граматичного матеріалу.

Література:

1. Гумбольдт В. фон. О различии строения человеческих языков и его влияния на духовное развитие человечества. *Избранные труды по языкознанию*. Москва: Прогресс, 1984. С. 37—298. (Языковеды мира).
2. Іноземні студенти в Україні: статистичні дані, 2020 / уклад. О. О. Шаповалова. Київ : УДЦМО, 2020. 60 с.
3. Колесник Л. Международная академическая мобильность украинской молодежи в мировом контексте. *Wschód Europy. Studia humanistyczno-społeczne*. 2015. Vol. 1, № 1. S. 167–180.
4. Щерба Л. В. Преподавание иностранных языков в средней школе : общие вопросы методики / под ред. И. В. Рахманова. 2-е. изд. Москва : Высшая школа, 1974. 112 с. (Библиотека преподавателя).

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Данильчук О. П.

*студентка факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Сьогодні в Україні відбувається реформа освітньої галузі, зокрема підходу до вивчення іноземної мови через культурологічні чинники. Згідно з Національною доктриною розвитку освіти (2002 р.), в Україні визначено чіткі пріоритети щодо розвитку освіти, впроваджено довготривалий процес її модернізації з урахуванням сучасних тенденцій суспільства й вимог до системи професійної освіти [5, с. 20]. Поява нових тенденцій на сучасному етапі розвитку країни створює середовище для новаторського підходу до здійснення дидактичного процесу.

Проблема вивчення іноземної мови, що має не тільки освітнє, але й соціальне значення для молодих фахівців, зумовила вибір теми дослідження.

Мета роботи – дослідити сучасний підхід до вивчення іноземної мови на основі культурологічних чинників.

Культура – це невід’ємний складник нації, яка ідентифікує себе як соборну державу. Олександр Беляєв виділяє окреме значення культурологічної освіти: «Культурологічна освіта – це освіта, центром якої є людина, що пізнає і створює культуру через обмін духовними й особистісними цінностями, створюючи твори індивідуальної та колективної творчості». Культурологічний підхід дає можливість розставити нові важливі акценти в навчанні: з отримання освіти “на все життя” (базовість, ґрунтовність, статичність і шаблонність) до здобуття освіти, що відбувається “упродовж усього життя” (динамічність, удосконалення загальної та професійної культури відповідно реалій, які постійно змінюються) [2, с. 29].

За словами дослідниці Єлени Жукової: «Необхідною умовою вирішень історичної задачі виховання покоління молодих людей, які володіють толерантністю, несуть добро у світ, поважають права людини, позитивно й успішно інтегруються в сучасне суспільство, є процес формування високої гуманітарної культури особистості» [4, с. 8].

Доведений факт, що кожна культура знаходить своє відображення в мові. Наталія Кудрявцева зазначає, що в сучасній етнолінгвістиці питання про зв’язок між мовою і культурою, народними звичаями, традиціями, а також народом чи нацією пов’язане із важливістю мовної позиції, яка відіграє провідну роль у її відношенні до різноманіття культурного розвитку та національних особливостей [6, с. 115].

Ю. Бойчук вважає, що культурологічний підхід зумовлений тісним зв'язком людини з культурою, зокрема як системою цінностей. Особистість містить у собі частину народності й розвивається на основі засвоєної нею культури. Ба більше, людина збагачує її, надає самобутності, стає творцем нових елементів культури своєї держави. Таким чином, освоєння культури як системи цінностей є розвитком самої людини та її становлення як творчої особистості [3, с. 121].

Викладач іноземної мови повинен виробити в свідомості студентів поняття про нові предмети і явища, які не мають аналогів ні в їхній культурі, ні в їхній мові.

Існує також національна культурна специфіка вербальної та невербальної поведінки мовців: що в одній може виражатися засобами мови, в іншій – жестами чи мімікою. За словами Олександри Курило, вербальні та невербальні аспекти володіють певними культурологічними функціями. Зокрема словесні передають чисту інформацію, а невербальні – ставлення до партнера. Але розглядати їх потрібно разом, адже вони підсилюють взаємодію між співбесідниками. Важливо вміти читати (розуміти) невербальні сигнали співрозмовника, оскільки вони несвідомі. Поєднуючись з вербальними засобами, вони показують реальну картину ситуації мовлення [7, с. 117].

Варто зазначити, що професійна діяльність молодих фахівців залежить не тільки від володіння іноземними мовами, але й від опанування мовленнєвого етикету, особливостей культури країни, національних стилів спілкування, основ міжнародного етикету [1, с. 224].

Згідно із загальноєвропейськими рекомендаціями щодо мовної освіти, навчання іноземної мови ґрунтується не на знаннєвому накопиченні інформації, а на спроможності реалізації потенціалу іншомовного спілкування.

Найефективнішими виявилися завдання, де поєднувалися знання, уміння й навички з інформацією культурологічного характеру, до складу якої входять ознайомлення зі способом життя, стилем, мисленням, особливості вербального та невербального спілкування.

Отже, основним завданням викладача іноземної мови є запровадити навчання, що відбуватиметься паралельно з опануванням національної культури країни, мову якої вивчають. Це є однією із необхідних умов для досконалого читання, грамотного письма та конструктивної комунікації з носіями мови.

Література:

1. Байбакова О. О, Козубовська І. В. Деякі аспекти крос-культурної комунікації. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2014. №34. С. 223-225.
2. Беляев А.В. Формирование ключевых компетенций в образовательном процессе. Проблемы обеспечения целостности образовательного процесса: материалы научно-практической конференции (апрель, 2004). Ставрополь: Издательство СГУ, 2004. С.27-31.

3. Бойчук Ю. Д. Культурологічний і аксіологічний підходи до формування еколого-валеологічної культури студентів педагогічних навчальних закладів. *Вісник НТУУ «КПІ»*. 2009. № 3. С. 121-125.

4. Жукова Е. Д. Гуманитарная культура личности: динамика развития понятия. *Муниципальное образование: инновации и эксперимент*. 2015. №5. С. 7-10.

5. Ільчишин Н. М. Культурологічний підхід до вивчення іноземної мови. *Вісник НУ «Львівська політехніка»*. 2007. №586. С. 20-24.

6. Кудрявцева Н. С. Ідеї О. Потебні в аспектах гіпотези лінгвістичної відносності. Система і структура східнослов'янських мов. НПУ ім. М. П. Драгоманова. 2011. №3. С. 115-120.

7. Курило О. Й. Вербальні та невербальні аспекти культури спілкування. *Молодий вчений*. 2017. №43. С. 114-117.

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ФАКТОР ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Дмитрук Х.А.

*студентка факультету іноземних мов
кафедри теорії і практики перекладу,
Тернопільський національний педагогічний університет
мені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Сьогодні у глобальному світі майже не можливо здійснювати професійну діяльність без знання іноземної мови. Наша нова реальність вимагає від нас постійного розвитку та вдосконалення, щоб слідувати масштабним інноваційним технологіям. Наслідками глобалізаційних процесів стали тісні взаємини між різними державами, міжнародний поділ праці та міграція у масштабах усієї планети. Безперечно відбулось тісне зближення та обмін ресурсів між різними країнами світу. Зросла велика потреба міжкультурної комунікації та подальше її використання можливе тільки через досконале володіння іноземною мовою бо саме вона забезпечить взаємопроникнення різних культур. Ці світові тенденції спричинили появу та винайдення необхідності розробки нових підходів, методів та форм вивчення іноземної мови. Найголовніше, що зросла вагомість мовної особистості та ми маємо змогу спостерігати за тенденцією оптимізації навчального процесу у сфері викладання. Сьогодні в Україні здійснюється реформа освіти та підходу до вивчення мови. Відбувається пошук нових інформаційних та прогресивних засобів навчання та освіти. Враховується значення особистісного потенціалу майбутнього спеціаліста та акцентування його ролі у суспільному прогресі. Існує тісний зв'язок і взаємозалежність викладання іноземних мов та міжкультурної комунікації. Мова – це не тільки джерело комунікативної діяльності, але й засіб пізнання, формування, передачі думок, вираження

почуттів, емоційних станів людини, засіб реалізації усіх людських потреб. Мова є дієвим чинником розвитку особистості в полікультурному просторі.

Мета – дослідити вплив міжкультурного чинника на вивчення та опанування іноземною мовою у сучасному суспільстві.

Мова – носій культури і вона виконує роль зв'язку між народами. Безперечно головною функцією мови є комунікативна. Вона є не тільки засобом спілкування людей, а й забезпечує більшість інформаційних процесів у політичній, науковій та освітній сферах. Все частіше ми маємо спостерігати за розвитком та популяризацією комунікативного підходу до вивчення іноземної мови. Саме таким чином вдається краще досягнути порозуміння між носіями різних мов світу. В Україні до останнього часу методика іншомовного занурення була маловідомою. Лише в останні 10-12 років з'явилися серйозні вітчизняні дослідження та розробки (А.Д. Виселко, 2015; З.М. Корнева, 2006; Методика англоязычного погружения..., 2008), які дозволяють говорити про те, що цей напрям починає ефективно розвиватися і прогресувати у нас, як в усіх розвинутих країнах світу. Одним з найважливіших напрямів розвитку сучасної методики, як у межах комунікативного методу, так і незалежно від нього, стала комп'ютеризація навчального процесу з іноземних мов [2, с. 39]. Процес вивчення іноземної мови перш за все залежить від особистості, яка буде її опановувати. Так, деякі студенти за своїми природними властивостями не здатні працювати в такому ж темпі, як більшість інших в їхній групі. Якщо ця особливість не береться до уваги, ці особи постійно не встигатимуть виконувати навчальні завдання, матимуть нижчу результативність у навчанні, ніж їхні одногрупники [2, с. 73]. Найважливішим та найефективнішим способом для опанування мови можна вважати регулярне спілкування із її носієм. Цей процес комунікації безперечно забезпечить розвиток слухової та розмовної діяльності. Фактор спілкування з іноземцем дозволить дізнатись більше про культуру та традиції, різні аспекти та норми певної країни. Таким чином формується навичка сприйняття та швидкого набору реплік і фраз для висловлення власної відповіді. Не менш важливим фактором здобуття досвіду та практики спілкування іноземною мовою безумовно є подорожі та самостійне дослідження культур різних країн світу. Це дасть змогу особистості розширити свій кругозір та при спілкуванні співрозмовник буде мати змогу відтворити інформацію із певного життєвого досвіду.

Іншим дієвим шляхом опанувати навички володіння мови можна завдяки дискусії на різні культурологічні теми. На мій погляд, це нагода для практики висловлення особистої думки та точки зору, можливість їх відстояти та аргументувати відповідь у випадку непогодження із співрозмовником.

Наш світ зараз поринув у вимір інформаційних технологій і кількість ресурсів із яких можна брати інформацію відповідно також. У легкому доступі знаходяться різноманітні джерела масової інформації з яких можна почерпнути багато про життя та культуру всіх народів світу. Більшість цих джерел написані іноземною мовою і деякі слова іншомовного походження для нас стали загальноживаними іта прийнятими. Такі запозичення часто зустрічаються із

англійської, французької чи італійської мов. У таких випадках поряд з іншомовним словом йде пояснення мовою носія.

Іншомовна лексика, яка ще стала нормативною, є явищем мовлення і вжитку, результатом екстралінгвістичних і психолінгвістичних обставин, і викликає великий інтерес. Одним з важливих напрямків розвитку сучасної методики є впровадження новітніх технологій в сферу навчання іноземних мов. Сьогодні все більш активно використовується комп'ютер на заняттях з іноземної мови, можливості глобальної інформаційної мережі Інтернет, що відкриває широкі перспективи доступу до різних мовних новинок, а також можливості двостороннього зв'язку [1]. Наприклад, існує можливість організувати процес навчання у реальному мовному середовищі, отримати сучасну і різнобічну інформацію про країну і культуру, мову якої ви вивчаєте.

Не можливо не згадати про художню літературу. Книги насправді є джерелом для черпання знань хоч у інформаційному світі вони вже не популярні серед молоді, але саме у них можна знайти інформацію про традиції чи звичаї різних держав, збільшити свій словниковий запас, попрактикуватись над темпом вимови слів та швидкості їх читання. У літературі ми можемо знайти велику кількість фразеологізмів. Книги безумовно є цінними для покращення процесу опанування мови [3].

Також можна слухати музику іноземних виконавців, дивитись фільм в оригінальному записі увімкнувши субтитри для покращення розуміння тексту.

Підсумовуючи все вище вказане, хотіла б зробити висновок, що культурологічний чинник є одним із найважливішим факторів при опануванні іноземної мови у сучасному світі. Вивчити мову не можливо застосовуючи тільки один конкретний метод навчання. Цей процес потребує індивідуального підходу та цілої системи засобів вивчення. Аби опанувати мову потрібно тривале та інтенсивне заняття, де важливо проявляти інтерес до мови країни, яку вивчаємо та перебувати у постійному розвитку для досягнення культурного компонента та його значення. У контексті культурологічного підходу до навчання іноземної мови розширення культурної пам'яті не тільки сприяє збагаченню соціокультурних знань, але й допомагає зняти емоційну напругу під час занять, дати всім студентам шанс отримати бали, що відповідають рівню їх домагань. Використання культурологічного компонента змісту навчання мови урізноманітнює аудиторні заняття, робить їх цікавими, емоційними, чим полегшує сприйняття матеріалу, що вивчається, та формує у студентів стійке позитивне ставлення до іноземної мови.

Література:

1. Волошинова Л.В. Використання аудіовізуального мистецтва у викладанні іноземних мов «Стратегії та методики навчання мовам для спеціальних цілей». С. 22.
2. Тарнопольський Б. Методика викладення англійської мови. С. 39,73.
3. Кузьміна Л.Г. Современные культурологические подходы к обучению интостранным языкам. С. 111.

**ГЕОПРОСТОРОВІ АСПЕКТИ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ
ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ У ЗАХІДНОМУ
РЕГІОНІ УКРАЇНИ**

Задворний С. І.

*кандидат географічних наук,
викладач кафедри географії України і туризму,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Феномен франкофонії – це один із засадничих принципів геокультурної картини світу. Франкофонія виступає невід’ємним елементом цивілізації та водночас однією із рис культурної регіоналізації. Крім того, знання французької мови як іноземної, сприяє всебічному розвитку особистості і як наслідок – посилює дифузію інновацій у геокультурному просторі. Таке поширення нововведень насичує геопростір динамічністю та підштовхує територіальні спільноти людей різного рівня до розвитку та крос-культурної комунікації і інтеграції. Виходячи із цього слід зауважити, що культурологічний чинник у вивченні іноземної мови має важливе значення.

Сьогодні окрім безпосередніх носіїв французької мови комплексно ретранслюють іншомовну культуру також вчителі французької мови у закладах загальної середньої освіти. Це є первинним етапом у вивченні іноземної мови, тому до кількісних і якісних показників підготовки вчителів французької мови має бути особливий підхід, в тому числі й з позицій територіальної забезпеченості.

В Україні наразі 4,5% учнів вивчають французьку мову, і їхня кількість регулярно зменшується після 1991 року (11,5%). З іншого боку, ця тенденція не є однорідною, оскільки одночасно зі скороченням у початкових класах французька мова зростає у середній школі [2]. Загалом станом на сьогодні французька мова є третьою за популярністю для вивчення в українських школах [6].

Реалії освітнього та загальнокультурного розвитку кожної особистості неможливе без міжнародної мобільності, роботи із іноземними першоджерелами та участі у полікультурному діалозі. Це стало одним із визначальних факторів який акцентує на важливості вивчення французької мови. У цьому контексті в Україні 2019 рік було оголошено Роком французької мови. Основними цілями цього проєкту було наступне: підвищення інтересу до французької мови та цінностей, носієм яких є франкофонія; поширення оновленого іміджу французької мови як сучасної та корисної; підтримка ініціативності та активізація співробітництва; розвиток відкритості зовнішньому світові, зокрема, шляхом розширення співробітництва з вищими та середніми навчальними закладами франкомовних країн [6]. Реалізація цього

проекту співпала із підвищенням інтересу до французької мови. Це підтверджується тим, що кожного року зростає кількість абітурієнтів, які реєструються для складання зовнішнього незалежного оцінювання та єдиного вступного іспиту із французької мови для вступу на бакалаврат та магістратуру відповідно.

З огляду на викладене вище, нами вирішено розглянути геопросторові аспекти системи підготовки вчителів французької мови в Україні у регіональному контексті. Розгляд даного питання, крізь призму суспільної географії, надасть можливість виявити вихідні територіальні відміни між областями у забезпеченні їх вчителями французької мови у перспективі.

У рамках цього дослідження нами вирішено зупинитися на областях Західного регіону України, де підготовка вчителів французької мови має довготривалу і насичену історію та широкі можливості. Це викликано цілою низкою факторів, а саме: 1) історико-географічні особливості розвитку території (тісний зв'язок і спорідненість із європейський культурним простором); 2) проживання національних меншин, які розмовляють мовами романської групи (румуні, молдовани); 3) наявність університетських наукових шкіл; 4) функціонування закладів загальної середньої освіти із поглибленим вивченням французької мови та інших іноземних мов (Львів, Ужгород). У даному дослідженні Західний регіон України ми розглядаємо у складі Волинської, Закарпатської, Івано-Франківської, Львівської, Рівненської, Тернопільської, Хмельницької та Чернівецької областей.

Починаючи із 2016 року в Україні підготовка вчителів французької мови здійснюється за освітньо-професійними програмами здобуття освітніх ступенів «Бакалавр» та «Магістр» за спеціальністю 014.023 Середня освіта (Французька мова і література). Дана освітня діяльність на досліджуваній території провадиться у 5 областях, яку здійснюють 5 закладів вищої освіти: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, Рівненський державний гуманітарний університет, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет» та Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. В усіх перелічених закладах наявна двоступенева система навчання (бакалаврський та магістерський рівень), за винятком ДВНЗ «Ужгородський національний університет», де присутній лише перший (бакалаврський) рівень вищої освіти за відповідною спеціальністю. Немає ліцензованої спеціальності «Середня освіта (Французька мова і література)» у закладах вищої освіти Волинської, Івано-Франківської та Хмельницької областей. Водночас зазначимо, що до 2017 року відбувалось навчання майбутніх вчителів французької мови за освітньо-кваліфікаційним рівнем «Спеціаліст» у Львівському національному університеті імені Івана Франка та Волинському національному університеті імені Лесі Українки.

Для визначення територіальної диференціації системи професійної підготовки вчителів французької мови доцільно розглянути потенціал освітньої

III МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

діяльності (освітній потенціал) кожної із областей (Таблиця 1). У нашому розумінні освітній потенціал визначається як можливість одночасно здійснювати підготовку здобувачів вищої освіти згідно отриманих ліцензій. Так загальний ліцензований обсяг за спеціальністю «Середня освіта (Французька мова і література)» закладів вищої освіти у областях Західного регіону України становить 622 особи, із них підготовка бакалаврів 440 осіб (70,7%), магістрів – 182 (29,3%). Здійснивши розрахунок показника кількості осіб ліцензованого обсягу на 10 тисяч мешканців кожної з областей, встановлено, що він найвищий у Чернівецькій (1,67), Тернопільській (0,8) і Закарпатській областях (0,79). Це свідчить про достатній рівень освітнього потенціалу системи професійної підготовки вчителів французької мови у цих областях. Загальний показник по Західному регіону України складає 0,59, нижче цього показника розташовуються Львівська (0,48) і Рівненська області (0,22).

Таблиця 1

Освітній потенціал областей Західного регіону України щодо підготовки фахівців за спеціальністю 014.023 Середня освіта (Французька мова і література)*, станом на початок 2021 р.

Область	Кількість ЗВО, які здійснюють підготовку	Освітній потенціал (ліцензований обсяг на термін навчання, осіб)			Кількість осіб ліцензованого обсягу на 10 тис. мешканців
		Бакалавр	Магістр	Всього	
Волинська	0	0	0	0	0
Закарпатська	1	100	0	100	0,79
Івано-Франківська	0	0	0	0	0
Львівська	1	60	60	120	0,48
Рівненська	1	80	12	92	0,22
Тернопільська	1	100	60	160	0,8
Хмельницька	0	0	0	0	0
Чернівецька	1	100	50	150	1,67
Всього	5	440	182	622	0,59

* - розраховано за відкритими даними Єдиної державної електронної бази з питань освіти [4]

Розглядаючи показники чисельності здобувачів вищої освіти за досліджуваною спеціальністю, то зазначимо, що формування цілісної системи контингенту наразі відбувається на проміжному етапі завершення. Так, станом на кінець 2020 року контингент здобувачів вищої освіти усіх рівнів становив понад 30 осіб. Ведучи мову про забезпечення регіональних потреб освітньої сфери у вчителях французької мови то варто сказати, що це не вельми достатній показник. У той же час, зауважимо, що потреби у вчителях-предметниках такого профілю компенсують випускники освітніх програм спеціальності 035 Філологія (насамперед за спеціалізацією 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька) та подвійними

предметними спеціальностями спеціальності 014 Середня освіта. Підготовка таких фахівців реалізовується у закладах вищої освіти Львова, Луцька та Івано-Франківська.

Важливим складником у освітній системі є підвищення кваліфікації вчителів французької мови. Сьогодні післядипломна освіта для осіб з вищою освітою є завершальним логічним елементом комплексної підготовки фахівців із будь-якої спеціальності. Наразі не лише у Західному регіоні України, а й в Україні загалом, ліцензією на підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів освіти і установ за спеціальністю 014 Середня освіта (Французька мова і література) володіє Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка.

Загалом, підсумовуючи викладене вище слід зазначити, що система професійної підготовки вчителів французької мови у Західному регіоні України перебуває на етапі становлення та перебудови. Це простежується у присутності територіальних диспропорцій у розвитку цієї системи. Але у той же час відбувається завершальне формування перспективних освітніх центрів із підготовки вчителів французької мови у містах Дрогобич, Чернівці, Тернопіль, Рівне, Ужгород, які сформують базовий геопросторовий каркас освітньої системи. Це, а також інші позитивні фактори суспільного розвитку сприятимуть розбудові системи професійної підготовки педагогів за спеціальністю Середня освіта (Французька мова і література).

Література:

1. Безлюдна В.В. Теорія і практика професійної підготовки майбутніх учителів іноземних мов у вищих педагогічних навчальних закладах України (1948-2016 рр.): автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01, 13.00.04. Рівне, 2017. 40 с.
2. Вивчення французької мови в Україні. URL: <http://francophonie.com.ua/%D1%84%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%BA%D0%BE%D1%84%D0%BE%D0%BD%D1%96%D1%8F/> (дата звернення 03.03.2021 р.).
3. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>. (дата звернення 03.03.2021 р.).
4. Єдина державна електронна база з питань освіти. URL: <https://info.edbo.gov.ua> (дата звернення 03.03.2021 р.).
5. Калінін В. Роль учителя іноземної мови як ретранслятора іншомовної культури учнів. *Імідж сучасного педагога*. 2013. №5. С. 3-5
6. Рік французької в Україні. Популяризація мови і нові можливості для її вивчення. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-presshall/2535363-rik-francuzkoi-v-ukraini-popularizacia-movi-i-novi-mozlivosti-dla-ii-vivcenna.html> (дата звернення 10.03.2021 р.).
7. Соціальна географія: підручник / за ред. Л. Немецьта К. Мезенцева. К.: Фенікс. 2016. 304 с.

**DE L'ARGOT TRADITIONNEL AU FRANÇAIS CONTEMPORAIN DES
CITES**

Kovpak D.P.

étudiante de 3e année,

*Université Pédagogique Nationale Volodymyr Hnatiuk de Ternopil
Ternopil, Ukraine*

Pezhynska O.M.,

candidat en lettres, chargé de cours

*Département de Philologie Romano-Germanique
Université Pédagogique Nationale Volodymyr Hnatiuk de Ternopil
Ternopil, Ukraine*

Dans «Paroles de banlieues» de Jean-Michel Décugis et Aziz Zemouri [1], Raja (21 ans) précise que dans les cités «on parle en français, avec des mots rebeus, créoles, africains, portugais, ritals ou yougoslaves», puisque «blacks, gaulois, Chinois et Arabes» y vivent ensemble (p. 104).

Des ressortissants de nationalités étrangères, des Français d'origine étrangère et des céfrans aussi appelés des de souches «français de souche» communiquent grâce à un parler véhiculaire interethnique [2] et le brassage des communautés permet l'émergence de diverses formes de FCC.

Dans ces variétés linguistiques se met alors en place un processus de déstructuration de la langue française circulante par ceux-là même qui l'utilisent et y introduisent leurs propres mots, ceux de leur origine, de leur culture. Les formes linguistiques ainsi créées et leurs diverses variantes régionales deviennent dès lors autant de marqueurs, voire des stéréotypes [3] identitaires. La déstructuration de la langue s'opère aussi par introduction dans les énoncés de formes parasitaires, ce qui constitue une procédure argotique bien connue des linguistes.

Les procédés formels et sémantiques utilisés en FCC ne lui sont pas propres ; il s'agit en fait d'une accumulation – trait caractéristique de toute pratique argotique – de procédés relevés par ailleurs dans la langue française circulante et non de procédés particuliers à cette variété de français.

La déstructuration de la langue française circulante apparaît bien au travers des formes linguistiques de type verlanesque et de celles formées par troncation. Comme en argot traditionnel, beaucoup de mots du FCC sont construits par apocope, ce qu'illustrent les exemples ci-après:

Brelic (brelica, verlan de calibre «revolver»); Dèk (dékis, verlan de kisdé «policier, flic»); Djig (djiga, verlan de gadji «fille, femme»); Painc (painco, verlan de copain); Pouc (poucav «indicateur de police, balance»); Reuf (reufré, verlan de frère); Stonb (stonba, verlan de baston «bagarre»); Tasse (taspé, verlan de pétasse); Téç (téci, verlan de cité);

À partir des mots: *femme, flic, père, faire, nègre, mec, sac, mère*, on obtient respectivement: *meuf, keuf, reup, reuf, greun, keum, keuss, reum*.

Les divers types de formations linguistiques de type verlanesque présentés plus haut tendent à montrer que les variétés langagières relevées dans les cités françaises ont un mode de fonctionnement «en miroir» par rapport à ce que l'on constate généralement dans la langue française:

— le verlan «monosyllabique» permet de créer des mots qui, du point de vue syllabique, sont autant de miroirs (structure de type VC) des mots avant même que ne s'opère la verlanisation (structure de type CV) ;

— l'émergence de l'aphérèse au détriment de l'apocope est un autre exemple de ce fonctionnement «en miroir»; la langue française procède en règle générale par apocope pour abrégé les mots, ce qui est de moins en moins le cas pour le français contemporain des cités.[5]

L'identité linguistique affirmée, elle-même corrélée de manière très forte à l'identité ethnique, va pouvoir être exprimée par les locuteurs qui pratiquent le FCC grâce à l'utilisation de termes empruntés aux langues de leur culture d'origine.

On note ce type de comportements plus particulièrement chez les jeunes issus de l'immigration, qui tiennent à se distinguer de ceux qui ont un mode de socialisation lié au travail, alors qu'eux-mêmes se sentent exclus du monde du travail et marginalisés. Le déroulement de leur scolarité est marqué par l'échec scolaire...

Ces jeunes en situation d'échec se retrouvent à l'adolescence massivement au chômage et sont confrontés à une véritable crise d'identité [3].

L'époque qui voit l'argot perdre son individualité par rapport à la langue «populaire» en donnant ses épices à celle-ci, qui l'influence en retour, est révolue [4]. Les deux dernières décennies du siècle passé ont été celles de l'effondrement des formes traditionnelles du français dit populaire et de l'émergence d'un ensemble de parlars identitaires tout d'abord périurbains avant de devenir urbains.

La situation actuelle, celle du français contemporain des cités (FCC) ou argot des banlieues, est bel et bien différente : les éléments linguistiques qui constituent ce type de français, essentiellement lexicaux mais appartenant aussi à d'autres niveaux tels que la phonologie, la morphologie et la syntaxe, sont le réservoir principal des formes linguistiques du français du XXIe siècle qui se construit à partir de formes argotiques, identitaires.

Il convient par conséquent de rendre compte de cette situation par une analyse sociolinguistique des pratiques langagières et des procédés linguistiques qui les sous-tendent pour mieux apprécier les phénomènes d'ordre synchronique dynamique qui existent en français contemporain [6].

Références:

1. Jean-Michel Décugis et Aziz Zemouri, 1995, Paroles de banlieues, Paris, Plon, 231.
2. Cf. Jacqueline Billiez, 1990, Le parler véhiculaire interethnique de groupes d'adolescents en milieu urbain, Actes du Colloque «Des langues et des villes» (Dakar, 15-17 décembre 1990, p. 117-126).

3. Pour les notions de marqueurs, de stéréotypes (et d'indicateurs) en sociolinguistique, on se reportera, entre autres, à William Labov, 1976, *Sociolinguistique*, Paris, Minuit.

4. Louise Dabène et Jacqueline Billiez, 1987, *Le parler des jeunes...*, p. 63-64.

5. Alma Sokolija-Brouillard, 2001, *Comparaison des argots de la région de Sarajevo et de la région parisienne*, Thèse de doctorat de linguistique (sous la dir. De J.-P. Goudaillier), Université René-Descartes – Paris 5, 2 vol., 598 p. + annexe et plus particulièrement p. 58 et s., 160 et s.

6. Denise François-Geiger, 1991, *Panorama des argots contemporains*, *Parlures argotiques*, Langue française, Paris, Larousse, no 90, p. 5-9, p. 6

FRANCOPHONIE: HISTOIRE ET MODERNITÉ

Kosovych O.V.

Docteur ès Lettres,

Professeur, Chef du Département de Philologie Romano-Germanique

Université Pédagogique Nationale Volodymyr Hnatiuk de Ternopil

Ternopil, Ukraine

La Francophonie (Communauté des pays francophones) est une sorte d'institution internationale avec ses propres traditions culturelles bien établies. Elle était organisée comme l'un des moyens les plus efficaces de niveler les manifestations secondaires négatives des processus de mondialisation. Les modifications qui ont eu lieu avec les pays francophones en se transformant en une seule communauté sont déterminées à la fois par la langue commune et les traditions culturelles apportées de France. Les racines de l'interaction politique moderne entre les pays francophones résident dans leur expérience séculaire d'échanges culturels.

Dans l'histoire de l'humanité, il y a des étapes fondamentales généralement acceptées: l'émergence du langage, de l'écriture, des inventions techniques. Aujourd'hui, nous approchons du moment où le progrès humain et le développement de la communication de masse ont préparé une nouvelle frontière civilisationnelle – la mondialisation de la société humaine.

Les processus de mondialisation comprennent l'économie mondiale, la politique mondiale et la culture mondiale. Dans le cadre de ce dernier, un phénomène tel que l'unification linguistique se produit. Ce phénomène a des conséquences négatives pour les États nationaux, car à l'avenir il peut conduire à la disparition des langues nationales – la principale caractéristique des groupes ethniques habitant notre planète, la principale différence entre les peuples. Aujourd'hui dans le monde, le rôle de langue de communication internationale a été repris par l'anglais, l'une des langues les plus riches du monde. Ayant reçu une diffusion mondiale, la langue anglaise a commencé à se simplifier, puisque l'uniformisation, toute accessibilité présuppose une simplification. La simplification des normes linguistiques entraîne une diminution du niveau général de la culture du locuteur. Se pourrait-il que les

cultures les plus riches et les plus anciennes des peuples du monde «sombrent dans l'oubli» du nivellement mondial?

De nombreux gouvernements poursuivent des politiques visant à empêcher l'expansion massive de la langue anglo-saxonne. Mais cette politique est menée de la manière la plus cohérente par la France. La rigidité de la législation de la langue française a commencé à se manifester même sous les premiers monarques français et continue de s'exercer à notre époque sous diverses formes: la création d'organes spéciaux sous le gouvernement de la République française, le contrôle de la pureté de la langue française, responsable de la diffusion du français à l'étranger, de l'élaboration de normes législatives pour la protection de la langue [1].

Cette liste comprend séparément la création de la Francophonie – une organisation internationale réunissant les gouvernements de tous les pays où le français est la langue officielle de l'ensemble de la population ou d'une partie de celle-ci, ainsi que des pays associés à la France par des liens historiques (le plus souvent passé colonial), et où le français reste la langue, la culture et l'éducation. De plus, la francophonie comprenait des pays dont les gouvernements souhaitaient être dans l'espace francophone.

La francophonie est souvent perçue comme une protestation consciente et officielle contre la toute-puissance de la langue anglaise. Elle représente une alternative, un rejet de l'uniformisation et du nivellement culturel. La France assume la responsabilité de mener la lutte contre ce phénomène, de s'opposer aux tentatives de «donner à une civilisation le statut de suprême». La francophonie est la diversité. Evidemment, la création d'un tel organisme vise à établir un certain équilibre des forces dans le monde, à conduire à la relaxation. Le français peut devenir l'une des langues par lesquelles s'exprime la résistance à l'uniformité mondiale et le lissage des différences nationales.

Dans la seconde moitié du XXe siècle le français est l'une des 12 langues les plus parlées au monde. Le nombre de francophones est supérieur à 100 millions, et cela ne comprend que la population dont le français est leur langue maternelle. Le nombre de ceux qui utilisent le français dans leur vie et leur travail, sans résider dans un pays francophone, est déterminé par des experts à 120 millions de personnes [2]. Le français est utilisé en Europe, en Amérique, en Asie et dans les îles d'Océanie. Dans ces territoires, il a un statut différent et un certain nombre de différences, qui s'expliquent par les conditions historiques de diffusion et d'usage de la langue dans ces régions. Pendant longtemps, la francophonie a été un terme non seulement pour les linguistes. Ce concept est souvent utilisé par les politiciens et les journalistes. Ils parlent de «l'espace francophone», de «l'histoire des francophones», de la «culture francophone».

L'histoire de la formation de la francophonie en tant qu'organisation internationale est enracinée dans le processus de formation de la francophonie en tant que communauté de personnes parlant français. Ce processus prend naissance à partir du moment où la langue française est apparue, sa diffusion d'abord en Europe, puis en Amérique, en Afrique et en Asie. Le gouvernement français, dans son expansion, s'est toujours appuyé sur la langue comme base de l'assimilation culturelle avec les

peuples autochtones et, par conséquent, d'une intégration plus intensive de ces peuples dans l'Empire français. L'étude de l'histoire de la francophonie est l'étude de l'histoire de la langue, de l'histoire de l'Etat français, de l'histoire des découvertes géographiques et de l'expansion coloniale. Comme le disait un chercheur de la francophonie: «Étudier la francophonie, c'est se plonger dans le cours de l'histoire, de la géographie, de la littérature» [3].

La formation de la francophonie – espace géographique et culturel où la langue française s'est répandue – est un processus assez long et directement lié au développement de l'État français. Les frontières géographiques de la langue française ont toujours été beaucoup plus larges que celles de la France elle-même.

Il y a aujourd'hui 52 États sur la carte politique de la francophonie. D'une manière ou d'une autre, l'histoire de chacun d'entre eux croise l'histoire de France – un état où, sous l'influence de divers facteurs: historiques, linguistiques, religieux et bien d'autres, une langue est apparue, qui est devenue un lien de connexion entre les peuples, différentes cultures, histoires vivant sur différents continents de nos planètes. Les chercheurs de la francophonie [3] rappellent qu'à partir du Moyen Âge («Renaissance carolingienne» des IXe-Xe siècles après J.-C.), la langue française a regagné la «demi-universalité» [3], grâce au développement rapide du royaume franc. Dans le domaine de la politique, de l'économie, de la littérature, de l'art, la France prend très rapidement la place de premier Etat en Europe et la connaissance de la langue française devient très prestigieuse.

Au XVIIIe siècle en Angleterre, en Allemagne, en Italie, dans les pays scandinaves, le français était considéré comme la langue de la civilisation moderne et était largement utilisé, remplaçant le latin dans la science et la vie sociale.

Aux XVIIIe-XIXe siècles le français devient la langue diplomatique de l'Europe – la seule langue dans la documentation internationale (jusque-là, cette fonction était remplie par le latin).

La formation de l'empire colonial de France a donné une nouvelle direction à l'expansion linguistique. Bien sûr, l'universalité de la langue française aux XVIII-XIX siècles ne s'étend qu'au continent européen, mais dans ses colonies, la France développe des activités éducatives: elle ouvre des collèges et lycées, envoie de nombreux enseignants dans de nouvelles terres. Les missionnaires français qui ont mené leurs activités en Amérique latine, en Afrique, en Asie, ont inscrit la langue française dans sa mission culturelle et éducative.

Le terme «francophonie» a été utilisé pour la première fois par un géographe français, qui a classé la population de notre planète en fonction de la langue utilisée. Ainsi, la francophonie devient un terme linguistique pour la communauté des personnes qui parlent français.

L'apogée du colonialisme français après la division des colonies allemandes entre les pays alliés après la Première Guerre mondiale est une étape décisive dans l'histoire de la francophonie. L'empire colonial français était son prototype d'origine. Les étapes de son pliage sont les étapes de la formation de l'espace francophone mondial. Les formes de diffusion de la langue française et de la culture française sont les futures chaînes de la francophonie.

L'histoire du développement de la langue française comme principal vecteur des valeurs culturelles et de l'État français aux IXe-XIXe siècles nous démontre clairement la création d'une base solide pour l'intégration des pays francophones, unis par une langue commune, et donc des traditions culturelles.

BIBLIOGRAPHIE:

1. Deniau X. La francophonie. Que sais-je? Paris, 1998. P. 5.
2. Etat de la Francophonie dans le monde. Rapport 1990.
3. Marchand V. Le. La Francophonie. Paris., 1999. P. 4.

MUSICAL ASPECT IN LEARNING ENGLISH

Liuta S.A.

*student of Faculty of Philology and Journalism,
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
Ukraine*

Learning English is a continuous process. Simple techniques are used to help memorize more words and understand grammar faster.

An effective way to learn English is to listen to songs. The advantage it is to memorize not only simple phrases, but also more sophisticated literary expressions. CHANGE INTO PASSIVE.

A Song is a common form of communication and education, and teachers in many countries expanded the use of songs to teach almost all subjects.

Methodical advantages of songs in foreign language teaching are:

– Songs as a type of language communication is a means of stronger assimilation and expansion of vocabulary, because they include new words and expressions. In the songs, the already familiar vocabulary is found in a new contextual environment, which helps to activate it. Songs often contain proper names, geographical names, realities of the country of the studied language, poetic words. This promotes the development of students' sense of language, knowledge of its stylistic features [3];

– Grammatical constructions are better assimilated and activated in songs. In some countries, songs are published to teach the most common constructions. They are written in a modern rhythm, accompanied by text with explanatory comments, as well as tasks (the purpose of which is to check the understanding and discussion of the content);

– Songs help to improve the skills of foreign pronunciation, the development of musical hearing. It is established that musical hearing, auditory attention and auditory control are closely related to the development of the articulatory apparatus;

– Songs contribute to the aesthetic education of students, the cohesion of the team, a fuller disclosure of the creative abilities of each. Thanks to music in the classroom, a favorable psychological climate is created, the psychological load is

reduced, language activity is intensified, emotional tone is increased, and interest in learning a foreign language is maintained [1, с.31].

As songs are used for a variety of purposes and tasks, they are selected according to the purpose of the lesson, analyzing the potential of the grammatical material on which they are based, or thematic vocabulary. For the so-called complex classes, which develop creative and communicative abilities of students, the best are songs with a plot and certain social tensions. But common requirements for all types of work with songs arise when choosing them in terms of suitability for students learning English as a foreign language: they should not be too difficult to understand and traditional in grammatical construction [1].

Thus, songs can be used as thematic material for complex classes, where in parallel the consolidation of grammar rules, lexical material, the study of the rules of writing works or traditions of English culture.

References:

1. The use of songs in the process of learning English. URL: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:dD9kiENWR4J:vlp.com.ua/files/13_36.pdf+&cd=4&hl=uk&ct=clnk&gl=ua.

2. Гапонова С.В. Сучасні методи викладання іноземних мов за рубежом // Іноземні мови. 1997. №4.

3. Пелишенко А.С. Использование аутентичного песенного материала в обучении иностранному языку. Іноземні мови. 1995. № 3-4.

4. Asher J., Learning Another Language Through Actions: The Complete Teachers Book, Los Gatos, Calif, 1982.

5. Mark Hancock Mark. Singing Grammar. Teaching grammar through songs/ Cambridge University Press (1998). 96 p.

6. Learning English. URL: <https://greenforest.com.ua/ua/journal/read/kak-izuchat-anglijskij-yazyk-po-pesnyam-i-filmam-2019>.

THE IMPACT OF COMMUNICATION WITH FOREIGNERS ON LEARNING ENGLISH

Микуляк Т. В.

Тернопільський національний педагогічний університет

імені Володимира Гнатюка

м. Тернопіль, Україна

English knowledge is becoming relevant every day. A person who speaks a foreign language always has more opportunities than one who does not. English has taken an important place among the world's languages, in other words, it has become the main language of international communication.

Almost everyone dreams of learning it at least at an elementary level. Nowadays, children begin to learn this language at a preschool age. Many people do

not understand whether English is needed in the modern world. However, it is no secret that today it plays an important role in employment. People who want to find a prestigious and high-paying job must know English well. This is due to the fact that large companies often cooperate with foreign partners because mainly English is an international language. They must have enough knowledge to fully negotiate and enter into agreements with foreign partners. It's not a secret that today almost everyone wants to go on vacation abroad and easily communicate with people not only in English-speaking countries [2]. Many methods have been invented for learning a foreign language in the modern world. But one of the effective methods is to communicate with native speakers. In the framework of «Ukraine speaking» in order to improve speech competence and education of the population in English plan to: involve native speakers in the educational process in universities; increase the number of hours of foreign language and subjects taught in English; make changes to the legislation, which will determine the list of pedagogical, scientific and scientific-pedagogical positions in institutions that require proficiency in English; to introduce step-by-step certification of foreign language teachers in accordance with the Common European Framework of Reference for Languages [1].

Communicating with foreigners helps to learn English several times faster. First of all, every time a person who hears the pronunciation of words remembers how to speak correctly, and will make fewer mistakes.

Second, if the vocabulary is small, the student can start learning more words or make a system. In addition, acquiring knowledge of a few words a day, will give you the opportunity to communicate freely with native speakers. Third, an almost perfect accent is produced. One of the biggest advantages of such communication can be the solution of such a problem as the language barrier, which is faced by most people who are learning English or another foreign language.

This method will work better than learning English with movies, books, songs. Because during the conversation a person may find himself in a situation where he will be forced to find a way out, how to answer the interlocutor, or understand him. Also in the movies only one-sided action can be taken. We listen, we see, we understand, but we cannot answer or talk. Thus, during communication, people gain practice, which can then be used at work and in everyday life. Introducing lessons or pairs with native speakers would be a great idea. Foreigners themselves would be able to interest pupils, students and people, which would as a result, cause reaching of a new level of a new level of foreign languages. It seems that each of us is inspired by a person who speaks fluently in a language that interests us.

References:

1. Валентина Богатирець: Англійська мова як інструмент розвитку комунікативного простору України. URL: <http://buk-visnyk.cv.ua/naukova-dumka/650/>.

2. Роль англійської мови у сучасному світі. URL: <https://vseosvita.ua/library/referat-rol-anglijskoi-movi-u-sucasnomu-sviti-anglijska-mova-vsudi-i-skriz-dominue-227323.html>.

МÉTAPHORE DANS LES TEXTES POLITIQUES

Ништа Т.І.

*студентка факультету іноземних мов,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Le concept de «métaphore» apparaît pour la première fois dans les travaux de l'ancien savant grec Aristote, selon lequel «la métaphore est le transfert d'un mot avec un sens changé d'un genre à une espèce, ou d'une espèce à une espèce, ou par analogie». Dans le Dictionnaire de la langue ukrainienne, l'interprétation est la suivante: «La métaphore est un moyen artistique qui consiste en l'utilisation figurative d'un mot ou d'une expression sur la base d'une analogie, d'une similitude ou d'une comparaison, ainsi que d'un mot ou d'une expression utilisé dans Par ici.»

La métaphore fait partie des figures du discours qui sont supposées produire des images: un terme, qui a par ailleurs une signification «littérale» ou «propre», est associé à un autre terme, par attribution ou substitution.

Le problème de l'interprétation de la métaphore, de la définition de son essence et de son rôle dans la vie humaine a été étudié par les scientifiques étrangers et nationaux suivants: J. Lakoff et M. Johnson, P. Reeker, Jules KK, A. Richards, N. Bose et P Fontanier, Arutyunova ND, Ermolenko GA, L. Shragina et autres. Le linguiste français Patrick Bakry identifie les formes de métaphore suivantes:

1. Explicite;
2. Propre;
3. Contextuel.

Le concept de métaphore dans les textes politiques en fait partie intégrante. Pour enrichir et encourager les gens à lire des articles, les journalistes et les politiciens utilisent différentes méthodes d'écriture pour engager le lecteur. En raison de sa diversité et de sa capacité à transmettre leurs pensées et leurs déclarations, c'est la métaphore qui est utilisée dans les textes politiques et est également utilisée par les journalistes eux-mêmes. Les textes politiques doivent être aussi accessibles que possible au destinataire, car les politiciens parlent de proximité avec le peuple, d'expression de ses intérêts. Il existe deux genres de texte politique:

- Réglementaire;
- Légitimation.

Un texte politique est un ensemble de signes verbaux dotés d'intégrité et de cohérence, dont le sens s'actualise dans le processus de communication politique et contient des informations politiques. Les tests politiques utilisent généralement tous les types de métaphores conceptuelles pour diversifier et enrichir le langage des articles fournis.

Références:

1. Аристотель. Об искусстве поэзии. Этика. Политика. Риторика. Поэтика. Категории. Минск: Литература, 1998. С. 1064-1112.
2. Словник української мови: в 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. К.: Наукова думка, 1970-1980. Т. 4. С. 687.
3. Le Vauqu. Les figures de style. 1992. С. 69.
4. Овчаренко Н. М. (2006) Метафора: теоретико-літературний аспект. ВІСНИК Житомирського державного університету імені Івана Франка (26). pp. 295.
5. Солганик Г.Я. Язык политики, язык СМИ (газеты) и литературный язык// Язык СМИ и политика. М.: Издательство Московского университета; Факультет журналистики МГУ имени М.В.Ломоносова, 2012.

**FORMATION DES COMPETENCES LINGUISTIQUES EN
APPRENTISSAGE DES NOMS PROPRES**

Пежинська О.М.

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри романо-германської філології,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

L'onomastique en tant que la science des noms propres joue un rôle principal dans la formation de diverses compétences linguistiques et culturelles.

La formation des connaissances onomastiques est une composante importante dans le contexte de l'éducation de la personnalité linguistique, de ses capacités linguistiques, du développement du langage, d'une parfaite maîtrise des compétences linguistiques et de la nécessité de connaître les phénomènes langagiers. On peut constater que l'étude des noms propres est une partie importante du système de la formation linguistique. Expliquer la sémantique du nom, déterminer son origine et son étymologie est un signe d'obtention d'informations importantes sur sa région, son passé, ses événements historiques.

L'étude des noms géographiques de sa région ou de son pays ouvre un intérêt scientifique chez les étudiants, forme des compétences linguistiques. Les toponymes nous montrent les particularités de la situation géographique de la région: la nature de la surface, les rivières et les lacs, la flore et la faune, la vie, la culture et le mode de vie des gens, son activité, les événements historiques de la région, les lieux de lutte héroïque pour l'indépendance nationale et sociale. L'étude des noms propres est déterminée principalement par des facteurs sociaux; la question de la dénomination et surtout le changement de nom des objets géographiques est l'une des exigences de notre état, d'autre part, l'importance de la connaissance de l'origine des noms, de

leurs changements au fil du temps, élargit les horizons des étudiants; il est également important d'attirer l'attention à la valeur sémantique de chacun des toponymes, car ils contiennent des informations historiques, géographiques et culturelles sur les personnes. L'étude des toponymes aide les élèves à mieux apprendre le matériel en ukrainien et en français, ainsi qu'à obtenir des résultats plus personnels et significatifs, tandis que l'enseignant permet de générer une personne créative et développée qui connaît son histoire et est en mesure d'évaluer les événements passés de son pays. L'étude des noms géographiques présente un grand intérêt scientifique et pratique, elle aide à résoudre le problème de l'enseignement et de l'éducation des étudiants grâce aux langues autochtones et étrangères. L'utilisation du texte enrichi de vocabulaire et de contenu toponymique a un effet positif sur l'orthographe et la parole.

L'introduction dans le processus d'apprentissage des informations étymologiques sur les noms de pays, villes, villages, agglomérations, montagnes augmentera l'intérêt des étudiants pour étudier et développer leurs compétences d'analyse scientifique.

Selon de nombreux méthodologistes, l'étude des noms propres dans les établissements d'enseignement supérieur devrait reposer sur la résolution d'un certain nombre de tâches linguodidactiques dans un seul espace sémantique.

Ils sont étroitement liés à la culture et à l'histoire du pays et présentent en même temps des caractéristiques spécifiques de la structure morphématique, de la latéralisation, de la formation des mots et de l'orthographe. L'étude de l'onomastique est basée sur des méthodes scientifiques.

Il a un sujet défini, une tâche, une science qui résout ces problèmes avec succès, contribuant ainsi à créer une image cohérente des vestiges historiques et culturels du passé. Cependant, malgré le fait que le matériel onymique possède un énorme potentiel de connaissances culturelles, l'onomastique n'est pas encore suffisamment étudié sur les aspects de l'information pragmatique, et l'on ne porte pas attention aux noms propres comme source d'information culturelle et historique dans un établissement d'enseignement supérieur.

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ЧИННИК У ВИВЧЕННІ СЛЕНГОВИХ АНГЛІЗМІВ З ТОЧКИ ЗОРУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Перейма В. І.

*студентка факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Мова є динамічною системою, частини якої перебувають у постійному русі та розвитку. Щодня вона змінюється та збагачується новими словами.

Такими лексичними одиницями можуть бути як новоутворені слова так і запозичені.

Однією з найбільших лексико-тематичних груп, яка вміщає в собі найновіші тенденції у розвитку та збагаченні мови, є група сленгових англіцизмів. Вони поширені у розмовному мовленні, художніх текстах та засобах масової інформації.

Сленг використовують свідомо у розмовному мовленні в суто стилістичних цілях, а саме: для створення ефекту новизни, незвичайності, для передачі певного настрою мовця, для надання висловленню конкретності, жвавості, виразності, стислості, образності, а також щоб уникнути штамлів, кліше [1].

Найбільшу групу сленгових англіцизмів становлять іменники, менш численними є дієслова. Прикметники представлені малою часткою в загальній кількості англіцизмів. Культурологічний чинник є дуже важливим елементом впливу на розуміння людиною сленгових англіцизмів під час вивчення іноземної мови.

Під ним розуміють сукупність цінностей і норм, притаманних більшій соціальній групі, спільноті, народу чи нації, які впливають на світосприйняття та бачення світу.

За допомогою сленгових конструкцій можна з'ясувати суть розуміння англіцизмів носіями іноземної мови.

Якщо розглянути такі конструкції з точки зору культурної диференціації мов, то з'ясування розбіжності у звичаях та сприйнятті цих народів допоможе краще зрозуміти лексичний зміст і стилістичне значення сленгів та навчитись доречно вживати їх у мовленні.

Для прикладу, наведемо декілька сленгових англіцизмів, зафіксованих власними спостереженнями та у словниках некодифікованої лексики. Ми зачисляємо сленгові конструкції до різних сфер спілкування.

Проте соціально-побутова сфера є найбільш збагаченою найрізноманітнішими сленговими англіцизмами.

Наприклад, англіцизми, які виступають у ролі конкретних іменників (нікнейм, білборд, голда, лейбик), абстраговані узагальнені ознаки, властивості, дії, процеси, пов'язані з існуванням матеріальних об'єктів (блек, праймтайм, дестрой), збірні іменники (піпл, мані), назви істот (бейбі, вумен, мен, брітіш, хакер, аскач), назви міфічних істот (хобіт), назви неістот (тейбл, бейджик, кіборда, лапа, лейбик), назви осіб за професією чи характером діяльності (хакер, пранккер, пікапер).

Отже, сленг – це лексика розмовного типу, яку вважають нижчою від загальноновживаного стандарту; це слова, що у стандартній мові або не вживаються, або мають особливий смисловий зміст.

Сленгові англіцизми є одним з найбільших поширених джерел запозичення та збагачення української мови. Вони вносять зміни у функціонування мови, урізноманітнюють та роблять її більш сучасною. Під час вивчення сленгових конструкцій, безперечно, слід врахувати важливість

культурологічного чинника, оскільки він розкриває суть розуміння англійців носіями іноземної мови і допомагає краще зрозуміти їх лексичний зміст та доречно вживати у мовленні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Буренко В. Стратегічні напрями розвитку сучасної шкільної іншомовної освіти. *Іноземні мови в сучасній школі*. 2012. № 4. с. 28-33.

DES DIFFÉRENCES CULTURELLES ENTRE LE CANADA ET LA FRANCE

Рибка Ю. Р.

*студентка факультету іноземних мов,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Lors de l'étude d'une langue, un élément important est également l'étude de la culture des pays dans lesquels la langue est utilisée. Ce n'est un secret pour personne que dans tous les pays et même dans une partie du pays la culture est différente. Le Canada est l'un des pays de la francophonie.

Le Québec est une province francophone de l'est du Canada, dont la grande majorité sont des Québécois de souche. Bien que le certain nombre de Canadiens et la majorité des se caractérisent par le fait que sa langue officielle est le français et il semble que la culture est similaire au français, pourtant il existe un bon nombre de différences culturelles à d'autres niveaux.

Souvent l'image que les Canadiens ont des Français est basée sur certaines caractéristiques ou stéréotypes des Parisiens. Mais ce n'est pas vrai. Et tous ceux qui apprennent le français et seulement ceux qui s'intéressent à la culture doivent le savoir.

Donc, nous allons maintenant nous familiariser avec certaines caractéristiques de la culture canadienne.

Se faire un hug.

Au Canada, ils ne se font absolument jamais la bise. Les Canadiens préfèrent les câlins (hugs). Mais ils étreignent jamais au travail!

Les habitudes alimentaires.

Ils aiment le beurre d'arachide plus que la confiture. Pour le petit déjeuner, ils mangent surtout sucré. Ils font les grands repas en famille le midi au lieu du soir.

Manger tôt, travailler tôt et se coucher tôt.

Au Canada, on se lève généralement tôt pour commencer à travailler à partir de 8 h / 8 h 30. On déjeune également vers 11 h 30 mais la plage horaire du lunch est assez variable, certains peuvent manger vers 13 h (mais c'est plutôt super tard). Le

soir, le dîner est à 16 h mais la plupart des Canadiens dînent vers 17/18 h. Et on se couche avant 22 h.

Boire du jus de chaussette.

Les gens au Canada adorent boire du café mais pas n'importe lequel, le café «jus de chaussette»! Et le café est très doux avec énormément d'eau.

Manger du fromage à l'apéro.

Les Canadiens ne mangent absolument pas de fromage après leur plat principal. Le fromage se consomme bien souvent au Canada en apéro avec des petits crackers et un verre de vin.

Les Québécois sont plus ouverts et peuvent parler en premier et ils tutoient, y compris les serveurs dans les restaurants ou les vendeurs dans les magasins ou un supérieur hiérarchique.

Les français sont plus formels et peuvent sembler arrogants car un français s'attend à être vouvoyé dans le cadre d'une interaction avec un «étranger» ou un patron.

Râler.

Les Canadien aiment se plaindre. Quant aux Français: les Français, surtout les Parisiens, sont bien connus pour leur talent de râleur.

Du côté des Canadiens, râler leur donne plus de frustration qu'autre chose, contrairement aux Français. Ils veulent davantage mener des actions de collaboration, pas manifester.

Tourner à droite au feu rouge.

Au Canada, quand le feu est rouge, on peut tourner à droite.

L'humour – c'est du second degré pur et dur.

Les Canadiens sont habitués à un humour plutôt direct et franc. Ils trouvent l'humour français étrange et pas drôle.

Donc, il existe de nombreuses autres caractéristiques de la culture canadienne. Il est intéressant, et parfois même nécessaire de l'étudier et de la connaître pour le développement general, parce que l'aspect culturologique est important.

Література:

1. Jade. 10 différences culturelles entre la France et le Canada, vues par une Canadienne. URL: <https://pvtistes.net/10-differences-culturelles-entre-la-france-et-le-canada-vues-par-une-canadienne/>.

2. Lisa. Top 10 des différences culturelles entre le Canada et la France. URL: <https://frenchwithbenefits.fr/blog/top-10-differences-culturelles-entre-canada-france/>.

**ТОЛЕРАНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА
ГУМАНІСТИЧНОЇ МОДЕЛІ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ**

Розлуцька Г.М.

*доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,
м. Ужгород, Україна*

Іваничко І.І.

*аспірант кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,
м. Ужгород, Україна*

Світові глобалізаційні тенденції своєрідно вплинули на розвиток українського суспільства. Демократизація у політиці зумовила вільний перетин державних кордонів не тільки для українців, а й для представників усієї світової спільноти. Внаслідок чого традиційно поліетнічне українське суспільство збагатилось розмаїттям нових культурних проявів, моральних нормам, традицій, звичок, тощо.

Непорозуміння та конфлікти, що супроводжують функціонування полікультурних спільнот, зокрема, освітніх колективів активізували наукові пошуки у царині толерантності.

У сучасних науково-педагогічних дослідженнях у якості провідного освітнього підходу розглядається гуманістична парадигма, що представляє людину як унікальну цілісну особистість, яка розвивається в процесі активної самореалізації свого творчого потенціалу в системі взаємодії з іншими людьми. Толерантність як здатність до такої взаємодії має особливе значення тому, що вона є соціально-культурною необхідністю, ціннісною установкою, що дозволяє існувати суспільству.

З точки зору інноваційної педагогіки, новою якістю сучасної української освіти має бути належна якість не лише у навчанні, а й виховання, ступінь розвиненості особистості людини, яка навчається, її підготовленість до продовження навчання, самостійного життя.

Суспільству майбутнього потрібні люди з актуальними знаннями, гнучкістю і критичністю мислення, творчою ініціативою, високим адаптаційним потенціалом. Не менш важливими будуть такі якості як висока моральність, особистісна відповідальність, внутрішня свобода, налаштованість на досягнення мети, раціональним шляхом коректними засобами.

Найбільш практичне значення для сучасної системи освіти є аксіологічний аспект нової парадигми освіти – це нова система цінностей і етичних відносин між викладачем і студентом. Центральною цінністю виступає, зрозуміло, особа, особистість, оскільки розвиток саме її потенцій і

можливостей, процес творчої само актуалізації є абсолютною метою і суспільного розвитку, і функціонування системи освіти. Зокрема в статті 26 п.2 Загальній декларації прав людини вказується, що «освіта повинна бути спрямована на повний розвиток людської особи і збільшення поваги до прав людини і основних свобод.

Освіта повинна сприяти взаєморозумінню, терпимості і дружби між усіма народами, расовими або релігійними групами» [3, с.4]. Звідси прямо і витікає пріоритетність гуманітарних цінностей системи освіти.

Саме їх розвитком зумовлюється процес гуманізації та гуманітаризації освіти на сучасному етапі, як головний напрям змістовного реформування системи освіти.

Зараз особливої уваги, поряд з іншими, набули два головних аспекти. Перший аспект передбачає не тільки формування певної системи знань, а й розвиток духовності в контексті гармонійної взаємодії всіх індивідуальних процесів світосприйняття. Особливого значення тут набуває формування етично обумовленої мотивації навчання, орієнтованої на само актуалізацію системи індивідуальних цінностей та гуманістичних характеристик системи взаємовідносин між викладачем і студентом.

Другий аспект передбачає орієнтацію на подолання технократичної природи сучасного навчання.

Становлення особистості в тісному поєднанні оволодіння культурними, політичними, правовими знаннями та цінностями є безпосереднім джерелом тієї багатогранності та гармонійності, що виступають вирішальними критеріями особистісного буття.

Створення умов для само актуалізації особистості можливе тільки в рамках нової моделі освіти, інтегрованої з глобальними модернізаційними процесами в суспільстві.

Виховання толерантності в людських взаємостосунках, формування менталітету толерантності – найважливіше стратегічне завдання освіти в XXI столітті.

Разом з цим і з'являється новий напрям в освітньому процесі – педагогіка толерантності – [1, 3, 5], де толерантність розглядається як комплекс особистісних якостей, що підлягає цілеспрямованому формуванню в ході процесів навчання, виховання й самовиховання особистості, передбачає високий рівень знань, умінь і навичок поважного відношення до іншого в ході міжособистісного спілкування, володіння моральними принципами й прийомами спілкування, що забезпечують культуру особистості; здатності бачити в іншому повноцінну рівнодостойну особистість; здатності до цілісного сприйняття іншого, з його індивідуальністю й неповторністю, у відмові від претензій на власно непогрішність й винятковість; у здатності до критичного відношення до себе й до іншого для подальшого особистісного вдосконалення.

Толерантність як світоглядна позиція особистості характеризується моральною та правовою урівноваженістю її поглядів та цінностей, емоційною терпимістю при прийнятті будь-якого рішення. Формування та актуалізація

толерантної свідомості індивіда та соціуму є необхідною умовою розвитку усталеного суспільства.

Концептуальний аналіз толерантності як наукової категорії найбільш глибоко представлений у західноєвропейській науковій думці.

Значна кількість зарубіжних наукових праць присвячена вивченню проблеми толерантності як важливої умови знаходження компромісів та подолання конфліктів як на рівні окремої групи, так і на рівні світового розвитку.

Зокрема, роботи С. Мендус, Б. Єлмонд, М. Дамита, В. Ворока, К. Хілла презентують толерантність як одну з провідних соціальних цінностей та умов особистісного та суспільного розвитку.

Вітчизняні наукові розробки з цієї проблеми теж мають багатоаспектний характер, хоча толерантність в українському науковому просторі здебільшого розглядається з позицій філософії. Поняття «толерантність» у науковий обіг увів у XVIII ст. французький філософ, політик та економіст А. Дестют де Трасі. Толерантність трактувалася ученим як «терпеливість», а згодом – як «терпимість» та «терпіння».

Сучасне розуміння толерантності у вітчизняній педагогічній думці започатковане педагогами-новаторами Ш. Амонашвілі, Є. Ільїним, С. Лисенковою, В. Шаталовим і презентувалось із позицій моральної та психологічної готовності до прийняття відмінностей заради взаєморозуміння.

При спробі дати єдине наукове визначення толерантності виникають чималі труднощі, так як дане поняття використовується в різних галузях знання: етиці, психології, політиці, теології, філософії, медицині.

У Декларації принципів толерантності, прийнятій ООН в 1995 р., толерантність визначають як одну з умов успішного набуття навичок незалежного мислення, критичного осмислення і формування суджень, які ґрунтуються на моральних цінностях.

Толерантність – це шанування, сприйняття та розуміння різноманіття культур нашого світу, форм самовиявлення людської особистості, єдність у різноманітті, моральний обов'язок, політична та правова потреба.

Виховання в душі толерантності слід розглядати як невідкладне завдання; у зв'язку з цим необхідно сприяти розробці навчальних методик для формування толерантності на систематичній і раціональній основі, розкриваючи культурні, соціальні, економічні, політичні та релігійні чинники нетерпимості, що призводять до насильства і відчуження. Державна політика й освітні програми мають сприяти покращенню взаєморозуміння, зміцненню солідарності та толерантності у спілкуванні як між окремими особами, так і між етнічними, соціальними, культурними, релігійними і мовними групами та націями [4].

Толерантність – інтегрована якість. Якщо вона сформована, то проявляється в усіх життєвих ситуаціях і щодо всіх людей. У той же час

людина може бути толерантною у відносинах з близькими, знайомими, але зневажливо, нетерпимо відноситися до людей іншої віри або національності.

Відповідно, дослідники виділяють кілька *рівнів толерантності*: цивілізаційний (толерантність до різних культур та цивілізацій); міжнародний (співпраця, мирне співіснування держав); етнічний (терпимість до іншого способу життя, чужих звичаїв, традицій, думок, ідей тощо); соціальний (партнерство між різними соціальними групами суспільства); індивідуальний (толерантність до іншої людини).

Наведемо основні *характеристики толерантності*: терпиме ставлення до «іншого», до соціокультурного різноманіття; наявність у індивіда власної світоглядної позиції, яка забезпечує відкритість і готовність до діалогу; толерантність – умова стійкості індивіда до впливу стресу, збереження і підвищення його адаптивного потенціалу [2, с. 70].

В працях Б. Гершунського визначено практично-орієнтовані напрями формування толерантності особистості: 1) діалог рішень; 2) діалог культур; 3) мирне співіснування держав; 4) розвиток людських контактів; 5) формування менталітету толерантності [4, с.5].

Отже, освіта громадянина України – людини нової формації, здатного до життя та самореалізації в суспільстві та цивілізованій взаємодії з представниками різних соціальних, культурних, етнічних груп вимагає розробки теоретичних засад та вироблення практичних підходів до виховання в душі толерантності.

Література:

1. Асмолов А.Г. Толерантность: различные парадигмы анализа. М., 1998. 203 с.
2. Бібік Ю. Деякі аспекти організації роботи щодо виховання у молоді толерантного ставлення до людства. Захист прав людини: навчально-виховна діяльність ВНЗ / За заг. ред. К. Б. Левченко, Л. Г. Ковальчук, О. А. Удалової. Х.: Видавництво «Права людини», 2012. 264 с.
3. Гершунский Б.С. Философия образования. М.: Московский психолого-социальный институт, Флинта, 1998. 432 с.
4. Гершунский Б. С. Толерантность в системе ценностно-целевых приоритетов образования (Филос. аспект). *Педагогика*. 2002. № 7.. 3-12.
5. Декларація принципів толерантності (прийнята 16 листопада, 1995 р.): URL : <http://www.tolerance.org.md/rom/docs/decl u.htm>.
6. Коржаев А.В. и др. Толерантность в контексте педагогической культуры преподавателя ВУЗа. *Педагогика*. 2003. № 5. С. 44-49.

НІМЕЦЬКОМОВНА ЛЕСІАНА
(до 150-ліття Лесі Українки)

Рокіцька Н. В.

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри німецької філології та методики навчання німецької мови,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Престижно для нації, якщо у ній є свої неповторні імена, генії, які стали надбанням усього людства. Творча спадщина Лесі Українки – світова слава українського письменства. Вона черпала сюжети для своїх творів з найдраматичніших моментів світової історії, вільно розмовляла та писала українською, російською, французькою й німецькою мовами, перекладала з давньогрецької, німецької, англійської, французької, італійської та польської мов.

Німецькомовний читач уперше отримав можливість пізнати творчість Лесі Українки мовою Гете й Шиллера ще за життя поетеси на зламі XIX-XX століть. Перебуваючи в травні-червні 1899 р. на лікуванні в Берліні, Леся Українка познайомилась із редактором німецького літературно-наукового журналу «Die Gesellschaft» Л. Якобовським. У результаті цієї зустрічі виникла низка літературних планів, зокрема, – переклад новел українських авторів німецькою мовою та їх публікація. Так у липні 1899 р. Леся Українка перекладає своє оповідання «Голосні струни» німецькою мовою і просить О. Кобилянську відредагувати переклад (лист від 9.07.1899 р.). У серпні Леся Українка пише свій нарис «Ein Brief ins Weite» і публікує його у жовтні 1900 із поміткою під заголовком твору: «Skizze von Lessja Ukrainka». У цьому виданні також опубліковано німецький автопереклад вірша Лесі Українки «То be or not to be?». До речі, твір «Ein Brief ins Weite», «Лист у далечінь» побачив світ в українському перекладі Ірини Гузар уперше у газеті «Літературна Україна» від 13 листопада 1970 р.

Високо поцінуючи літературний таланти Ольги Кобилянської, Леся Українка в подальшому звертається до письменниці з питанням редагування її перекладів німецькою мовою. У результаті плідної співпраці у 1903 р. у німецькому періодичному журналі «Ruthenische Revue» опубліковано один із перших творів Лесі Українки «Das Lied ohne Worte» «Пісня без слів».

Загальноновизнаним фундатором українсько-німецького перекладацького поля є Іван Франко. Його зацікавленість німецькою літературою, суспільно-політичним і культурним життям Німеччини, її історією ще зі студентської лави переросла у публікацію цілої низки статей, зокрема і творів Лесі Українки, написаних для німецькомовних періодичних видань. Заслуги І. Франка у справі розвою між українською і німецькомовною літературами неоціненні [4;5].

До когорти популяризаторів українського художнього слова належить Остап Грицай – український поет та літературознавець з Галичини, доктор філології, перекладач. Так у часописі «Ukrainische Nachrichten» (1915, № 65) побачили світ три поезії Лесі Українки – «Сойга spem spero!», «До. Гімн. Grave» із циклу «Сім струн» (Aus dem Zyklus «Die sieben Saiten» (Widmung an M. Drahomaniv), «Do. Hymne. Grave»), «Крізь плач, і стогін, і ридання». У вступному слові, висвітлюючи творчість Лесі Українки, О. Грицай інформує німецькомовного читача про те, що її перу належить переклад українською «Книги пісень» Г. Гайне.

У часописі «Ukrainische Blätter» за 1918 р. опубліковано вірш Лесі Українки «Пісня про свободу» («Das Lied der Freiheit»). Паралельно пропагувалась драматургія видатної української письменниці. З-під пера О. Грицай вийшли статті про поему «Одержима», «Лісова пісня», «На руїнах», «На полі крові», «У пущі» та ін.

Високу оцінку драматургії української поетеси, піднісши її до світового рівня, дали німецькі дослідники П. Кірхнер, Е. Рейснер, К. Рунге (стаття в наукових записках Грайсвальдського університету за 1958-1959 pp.). У 1948 р. берлінська газета «Tägliche Rundschau» опублікувала статтю С. Зімовски-Вейткова про один із найвизначніших творів поетеси – драму «Лісова пісня». До речі, вперше німецькою мовою «Лісова пісня» (переклад Е. Берманна) побачила світ у 1931 р. у Харкові, а у 1947 р. в Берліні опубліковано переклад Йоганна фон Гюнтера.

Німецька письменниця-романістка, перекладачка з Берліну Анна-Шарлотта Вутцкі також зверталася до творчості українських поетів. Особливі її заслуги пов'язані з упорядкуванням і виданням антології «Aus dem Ährenlande: ukrainische Lyrik in deutscher Nachdichtung von Anna Charlotte Wutzky. Erstes Tausend» («З країни колосків: Укр. лірика у нім. перекладі А. Ш. Вутцкі. Перша тисяча», Берлін, 1921), у яку ввійшли п'ять поезій Лесі Українки німецькою мовою [4].

На перекладацькій ниві творів Лесі Українки добре відоме ім'я німецького перекладача Й. Грубера. У 1970 р. німецькою мовою вийшла поема Лесі Українки «У катакомбах», а через рік, у 1971 р. – збірка вибраної лірики «Надія» («Hoffnung»). Збірка «Hoffnung» нараховує 46 віршів і поем. Переклади творів Лесі Українки Й. Грубера, з огляду на адекватність, ідейно-художню майстерність, лексико-стилістичні особливості та їх ритміко-інтонаційної структури, неодноразово висвітлювались українськими германістами.

Вагому роль у вивченні й інтерпретації драматургічної спадщини Лесі Українки відіграли німецькі славісти ХХ ст., а серед них – Йозеф Ган, який переклав і проаналізував драматичний вірш Лесі Українки «На полі бою» («Auf dem Blutacker») та драматичну поему «Одержима» («Die Besessene»). Його стаття «Поема-драма Лесі Українки, На полі крові у річищі традицій драми про Іуду» та сам твір у власному перекладі німецькою мовою були опубліковані в 1994 р. у збірнику «Lesja Ukrainka und die europäische Literatur» німецького наукового видавництва «Boehlau» за редакцією Ю. Бойка-Блохіна.

Німецькі славісти Ганс Роте та Лудгер Удолф заснували у 1998 р. авторитетну серію «Мала слов'янська бібліотека», яка на сьогодні має понад 400 книжкових позицій. Її найсуттєвіша ознака полягає у засаді щодо подачі пропонованого матеріалу: паралельно друкується текст твору мовою оригіналу і мовою перекладу. Тішить, що поміж ними доброго розголосу удостоїлося двомовне видання драми «Кассандра» Лесі Українки. Воно з'явилося 2007 р. завдяки зусиллям визначної представниці української діаспори в Німеччині Ірини Качанюк-Спех, якій належить перший повний переклад «Енеїди» Івана Котляревського німецькою мовою (Мюнхен, 2003).

Ірина Качанюк-Спех – одна із найвідоміших перекладачок нашої сучасності творів Лесі Українки. У її перекладі вийшли окремими виданнями драма-феєрія «Лісова пісня» («Das Waldlied: Feerie in drei Akten», 2006) та драма «Кассандра» («Kassandra», 2007). У 2010 р. видано збірку українських поезій із паралельним німецьким перекладом Ірини Качанюк-Спех «Безмежнеє поле». До неї увійшли ліричні твори Лесі Українки «Надія» («Hoffnung»), «Contra spem spero», «Як дитиною бувало» («Wenn ich mal hinfiel»), «Слово, чому ти не твердая криця» («Wort, warum bist du nicht harter Granit»), «І все таки до тебе думка лине» («Und dennoch fliegt mein Sehnen nur zu dir»), «Давня весна» («Vergangener Frühling»), «Сім струн» («Sieben Saiten»). У післямові до видання Ірина Качанюк-Спех обґрунтовує своє прагнення до перекладу з метою розповсюдження української літератури на німецькомовних теренах: «Точно п'ятдесят років тому постав перший переклад цієї збірки на німецьку мову поезії – «Contra spem spero» Лесі Українки. Це був неначе символ, без надії, таки сподіватись, що Європа колись пізнає Україну» [2, с. 152].

До найновіших надбань Ірини Качанюк-Спех належить переклад німецькою мовою драм Лесі Українки: Lesja Ukrajinka. Ausgewählte Dramen/Übersetzung aus dem Ukrainischen ins Deutsche und Nachwort von Irene Katschaniuk-Spiech. Mit einem Vorwort von Jaroslava Mel'nyk. Леся Українка. Вибрані твори/ Переклад з української мови на німецьку і післямова Ірини Качанюк-Спех. Передмова Ярослави Мельник. Це видання Українського вільного університету в Мюнхені, до якого увійшли такі відомі драми Лесі Українки, як «Прощання», «Одержима», «Камінний господар», «На руїнах». Даний доробок актуалізує звернення німецькомовної науки до постаті Лесі Українки, представляє широкому колу читачів фундаментальні драми української письменниці.

Змінюються часи, культура, мистецтво, однак твори Лесі Українки досі захоплюють, читаються й інтерпретуються, актуальні вистави її драм викликають жваві дискусії, що пробуджує іноземного читача до вивчення її творчості.

Література:

1. Барабан Л. Драматургія Лесі Українки за рубежом. До проблеми перекладів і сценічної інтерпретації. *Студії мистецтвознавчі*. Київ: ІМФЕ НАН України, 2009. № 2(26). С. 40-52.

2. Безмежне поле: українська поезія у переспіві німецькою мовою Ірини Качанюк-Спех / упоряд. М. С. Смолій; укр. мовою з паралельним німецьким перекладом. Тернопіль : Навч. кн. Богдан, 2010. 160 с.

3. Горбач А. Г. Німецькі славісти перекладають творчість Лесі Українки. *Сучасність*. № 3 ; 4. 1996.

4. Іваницька М. Особистість перекладача в українсько-німецьких літературних взаєминах: монографія. Чернівці : Книги – XXI, 2015. 604 с.

5. Рокіцька Н. Німецькомовна спадщина Івана Франка у формуванні міжкультурної компетентності майбутніх учителів іноземних мов. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Педагогіка*. 2016. № 4. С. 85-94.

6. Тарасинська І. Зі спостережень над німецькими перекладами творів Лесі Українки. *Леся Українка і сучасність: зб. наук. праць*. Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. Т. 4, кн. 2. С. 62-72.

7. Ukrainka Lesja. Das Waldlied. Feerie in drei Akten. Übersetzt ins Deutsche: Irena Katschaniuk-Spiech. *Verlagszentrum der Nationalen Iwan-Franko-Universität: Lwiw*, 2006. 224 с.

8. Ukrainka Lesja. Kassandra. Dramatische Dichtung. Ukrainisch und Deutsch. Übersetzt von Irena Katschaniuk-Spiech // Hrsg. Ludger Rudolphe: Thelem - Verlag, 2007. 277 S.

9. Ukrajinka Lesja. Ausgewählte Dramen/Übersetzung aus dem Ukrainischen ins Deutsche und Nachwort von Irene Katschaniuk-Spiech: München, 2013. 316 S.

КУЛЬТОРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД У ВИМІРІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У СИСТЕМІ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ (на прикладі англійської та французької мов)

Стаднік А.Р.

*студентка факультету філології та журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Сьогодні докорінно змінило вимоги до вивчення іноземних мов, та, як наслідок, до їх викладання Іноземна мова є важливим засобом міжнародної комунікації, це ключ до успіху в сучасному світі, де спілкування іноземними мовами та обробка величезних обсягів інформації набуває все більшого значення. У зв'язку з цим з'являються нові методи та засоби навчання, такі як система Moodle.

Викладання мов у дистанційному навчанні включає в себе не тільки розуміння як продукту розвитку суспільства, а і як засобу формування його мислення та ментальності.

Підхід до викладання іноземної мови у системі Moodle як відбиток соціокультурної реальності робить необхідним ознайомлення з культурним різноманіттям та національною своєрідністю країни мови, що вивчається.

Як зазначають науковці, залучення лінгвокультурознавських компонентів під час навчання іноземної мови абсолютно необхідно для досягнення основної практичної мети – формування здатності до спілкування на мові, що вивчається.

Таким чином, навчання спілкуванню іноземною мовою в повному розумінні цього слова має на увазі оволодіння соціокультурними знаннями та вміннями.

Культурологічний підхід повинен виконувати п'ять функцій: що розвиває, навчальну, виховну, пізнавальну та професійну [1, с.77].

Аналіз практичних досліджень показав, що викладач іноземної мови під час дистанційного навчання стикається із деякими проблемами: по-перше це відсутність візуального контакту, по-друге-не завжди вдається налагодити ефективність комунікації через низку факторів, по-третє – так звана «культурна різноманітність».

Культурологічний компонент в організації педагогічного процесу дистанційного навчання передбачає підвищення загального культурного рівня здобувачів шляхом введення в процес навчання ряду певних дисциплін. Цілями включення в процес навчання циклу культурознавських предметів є введення онлайн студентів в простір світової та української культури, формування і розвиток їх особистісної культури.

Важливо зазначити, що ефективність використання культурологічного компонента в процесі навчання іноземної мови у системі Moodle є очевидною. Це веде до більш повного, глибокого осмислення специфічних явищ, що вивчається, незнання яких веде до недостатнього розуміння явищ, реалій, власне мови, що ускладнює проникнення в культуру іншого народу. Культурологічний компонент відкриває широку дорогу для досягнення цієї мети.

Подолання мовного бар'єра недостатньо для забезпечення ефективності спілкування між представниками різних культур, для цього потрібно подолати бар'єр культурний. До компонентів культури, що несе національно-специфічне забарвлення, можна віднести як мінімум наступні:

а) традиції (або стійкі елементи культури), а також визначаються як традиції в «соціонормативної» сфері культур обряди (виконують функцію неусвідомленого прилучення до відповідної в даній системі нормативних вимог);

б) побутову культуру, тісно пов'язану з традиціями, внаслідок її нерідко називають традиційно-побутовою культурою. [2, с. 35-36]

Для реалізації лінгвокультурологічного підходу в навчанні англійської мови принципи культуродоцільності і розвивального навчання є центральними. Це досягається наступними методами:

– Метод проблемних ситуацій і проблемних питань;

- Частково-пошуковий і дослідницький методи;
- Контент-аналіз і лінгвокультурологічний аналіз прислів'їв, приказок, фразеологізмів і характерних для англійців висловлювань;
- Метод освоєння всіх аспектів мови через призму культури;
- Технологія проектної методики;
- Метод привчання, призначений для вироблення навичок культури поведінки.

В рамках культурологічного підходу можна використовувати такі завдання: скоромовки (для покращення дикції, інтонації іноземної мови що, для розуміння культурного підтексту); завдання на аналіз прислів'їв, приказок, фразеологізмів, народної творчості (для виявлення особливостей жителів іноземної країни), тощо. За допомогою даних завдань, можна побачити, що малі форми мовного фольклору дозволяють поглинути та усвідомити культуру країни мови, що вивчається.

Отже, вивчення іноземної мови допомагає нам не лише долучитися до культури в загальному сенсі, а й спробувати порівняти з особливостями своєї культури. Реалізація культурологічного підходу дає можливість переосмислити специфіку викладання іноземної мови.

Центральними проблемами методик викладання іноземної мови під час дистанційного освоєння знань є питання визначення цілей, а також змісту навчання, адекватного їм, при розробці яких найбільш ефективними виявляються ідеї навчання не просто мови, а іншомовної культури в широкому сенсі цього слова.

Література:

1. Балл Г. О. Діалого-культурологічний підхід як напрям гуманізації освіти. *Психологія – школі*. 1997. С. 76-82.
2. Тер-Минасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация. Москва: Моск.ун-та, 2004. 350 с.
3. Василенко І. О. Роль зіставлення мов і культур у формуванні іншомовної компетенції // Стратегії міжкультурної комунікації в мовній освіті сучасного ВНЗ : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ (15 берез. 2016 р.) / Київ : КНЕУ, 2016. С. 8-11.
4. Мельникова Л. Невербальні засоби формування лінгвокраїнознавчої компетенції іноземних студентів. *Мовне обличчя міста* : Черкаси–2012. С. 278-284.
5. Культурологія: Навчальний посібник / Гриценко Т. Б., Гриценко С. П., Кондратюк А. Ю. К. : Центр навчальної літератури, 2007. 392 с
6. Елизарова Г.В. Культурологічна лінгвістика (Досвід дослідження поняття в методологічних цілях). 2009. 197 с.

UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE

Uhryn M.V.

*student of Faculty of Philology and Journalism,
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
Ternopil, Ukraine*

Teaching Ukrainian as a foreign language is still a little-studied and new direction in Ukrainian language didactics, which began actively develop after Ukraine's independence and the Ukrainian language gained state status, which allowed it to expand its capabilities in the world.

The methodology of teaching Ukrainian as a foreign language is directly related to the general strategy for the development of language education in Ukraine, and the basic principles have been determined by the Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) [1].

The analysis of textbooks, manuals on the Ukrainian language as a foreign language, as well as a number of theoretical works published over the past decade, shows a tendency to dominate competence, cultural and communicative-activity approaches in teaching the discipline. Competence approach in teaching process of Ukrainian as a foreign language is aimed at the formation and development of key competencies of a foreign student personality, as a result the formation of the general competence of the specialist will be done [2, p. 161].

The tendency to search innovative technologies and computerization of the educational process are relevant for the methodology of teaching Ukrainian as a foreign language. According to V. Bader there are such ways of solving the problem of intensification and optimization of the educational process during the language training of foreign students,, such as «to create and implement various pedagogical software: multimedia curricula, electronic dictionaries, reference books, educational and authentic materials of the Internet, etc. [3, p. 105].

Nowadays, the market of educational services in Ukraine is increasingly attracting foreign students. This stimulates the search for new productive forms and directions of teaching Ukrainian as a foreign language in higher education institutions.

The conditions for admission to Ukrainian universities provide for a certain level of proficiency in the state language, which requires language training among national minorities living in Ukraine and studying. Therefore, the methodology of teaching Ukrainian language needs the improvement in future.

References:

1. From teaching the Ukrainian language to foreigners to language policy: what the State Standard promises [Electronic resource]. URL: <https://ucu.edu.ua/news/vid-vykladannya-ukrayinskoyi-movy-inozemtsyammovnoyi-polityky-shho-obitsyayed-derzhavnyj-standartz-ukrayinskoyi-movy-yak-inozemnoyi>.

2. Sergienko T. Approaches to teaching Ukrainian as a foreign language in medical universities. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*. 2017. № 6 (70). p. 153-161.

3. Bader V. Theoretical principles of building an electronic textbook on the Ukrainian language as a foreign language. *Theory and practice of teaching the Ukrainian language as a foreign language*. 2008. dis. 3. p. 105.

A CULTURAL APPROACH TO THE STUDY OF PROVERBS AND SAYINGS AT ENGLISH CLASSES

Fedirko K.B.

*Student of Faculty of Philology and Journalism,
Ternopil National Pedagogical University Volodymyr Hnatyuk
Ternopil, Ukraine*

Each ethnic group perceives the world around them interprets and expresses its emotions in its own way, so getting acquainted with English proverbs and finding their equivalents in the Ukrainian language is an integral part of studying linguistic and cultural features in order to acquire speech skills. The English language is extremely rich in idiomatic expressions, proverbs and sayings, which are constantly found in literature, newspapers, films, radio and television, as well as in the daily communication of the English. Proverbs and sayings reflect great historical experience, ideas related to the work, life and culture of the people. No matter what time we live in, they will always remain relevant. The correct and appropriate use of proverbs gives the language a unique originality and special expressiveness [1, p.16].

Learning proverbs in English lessons will help to better master this subject, expand knowledge about the language, vocabulary and features of its functioning. Working with proverbs and sayings is interesting, multifaceted, necessary in both English lessons and language classes, as it allows to use them at any stage of the lesson, because they are an important element in building creativity.

With the help of proverbs and sayings, a certain grammatical phenomena can be explained and such aspect, encourage students to speak. There are several reasons for using these small literary forms in the study of a foreign language, namely:

- they are wise and weighty in lexical meaning;
- they are easy to find on the Internet;
- can be used in teaching various aspects of language: phonetic, grammatical and lexical;
- they are not difficult to remember due to consonance, rhyme and rhythm;
- they are expressive and expressive, require the activation of figurative thinking and analysis;
- help to illustrate the point of view and summarize it in a short form. [2, p.34]

It should be noted that the search for appropriate proverbs and sayings in the Ukrainian language, forms the ability of critical-analytical understanding, which is the ability to understand the semantic load of the statement [3, p.10-15]:

- A cat with nine lives. – Живучий, як кішка.
- A friend in need is a friend indeed. – Друзі пізнаються в біді. Без біди друга не пізнаєш. У пригоді признавай приятеля.
- Poverty is no sin. (crime, vice). – Бідність – не вада. Злиднями очі не колять.
- Don't have thy cloak to make when it begins to rain. – Готуй літом сани, а взимку – воза.
- If you wish for peace, be prepared for war. – Хочеш миру, готуйсь до війни.
- If a man deceives me once, shame on him, if he deceives me twice, shame on me. – Якщо людина обдурила мене раз, сором їй, якщо вона обдурила мене двічі, сором мені.
- Don't get mad, get even. Не тримай зла, відплати тією ж монетою.
- Friends are thieves of time. – Ніхто не забирає стільки часу, як друзі.
- Fine words dress ill deeds. – Гарні слова – ширма для поганих учинків.
- Faint heart never won fair lady. – Сором'язливість заважає успіху.

Analyzing the content and meaning of proverbs and sayings in Ukrainian and English, numerous features in the philosophical understanding of human life, in the moral guidelines and assessments of such different peoples have been outlined.

Proverbs and sayings are the tool of teaching a foreign language, which activates the mental activity of children, has significant methodological and practical value in the process of learning it. They make the learning process more interesting because they stimulate the emotional development of students' personality, which in turn forms a powerful stimulus to learn the language. The use of proverbs and sayings expands the knowledge of the language, increases the vocabulary of students, helps to learn lexical, grammatical and phonetic features, promotes faster mastery of a foreign language [1, p. 27].

Therefore, the use of proverbs and sayings enriches educational communication with a communicative focus, strengthens the motivation to learn a foreign language and significantly improves the quality of oral and written speech. The use of proverbs and sayings in the classroom is a very important stage for the psychological adaptation of students in the new language space, which can solve the problem of the natural entry of a foreign language in the interests of students.

References:

1. English proverbs and their Ukrainian equivalents. К. : Arius, 2018. P. 10-15.
2. Babenko TV Methods of teaching English. Tutorial. К.: Aristei, 2006. P. 34.
3. The use of proverbs and sayings in the study of English. *English language and literature*. September, 2002. № 2-3. P. 16-27.

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Шайнюк Х.Ю.

*студентка факультету філології та журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Останнім часом в Україні відбувається реформа освіти, здійснюється пошук нових засобів та прийомів оптимізації навчального процесу з метою підвищення ефективності професійного навчання. Згідно з Національною доктриною розвитку освіти (2002 р.), в Україні визначено пріоритети розвитку освіти, відбувається багатогранний процес її модернізації з урахуванням сучасних змін у суспільному розвитку, новизни особистісних та соціальних вимог до системи професійної освіти.

Культурологічний підхід до вивчення іноземної мови та формування іншомовної соціокультурної компетентності сприяє формуванню глобального мислення студентів та створює інтелектуальну базу для їхньої майбутньої професійної діяльності. Такий підхід створює умови для зосередження уваги студентів на загальнолюдських цінностях, сприяє зростанню інтересу до чужої культури і мови. Будь-який навчальний матеріал має розглядатися з точки зору його культурологічного компонента та впливу на формування у студента готовності до взаєморозуміння, налаштованості на співпрацю, позбавлення негативних стереотипів у сприйнятті представників інших культур [3].

Все більш популярним стає комунікативний підхід до вивчення іноземної мови, що передбачає обмін інформацією і взаєморозуміння між носіями різних мовних груп як представників різних культур.

Навчання іноземної мови містить в собі соціокультурний елемент, який допомагає зрозуміти зміст навчання і дає можливість вивчати мову з її специфічними правилами, нормами і традиціями у спілкуванні. Такий метод навчання розширює оволодіння мовою в реальній сфері спілкування, а також підвищує інтерес студентів до вивчення іноземної мови. Одним з сучасних підходів до навчання у вищій школі є підхід, що має назву «навчання на місці» (з англ. place-based learning), полягає в тому, що викладачі та студенти беруть участь у вирішенні проблем громади. Такий підхід відрізняється від традиційного аудиторного навчання тим, що першочерговим джерелом навчання є місцева історія, культура, економіка, література та мистецтво, що і є місцем навчання.

Метою даного підходу є навчити студентів, перш за все, не національним чи глобальним темам та проблемам, а ознайомити їх з актуальними місцевими проблемами та питаннями, тому що, на думку розробників методу, студенти повинні дізнатися спочатку про оточуюче середовище якомога більше й

отримати базові знання з історії, економіки, культури тощо, а потім вивчати ширші аспекти і дисципліни. Іноді такий підхід ще називають «навчання послугам та залучення до громадського життя» (з англ. Service Learning and Community Engagement).

Одним з яскравих прикладів такого підходу до навчання є чотирирічна мандрівна школа «Мисли глобально» (Think Global School), студенти якої кожен семестр навчаються у новій країні та поглиблюють свої знання з різних дисциплін. У межах нашого університету такий підхід реалізовується завдяки проведенню занять у формі екскурсій під час вивчення теми «Економіка Одеського регіону (The Economy of Odessa Region)», лекцій із запрошенням громадських діячів та експертів з певного профілю, створення мультимедійних презентацій з соціально-економічних та культурологічних тем тощо [2].

Зважаючи на те, що комунікативний підхід займає перше місце серед інших методик, все ж таки він є недостатньо вивченим на сьогоднішній день. Вперше комунікативний підхід був запропонований Б. В. Біляєвим, І. Л. Бімом, Є.І. Пасівим. Основна мета цієї методики полягає у тому, щоб занурити студента в англomовне середовище, навчити спілкуватися англійською мовою, вивчати лексику.

Комунікативний підхід передбачає взаємодію між студентами, парні та групові завдання, чи то аудіювання. Перевагами комунікативного підходу є формування навичок спілкування та неформальна форма навчання [1].

Отже, культурологічний підхід до вивчення іноземної мови є важливим та потрібним у сучасному світі.

Використання культурологічного елемента урізноманітнює процес вивчення іноземної мови за допомогою ефективних та різнопланових методів, формує позитивне ставлення до неї, чим полегшує сприйняття матеріалу. Кожен із методів розвиває конкретні види мовної комунікації, характеризується незмінними функціями, має свої переваги та недоліки, проте найголовніше – усі вони є допоміжними при вивченні певної іноземної мови.

Література:

1. Комісаренко Т. Методи ефективного вивчення англійської мови. URL: <https://www.cuspu.edu.ua/ua>.
2. Коваленко Ю. В. Ефективність сучасних підходів у процесі вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням у ВНЗ. 2010. URL: http://www.rusnauka.com/1_KAND_2010/Pedagogica/5_57388.doc.htm 9.
3. Зайцева Л. С. Культурологічний підхід до вивчення іноземних мов. URL: http://www.rusnauka.com/4_SND_2011/Pedagogica/4_79515.doc.htm.
4. Бондаренко Л. М. Міжкультурний контакт як фактор мотивації при навчанні будь-якій мові як іноземній. Наукові праці. Том 36. Випуск 23. С. 101-104. URL: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/pedagogika/2004/36-23-18.pdf>.

НАПРЯМ 3.

**КОГНІТИВНІ АСПЕКТИ
ПОРІВНЯЛЬНОГО ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА,
ТИПОЛОГІЧНОГО ТА ЗІСТАВНОГО МОВОЗНАВСТВА**

**LE ROMAN «GERMINAL» DE ZOLA SOUS DES ANGLES DIFFÉRENTS
DE LA CRITIQUE**

Bubniak R. A.,

*candidat es sciences philologiques,
professeur agrégé de la chaire de philologie romano-germanique
Université nationale pédagogique Volodymyr Hnatiuk de Ternopil
Ternopil, Ukraine*

Bubniak G. M.,

*professeur de français de la chaire de philologie romano-germanique
Université nationale pédagogique Volodymyr Hnatiuk de Ternopil
Ternopil, Ukraine*

La critique exprime de différents jugements à propos de «Germinal». Le 10 février 1884 Emile Zola commence à écrire les premières pages de son roman. Le thème central est la lutte du travail et du capital. «Zola peintre de la classe ouvrière sous le Second Empire» [1, p. 9].

L'histoire générale du roman se passe autour de deux thèses bien importantes: des ouvriers sont poussés à se battre par la misère et les patrons et le lent développement des idées de la lutte des classes. Une chose est de croire qu'on se trouve donc devant un discours unique, qui explique et juge des propos de l'auteur.

Avant d'écrire son œuvre, l'auteur commence en 1884 par une enquête. Zola part pour le bassin houiller d'Anzin, dans le nord du pays pour voir la réalité telle qu'elle était. A ce moment-là, les mineurs se lancent dans une grève longue et affreuse. Un an plus tard dans Le Matin du 7 mars 1885, Zola déclare: «J'ai passé trois semaines à Anzin, me mêlant aux mineurs, les écoutant parler, les étudiant avec tout le soin dont j'étais capable» [2, p. 195].

Et dans les paroles de Zola il y a plus de mystère que de désinvolture. Nous pouvons deviner la raison. Le point faible de la méthode de Zola est le temps qu'il

pasce pour se documenter. La critique attaque l'auteur avec acharnement pour trouver des erreurs ou des invraisemblances.

La presse locale (Le Courrier du Nord de Valenciennes) apprend le voyage, qui est signalé dans les journaux parisiens, car la grève des mineurs qui commence attire dans la région un grand nombre de reporters.

Le cas Zola journaliste «sera évoqué et commenté au cours des pages du roman où on retient exemple d'un homme qui se trouve dans la position multiple d'un publiciste et d'un écrivain» [2, p. 78].

Il y est plus de huit jours et assiste à la grève dont les événements trouveront leurs places dans les pages du texte de «Germinal». Sa visite des corons et des fosses va élargir son regard sur la vie de mineurs.

Il rentre à Médan et continue ses recherches dans les livres et les journaux. Des articles publiés par les journalistes Trublot et Ferrier l'aident à saisir des détails, de plus, il a plusieurs documents pour commencer son roman.

Zola réfléchit aux personnages, chapitres, repères intermédiaires, traits de toute nature, gestes, conduites formes de sensibilité, jugements, modes d'expression et surtout à sa manière naturaliste. Zola, le plus célèbre représentant des naturalistes fait provoquer des réactions à scandale parmi des journalistes célèbres et compétents dans ce domaine de mineurs. On trouve des appréciations à propos de la parution du roman dans la librairie Charpentier: «Le maître des romanciers naturalistes a consacré son nouveau volume à une étude énergique et approfondie de la vie et des mœurs des mineurs. Zola a vécu avec les personnages qu'il fait mouvoir, aussi ce sont des peintures et des scènes d'une scrupuleuse exactitude qui servent de cadre au hardi naturalisme du grand écrivain» [2, p. 192].

Les opposants au livre reprochent à Zola son grand pessimisme et son attirance pour la «bestialité», et ses longues descriptions de la misère. Le roman comprend des scènes de violence et de sensualité choquantes, écrites pour la première fois dans la littérature. Et ce fait provoque une réaction éruptive et bouleversante juste dès que le livre a apparu. Mais le pire est qu'on accuse même Zola de mal représenter la réalité ce qui provoque sa réaction de défendre ses idées et sa méthode. En 1885, il écrit à Céard «...à chaque instant, je veux vérifier toutes mes expériences... on me dit que c'est un roman à scandale» et puis à Van Santen Kolff - «ce roman m'a en effet donné beaucoup de mal, et je crains qu'il ne soit guère compris. Le succès s'en annonce pourtant très vif» [2, p. 198].

Mais il y a aussi des paroles de félicitations surtout de la part de ceux qui partagent les idées de Zola (G.Geffroy, G.Toudouze, E.Rod, L.Desprez, F. Jourdain). «Germinal» est un livre qui révèle plus que jamais le tempérament romantique, lyrique même de son auteur» [2, p. 239]. On apprécie que Zola montre avec autant de vérité la vie misérable des mineurs et généralement des travailleurs.

La description des personnages et de certaines localités est remarquée: «chacun est à étudier comme une pièce d'un système, qui est avant tout un système textuel, et qui est original en tant que tel» [1, p. 59]. Guy de Maupassant, grand maître de descriptions courtes et brèves constate même: «Il procède avec un flair et une sûreté

de limier pour découvrir le fait du jour, qui doit intéresser, émouvoir, passionner le plus le public, son public» [2, p. 126].

A. Pagès écrit dans son livre que «la parution de *Germinal*, en 1885, s'accompagne d'un changement dans l'accueil de la critique... Zola bataille ferme avec ses détracteurs et répond point par point aux attaques dont il est objet» [2, p. 189]. Les jugements sur «*Germinal*» aident à créer une nouvelle image de l'œuvre, et la possibilité d'un autre discours. Du côté des lecteurs et de la critique s'élabore la transformation du sens du roman.

Bibliographie:

1. Mitterand H. *Le Discours du roman*. Paris: PUF, 1980. 267 p.
2. Pagès A. *La Bataille littéraire. Essai sur la réception du naturalisme à l'époque de *Germinal**. Librairie Séguiet, 1989. 276 p.

НАРАТИВНИЙ ДИСКУРС У ТВОРЧОСТІ І. ФРАНКА

Кебало М.С.

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри німецької філології та методики навчання німецької мови,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Цепенюк Т.О.

*доцент кафедри теорії і практики перекладу,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Структурованість художньої прози І. Франка вимірюється концептуально вираженою синтетичністю його художньої картини світу, мистецьких поглядів та ідей. Хоча останнім часом в українському літературознавстві помітним чинником студій творчості українського письменника стала потреба з'ясувати стильові модуси натуралізму у рамках його літературної манери, М. П. Ткачук відзначає, що попередні критики-сучасники Франка не завжди вміли помітити єдність протилежностей у його творчості, міцний сплав романтичних, реалістичних і натуралістичних тенденцій, але ж саме цим й визначається його неповторна самобутність та оригінальність [3, с. 6]. Відтак інший дослідник творчості І. Франка Р. Голод, хоч і мав на меті дослідити та об'єктивно проаналізувати місце і значення поетики натуралістичного напрямку в літературній спадщині письменника, стверджує, що вдаючись до загального огляду та аналізу творів, можна засвідчити, як натуралізм з різним ступенем інтенсивності поєднується з романтизмом, реалізмом, імпресіонізмом,

експресіонізмом та символізмом [2, с. 11]. Про це ж, правда, в трохи іншому контексті, пише Л. Гаєвська, зауважуючи, що стосовно творчості раннього Франка слід говорити про симбіоз, з одного боку, пізнавально-аналітичного принципу Золя, а з другого – принципів нових на той час віянь українських прозаїків останньої третини ХІХ ст., котрі головний акцент виносили на вираження внутрішнього голосу людини, її суб'єктивних візій, переживань та прагнень [1, с. 135]. Перехідність будь-якого плану завжди передбачає складність та неоднозначність своєї інтерпретації, оскільки вона, як правило, вимірюється закономірностями своєї дуальності та синтетичності.

З погляду наратологічної теорії, подвійність наративного дискурсу головним чином визначається відношенням між зовнішнім та внутрішнім наратором. Для накреслення такої закономірності у текстах письменника використовується поняття наративних рівнів [4, с. 232].

Так, завдяки наративній активності зовнішнього наратора реципієнт знайомиться з основними часо-просторовими характеристиками картини світу художнього твору. Розповідь внутрішнього наратора виникає у тексті переважно в тому випадку, коли зовнішній наратор прагне для загальної об'єктивності та правдоподібності відтворюваного зображення звернутись до цитатного дискурсу. Таку форму наративної репрезентації можна засвідчити у творах письменника.

Зовнішній наратор є гетеродієгетичний, тобто він ніколи не з'являється у творі як активний учасник історії. Більше того, він володіє ознаками своєї деміургічності, авторського всезнання.

Відомо, що категорія авторського всевідання вважається однією із найбільш вагомих констант реалізму ХІХ-го ст. «Наслідуючи природу», письменник-реаліст ніби уподібнюється їй, претендуючи на всезнання й роль абсолютної креаційної сили у створюваному ним художньому світі. В такому аспекті наратив творів слід аналізувати у парадигмі гетеродієгетичної розповіді, коли думки, слова, вчинки персонажа відтворюються через нарацію зовнішнього розповідача. Крім цього, у тексті домінує нульова фокалізація. Зовнішній наратор подає таку інформацію, яку жоден із персонажів не міг знати, оскільки неможливо людині перебувати одночасно у двох, а то й більше місцях часу та простору. Ще однією ознакою авторської деміургічності, яка визначалась пізнавально-аналітичним ставленням до дійсності, можна вважати всевідаючі оцінки дій та вчинків персонажів.

Взагалі, ознаками літературної школи минулого, зокрема романтичної, є слова зовнішнього наратора, коли він звертається до внутрішнього персонажа.

Однак рівнозначне місце у тексті художнього твору Франка займає також й міметична нарація. В цьому випадку письменник подає діалоги та монологи персонажів, звертаючись до просторової точки зору як композиційного чинника літературного тексту.

Однак міметичність наративного дискурсу І. Франка в оповіданні «На дні» стосувалась не лише зовнішньої, просторової фокалізації, але й внутрішньої. Власне на цьому й побудована структурна подвійність, яка стала

означником суперечності соціального аналізу та просвітительського ідеалу. Хоча весь твір організований голосом зовнішнього всевідаючого наратора, про життя та внутрішні переживання Андрія Темери і Бовдура наратор дізнається саме із їх внутрішніх монологів. Останні в загальний потік наративованої оповіді прориваються часом у формі невластне прямого мовлення, інколи – внутрішнього монологу. Два персонажі у творі не тільки є означниками двох суперечливих тенденцій авторського світогляду того часу. Вони є, крім цього, ще й прототипами двох стильових парадигм.

На прикладі наратологічного аналізу одного з творів малої прози І. Франка маємо можливість переконатись, що в парадигмі його творчих здобутків одночасно є присутніми настільки суперечливі між собою традиції різних стильових напрямів. З погляду аналізу наративу письменника відмінності між стильовими означниками у творчості письменника полягають у відмінностях між різними видами фокалізації. Так, всевідаюча зовнішня опіка наратором усієї картини світу художнього твору відповідає нульовій фокалізації, що є характерним для реалізму, зовнішня, просторова фокалізація відомо є властивістю натуралістичної стилістики, чим визначається, з одного боку, „нарація про слова», а з другого – опис як домінуюча ознака детальної фотографічності. Третя – внутрішня фокалізація – звісно є доміантною властивістю новітніх, модерністичних тенденцій, зацікавленням яких визначається саме суб'єктивний внутрішній світ персонажів.

Виходячи з таких передумов усвідомлення специфіки художньої манери письменника, варто, отже, стверджувати, що для дослідження наративного дискурсу І. Франка неможливо послуговуватись однотипним методом літературознавчого аналізу і на підставі цього судити про структуротворчі чинники картини художнього світу. У цьому випадку доцільно говорити про певну ієрархію смислотворчих парадигм, які стосовно творчості українського письменника детермінувались багатьма об'єктивними та суб'єктивними факторами.

Згідно з основними тенденціями тої епохи домінуюче місце у творчості Івана Франка займала пізнавально-аналітична налаштованість його текстуального наратора на відтворення зовнішньої дійсності.

Намагання якомога глибше пізнати і вникнути в основні закономірності об'єктивної реальності завжди стимулювало письменника по-новому переосмислити головні тенденції традиційної організації художнього наративу, які відтепер мали будуватись на засадах «наукового реалізму». Якщо до цього центральною властивістю екстрадієгетичного наратора вважались концептуальні ознаки його всевідання, за якими він – це у творі верховний наратор, деміург, який володіє про все остаточною та завершальною точкою зору, то тепер його функції вираховувались не лише інтерпретацією, наративним коментарем зображуваних подій, але й посиленою увагою до відтворення внутрішнього чи зовнішнього дискурсу персонажа.

Література:

1. Голод Р. Натуралізм у творчості Івана Франка: до питання про особливості творчого методу Каменяра. *Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2000. 108 с.*
2. Гаєвська Л. І. Франко. Романтизм, натуралізм, реалізм? *Проблеми історії та теорії української літератури XIX – поч. XX ст.* К., 1991. С. 134-162.
3. Ткачук М. П. Концепт натуралізму і художні шукання в „Бориславських оповіданнях» Івана Франка. *Навчальний посібник.* Тернопіль, 1997. 66 с.
4. Genette G. *Narrative discourse.* Ithaca, New-York: Cornell University Press, 1983. 268 p.

**ПАРАДИГМА «ДИТИНА – ДИТИНСТВО – ДИТИННІСТЬ» У ЛІРИЦІ
ЖАКА ПРЕВЕРА**

Куца О. П.

*доктор філологічних наук,
професор кафедри теорії і методики української і світової літератури,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Куца Л. П.

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри філологічних дисциплін початкової освіти,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Одним із визначальних у ліриці Жака Превера постає мотив дитинності. У феномені дитинства поет, який був близьким до сюрреалістів, вбачав ідеальне буття людини ХХ століття. Цей факт давав підстави дослідникам відносити його твори до такого сегменту, як література для дітей. Промовистим є, наприклад, факт, що до збірки-антології «Троє цуценят покидають Париж» (Київ, 1991) увійшло десять його віршів. Важливо, що перший твір Ж.Превера опубліковано під назвою «Родинні спогади, або «Ангел-охоронець» (1930). Збірка, видана у 1947 р., називалась «Казки для неслухняних дітей». У дослідницькому дискурсі тема дитинства у ліриці Ж.Превера балансувала на межі «дорослої» та «дитячої» поезії. Зрозуміло, що досить часто між цими поезіями неможливо було провести чітку межу. У процесі огляду перекладених українською мовою збірок простежуємо таку відому «видавничу» практику, як видрукування поезій для дітей у збірках «дорослої» лірики.

Прийом введення образу дитинства у поезію для дорослих – це вдалий спосіб художнього зображення протистояння матеріального і духовного,

чесного і аморального, обивательського і аристократичного. Практично у всіх поезіях Ж.Превера, які об'єднані темою дитинства, присутні названі опозиції, які творять притаманний для сюрреалізму засіб контрасту. У той час, коли мсьє із Все-Парижа говорять про гроші, речі і автомобілі, щира і безпосередня дитина («У Парижі...») відкриває для себе сонце, диво і тишу («дитина для себе світ відкриває / і світ аж ніяк не пихатий»). Протиставлення двох світів і двох духовностей завершує промовиста алегорія: коли дитина намагається пізнати сфери «вищого світу», то «він повеліває дитині мовчати».

Приєм контрасту у поезії «Нездара», як і у всіх інших його творах, вимагає від читача посиленої роботи уяви. Учень «так» промовляє серцем» і «ні» – своєму вчителю». Символістське шифрування творить враження неясності і потреби домислювання – учень «ну витирати цифри й слова / імена і дати / речення й різні задачки» і «малює обличчя щастя» [2, с. 35]. Ліричний герой вірша Превера «Тепер я став дорослим» згадує про своє дитинство як про час, коли жилося «бездумно»: «Сміявся коли було весело / Сумував коли сумно». Рядками-ребусами постають рядки «Я був яким був». У час дорослості думки ліричного «я» також дорослішають: «Це все прекрасні думки / великі ідеї / геніальні ідеї / ідеальні ідеї / Та я їх знати не хочу» [2, с. 219]. У житті окремої людини читач простежує типовий для преверівської поетики контраст уже згадуваних двох духовностей.

Загалом поетичний світ Ж.Превера наскрізь пронизаний метафорою дитинства. Дитинна духовність була органічним складником його філософічного світобачення. Навіть у час серйозних світових катаклізм він актуалізував звернення до образу дитини. Характерний для французьких сюрреалістів концепт «дитинність» у Ж.Превера виходив за межі цього типу творчості. Ілюстративною вважаємо поезію «Полювання на дитину». У ній домінує оригінально виписаний протест проти цинічної підступності колоніалізму, диктаторства та знелюднення загалом. Дитина у цьому вірші – це не вікова категорія, а втілення дитинності як чесноти і благородства, що завжди потребували і потребують захисту. У названій поезії Ж.Превера виходить далеко за межі основних засад поетики сюрреалізму (змішування часів, зневага до літературних правил, забування вже мовленого тощо). Вважаємо доцільним у процесі розгляду поезій Ж.Превера на тему дитини і дитинства звернутись і до символізму як типу творчості. Адже досить часто у густо населену ідейну сферу поезій, які друкувалися у різних збірках Ж.Превера, входять два символи – символ дитини і символ птаха. Іноді ці символи творять паралелі, як, наприклад, у поезії «Полювання на дитину»:

Бандит! Гульвіса! Злодій! Шахрай!

Понад островом птахи летять...

Бандит! Гульвіса! Злодій! Шахрай!

Це банда добропорядних людей

На дитину полює задля благородних ідей [2, с. 44].

Символізм у Франції як могутня хвиля творчості П.Верлена, С.Малларме, А. Рембо, П. Валері не міг безрезультатно розчинитися в інших типах

художнього відображення дійсності. Глибоко індивідуальна лірична стихія Ж.Превера синтезувала барви живого життя, яскраві сторінки французької історії, соціальні реалії і дитинність як нематеріальну сутність невинної людської душі. Знаковим є вірш «Дитинство» із збірки «Історії». У ньому будні епохи владно входять у царину дитинності і змінюють її радісну тональність на цілком протилежну:

Сумне воно наше дитинство...

Птахи не хочуть співати

Сонце не хоче світити

І квіти цвісти відмовляються [2, с. 122].

Таким способом сугестивна поезія з типовою преверівською метафоричністю ілюструє розрив між демократичними деклараціями і реальним безсоромним наступом на дитинність. Французькі «дідугани замшілі» зайняли «сідала», які до них уже «інші насиділи», і «шамкотять». А діти задихаються від туману, безконечних дощів і природних катастроф. Бо «старі старигани» впадають в дитинство: «...Впадати в дитинство / означає падати на дитинство / І скинути з себе тягар цей несила / І никне дитинство знесилене / Ними задавлене / Ними розчавлене» [2, с. 122-123]. Тому у «дитинстві сумному» перестали співати птахи – незмінні символи Преверового дитинства.

Символи дитини і птаха не тільки вмонтовуються на одній смисловій паралелі, а навіть зливаються в один образ-символ. У поезії «Пісенька птахолова» цей символ потроєний: «дитина-це-серце», «дитина-це-птах», «птах-це-серце».

Птах червоний і теплий як кров

Птах що не раз висоту боров

Це серце твоє кохана дитино [2, с. 70].

Поезія «Пісенька птахолова» наштовкує звернутись до «Маніфесту сюрреалізму» А.Бретона. У ньому декларувалася потреба долання у мистецтві, найперше в ліриці, зображення знедуховленої дійсності, оновлення прийомів поезики, найперше за допомогою засобів відтворення природного і надприродного світів, інтелектуального та морального пориву (останнє часто простежуємо у Ж.Превера). «Пісенька птахолова» спонукає до глибшого прочитання тез «Маніфесту...», у яких з'ясовувалися таємниці сюрреалістичного письма: «Перша фраза з'явиться сама по собі – ось настільки правдивий факт, що кожної миті в глибині нас існує певна фраза, геть чужа нашій свідомій думці, вона лише потребує зовнішнього вираження» [3, с. 452]. У призмі висловленого А.Бретоном прочитуємо «Пісеньку птахолова»: «Птах що не раз висоту боров / Птах червоний і теплий як кров... / Птах лякливий такий тендітний / Каменем падає крильми тріпоче / Рветься з тенет на волю хоче...» [2, с. 70].

Таким способом творилася Преверова поезика двосвіття – світу тутешнього та світу «іншого», тобто «дитинного». Символи дитини і птаха пов'язані за принципами відповідностей засобами іносказання, багатозначності, сугестивності (поезика натяків). Французький поет зробив вдалу спробу

з'ясувати для себе і читача свої таємні почування. Звідси його увага до звукової організації ліричного тексту (її ми відчуваємо у майстерних українських перекладах преверівської лірики) – до різнорівневих повторів (анафор, алітерацій, асонансів). Розшифрування парадигми «дитина – дитинство – дитинність» вимагає у сучасного читача активної співтворчості і неможливе поза множинністю інтерпретацій.

Література:

1. Коцюбинська М. Дивосвіт Жака Превера. *Превер Ж. Видовище*. К.: Основи, 1993. С. 5-26.
2. Превер Ж. Видовище. К.: Основи, 1993.
3. Сюрреалізм. *Літературознавча енциклопедія: У 2 т.* / Автор-уклад. Ковалів Ю.І. Т. 2. К.: Академія, 2007. С. 452-454.
4. Тамарченко Н. *Поэтика*. М.: Intrada, 2008. 358 с.
5. *Трое цуценьят покидають Париж*. К.: Веселка, 1991.

**КОНТЕКСТ ПАРИЗЬКОЇ КОМУНИ ЯК КЛЮЧ ДО
ІНТЕРПРЕТАЦІЇ АВТОРСЬКОЇ СТРАТЕГІЇ НОВЕЛИ МИКОЛИ
ХВИЛЬОВОГО «Я (РОМАНТИКА)»**

Руденко М.І.

*кандидат філологічних наук,
викладач кафедри української мови,
Тернопільський національний медичний університет
ім. І.Я. Горбачевського МОЗ України
м. Тернопіль, Україна*

Зміни ідеологічних чи психологічних парадигм завжди виявляються також через художній наратив. Розглядаючи художній спадок Миколи Хвильового в руслі модерної стильової течії, ми оцінюємо його як протест проти метанаративних догм минулого. Через обрану ним наративну стратегію письменник експериментує на кількох рівнях – наративного дискурсу, типології героя та текстуальної взаємодії.

Попри значні напрацювання останніх десятиліть у царині досліджень українського модернізму загалом та творчості Миколи Хвильового зокрема це полістильове явище усе ще потребує докладного аналізу на усіх рівнях тексту. Від О.Білецького, С.Єфремова, Є.Маланюка, Ю.Меженка і до В.Агеєвої, Ю.Безхутрого, Т.Бондарєвої, О.Галети, Т.Гундорової, С.Журби, М.Сулими, Л.Плюща, О.Романенко, М.Руденко, О.Соловєя, В.Фащенко, І.Цюпак здійснено дослідження різних аспектів творчості письменника. Однак особливості поезики митця недостатньо опрацьовані, зокрема ідеологічний (у розумінні У.Еко) та естетичний контекст доби дають нам власні ключі до прочитання новелістичної спадщини Миколи Хвильового.

У новелі «Я (Романтика)» можна відчитати відсилання до різноманітних текстів. Серед них – діалог з новелою Михайла Коцюбинського стосовно манери імпресіоністичного відображення дійсності через епіграф «Цвітові яблуні», євангельські мотиви, мітологічні корені образу вовка. Усе це дозволяє зацікавленому читачеві по-іншому інтерпретувати сюжет та ідейне наповнення твору.

Ю.Безхутрий, автор монографічного дослідження художнього спадку М.Хвильового, розглядаючи новелу, звернув увагу на її алюзивні зв'язки з Паризькою комунною. «Освячена авторитетом Марксових відгуків про неї, вона сприймалася не лише як прихід до влади пролетаріату і встановлення його диктатури, але і як зразок, гідний наслідування, вияв героїзму, мужності і самопожертви» [2, с.282]. Як зазначає вчений, міфологізація Паризької комунни відбувалася в українській літературі і в перші пореволюційні роки, як-от: поема В.Сосюри «1871 рік». Сьогодні, однак, фахівці з історії держави і права бачать її «відчайдушною спробою революційних фанатиків шляхом насилля і терору втілити в життя ідеї французьких утопістів». [3, с.216].

Уже з першого рядка новели ми бачимо натяк допитливому читачу:

– *«З далекого туману, з тихих озер загірної комунни шелестить шелест: то йде Марія».* (напівжирний шрифт у цитатах тут і надалі наш – М.Р.) [4, С. 322]

На думку Р.Барта, «Текст треба розглядати не як завершений, закритий продукт, а як прогрес продукування, «підключений» до інших текстів, інших кодів (це і є *інтертекстуальність*), і за допомогою цього артикулюється в суспільстві та історії не способами визначення, а цитування». [1, с.385]

Образ загірної комунни знаходимо і в інших творах митця. Вочевидь для письменника він є наскрізним концептом, який складає важливу частину семантичного поля художнього світу Хвильового і вимагає докладного аналізу. Однак вже при попередньому прочитанні впадає у вічі, що стосується він не лише культурного коду Паризької комунни, а й Французької революції загалом. Концепт ідейно відсилає до загальновідомого гасла «Свобода! Рівність! Братерство!». Однак на практиці, як відомо, частина тогочасного суспільства була позбавлена будь-яких прав, зокрема на справедливий суд, і була фізично знищена під час якобінського терору.

Для допитливого читача це нагадування раз по раз проступає із тексту, руйнуючи романтизовані уявлення про французьких і, відповідно, радянських комунарів. Адже Паризька комунна скасувала поліцію, жандармерію, їх функції виконували пролетарські батальйони Національної гвардії. Свобода захисту, прилюдний, однаковий для всіх суд з виборними суддями мали стати здобутком, але, попри задекларовані зміни, відбувалися репресії.

Протягом розвитку розповіді наратор поступово пускає читача у свій внутрішній світ. Його очима ми бачимо місце подій:

– *Помешкання наше – фантастичний палац: це будинок розстріляного шляхтича. Химерні портьєри, древні візерунки, портрети княжої фамілії.* [4, с.323]

Лакеї, які мовчазно і нечутно доносять вино з княжих погребів, пишні канапи, леопардові хутра, жирандолі і канделябри, а також глуха канонада, яка постійно звучить десь за містом, слугують нагадуваннями, проступають своєрідним палімпсестом Франції попередніх революційних подій. Знищити все старе дощенту, включно з людьми, що хоч трохи не підпадає під ідеали революції – девіз якобінців, і ось та сама картина змальовується вже в часи початку ХХ століття.

Ріки крові, що пролилися на площі Згоди, перетворюються на ріки крові, які породили новітні комунари. Наратор новели водночас є персонажем - главковерхом «чорного трибуналу комуни», який навіть не розрізняє підсудних, а називає їх безлико «Ікс» та без ліку номерує справи. Обивателі міста слушно називають їх садистами. Оповідач сам собі зізнається:

...Шість на моїй совісті?

*Ні, це неправда. Шість сотень,
шість тисяч, шість мільйонів –
тьма на моїй совісті!!! [4, с.326]*

М. Хвильовий вживає у тексті маркери, які відсилають нас до сучасної йому революції: чека, комунізм, ревком, главковерх, штаб Духоніна. Проте, як слушно зауважив Ю.Безхутрий, письменник показує усе під зовсім іншим, ніж одобрений офіційною ідеологією, кутом зору: «революція не очищаюча злива над світом, а кров, насилля і смерть; комунізм не безхмарне щасливе майбутнє, а примарна ілюзія, туманна й невідома, яка, проте, вимагає для себе безкінечних і конкретних людських офір» [2, с.255].

Вибір, який повинен зробити головний персонаж і водночас оповідач, руйнує його душу. Моральна катастрофа, непростий вчинок – вбивство рідної матері в ім'я революції – розколюють «Я». Читачам уже не потрібна кінцівка життєвої історії персонажа, його головна загадка виносить за межі тексту. Революція – чи Французька, чи в радянській республіці – пройшла один і той самий шлях.

Як сказав у темниці Дантон, «Революція, як Сатурн, пожирає своїх дітей». Ось так, відсилаючи до загальновідомих історичних реалій, митець зумів передати жахливий гнітючий світ, трагедія якого у тому, що ніякої свободи, рівності і братерства насправді не сталося і не станеться, допоки це буде купуватися ціною крові.

У новелі «Я (Романтика)» цілком втілено модерне світобачення письменника. Залучення «чужого» голосу підпорядковується авторській стратегії. Він дискутує з попередниками та сучасниками, з несподіваної точки зору висвітлює давно звичні літературні і культурні образи та артефакти, історичні події, які відбулися давно, та ті, які щойно завершилися і лише формують свій міт. Усе це слугувало виховуванню нового типу читача – допитливого та змисливого.

Література:

1. Барт Р. Текстуальний аналіз Е. По / Слово. Знак. Дискурс. Антологія світової літературно – критичної думки ХХ ст. / За ред. М. Зубрицької. Л.: Літопис, 1996. С. 385-405.
2. Безхутрий Ю. М. Хвильовий: проблеми інтерпретації. Харків. Фоліо. 2003. 495 с.
3. Трофанчук Г. І. Історія держави і права зарубіжних країн: Навч. посібник. К. Юрінком Інтер. 2006. 400 с.
4. Хвильовий М. Я (Романтика). Хвильовий М. Твори: У 2 т. К. Дніпро. 1990. Т. 1: Поезія. Оповідання. Новели. Повісті / Упоряд. М. Г. Жулинського, П. І. Майданченка; Передм. М. Г. Жулинського. С. 322-339 с.

PETER STEPHEN DU PONCEAU AND HIS STUDY OF AMERICAN INDIAN LANGUAGES

Шонь О.Б.

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Foreign languages learning is inseparable from learning history and culture of the corresponding language communities. These, as well as the connections existing between them, provide the important insight into the development of the languages and the processes that shaped them. People who contributed to the development of theoretical studies of languages are also of particular importance.

Among the linguists of the 18-19th centuries that made a considerable contribution to the development of language studies a special place should be assigned to Peter Stephen Du Ponceau (June 3, 1760 – April 1, 1844), a French-American linguist, philosopher, diplomat and lawyer. Born Pierre-Étienne du Ponceau in Saint-Martin-de-Ré, France, he left the country at the age of 17 and moved to the revolutionary America as secretary of Friedrich Wilhelm von Steuben who was hired as a Continental Army drillmaster. Because of serious illness he had to resign after a brief period of service at the Army headquarters and after his health improved Pierre-Étienne, now Peter Stephen, settled in the new country and dedicated himself to the civil service.

In his research of Du Ponceau's life, William A. Tieck states that throughout his life he maintained a profound avocational interest in the arts and sciences and especially in philology, his contributions to such fields as the languages of the North American Indian and the writing system of the Chinese bringing him international recognition [3, p. 52]. In his later years he served as president of the American

Philosophical Society, was the second president of the Historical Society of Pennsylvania, and held membership in about forty-two learned societies in the USA and abroad. Not only were his contributions to the learned and literary life of the new republic outstanding, but his influence in the exchange of culture between the New World and the Old was considerable [3, p. 52].

One of Peter Stephen Du Ponceau's main interests was the study of languages. As the result, he gained considerable recognition as the linguist who was among the first to undertake a complex study of the Native Americans languages. He saw his task in ruining prevalent European misconceptions about the structure and nature of Native American tongues and shared the goal of his colleague John Heckewelder to satisfy the world that the languages of the Indians are not poor, devoid of variety of expression, inadequate to the communication even of abstract ideas, as has been generally imagined [1, p. 35].

He based his research primarily on three languages of North America (Eskimo, Delaware, Iroquois), three languages and dialects of central America (Poconchi, Mexican proper, Tarascan), and two languages of South America (Carib and Arawakan). He insisted they were all polysynthetic in form, that is, in them the greatest number of ideas were comprised in the least number of words [2, p.154]. He considered the American Indian languages rich in words and grammatical forms and stated that there was great order, method and regularity in their complicated construction [2, p.153]. He made further investigations of the Iroquois, Arawak, Chippeway, Cherokee, Chickasaw, Wyandot, Huron and other languages using printed sources and communicating with Indians to prove his theories. In addition, Du Ponceau made a comparative study of the languages with European ones and made a series of conclusions about their differences. He stated that he found a new manner of compounding words from various roots that produced new ideas, a new manner of expressing the cases of substantives by inflecting the verbs that governed them, a new number (a particular plural) applied to the declension of nouns and conjugation of verbs, a new concordance in tense of the conjugation with the verb, the ways of combining pronouns, adjectives, conjunctions, adverbs with the principal part of speech and great variety of tense forms [2, p.154]. He advanced his studies by researching the Algonquian family of languages, discussed their phonology, etymology, ideology, articles, genders, numbers, parts of speech, and compared Algonquian languages with those of other Indians.

Peter Stephen Du Ponceau published the results of the research in his work «Mémoire sur le système grammatical des langues de quelques nations indiennes de l'Amérique du Nord» that was awarded the Volney Prize by the Institute of France (1835) and placed the author among the great linguists of the world [2, p.155]. Although Du Ponceau had relatively limited opportunity to study the American Indian languages and based his research not only on actual observation and communication with Indians of various tribes but on studies of records previously made by others, he was a precursor of all of the subsequent attempts to identify American Indian languages in the 19th century and began a theory of these languages which unified them under one head [2, p.158]. While the new linguists such as Albert

Gallatin and John Wesley Powell, appeared who altered and modified his theories, the name of Peter Stephen Du Ponceau gradually faded in history. The works on him and his legacy are not numerous, which proves that the personality of Du Ponceau, significance of his research and his influence on the subsequent studies of languages require further investigation.

References:

1. Campbell L. American Indian Languages: the Historical Linguistics of Native America. Oxford University Press, 1997. 512 p.
2. Smith M.D. Peter Stephen Du Ponceau and His Study of Languages: A Historical Account. *Proceedings of the American Philosophical Society*, vol. 127, no. 3, 1983, pp. 143-179.
3. Tieck W.A. In Search of Peter Stephen Du Ponceau. *The Pennsylvania Magazine of History and Biography*, vol. 89, no. 1, 1965. P. 52-78.

НАПРЯМ 4

**ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ ТА МІЖКУЛЬТУ
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ
В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ**

**ЛІНГВОКУЛЬТУРНА СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ ПОЕТИЧНИХ
ТВОРІВ ЛІНИ КОСТЕНКО АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ**

Вараніцька А. В.

*студентка факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

У період глобалізаційних процесів, що з кожним роком сильніше впливають на наше життя, все менше творів різних національних літератур залишаються без перекладу.

Сучасному читачеві без проблем вдається розшукати той чи інший шедевр рідною мовою. І справді, сьогодні на книжковому ринку представлено безліч достойних перекладів, що вражають не лише своєю точністю, але й відмінною передачею культурного коду [6, с. 30-31].

І хоч прозові епічні твори зараз користуються найбільшою популярністю, серед способів відображення дійсності в літературі незвичайне місце посідає саме поезія. Проблемна специфіка її перекладу базується на особливій формі організації тексту, а саме рими та розміру, і неповторних символах, образах, тропях тощо.

Перекладач мусить створити еквівалент оригіналу так, аби твір не втратив сенсу та водночас був зрозумілий новим читачам, оскільки у кожного народу асоціативні та семантичні зв'язки між мовними одиницями свої [4, с. 3-4].

Виключенням не стали і переклади віршів Ліни Костенко. Письменниця приголомшує не одне покоління читачів та літературознавців оригінальністю, неповторністю, парадоксальністю художніх здобутків, де людське життя змальовується в усьому можливому розмаїтті його проявів. Саме тому творчість сучасної української поетеси користується неабиякою популярністю як на території рідної держави, так і поза її межами, де зараз гостро стоїть

проблема збереження самоідентифікації національної культури в умовах стрімкої глобалізації.

Неповторна душа текстів Ліни Костенко, виняткове мовне чуття, новаторська сторона змалювання образу України спонукають звичайних читачів, літературознавців та перекладачів все глибше занурюватися в її творчий доробок, що вирізняється потужністю філософських та світоглядних концептів, які насправді можна назвати лінгвокультурною репрезентацією української ментальності [2, с. 112].

На межі таких концептів знаходиться одна з найулюбленіших народом поезій Ліни Костенко «Крила» (1958 р.). Саме у заголовку знаходиться найбільше символічне навантаження. Образ крил посідав одне з основних місць у міфології. Ще тисячі років тому люди відзначали політ, як щось далеке, недоступне, однак прекрасне й грандіозне. Тому мотив крил та загалом крилатості став провідним у трактуванні їх метафоричного значення: мрії, потужності, натхненності, свободи. Крилатими зображували богів різних народів світу: єгипетських, грецьких, слов'янських тощо [3, с. 58-60]. Такий образ не потребує особливого трактування у перекладі поезії, і саме тому Дж. Вейр використовує його в англійському варіанті вірша 'The Wings'. Він вдало передає особливий стан окриленості людини в заключних рядках: «*Людина нібито не літає... / А крила має. А крила має!*» – «*Man allegedly does not fly... / A wing has. A wing has!*» [4, с. 19]. Однак у самому тексті поезії допускається певних помилок, що впливають на рівень сприйняття та розуміння англомовним читачем.

Перш за все слід відмітити відсутність наголосу на природі людських крил. Якщо Ліна Костенко в оригіналі звертає особливу увагу на те, що крила не обов'язково мають бути матеріальними, чим стверджує метафоричність образу, то Дж. Вейр у перекладі цю особливість упускає: «*Вони, ті крила, не з пуху-пир'я*» – «*They are the wings, not down, now*» [4, с. 19]. Через це акцент зміщується з того, що крила – це насамперед уособлення людських чеснот, на те, що вони не дають упасти духом.

Окрім того у тексті присутні парадокси із перекладом займенників. Зокрема, рядки: «*А як же людина? А що ж людина? / Живе на землі. Сама не літає*» [4, с. 19] в оригіналі змістовно пов'язані між собою, зважаючи на те, що мова у них йде саме про людину. В перекладі можна зустрітися зі спотворенням змісту, оскільки ліричний герой переходить із загальної розповіді на власну особистість: «*But what about the man? And what about the man? / He lives on the ground. I do not fly*». Такий перехід не є виправданим, оскільки також зміщує акцент та створює плутанину з особами і у наступному рядку: «*A wing has. A wing has!*».

Крім неточностей підібраних лексем, які впливають на оригінальний зміст та символізм, існує значна відмінність у формі поезії. Переклад позбавлений вате римування, яке створює особливу милозвучність та задає тон усьому твору.

Отже, переклад поетичних творів Ліни Костенко викликає труднощі на різноманітних мовних рівнях. І навіть у творах, де основні концепти досить схожі із мовою, на яку здійснюється переклад, можна допустити похибки, які здатні змінити оригінальний задум. Саме тому потрібно віртуозно застосовувати лексико-граматичні та стилістичні трансформації метафоричних концептів, аби не помилитися у виборі потрібного слова.

Література:

1. Боровинський І.М. Відтворення образної своєрідності поезій англійських та американських романтиків в українських перекладах. Київ: КНУ ім. Тараса Шевченка, 2011 С. 7.
2. Гордасевич Г. Л. Під галактик очима карими. Ліна Костенко. Силуети поетес: Літ. портрети. Київ: Рад. письм., 1989. С.108-143.
3. Комариця М. Християнська міфологічна інтерпретація символу крила в українській поезії 2004. № 6. С. 58-61.
4. Костенко Л. Крила : [вірш] // Історія України. 2017. № 2. С. 19.
5. Корунець Л. В. Теорія і практика перекладу. Вінниця : Нова книга, 2001. 16 с.
6. Фоміна Л. В. Методичні рекомендації з дисципліни «Особливості перекладу художніх творів» для студентів заочно-дистанційної освіти спеціальності «Переклад» Дніпро, 2015. 164 с.

METHODS OF TRANSLATING IDIOMS

Коновальчук С. А.,

*кандидат педагогічних наук,
асистент кафедри романо-германської філології
Тернопільський національний педагогічний університет
Імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Вирста Д. І.,

*студентка факультету філології і журналістики
Тернопільський національний педагогічний університет
м. Тернопіль, Україна*

Everyone knows that to be able to speak a foreign language at a high level, it is not enough to know the rules of grammar and have a rich vocabulary. In addition, every language is rich in many expressive means of speech: proverbs, sayings, and idioms. So, today we want to talk about idioms. It is important to consider the linguistic and cultural features of the English language.

Doubtless, it is impossible to imagine literary texts without idioms. According to professor Koonin [2, p. 275], idioms are phraseological units which are

«structurally, lexically and semantically stable language word-groups characterized by completely or partially transferred meaning (the meaning which is not made up by the meanings of their components)». The starting point of translating idioms is recognition (discrepancy between literal meaning of the member-words of the idioms and the contradicting contextual elements). We have explored 6 methods of translating idioms that were highlighted by Professor Zorivchak [3, p. 156], the first of which is choosing the absolute equivalents – preserving very element of the SL idiom in the TL: subject and logical information, imagery, expressiveness and grammatical structure (with some slight modifications) [1], e.g. to be in the seventh heaven – бути на сьомому небі;

At the same time, we can use choosing partial equivalent with partly different components and, correspondingly, partly different images. The difference between partial equivalents can manifests itself (a) in the structure of the TL variant (to make a long story short – коротко кажучи); (b) in the omission (or adding) of a component in the TL (a lot of water had run under the bridge – багато води сплигло відтоді); (c) in the substitution of a component (as pale as paper – білийякстіна); (d) in the generalization of the meaning of the SL components (one's own flesh and bone – рідна кровинка); (e) in the concretization of the original meaning, e.g. voice in the wilderness – голос волаючого в пустелі);

Moreover, we analyzed a method of choosing partial equivalents with completely different components but common expressiveness and subject and logical information [1], e.g. до останньої нитки – to his fingertips;

Also we can use choosing partial equivalents with the same subject and logical meaning, but different imagery and expressiveness [1], e.g. в'їстися в печінки – to be fed up with something;

The other method suggested by Professor Zorivchak is descriptive translation of phraseological units which can be done (a) by a single word (out of a clear blue of the sky – раптом); (b) by a free/neutral combination (to put a spoke in the wheel – перешкоджати);

Furthermore, there is another way of translation. This is loan translation (calque) takes place when a SL idiom does not have an equivalent in the TL, so it is possible to render it by (a) copying out of each component (the wind cannot be prevented from blowing – вітрові не перешкодиш дути); (b) copying out of the image with slightly modified componential structure (вітрові не накажеш не дути: вітру не затулиш).

Finally, on the process of translating idioms, a translator should take into consideration its subject and logical meaning, imagery, expressiveness and grammatical structure [1].

That's why phraseology is one of the most valuable heritage of any nation. Knowledge of English idioms allows you to understand the culture and mentality of this people. Its history, traditions and customs, as well as features of imaginative thinking have always been considered the founders of the origin of idioms in English and were taken into account when translating various expressions into Ukrainian. This is why you need to know how to translate idioms.

References:

1. Characteristics Of Popular Fiction As Literary Genre English Language Essay. [Electronic resource] / Essays, UK. 2018. URL: <https://www.ukessays.com/essays/english-language/characteristics-of-popular-fiction.php?vref=1>.
2. English Lexicology – theory and practice. Vinnytsia: Nova Knyha, 2007. 528 p.
3. Phraseology unit as a translation category. Zorivchak R.P. Lviv: High school, 1983. 175 p.

TYPES AND TRANSLATION OF ABBREVIATIONS

Коновальчук С. А.,

*кандидат педагогічних наук,
асистент кафедри романо-германської філології,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Кіцак Т. В.,

*студентка факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
Імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Doubtless, non-fiction is full of not only terms but also abbreviations – fixed in dictionaries and occasional ones. Usually, it does not make a difficulty to translate an occasional, or author`s abbreviation as an author gives the expansion before/after the text or in the text. However, it is not so easy to translate abbreviations fixed in dictionaries since a huge amount of them are homonymic. For example, the abbreviation «abs» can denote words «absolute», «absorption», «abstract».

The purpose of this publication is studying the types and methods of translation of abbreviations.

Abbreviations as a special linguistic phenomenon in modern languages have attracted the attention of many researchers. Scientists V.I. Karaban, V.G. Pavlov, Ye.A. Dyuzhikov, Ye.S. Kubryakov, A. N. Eldishev, Yu. V. Gorshunov, N. N. Alekseev, I. V. Arnold, and O. V. Borisov studied this problem. They described the reasons for the appearance of abbreviations and traced their historical development. In turn, the American linguist Charles Leard believes that the abbreviation of words can be caused by various reasons, including «thrift in language, laziness and even a deep sense of protest.» [3, p. 132]

First of all, there are different kinds of abbreviations according to Pr. Karaban, to the first belong translation with correspondent abbreviation (PC (personal computer) – ПК (персональний комп'ютер) [1, p. 328];

Following this, the other method is translation with the full form of a word or word combination (DDT (digital data transmission) – передача цифрових даних; CRS (Center for Resource Studies) – Центр вивчення ресурсів). This way is used when there is not a correspondent abbreviation in the target language. In such a case a translator can single out his own abbreviation in the target language to use it further in a text;

The third way of translation is transcoding (transcribing or transliterating) of an abbreviation. For example, NATO (North Atlantic treaty Organization) – НАТО (Організація Північноатлантичного договору); ICAO (International Civil Aviation Organization) – ІКАО (Міжнародна організація цивільної авіації). There is a tendency to use transcoding of abbreviations which denote important international organization but there is not any rule when to translate with a full form and when to transcode;

After this, another method according to Pr. Karaban is transcoding of the full form of an abbreviation (AP (Associated Press) – Асошиейтед прес). Such a way is used very rarely, when the correspondent in the form of abbreviation or in the full form is absent in the target language [1, p. 329]; Furthermore, we can use fifth way of translating. This is transferring an abbreviation in its original form with general explanatory word. For example, CD-ROM drive – дисководи CD-ROM.

Besides, we explored the descriptive method. It is used to translate English abbreviations denoting the important terms of new branches of science and technology which we cannot translate exactly. In this case we use a brief description of an object or phenomenon. For example, WIDE (Wide-angle Infinity Display Equipment) – ширококутна система представлення візуальної інформації, що надходить від ЕОМ, про сприятливі повітряні умови, призначена для тренажерів.

What is more, we analyzed the translation of the initials. This method has its own peculiarities. Firstly, initials in English-language scientific texts are denoted by the first letter of the full English name (H. (Henry) Adams – Г. (Генрі) Адамс). Then, it is important that transcoding (transliteration / transcription) is not used when translating English initials. In addition, it should be remembered that in scientific texts initials can be submitted not only with English names, but also French, German and others.

In this case, the translator must determine the national identity of the surname. For example, if H. (Henry) Primas is a Frenchman, the initial must be submitted by the letter A. (Anri).

In general, progress has a profound effect on the formation of new lexical units, particularly over the last decades.

The formation of new abbreviations in English influences its interconnections with other languages and the intercultural features of translation.

References:

1. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця: Нова Книга, 2004. 576с.
2. Денисюк Л., Данілова Н. Абревіація сучасної англійської мови. Рівне: Нова педагогічна думка, № 1. 2015. С. 63-65.
3. Laird Charlton. The Word. A Look at the Vocabulary of English. Simon and Schuster / Laird Charlton. New York, 1981. 152 p.

**SHORTENING AS A PRODUCTIVE WAY OF WORD FORMATION
IN MODERN ENGLISH**

Коновальчук С. А.

*кандидат педагогічних наук,
викладач кафедри романо-германської філології
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Тернопіль*

Language is the system that is constantly in the process of development because it reflects changes in life. New phenomena or things appear in everyday life, so new words are created to denote them.

But the process of increasing of word stock is not chaotic. There are certain rules, patterns and ways of word formation.

As process of integration and globalization takes place in modern world community, different international organizations are created.

In most cases abbreviated forms of the names of these organizations are used.

Practice points out that the meaning of the new shortened words is not always clear. This explains the necessity of investigation of the main ways and patterns of shortening, their arrangement and classification, application in teaching and correct usage in every-day speech.

We'll give more detailed analysis of shortening as one of the ways of word formation.

Shortening is a productive and active way of word-formation in Modern English.

It may be defined as significant subtraction, in which part of the original word or word-group is taken away. It is subdivided into:

- clipping
- abbreviation
- blending

Clipping. Arnold I.V. points out that shortening of spoken words (clipping or curtailment) consists in the reduction of a word to one of its parts (whether or not this

part has previously been a morpheme), as a result of which the new form acquires some linguistic value of its own [2].

The linguists stress that in most cases it is either the first or the stressed part of the word that conserves to represent the whole. Arnold I. V. refers to explanation by M.M. Segal, who quotes the results of several experimental investigations dealing with informativeness of parts of words.

The psychologists carried out the experiments and they have proved that the initial components of words are imprinted in the mind and memory more readily than the final parts [3].

In most cases, clipping keeps the syllabic principle of word division. It creates new words in the same part of speech. The bulk of curtailed words is formed of nouns. As for verbs, they are rarely shortened: e.g. *rev* from to revolve. Adjectives that are shortened are not so many and in most cases reveal a combined effect of shortening and suffixation: e.g. *comfy* from comfortable, *imposs* from impossible. As an example of shortened interjection: *Shun!* from Attention, the word of command can be mentioned.

Another type of shortenings are blends or blendings, fusions, telescopic words or portmanteau words.

Zabotkina V.I. and Bortnichuk E.M. define them as telescopic words. The process of formation is also called telescoping, because the words seem to slide into one another like sections of a telescope.

They may be defined as formations that combine two words and include the letters or sounds they have in common as a connecting element: e.g. *binary digit* > *bit*, *slim gymnastics* > *slimnastics* [1].

Depending upon the prototype phrases with which they can be correlated, two types of blends can be distinguished: additive, restrictive.

Both involve the sliding together not only of the sound but the meaning as well.

The semantic relations which are at work are different. The first, i.e. additive type, is transformable into a phrase consisting of the respective complete stems combined by the conjunction «and»: e.g. *smog* < *smoke and fog*.

The elements may be synonymous, belong to the same semantic field or at least be members of the same lexico-semantic class of words: e.g. *French + English* > *Frenglish* [1].

The restrictive type is transformable into an attributive phrase where the first element serves as a modifier for the second: e.g. *cinematographic panorama* > *cinerama*, *medical care* > *medicare*.

As a rule, blendings consists of two elements, but also we can see three-element structures: e.g. *Eurailpass* < *European + rail + pass*, *Bosnywash* < *Boston + New York + Washington*, *Benelux* < *Belgium + Netherlands + Luxemburg*.

The last group of shortenings constitutes abbreviations. These are words formed from the initial letter or letters of each of the successive parts of a phrasal term.

They have two possible types of orthoepic correlation between written and spoken forms.

1) If the abbreviated written form lends itself to be read as though it was an ordinary English word and sounds like an English word, it will be read like one. Thus, the words that formed are called acronyms.

This way of forming new words is becoming more and more popular in almost all fields of human activity, and especially in political and technical vocabulary: e.g. *UNO* or *U.N.O.* – *United Nations Organization*, *SALT* – *Strategic Arms Limitation*) [1].

2) The other subgroup consists of initial abbreviations with the alphabetical reading retained, i.e. pronounced as a series of letters. They also retain correlation with prototypes: e.g. *B.B.C.* [*bi: bi: si:*] – *The British Broadcasting Corporation*, *M.P.* [*e m pi:*] – *Member of Parliament*.

3) The term abbreviation may be also used for a shortened form of a written word or phrase used in a text in place of a whole for economy of place and effort [1].

Sometimes it may be difficult to define whether the new word is an acronym or a blending, e.g. *Linac* < *Linear Accelerator*, *Cogas* < *coal – oil – gas* [2].

Peculiarities of usage of shortened words in modern English.

The problem of shortening attracts linguists because it has a great practical value for the development of language. They try to investigate what are the main reasons for such a rapid development of word-formation and at the same time what are the problems, difficulties and peculiarities of their usage in speech.

The correlation of a curtailed word with its prototype is of great interest. The two possible developments should be noted:

1) The curtailed form may be regarded as a variant or synonym differing from the full form quantitatively stylistically and sometimes emotionally, the prototype being stylistically and emotionally neutral: e.g. *doc* < *doctor*, *exam* < *examination*. Also in proper names: e.g. *Becky* < *Rebecca*, *Japs* < *the Japanese*.

2) On the opposite extreme case the connection can be established only etymologically. The denotative or lexico-grammatical meaning or both may have changed so much that the clipping becomes a separate word. Consequently a pair of etymological doublets comes into being: e.g. *fan-* a devotee (enthusiastic) < *fanatic* [2]. The relationship between curtailed forms and prototypes in this second group is irrelevant to the present-day vocabulary system. It is a matter of historic, i.e. diachronic study. It is typically of the curtailed words to render only one of the secondary meanings of a polysemantic word.

The carried out study of the investigated problem, theoretical substantiations and practical research with linguistic analysis, the results of which have been generalized, allow us to make the following conclusions:

1. The problem of shortening as a productive way of a word formation in the English language has been investigated by many linguists, but it still requires deeper study for teaching and learning purposes.

2. Shortening is a productive and active way of word-formation in the English language. There are three main types of shortened words: clippings, abbreviations and blendings, abbreviations which are commonly used.

3. The wide usage of shortened words can be explained by ever-increasing tempo of every-day life and by the law of economy of time and space that works at the present-day stage of language development.

4. Shortenings are characteristic to all spheres of human activity, but are best reflected in various types of slang, in mass media and in the language of science and technique.

Literature:

1. Андрушина Г. Б., Морозова М.Н. Лексикологія англ. языка: учеб. пособие для студентов. 2-е изд., М. Дрова, 2000. 288 с.

2. Арнольд И. В. Лексикология соврем. англ. языка. М: Высш. шк., 1986. 295 с.

3. Раевская Н. М. Лексикология англ. языка. М: Высш. шк., 1978. 230 с.

МІЖКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Мартинюк Х.Є.

*студентка факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Прискорена глобалізація усіх процесів життєдіяльності суспільства та зближення мовних культур різних народів розвинули інтерес багатьох дослідників та мовознавців до проблем міжкультурної комунікації.

Відповідно до цих процесів, у сучасних лінгвістичних та перекладознавчих дослідженнях у сфері міжкультурної взаємодії мова почала розглядатися вже не лише як засіб комунікації, але і як засіб категоризації досвіду певного етносу, його соціальної й культурної взаємодії, як розкриття його самобутньої культури та бачення навколишнього світу.

Вагомим фактором у досягненні успішної міжкультурної взаємодії є переклад, оскільки він постає перед нами в ролі своєрідного провідника між мовними кодами різних етносів, що допомагає нам переносити реалії вихідного тексту за допомогою лексичного складу мови перекладу з одного мовленнєвого та культурного середовища до іншого.

Тому дослідження та пошуки шляхів досягнення успішної взаємодії між представниками різних лінгвокультурних середовищ є одним із найбільш актуальних питань в теперішні дні.

Міжкультурна комунікація в сучасному світі являє собою багатоаспектну і багатофункціональну систему взаємодії представників різних культур –

індивідів, груп, які реалізують свої інтереси, потреби, мотивації у різних сферах життєдіяльності.

Ефективність взаємодії у даному виді комунікації залежить від адекватного знання, розуміння та інтерпретації символічних знаків та маркерів соціального простору, а також оперування мовними засоби передачі поняття об'єктів соціальної реальності. Адже текст як знак певної культури тісно пов'язаний з культурним контекстом минулого, теперішнього і майбутнього. Тож міжкультурна комунікація має справу з розумінням та порозумінням, що означає: розуміти чуже і водночас бути зрозумілим, спілкуючись чужою мовою [1, с.111].

Процес комунікації містить в собі певні комунікативні одиниці, що можуть суттєво відрізнятись у світових культурах.

Так, наприклад, за допомогою різних мов відтворюється один і той самий фрагмент реальності, але його мовна репрезентація має різні варіації, що відображають відмінне бачення й своєрідність пізнання цього світу через призму конкретної мови.

Наприклад, в українській мові знаходимо слово «барвінок», яке асоціюється в нас із вічним нев'янучим коханням, нестаріючим життям, тому з барвінком українці віками сплїтали весільні вінки. Натомість у російській назва тієї самої квітки буде звучати як «могильник», що асоціюється із кладовищем, смертю, а в англійській мові зустрічаємо «periwinkle».

Ще одним прикладом може слугувати вираз «відзначати новосілля», що в російській мові набуває форми «праздновать новоселе», в англійській – «celebrate, have a housewarming».

Окрім вияву специфічних національно-мовних картин світу, міжкультурна комунікація характеризується також цілим рядом відмінностей. Ці чинники мають лінгвістичний й екстралінгвістичний характер. Так, зокрема, до даної категорії особливостей дослідники відносять реалії, тобто назви об'єктів і процесів, що є характерними для життєдіяльності певної лінгвокультурної спільноти.

Серед таких реалій можна виокремити традиції, звичаї, обряди, свята (приміром, Halloween, що святкується в США та Великобританії, Thanksgiving Day – традиційне свято усіх американців, та Bonfire Night – одне з найулюбленіших святкувань жителів Великої Британії, а також Good Friday – Страсна П'ятниця, Palm Sunday – Вербна Неділя, тощо).

Також до цих реалій можна віднести назви історичних та архітектурних пам'яток, площ, вулиць, фірм та періодичних видань (Westminster, Mansion House, White House, Downing Street, Whitehall); імена міфічних персонажів, національних героїв і діячів (Мавка, Чугайстер, St. Nicholas, Santa тощо); фразеологічні звороти, вислови, прислів'я, порівняння (I don't think I'll go there; Old Glory (одна з назв американського прапора поряд з «Stars and Stripes») тощо) [2].

У даному випадку при перекладі надзвичайно важливим є перенос даних лінгвокультурних реалій на інший національний ґрунт, а не уникнення

вживання цих слів та словосполучень чи нейтралізація їх експресивно-емоційних значень.

Результатом діяльності перекладача є своєрідне злиття культур оригіналу та перекладу, що сприяє взаємозбагаченню обох мов, адже докорінні відмінності між культурами та мовами світу стають чудовим підґрунтям для збагачення одне одного шляхом самоусвідомлення та пізнання. Тому кожен перекладач, що виступає медіатором у процесі міжмовної комунікації, повинен не лише добре володіти рідною мовою та тією, з якої ведеться переклад, але й мати ґрунтовні екстралінгвістичні знання, аби допомогти реципієнту уникнути проблем нерозуміння.

Тож, формування перекладацької компетенції залежить не лише від знання мови, а й від знання і розуміння реалій культури, до якої належить вихідний текст [3, с. 52].

Чіткість перекладу може бути досягнута лише за допомогою перенесення в інший мовний простір не просто слів та словосполучень, що використовуються для позначення тих чи інших лінгвокультурних реалій, а більш конкретних чинників структурної організації контексту першоджерела. «Перекладач повинен «розкласти» текст оригіналу на окремі елементи, а потім знову «скласти» його у нову структурну єдність, але таким чином, щоб у читачів перекладу виникали образи і асоціації, співмірні з образами і асоціаціями, які виникають у читачів першотвору» [4, с. 261].

У праці нами були розглянуті лише деякі аспекти перекладу, пов'язані з міжкультурною комунікацією. Серед них вагому роль посідають проблеми відтворення та способи передачі контекстуального значення лінгвокультурних реалій, притаманних конкретному мовному середовищу.

Література:

1. Штепуляк О.С. Міжкультурні аспекти перекладу та їх роль у фаховій підготовці майбутніх перекладачів: Молодий вчений, 2016. С. 110-113.
2. Донец П. Н. Основы общей теории межкультурной коммуникации: научный статус, понятийный аппарат, языковой и неязыковой аспекты, вопросы этики и дидактики. Харьков: Штрих, 2001. 386 с.
3. Лучинская Е.Н. Смысл, текст и ситуация в социокультурном подходе к анализу художественного текста: Язык в мире и мир в языке. Сочи, 2001. С. 55-56.
4. Лановик З.Б. Художній переклад як проблема компаративістики Літературознавча компаративістика: навч. посіб. за ред. Р. Т. Гром'як; упоряд.: Р. Т. Гром'як, І. В. Папуша. Тернопіль, 2002. С. 256-272.

**ГЛОБАЛІЗАЦІЯ. ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ ТА МІЖКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ
ПЕРЕКЛАДУ**

Стасів О.І.

*студентка факультету іноземних мов,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Глобалізація вплинула на перекладацьку діяльність так як і на інші сфери. Зі слів Ентоні Гідденса, глобалізація – «це інтенсифікація світових соціальних відносин, які поєднують віддалені місцевості таким чином, що події на місцях формуються під впливом тих подій, що відбуваються за багато миль від них, і навпаки». Через глобалізацію, переклад як галузь стає більш значимим у суспільстві, ніж був до цього. Суспільство усвідомлює справжню цінність перекладу лише зараз і розуміє, що це безпосередній зв'язок з аудиторією через мову. Тобто за допомогою спілкування, яке забезпечується перекладом, ми можемо висловлювати свої повідомлення та думки конкретним особам, що сприяє їхній довірі нам.

Мета даної публікації полягає у вивченні та узагальненні інформації щодо лінгвокультурних та міжкультурних аспектів перекладу як способу міжмовної комунікації.

Те, що культура та мова пов'язані між собою досліджували М. Снел-Хорнбі, Г. Вермеєр, К. Норд та ін. Зокрема, Едвард Холл та Г. Трейгер ввели термін міжкультурна комунікація – комунікація між представниками окремих культур, коли один учасник виявляє культурну різницю іншого.

Особливості перекладу в міжкультурній комунікації.

У сучасній галузі перекладу існує немала кількість теорій.

До прикладу, скопос-теорія(нім. Scopostheorie), заснована німецькими лінгвістами Гансом Вермеєром та Катаріною Райс. Теорія полягає в простяганні межі між практикою та теорією. Основна тема теорії – переклад ,як вид діяльності, що має свою мету(ціль). Згідно із задачею, що поставлена у цій теорії, перекладач сам вибирає спосіб перекладу: відштовхуватись від оригіналу або ж нехтувати ним. У теорії Райс та Вермеєра згадується поняття еквівалентності, що стало проблемою при комунікативному чи функціональному підходах перекладу. У їхній праці, еквівалентність слугує зв'язком між початковим текстом та перекладом, але відмінність між ними може бути неоднозначна [1].

К. Норд вважає скопос-теорію комунікативною, адже переклад згідно цієї теорії відбувається в межах комунікації, тобто специфіка цієї теорії полягає в наявності двох культур [2].

Функціональний підхід до перекладу, який базується на скопос-теорії, розроблений та описаний К. Нордом [3]. Основна ідея цього підходу –

звільнитись від оригіналу тексту. Проаналізувавши слова дослідниці, доречно буде сказати, що сфера перекладу потребує перекладачів, які усвідомлюють задалегідь мету тексту та враховують культурні аспекти. Також перекладач повинен вміти налагоджувати контакт з клієнтом, мати знання про дві мови та культури, їхні відмінності, що ускладнюють процес перекладу.

Застосування функціонального підходу при перекладі сприятиме тому, що перекладач досягне таких умінь, як:

- створювати текст з урахуванням культурних аспектів;
- використовувати лексику та термінологію, притаманну до мови, яку перекладає;

- подолати лінгвістичний бар'єр, що впливає на переклад;

Інтегрований підхід, який обґрунтований М.Снел-Хорнбі у праці «Перекладознавство. Інтегрований підхід» [4]. В одному з розділів, автор порівнює поняття «культура» з основою міжкультурної комунікації і доводить залежність культури та перекладу. У своїй праці, Снел-Хорнбі виділяє 3 етапи перекладу: розуміння тексту, створення перекладу, оформлення перекладу зі збереженням комунікативної та інформативної функції. У заключній частині своєї книги, дослідниця чітко обґрунтовує, що переклад як дисципліна має хороше майбутнє, тому що в перекладі потреба зростає кожного дня.

Ще одна теорія, що демонструє взаємодію мови та комунікації – інтерпретативна, започаткована Даніцією Селескович та Маріанною Ледерер. Теорія пояснюється декількома етапами процесу перекладу, які включають у себе потреби та очікування клієнта, слухача або читача, що підкреслює важливість спілкування з людьми. Згідно з цією теорією, процес перекладу складається з: розуміння сенсу, усвідомлення того, що хотів автор донести; розуміння змісту перекладачем; переформулювання тексту. Перекладач – людина, яка виконує дві ролі: отримувача вихідного тексту, тобто слухач і творця перекладу, тобто вже розмовника. Тому можна дійти до висновку, що переклад – не процес зі словами, а з сенсом і основна задача перекладача – якнайкраще передати сенс через свій переклад [5].

Ми можемо погодитись, що нехтування культурою може призвести до небажаних непорозумінь та відхилень у перекладі, адже він базується на двох мовах та культурах. Зі слів Ентоні Пім, перекладач – це не тільки «розшифровувач», це й виконавець багатьох додаткових завдань, таких як збір інформації, обговорення шляхів перекладу тексту, створення найкращого виду співробітництва із клієнтом. Ця робота являє собою набагато більше, ніж лише переклад [6].

Література:

1. Katharina Reiss, H. Vermeer. Towards a General Theory of Translation Action. 1984.
2. Nord Ch. Translating as a Purposeful Activity. 1994.
3. Nord Ch. Text analysis in translator meaning. 1988.

4. Коммисаров В.Н. Общая теория перевода. Интегрирующая концепция М. Снелл-Хорнби.

5. Селескович Д. Интерпретировать для того, чтобы переводить.

6. Рум А. On translators ethics.

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ПЕРЕКЛАДУ АНТРОПОНІМІВ У ЦИКЛІ РОМАНІВ ДЖ. РОУЛІНГ «ГАРРІ ПОТТЕР»

Шпак О.П.

*студентка факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Одним із важливих питань сучасного перекладознавства є проблема перекладу художньої літератури. Перш за все, при перекладі творів з однієї мови на іншу важливо враховувати культурологічний аспект. Часткові проблеми виникають при перекладі антропонімів, так як для деяких важко підібрати українські відповідники.

Метою даної статті є дослідження імен головних персонажів у циклі романів Дж. Роулінг «Гаррі Поттер» для того, щоб виявити специфіку символічного значення власних назв і його збереження при перекладі українською мовою.

Проблему перекладу власних імен циклу романів Дж. Роулінг з англійської мови на українську частково досліджували Д.І. Єрмолович, С. Флорін, Н.К. Гарбовський, В.І. Карабан, Т.Р. Кияк, І.В. Корунець.

Актуальність роботи зумовлена необхідністю розробки перекладацьких стратегій передачі власних назв у творах Дж. Роулінг.

Існує поширена думка про те, що імена на письмі слід переносити (з мови на мову) без жодних змін, внаслідок чого антропоніми транскрибують. Насправді лише найвний чи недосвідчений перекладач може вважати імена власні в тексті «острівками відпочинку» [2, с. 25].

Автор закладає у власні назви прихований символічний сенс, котрий визначає роль персонажа у творі, відображає його характер, зовнішність тощо. Неправильний переклад сприяє тому, що цей символічний сенс втрачається або трактується читачем неправильно. Якщо автору потрібно використати ім'я для опису соціального середовища, або посміятися над певними особистими характеристиками другорядного персонажа, то таке ім'я, як правило, перекладається. Коли мова йде про ім'я головного персонажа, то варто подумати – слід перекладати його чи транскрибувати?

У «Гаррі Поттері» антропоніми утворюють особливий лінгвістичний міфологічний пласт, який може бути переданий читачеві тільки за умови правильного перекладу. Створюючи магічний світ, авторка намагалася якомога

більше приховати повсякденність за допомогою різних художніх методів. Окрім англійських антропонімів, вона вживає ті, які походять з латинської та французької мови. Дж. Ролінг використовує ім'я персонажа для опису соціального статусу, характеру, статусу, роду занять та зовнішніх характеристик. Приховане «особливе» значення імені розкриває контекст, і лише таким чином перекладач зобов'язаний передати читачеві їхнє внутрішнє значення.

Головним персонажем твору є *Гаррі Поттер*. Повне ім'я Гаррі – *Harry James Potter*. Так, в етимологічному словнику знаходимо, що *potter* давньоанглійською *pottere*, походить від *pot*, і означає «гончар» [4, с. 323]. У сучасній Англії це ім'я вважається розповсюдженим і звичайним, без особливого сенсу. Це свідчить про те, що авторка хотіла донести, що великою людиною може стати простий маленький хлопчик. При перекладі цей символізм не є помітним, так як ім'я *Гаррі* не є традиційним для нашої культури.

Головним ворогом Поттера є *Лорд Волдеморт*. Ім'я «*Волдеморт*» (*Voldemort*) сприймається при читанні як ім'я французького походження, складене з двох іменників, поєднаних прийменником: *vol de mort*. З французької *mort* має значення «смерть», а *vol* перекладається як «політ», тобто ім'я *Темного Лорда* трактуємо як «політ смерті». В оригіналі даний антропонім має прихований сенс, який не варто розкривати і при перекладі, тому ім'я доцільно транскрибувати.

Ім'я *Герміони Грейнджер* (*Hermione Granger*) теж натякає на просте походження персонажа. З тексту книги нам відомо, що дівчина походить з сім'ї маглів, тобто тих, хто не володіє магією. *Granger* у перекладі – «власник ферми». Крім цього ім'я «*Герміона*» утотожнемо з грецьким богом магії та науки – Гермесом. Її ім'я вказує на особисті риси дівчини. У даному випадку – це велика любов до навчання та гострий розум. Античність відноситься не лише до англійської культури, а й до світової, тому адаптувати ім'я українською не потрібно.

В імені *Северуса Снейпа* приховано багато скритих сенсів. По-перше, *severe* перекладається як строгий, серйозний, жорсткий. По друге, *to snare* має значення «огризатись». Такі риси поведінки є характерними для даного персонажа, адже професор *Снейп* – один з найзагадковіших та строгих персонажів «Гаррі Поттера». Зазначимо, що в українському перекладі символізм імені не передано.

Крім *Гаррі Поттера* та *Волдеморта* до головних персонажів відносимо також найкращого друга *Гаррі Поттера*, на прізвище *Візлі* (*Weasley*), яке асоціюється зі словом *weasel* – «куниця». За словами Дж. К. Ролінг, куниці в Британії вважаються символом нещастя. Це певним чином відображається на сімействі Візлі, оскільки за сюжетом вони дуже бідні [4, с. 321].

Ворогами головного персонажа є *Люциус Малфой* (*Lucius Malfoy*) та його син *Драко* (*Draco*). На нашу думку, ім'я *Люциус* походить від «*lucifer*» і характеризує даного персонажа як негативного. Онім *Драко* пов'язаний з

«*dracon*» і також говорить про риси характеру хлопця. *Cirius Блек (Sirius Black)* – хрещений батько *Гаррі*, був анімагом та вмів перетворюватися на велику чорну собаку. Це яскраво простежується в імені – *Cirius* – це назва зірки, альфи Великого Пса. «*Black*» перекладається з англійської мови як «чорний».

У англомовних читачів прізвище *Дурслі «Dursley»* не викликає ніяких негативних асоціацій і говорить лише про те, що сім'я, яка його носить, родом з Британії. В українському перекладі воно викликає алузії зі словом «дурний». Таким чином відбувається заміна авторської інформації, а отже і бачення персонажів – перекладацьким.

Отже, культовий цикл романів Джоан Роулінг «Гаррі Поттер» надзвичайно цікавий і унікальний не лише з точки зору сюжету, а й оригінальності та символічності імен. Герої названі у дусі жанру фентезі, в якому автор відображає вигаданий світ та своє бачення не лише в подіях, але і в іменах та прізвищах. При перекладі варто враховувати прихований сенс власних назв, тому що іноді саме вони можуть стати тим ключем, що відчинить двері у «таємниче» художнього твору.

Література:

1. Гудманян А. Г. Відтворення власних назв у перекладі: автореф. дис. доктора філол. наук. К., 2000. 29 с.
2. Любимов Н. Перевод – искусство. М.: Международные отношения, 1992. 127 с.
3. Попович Н. Ф. Літературно-художня антропонімія ХІХ-ХХ ст. Ужгород, 2004. 265 с.
4. Weekley Ernest. A Concise Etymological Dictionary of Modern English. New York: E.P. DUTTON AND COMPANY, INC., 1952. 480 p.

ПЕРЕКЛАД ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ ЯК ЗАСІБ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Ягнич М. Є.

*студентка факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Глобалізація, у зв'язку з якою відбувається взаємопроникнення культур, актуалізує такі поняття як міжнаціональна та міжкультурна комунікація. Саме вони стали основою для багатьох сучасних досліджень у царині лінгвістики, соціології, культурології, психології, політології, літературознавства. На сучасному етапі суспільно-політичні умови породжують проблему адекватної, толерантної міжкультурної комунікації, яка виникає тільки за умови повного взаєморозуміння носіїв різних культур.

Переклад творів художньої літератури – один з важливих засобів збагачення скарбниці національних літератур. Розширення їх горизонтів відбувається шляхом запозичення моделей, концепцій, мотивів, образів, форм і жанрів. Кожна національна література може запропонувати щось своє, специфічне, притаманне лише їй, або властиве їй в особливому вираженні. Величина такого внеску для кожної літератури, звичайно, неоднакова. Це залежить від багатьох чинників: рівня розвитку суспільства, культури, мови, віку нації, кількості мовців, літературної традиції тощо.

Художній переклад є духовним надбанням народу цільової культури, а також автономним твором, що функціонує в чужій культурі невіддільно від оригінальної літератури. Переклад забезпечує спілкування між двома національними літературами, знайомить із здобутками світової культури, єднає народи та епохи. Переклад є засобом міжкультурної комунікації, за допомогою якого відбувається інтегрування культур у єдину світову культуру, ознайомлення читачів з реаліями, притаманними іншій культурі, що сприяє розширенню їх кругозору і виховує повагу до цих культур.

Сучасні читачі пізнають світ інших народів завдяки перекладним творам. В роботі «Текст і його національно-культурна специфіка» Ю.А. Сорокін і Н.Ю. Марковіна висловлюють думку про те, що текст, будучи інструментом міжкультурної комунікації, належить одночасно двом системам – вихідній культурі і культурі реципієнта. Автори зазначають, що в процесі перекладу перекладач стикається з проблемами, пов'язаними з тим, що одні і ті ж ситуації отримують різне осмислення в формах різних мов. При перекладі текст вбудовується в нову парадигму і тому не тільки впливає на реципієнта, але і піддається впливу іншої культури [3, с.5-18]. При перекладі вихідний текст трансформується не тільки в іншомовну систему, але і в систему іншої культури. Перекладачу необхідно «зорієнтуватися в чужій культурі і «переформувати» чужу культуру в термінах свого лінгвокультурного досвіду» [4, с.14-38].

Важливим у процесі перекладу є також вибір твору, який найчастіше обумовлений внутрішніми потребами приймаючої літератури, її здатністю певним чином засвоїти іншонаціональне літературне явище, її здатністю певним чином (інтеграційно чи диференційно) зреагувати на його художні особливості [2, с.206]. Мета перекладу полягає не лише у трансформації тексту, відповідно до сприйняття певної категорії людей, а й у збереженні при цьому змісту, функцій, стильових, стилістичних, комунікативних і художніх цінностей оригіналу.

В процесі перекладу прози перед перекладачем постає проблема розбіжності у смисловому навантаженні і стилістичній виразності слів та зворотів різних мов. Але у прозі слово несе перш за все змістове навантаження і є виразником стилістичного тону, а в поезії слово стоїть в ритмічному ряді поетичного твору, й це призводить до певної зміни його якостей. Поетичний твір – єдність ідей, образів, слів, звукопису, ритму, інтонації, композиції. Не можна змінити один компонент, щоб це не вплинуло на загальну структуру

твору. Зміна одного компонента обов'язково спричинює зміну усієї системи. Художній твір повинен перекладатися «не від звуку до звуку, не від слова до слова, не від фрази до фрази, а від ланки ідейно-образної структури оригіналу до відповідної ланки перекладу» [1, с.34].

Переклад – є важливим актом міжкультурної комунікації, оскільки він передбачає подолання культурної дистанції між комунікантами спрямований на забезпечення їх порозміння. Саме урахування особливостей культури є важливим при перекладі художніх творів, оскільки перекладний твір може вписатися в «чужий» літературний контекст і вступити в різноманітні контакти з літературою реципієнта, збагачувати її новими мотивами, темами, художніми образами.

Література:

1. Коптілов В.В. Теорія і практика перекладу. Київ. Вища школа. 2001. С.166.
- 2.Лінгвокультурологічна та міжкультурна інтерпретація комунікативного тексту. *Мова і культура*. Київ. 2003. С.206-213.
3. Сорокин Ю.А. Культура та її етнопсихолінгвістична цінність. *Наука*. 1988. С.5-18.
4. Тарасов Є.Ф. Національно-культурна специфіка мовленнєвої поведінки. *Наука*. 1997. С.224.

НАПРЯМ 5

**СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ
В МЕТОДИЦІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ І
ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ**

CRITICAL THINKING DEVELOPMENT IN ENGLISH LESSONS

Бетлей В. А.

*студентка факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
м. Тернопіль, Україна*

We think, every teacher must have heard during his teacher`s career the term «critical thinking». This concept seems to be present daily in educational speeches, articles or syllabuses. What is this «critical thinking»? There are a lot of researches on theoretical positions technologies of the development of critical thinking. O. Nikitchenko said that critical thinking – is that thinking, the main sign which is the acceptance carefully considered and self-dependent decisions [3, p.7]. The same scientist says that critical thinking is the ability to actively, more creative and individually perceive information, to optimally apply the desired type of mental activity, comprehensively analyze information, have a personal, independent opinion and be able to defend it correctly, be able to use this knowledges in practice [1, p.7]. Elena Vdovina think that critical thinking is when a student guides it herself which can be attempted to reason at the highest level of quality. People who can think critical way tend to live more rationally and reasonably [4, p. 55-56].

How to starts a teacher to develop critical thinking in pupils? There are a lot of methods of development of critical thinking. The teacher should select them taking into account the purpose, tasks, content of the lesson. In addition, each method is most effective only at some stages of the lesson. So teacher must be very attentive. You can develop in students the basic skills which need them for critical thinking: observancy, ability to analyze, inference conclusions, the ability to evaluate some ideas, objects and phenomena. It is also important to encourage and approve of all manifestations critical thinking in pupils. You can explain what it consists of thinking and how it differs from the usual.

Given the role and place of critical thinking in education, methods aims to present different conditions to develop critical thinking in pupils:

- 1) offer problem tasks and solutions;

- 2) organize a dialogue in the process of solving problems;
- 3) give the student the right to make mistakes and create situations error correction;
- 4) provide a written statement of students' reasoning with further reflection [2, p. 27].

It should be noted that in the process of learning foreign languages materials in foreign language lessons, to improve the quality of learning and development of critical thinking is usually used some techniques and strategies taking into account the three-step methodology: «Actualization – comprehension – reflection».

The first stage is – updating, during this stage the best use the technique of «brainstorming», which requires students review of available knowledge on this topic, pricing, other goals. In foreign language lessons, a «brainstorming» can be carried out in individual, pair or group mode [5]. The main principle of the strategy is that the teacher must accept both correct and incorrect answers. The role of the teacher at the stage of actualization is to direct the work of students, to express their thoughts and listen to the presented ideas. The next step in the formation of critical thinking in the classroom foreign language is comprehension. This stage is characterized by a more complex structure and more complex tasks to perform, she occupies the main part of the lesson. It is here that students move on direct familiarization with the information and its processing. Those critical thinking technologies such as analysis, evaluation, comparison, can be used in the lesson and in turn help to optimize the development of dialogic competence of students. The final stage is a reflection based on discussion given topic. At the same time, teacher can be allowed to evaluate his own views, habits and comparing them with the views of other students. At this stage it may be used the technique of microdialogue, in the event that children have maintain an appropriate structure: establishing contact – expression of own opinions – completion of contact [1].

Thus, the use of critical thinking strategies in lessons will give the teacher an opportunity to form a harmoniously developed, a competitive individual who will acquires skills and abilities needed in later life. Technology of development of critical thinking in students while the learning foreign language involves the formation of cognitive interest through the development of internal motivation for purposeful learning. It also supports cognitive student activity, encouraging them to compare the information obtained with personal experience and on its basis the formation of analytical judgments.

References:

1. Critical thinking as a means of enhancing individual independent students' work. Essays, UK. 2014. URL: <https://articlekz.com/en/article/14630>.
2. Gembaruk O.S., Bovgirya A. Development of critical thinking of students in foreign language lessons. Bulletin of the Ukrainian-Turkmen Cultural and Educational Center. Uman, 2018. P.24-29.
3. Nikitchenko O.S., Tarasova O.A. Formation of critical thinking skills in foreign language lessons. Kharkiv: Typography Madrid. 2017. 104 p.

4. Vdovina E. Developing critical thinking in the English language classroom: a lesson plan. Volume 1. № 1. English Language Teachers' Association (Elta Serbia). December, 2013. P. 54-68.

5. Why critical thinking is important? Essays, UK. 2021. URL: <https://upjourney.com/why-is-critical-thinking-important>.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Блащак В.І.

*студентка факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

У зв'язку з швидкими змінами, які відбуваються в суспільстві, постає необхідність осучаснення змісту та методів застосування інноваційних технологій у викладанні іноземної мови. Науковці дедалі частіше присвячують свої дослідження ролі особистості викладача та студента в навчальному процесі. Для того, щоб навчання було максимально ефективним, необхідно всебічно активізувати мислення студентів, знайти такі прийоми і методи навчання, які б стимулювали розвиток розумової діяльності та здібностей суб'єктів навчання, сприяли підвищенню зацікавленості у вивченні іноземної мови.

Важливий напрям у професійній діяльності вчителя — впровадити у шкільну практику компетентісно-діяльнісний підхід до навчання мови, орієнтований на формування мовної особистості, яка володітиме вміннями й навичками доцільно користуватися засобами мови для успішної та різнобічної діяльності. Згідно з урахуванням життєвого та навчального досвіду учнів, їхніх схильностей та інтересів, зростає пріоритетність методів і форм навчальної діяльності, що забезпечують соціальну взаємодію учнів у процесі комунікації. Перш за все, «це можуть бути інтерактивні методики навчання, які дають можливість виконувати комунікативно-пізнавальні завдання засобами іншомовного спілкування: рольові ігри, навчальні ситуативні завдання, парні та групові форми роботи, проектна діяльність, тощо. Вони сприяють формуванню в учнів готовності до роботи в колективі, до самостійної діяльності, до власної відповідальності за результативність виконаного завдання та критичного ставлення до отриманих результатів» [1].

Надзвичайно важливим елементом навчання та одним з найголовніших завдань викладача є організація автономії студентів, тобто сприяння їх самореалізації, самовираженню та, найголовніше, самонавчання. М. Дембо, Г. Голек визначають автономію, як здатність бути відповідальним за власне вивчення, що призводить до усвідомлення здатності студента визначати цілі,

зміст і прогрес у навчанні, вибирати методи навчання, засоби і форми, здатність оцінювати процес навчання, та результати своєї власної діяльності [2].

Нові освітні реалії передбачають формування філософії сучасного європейця – «навчання упродовж життя», що дає усвідомлення необхідності самоосвітньої діяльності особистості та її готовності опановувати нові знання, зокрема вивчати мови. Такі реалії потребують змін вимог до рівнів володіння іноземними мовами, визначення нових підходів до відбору змісту та організації матеріалів, використання адекватних форм і видів контролю [4].

Серед особливостей формування в учнів іншомовної комунікативної компетенції у школах з поглибленим вивченням іноземних мов слід назвати введення курсу перекладу та курсу гідів-перекладачів, посилення інтегрованого навчання, впровадження білінгвального навчання, забезпечення профільного навчання. В умовах інтеграції школярі швидше навчаються креативно мислити, здійснювати пошук необхідної інформації, зіставляти, аналізувати, робити висновки. Даний підхід до навчання сприяє формуванню в учнів цілісної картини світу, розуміння ролі та місця культури власного народу й інших народів у глобальному світовому просторі. Білінгвальне навчання – процес здобуття білінгвальної освіти та формування особистості, відкритої до взаємодії з оточуючим світом. Іноземна мова у процесі такого навчання є не лише засобом комунікації, але й інструментом пізнання світу, здобуття фахових знань і вмінь, досягнення високого рівня мовної та мовленнєвої компетенції. Білінгвальна освіта – результат навчального процесу, у якому низка дисциплін викладається іноземною мовою. Така освіта передбачає набуття школярами мовної та мовленнєвої компетенції рідною та іноземною мовами, дає можливість вільного діалогу обома мовами, розширює й поглиблює полікультурне розуміння світу, готує основу для використання іноземної мови в майбутній професійній діяльності.

Всі перераховані вище етапи занять та вправи, в основному націлені на розвиток навички говоріння в англійській мові, кінцевою метою якого є досягнення комунікативної компетенції. У цьому випадку студентам дається можливість вивчати мову в контексті й розуміти її використання у відповідних реальних життєвих ситуаціях. Вони можуть коментувати, обговорювати, інтерпретувати, грати в рольові ігри, міркувати й т.д.

Підтримування автономії, самостійності в навчанні, безсумнівно, пов'язане з мовними помилками, спонукає студентів до роботи над власними помилками, сприяє розвитку самоконтролю та самооцінки. Незважаючи на те, що завдання розвитку самоконтролю та самооцінки в процесі навчання іноземних мов є складним та займає багато часу, і крім того, вимагає протистояння традиційним методам навчання, воно є ключовим елементом у виробленні автономії в навчанні, оскільки воно дозволяє визначати слабкі та сильні сторони власної іншомовної комунікативної компетенції, порівнювати актуальний рівень володіння мови з особистісно-визначеним ідеальним рівнем володіння іноземною мовою, розвивати власні критерії оцінювання для

визначення моніторингу успіху в процесі вивчення іноземної мови та обирати конкретні шляхи вдосконалення іншомовної комунікативної компетенції.

Література:

1. Буренко В. Стратегічні напрями розвитку сучасної шкільної іншомовної освіти. *Іноземні мови в сучасній школі*. 2012. № 4. с.28-33.
2. Dembo M.H. *Stosowana psychologia wychowawcza*. Warszawa, WsiP, 1997. 573 s.
3. Коваленко О.Я. Концептуальні зміни у викладанні іноземних мов у контексті трансформацій іншомовної освіти. *Інозем. мови в навч. закладах*. 2003. № 2. С. 20-24.
4. Методичні рекомендації щодо вивчення іноземних мов у 2012–2013 навчальному році (лист МОН молодьспорт від 01.06.2012 року №1/9-426). *Іноземні мови в сучасній школі*. 2012. № 4. С. 2-8.
5. Сажко Л.А. Особливості формування іншомовної комунікативної компетенції у школах з поглибленим вивченням іноземних мов. *Іноземні мови*. 2011. № 1. С. 26-30.
6. Хом'як А. Особистісно-діяльнісний підхід як важлива умова формування комунікативної компетентності учнів у процесі вивчення англійської мови. *Молодь і ринок*. 2008. № 2 (37). С. 129-134.

MODERN LEARNING OF ENGLISH

Борак А. І.

*студентка факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

This article focuses on describing the way how English can be studied in the University or in the School. Using old practices learning English instead of new is the main problem in Ukraine.

Learning a new language can be a challenge, and English, in particular, is full of complexities. There are three main rules how to learn English with ease:

1. *Do things you enjoy, in English.*

The best way to learn English is to engage with it regularly and in a way that keeps you motivated to come back for more. Some people love studying English more than anything and learning the language is a source of fun. But most of us have other interests too.

Think of something you enjoy doing already, and try to find ways to do that activity in English.

For example:

– ***Do you enjoy playing video games online?*** Join English-speaking platforms, or set your device to English to get regular exposure to the language every time you power up your console.

– ***Do you play team sports?*** Join an English speaking group in your community that plays your sport. Even outside of English speaking countries, it's possible to find expat groups that are a mix of foreigners and locals.

– ***Do you have another hobby like knitting, sculpting, yoga, or music?*** Great! The same rule applies – find out if there's an English speaking group with the same hobby near you and see if you can join them.

This way, you will get regular exposure to English whilst doing something you enjoy.

You will be surprised how much you learn from your new friends!

2. Engage with English language media.

Another great way to gain regular exposure is to engage with media in English. This makes English available to you no matter where you live, thanks to the availability of these sources online. For example:

– You can find podcasts in English for basically any interest you may have. Seriously, I challenge you to find a topic that someone, somewhere, hasn't made a podcast about!

– Many popular magazines and online newspapers come in multiple languages. Next time you are reading your favourite magazine online, see if their website allows you to switch to an English language version.

– Of course, there is always books. An easy way to start is to find your favourite book, then read it again in English. This way you have a general sense of what is going on, but can see how the book is different in English. For a bigger challenge, try reading a new book in English straight away.

– Nowadays, it's easy to find TV shows or movies to watch in English online. Try alternating between having subtitles on and off for this. Whenever possible, try to keep subtitles in English

3. Don't just focus on memorising grammar rules.

In the world of language learning, some people believe that grammar is most important and deserves all of your attention. Other people think grammar is helpful, but only a small piece of the overall language puzzle. People in the second group understand that grammar rules are fuzzy, often broken, and usually come with a list of exceptions and special use cases. Plus, widely spoken languages like English are constantly changing. The truth is probably somewhere in the middle, but the point here is:

Don't just memorise grammar rules and then be able to speak flawless English.

To sum up, learning English as a second language is a challenging task. While you may not learn to speak English fluently overnight, the important thing is that you don't give up. Learning English can be an exciting, entertaining experience. You will become better and better each day as you allow yourself to make mistakes and learn from them. Soon you will be a professional at writing, reading, and speaking English.

References:

1. Doff A. Teach English: A training course for teachers. Cambridge: CUP, 1991. 286 p.
2. Harmer J. How to teach English. London : Longman Group, 1991. 296 p.
3. Nikolayeva S. Methods of teaching foreign languages. Kyiv : Lenvit, 2002. 328 p. URL: <http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/Nikolayeva.pdf>.

**СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В МЕТОДИЦІ НАВЧАННЯ
ІНОЗЕМНОЇ МОВИ**

Гарасим Ю. А.

*студентка факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Зростання обсягів інформації, стрімкий розвиток інформаційно-технічних засобів та засобів комунікації потребує широкого запровадження сучасних технологій у педагогічну діяльність. Упровадження інноваційних освітніх технологій є одним із найважливіших напрямів досягнення якісно нового рівня освіти.

Більшість дослідники називають технології навчання сукупністю прийомів, дій учнів, виконуються у певній послідовності та допомагають реалізувати той чи інший метод навчання, або навіть більш широко – сукупність методів навчання, які забезпечують реалізацію певного підходу до навчання (Є. С. Полат) [1, с 24].

Використання схем, малюнків втілює принцип наочності. Впровадження мультимедійних новинок розширює межі інтерактивного спілкування. А сьогодні це надзвичайно важливо для навчального навчального процесу. Завдяки цим технологіями заняття з іноземної мови стають цікавіші та продуктивніші. Важливим є й те, що дані методи сприяють самостійній роботі над різноманітними проектами [3, с 4].

Інноваційні технології сучасності – це вивчення іноземної мови, дистанційне навчання, створення презентацій, навчання англійської мови в середовищі блогів і форумів. Дані технології допомагають по-новому розкрити потенціал кожного з студентів і сприяє розвитку та вдосконаленню навчально-комунікативного процесу [3, с. 5].

На даний момент є величезна кількість різних методів для вивчення іноземних мов. Особливою популярністю користуються саме інтерактивні технології. Він особливий тим, що студент і викладач виступають як рівноправні суб'єкти навчального процесу. На заняттях викладачам слід застосовувати найефективніші технології навчання іноземних мов [3, с. 6].

Оскільки навчання іноземної мови базується на дослідницькому та проектному типах навчального процесу. При цьому застосовують інноваційні технології, які сприяють активному розвитку студентів та школярів. Найкращими інноваційними технологіями, які варто застосовувати при вивченні іноземної мови вважають: мозковий штурм (brainstorming), асоціограму, сітку думок (mindmap), метод проектів, рольові та ділові ігри, дискусії, портфоліо учня та інші [4, с. 5].

Мозковий штурм одна з найвідоміших інтерактивних технологій, яка передбачає колективне обговорення для отримання декількох шляхів вирішення проблеми. Важливим є те, що даний метод дозволяє студентам проявити свою уяву, креативність, творчість та дозволяє висловлювати власну думку. Автором креативної техніки – Алекс Осборн. Метод запропоновано у 1953 році. Його суть полягає в тому, що після формулювання проблемної ситуації викладач пропонує учням записати ідеї та думки, які виникли. Після цього приступити до обговорення конкретної проблеми [5].

«Mind map» або сітка думок є ще одним цікавим інноваційним методом, який варто застосовувати на заняттях іноземної мови. «Mind Map» (mindmapping) – це технологія, що дає змогу ефективно відновлювати інформацію, генерувати і фіксувати нові ідеї, доходити висновків та встановлювати зв'язки між ними. У вивченні іноземних мов вона допомагає засвоювати іншомовну лексику [2, с. 4].

Робота над створенням Mind Map відбувається в декілька етапів. На першому етапі потрібно в центрі карти розташувати ключове поняття, тобто конкретну тему. Наприклад «Weather». На другому за допомогою даного прийому збираємо асоціації, які виникають в студентів, пов'язані з цією темою. Наприклад, hot, warm, cold, chilly, freezing, fog, mist, sunny, heat wave, cloudy, rainy, clear sky тощо.

На третьому етапі слід згрупувати лексичні одиниці відповідно до категорій. Зазвичай карту будується на папері або інтерактивній дошці кожна гілка має свій колір. Варто позначати гілки тонші або світліші, якщо слово віддалене від теми.

Завдяки розвитку інформаційно-комунікаційних технологій сьогодні існує безліч програм для створення Mind Map, а саме: VybbIU, Coogle, Freemind, Mapul, MindNode, Xmind та інші [2, с. 4].

Ще одною технологією, яка користується популярністю серед педагогів є «метод проектів», яка набула широкого розповсюдження у навчання іноземних мов у закладах загальної та вищої освіти. Науковець Є. С. Полат називав цю технологію дослідницькою, яка передбачає пошукову діяльність учнів, яка передбачає не лише досягнення певного результату, але й організацію процесу досягнення його.

Проект є самостійною роботою учнів, в якій мовленнєве спілкування органічно вливається в емоційно інтелектуальний контекст іншої діяльності, наприклад гри, анкетування чи випуску журналу. Робота над проектом є творчою діяльністю кожного студента. Вони самостійно шукають інформацію,

опрацьовують її, взаємодіють один з одним і потім після закінчення презентують його. Таким чином. Це сприяє розвитку творчої уяви, яка пов'язана із інтелектуальними здібностями. Виконуючи творчі завдання, кожний учень має можливість проявити власну ініціативу, фантазію, креативність, активність та самостійність у вирішенні проблеми [6, с.19].

Актуальним також залишається використання ігрових видів роботи на занятті іноземної мови. «Ігрова діяльність» у методиці викладання іноземних мов розглядається як одна із сучасних технологій навчання. Гра є складною та захоплюючою діяльністю, тому потребує концентрації уваги, тренує пам'ять, розвиває мислення та мовлення. Вона завжди передбачає певне напруження емоційних та розумових дій, уміння прийняти рішення, відповідно стимулює мисленнєву діяльність, наповнює процес навчання для учнів більш глибоким змістом [6, с. 12-13].

Серед сучасних технологій навчання визначають також «портфоліо учня».

У педагогічній літературі даний метод розглядається як засіб самооцінки власної пізнавальної, творчої праці студента [6, с. 14].

Розрізняють дві групи різновидів портфоліо:

- портфоліо зовнішніх досягнень;
- портфоліо особистісного розвитку.

До портфоліо зовнішніх досягнень належать: портфоліо документів, а саме папка із інформацією про успішність учня чи студента, портфоліо творчих робіт, де знаходяться виконані конкурсні роботи, твори, малюнки та рейтингове портфоліо, де знаходяться контрольні роботи.

Портфоліо особистісного розвитку – це набір соціально значущих характеристик, якостей, зміна яких досліджується в динаміці розвитку та становлення кожного учня як особистості [6, с. 14].

Отже, послідовне і системне впровадження розглянутих інноваційних технологій у навчанні іноземних мов забезпечує побудову навчального процесу на загально дидактичних принципах. Тому на мою думку, навчання з використанням інноваційних технологій перевищує класичну освіту, оскільки воно є більш цікавим і за допомогою нього діти краще засвоюють поданий матеріал, проявляють більшу активність, а також розвивають увагу, пам'ять, мислення, уяву та творчі здібності.

Література:

1. Гапонова С.В. Сучасні методи викладання іноземних мов. *Англійська мова*. 1998. №1 с. 24-31.
2. Гуцул С.Є. Сучасні інноваційні технології в методиці навчання іноземної мови.
3. Руднік Ю.В. Підготовка вчителів початкової школи до застосування інноваційних технологій навчання іноземних мов.
4. Чередніченко Г.А. Інноваційні технології в методиці викладання іноземних мов. С. 4.

5. Огляд найбільш цікавих інтерактивних методів на заняттях з англійської мови. URL: <http://confesp.fl.kpi.ua/fr/node/1146>.

6. Сучасні технології навчання та їх використання на уроці іноземної мови. URL: <https://vseosvita.ua/library/sucasni-tehnologii-navcanna-ta-ih-vikoristanna-na-uroci-inozemnoi-movi-3775.html>.

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ

Григорович В.Й.

*студентка факультету філології та журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Сьогодні в Україні відбувається реформа освіти та багатогранний процес її модернізації з урахуванням сучасних змін у суспільному розвитку, а також здійснюється пошук нових засобів та прийомів оптимізації навчального процесу з метою підвищення ефективності навчання.

Проблемам застосування в навчальному процесі інтерактивних методик присвячені роботи О. Пометун, Л. Пироженко, Г. Сиротенко, Н. Суворова та багато ін. Важливо з'ясувати наскільки інтерактивні технології навчання та колективного творчого виховання відповідають сучасним вимогам гуманізації освіти та потребам суспільства, наскільки вмотивоване їх застосування під час уроків іноземної мови.

Тому розвиток пізнавальних інтересів і виховання в кожного школяра свідомого ставлення до оволодіння знаннями з англійської мови залишаються дуже актуальними. На відміну від інших академічних предметів, це ціла галузь, оскільки розкриває перед людиною скарбницю іншомовної культури, нові стилі життя.

Інтерактивне навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне вирішення проблеми на основі аналізу обставин і відповідної ситуації. Воно ефективно сприяє формуванню навичок і вмінь, виробленню цінностей, створенню атмосфери співпраці, взаємодії, дає змогу вчителю стати лідером колективу [4, с. 28].

Творчі комунікативні завдання можуть виконуватись у різних формах. Найбільш повно це виявляється під час проведення рольових тематичних ігор, проектної роботи, у процесі вирішення навчальних мовленнєвих ситуацій, змістом яких передбачається монологічне, діалогічне й полілогічне спілкування учасників навчального процесу.

Використання на уроці інтерактивних технологій («карусель», «акваріум», «велике коло», «мікрофон», незакінчені речення, «мозковий

штурм», аналіз проблеми, «мозаїка», коло ідей) сприятиме: ефективному повторенню вивченої лексики, поповненню словникового запасу; глибокому засвоєнню навичок правильної артикуляції; розвиткові уваги, пам'яті, мислення; формуванню вмінь працювати в парах, групах [2, с. 45].

Інтерактивне навчання максимально сприяє досягненню однієї з основних цілей навчання англійської мови – розвитку вмінь висловлювати думки англійською мовою як в усній, так і письмовій формі. Адже необхідно зауважити, що при інтерактивному навчанні писемного мовлення відбувається і вдосконалення вмінь читання: читання написаної творчої роботи вголос у групі для подальшого її обговорення, читання тексту про себе для саморедагування і взаєморедагування.

Невід'ємною частиною опанування іноземної мови є вивчення фразеологізмів в яких віддзеркалюється історія, культура, традиції і цінності народу. Існує чимало методів вивчення мови, проте, засвоєння дається легше і швидше, якщо вони навчаються в групі під керівництвом носія мови, або вчителя, який упродовж певного часу проживав в іншомовному суспільстві.

На початку навчального процесу варто читати публікації іноземною мовою, слухати різні аудіозаписи, радіопрोगрами, переглядати фільми, телепередачі. Це дасть можливість розширити словниковий запас, глибше пізнати мову іншого народу і його культуру. Саме преса є важливим джерелом інтерференції іншомовних слів. Але таке насичення іншомовними словами і фразами часто є перешкодою для людини, яка вивчає іноземну мову. Багато запозичень і кальок не мають еквівалентів у рідній мові. Але велика частина лексичних запозичень відображає явища та події міжнародного характеру, які пов'язані з величезним розвитком засобів комунікацій у сучасному світі.

Вивчати іноземну мову, як вчитися плавати. Неможливо навчитися плавати, лише читаючи якийсь посібник, потрібно заходити у воду і намагатися плисти. Так само потрібно підходити і до вивчення іноземної мови. Варто використовувати кожен нагоду для спілкування з носіями мови, уважно слухати їх мовлення і намагатися говорити. Або при перегляді відео, фільмів записувати речення та намагатися повторити за героями [3, с. 346].

Коли словниковий запас буде зростати, ми зможемо висловлювати власні думки не підглядаючи в словник. Нехай речення будуть прості, зате зрозумілі.

Сьогодні все більш активно використовується комп'ютер на заняттях з іноземної мови, можливості глобальної інформаційної мережі Інтернет, що відкриває широкі перспективи доступу до різних мовних новинок, а також можливості двостороннього зв'язку [1, с. 22]. Наприклад, існує можливість організувати процес навчання у реальному мовному середовищі, отримати сучасну і різнобічну інформацію про країну і культуру, мову якої ви вивчаєте.

Отже, одним з важливих напрямків розвитку сучасної методики є впровадження новітніх технологій в сферу навчання іноземних мов. Адже використання інтерактивних технологій навчання на різних етапах уроку іноземної мови – це не лише спосіб підвищити мотивацію учнів до вивчення

мови, але й покращити атмосферу у класі, яка сприятиме співробітництву та порозумінню між учнями та вчителем.

Література:

1. Волошинова Л.В. Використання аудіовізуального мистецтва у викладанні іноземних мов. «Стратегії та методики навчання мовам для спеціальних цілей»: Науково-методичні матеріали 5-ї Ювілейної Міжнародної конференції. Київ: 2001. С.22.

2. Інноваційні технології навчання від А до Я упор. В. Волкова. Київ: Шкільний світ, 2011. 96 с

3. Івашко О. Аналіз досвіду формування полікультурної компетенції майбутніх учителів-філологів. Актуальні проблеми філології: мовознавство, літературознавство, методика викладання філологічних дисциплін: матеріали Всеукраїнської науковопрактичної конференції, 27 травня 2009р. Маріуполь. 2009. С. 345-349.

4.Редько В. Інтерактивні технології навчання іноземної мови. Рідна школа. 2011. № 8-9. С. 28-36.

СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ В МЕТОДИЦІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Гулик Т.С.

*студентка факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Переваги сучасних інноваційних освітніх технологій безперечно відомі усім. Сучасні інформаційні технології є результативним інструментом, який сприяє засвоєнню знань, розвиває інтерактивне, комунікативно спрямоване навчання. Саме інтерактивний метод роботи, за допомогою мультимедійних засобів, дозволяє найкраще задати темп та складність завдань. Сприяє покращенню засвоєння граматичного матеріалу та збільшенню лексичного багажу. Використовуючи фото, схеми та малюнки за тематикою мовного спілкування, втілюється принцип наочності. Впровадження різних мультимедійних новинок розширює межі інтерактивного спілкування, що сьогодні відіграє провідну роль навчального процесу. Завдяки цим технологіям викладач має можливість подати інформацію в суттєво новому образі. Мультимедійні засоби дозволяють створювати цікаві та різноманітні завдання в ігровій формі. Це дозволяє залучити до роботи навіть лінивців, так як ці технології є новими та цікавими для студентів. Також інноваційні методи підштовхують до самостійної роботи над проектами та їх презентації для більш широкої аудиторії [1, с.3-6].

Досліджено різні підходи до навчання, наприклад, комп'ютеризація. Основа масової комп'ютеризації освіти безсумнівно пов'язана з тим, що сучасний комп'ютер є ефективним засобом оптимізації умов розумової праці. Адже інноваційні технології сьогодення – це професійно-орієнтоване вивчення іноземної мови, робота з навчальними комп'ютерними програмами з іноземних мов, дистанційне навчання, створення презентацій, навчання англійської мови в комп'ютерному середовищі (блоги і форуми). Залучення сучасних технологій, які ґрунтуються на творчому підході, у процес вивчення іноземної мови значно розширює та урізноманітнює програму навчання, надає доступ до різноманітних матеріалів. Важливим є те, що зростає мотивація студентів до навчання, допомагає по-новому розкрити потенціал і сприяє динамічному розвитку та самовдосконаленню навчально-комунікативного процесу [1, с.3-6].

Також потрібно пам'ятати, що при вивченні іноземної мови, у студентів виникає ряд проблем, пріоритетною з яких є низька мотивація до вивчення мови. Саме в таких випадках сучасні інтерактивні технології являються найбільш доречними для застосування, тому що вони створюють такі умови, коли студент розуміє свої інтелектуальні можливості. Співпраця та комунікація є основою такого навчання, яке має на меті спільне розв'язання проблем, здобуття навичок мовлення, критичного мислення та досягнення переконливих результатів [1, с.3-6].

На даний момент є величезна різноманітність методів для вивчення іноземних мов. В сучасних умовах особливий інтерес представляють інтерактивні технології, метою яких є створення сприятливих умов навчання, за яких студент відчує свою успішність та інтелектуальну спроможність. Мета інтерактивного процесу – це зміна і поліпшення моделей поведінки його учасників, які виступають не лише слухачами, але й беруть активну участь у тому що відбувається. Водночас студент і викладач виступають як рівноправні суб'єкти навчального процесу. На практичних заняттях викладачам слід застосовувати найефективніші технології навчання іноземних мов для професійного спілкування в групах різних спеціальностей. До них можна віднести наступні: мозковий шторм (brainstorming), асоціограму, сітку думок (mindmap), метод проектів, рольові та ділові ігри, дискусії, та ін.

Мозковий шторм один з методів, який ми опрацювали піз час навчання. Для нас виявився цікавим метод – «brainstorming». «Мозковий шторм» (або «злива ідей», генерування ідей, англ. brainstorming) – популярний метод висування творчих ідей у процесі розв'язування наукової чи технічної проблеми, сеанси якого стимулюють творче мислення. Автор креативної техніки – Алекс Осборн. Метод запропоновано у 1953 році [2]. Бачимо, що метод існує не одне десятиліття, але знають про нього одиниці. Це перевірений підхід до генерування корисних нових ідей. Основні правила мозкового штурму такі:

– у групу генераторів ідей включають фахівців різних спеціальностей (4...12 чол.);

- основна мета групи – висловити максимальну кількість ідей; на формулювання кожної окремої ідеї відводять 2...3 хв;
- при генерації ідей критика заборонена; – штурм продовжується 20-40 хв;
- у групу експертів включають фахівців з питання, яке розглядається; вони виконують аналіз ідей, при якому необхідно з кожної ідеї отримати раціональне зерно;
- якщо задача не вирішена, штурм повторюють з іншим складом групи генераторів ідей [2].

Mind map ще один цікавий спосіб, який ми опрацювали на заняттях. Я надзвичайно рада, що наш викладач наголосила над «mind map», оскільки цей метод допомагає тепер особисто мені у вивченні іноземної мови. Mind Map (mindmapping) – це технологія, що дає змогу ефективно відновлювати інформацію, генерувати і фіксувати нові ідеї, доходити висновків та встановлювати зв'язки між ними. У контексті навчання іноземних мов вона орієнтована на засвоєння іншомовної лексики.

Робота над створенням Mind Map відбувається поетапно. На першому етапі в центрі карти розташовуємо ключове поняття, тобто тему (topic) (наприклад, Food). На другому за допомогою прийому брейнстормінгу збираємо асоціації учнів, пов'язані з темою (власне ці два методи можна чудово поєднати задля кращого результату). Наприклад, meal, pork, vegetables, fruit, nuts and beans, seafood, frying, boiling, baking, blender, grater, wok, breakfast, lunch, dinner, fork, knife, water jug, menu, cuisine, nutrition, calories, junk food, saturated fats тощо. На третьому – групуємо лексичні одиниці відповідно до категорій (subtopics). Традиційно побудова карти відбувається на папері, кожна гілка має свій колір і, віддаляючись від теми, стає більш тонкою. До процесу створення карти можна залучати різноманітні малюнки та асоціації, що сприятиме ефективнішому засвоєнню лексичних одиниць. Завдяки розвитку інформаційно-комунікаційних технологій сьогодні існує безліч ресурсів та програмного забезпечення для створення Mind Map, а саме: BybblUs, Coogle, Freemind, Mapul, MindNode, MeindMeister, WiseMapping, Xmind тощо [3].

Література:

1. Інноваційні технології навчання іноземних мов професійного спрямування: тези доп. наук.-метод. семінару (Київ, 23 лютого 2018 р.) / ред. кол.: О.В. Василенко, Галдецька І.Г. К.: Нац. акад. внутр. справ, 2017. с. 3-6.
2. Мозковий штурм. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>.
3. Руднік Ю.В. Підготовка вчителів початкової школи до застосування інноваційних технологій навчання іноземних мов. URL: <http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/24652/1/pdf>.

**ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ «ДЕБАТИ» ДЛЯ
ВДОСКОНАЛЕННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ**

Деркач Г.С.

*кандидат філологічних наук, викладач,
Тернопільський національний педагогічний університет імені
Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна*

Олендр Т. М.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира
Гнатюка, Тернопіль, Україна*

В умовах глобалізації все більше українців розуміють важливість володіння не лише однією іноземною мовою, а й кількома. Так, в Люксембурзі, наприклад, 98 % людей знають хоча б одну іноземну мову [2, с. 133]. Англійська мова стала важливим засобом міжкультурної комунікації, основними факторами популяризації та розповсюдження якої є можливість спілкування з представниками інших культур через мережу Інтернет як у повсякденному житті, так і у професійній сфері. Зважаючи на те, що англійська мова є найпоширенішою мовою спілкування в соцмережах, кількість користувачів для яких англійська не є рідною стрімко зростає.

На думку українських блогерів, 1-е місце за популярністю в Інтернеті цілком очікувано займає англійська, адже вона використовується на 54,7 % сайтів. Її широке застосування у сучасному світі призвело до збільшення уваги щодо вивчення цієї іноземної мови та формування англомовної комунікативної компетентності здобувачів освіти в навчальних закладах різних рівнів акредитації.

Секретар РНБО України Олексій Данілов, виступаючи на Всеукраїнському форумі «Україна 30. Культура. Медіа. Туризм» (9-11. 03. 2021 р.) зазначив, що англійська має стати другою мовою в Україні, і це б стало запорукою незалежності нашої країни. Англійська мова «... має використовуватися з дитячого садка і школи... Її не треба вчити, її потрібно знати» [5]. Така заява українського політика є справжнім викликом для вчителів та викладачів англійської мови.

Крім того, за останні роки запити та уподобання учнів і студентів докорінно змінилися. Тому, теми і методи для проведення занять повинні обиратися відповідно до викликів сьогодення.

У сучасній методиці викладання англійської мови існує велика кількість як традиційних, так й інноваційних методів навчання.

Серед передових стратегій велика увага приділяється інтерактивним методам, основою яких є особистісно орієнтований підхід до здобувача освіти. Такі методи спрямовані на розвиток не лише творчого потенціалу студента, але й на вміння мислити та швидко реагувати, покращуючи комунікаційні навички. За результатами досліджень, сучасні молоді люди більш рішуче відстоюють свої погляди, одночасно критикуючи точку зору співрозмовника, а отже вступають в дискусії частіше.

В процесі вивчення англійської мови, «дебати» сприяють розвитку критичного мислення, а також вдосконалюють навички слухання та говоріння англійською мовою.

Дебати – це «чітко структурований і спеціально організований публічний обмін думками між двома сторонами з актуальної теми» [1, с. 3].

Засновником дебатів як навчальної технології вважається Карл Поппер автор «Форуму дебатів».

Хоча існує багато тем для дебатів, дослідники наголошують на трьох основних типах, які корисно використовувати в навчальному процесі, а саме – дебати, що базуються на фактах (наприклад, *Modern education lacks the means to inspire students; Global warming is a problem*), на цінностях (*Rap, slang, internet memes are damaging to the English language; Manners and good behaviour should be taught in schools*); на проблемах і їх вирішенні (*Reality TV should be regulated; How can children be encouraged to stop playing video games?*) [4]. Будучи комунікативною грою, «дебати» проходять такі етапи: підготовка, проведення та підсумки. Для успішного проведення «дебатів», необхідно розглянути їх структуру, поради щодо організації, етапи проведення, переваги та недоліки.

Структура дебатів. Як правило, учасників ділять на три групи: команда, яка підтримує тему дискусії (*The affirmative team*), команда проти (*The negative team*) та аудиторія. Команди, які беруть участь у дебатах спершу повинні опрацювати джерела (інформацію чи ресурси) на тему дискусії; синтезувати та аналізувати досліджувані матеріали для побудови своїх аргументів; продемонструвати свою здатність критично мислити; інтегрувати здобуті знання в обговорення теми дискусії. Студенти, які не є входять до дискусійних груп, можуть відіграти роль суддів, порівнюючи аргументи обох команд для подальшого визначення більш переконливого учасника. Викладач може бути ментором, задавати відповідний темп, а також оцінювати як індивідуальну, так і групову роботу студентів.

Підготовка до проведення «дебатів». Спершу необхідно обговорити зі студентами поняття «дебати», обрати цікаву для них тему дискусії; відвести час на дослідження теми; розподілити учасників дискусії на групи та аудиторію; переконатись, що кожен студент має свою роль. Варто також враховувати тривалість дискусії та встановлені правила. По закінченні дебатів корисним є написання есе, з метою відображення власної думки та знань, здобутих під час дискусії.

Організація дебатів. Існує декілька способів організації дебатів. Наприклад, студенти отримують завдання підготувати інформацію стосовно позитивних та негативних сторін теми і лише в день проведення дебатів їм повідомляють до якої команди вони зараховані. Ще одним способом організації «дебатів» є відстоювання протилежної точки зору, що допоможе студентам вбачати недоліки власних переконань. Організувати опитування аудиторії для виявлення не врахованих моментів. Дискусії можуть бути зняті на відео і використовуватися для самооцінки, оцінки результатів та коментарів одногрупниками й викладачами тощо) [3].

Проведення «дебатів» в процесі вдосконалення англомовної комунікативної компетентності здобувачів освіти характеризується як перевагами, так і недоліками.

З одного боку, такий навчальний метод дає змогу студентам розглянути обидві сторони питання; сприяє покращенню навичок спілкування та висловлювання англійською мовою; розвиває техніку пошуку інформації; вдосконалює навички збору, оцінки та синтезу даних з різних джерел для подальшої аргументації; виховує повагу до протилежних точок зору; сприяє інтерактивному обміну інформацією між студентами та викладачем.

Проте, з іншого боку, проведення «дебатів» інколи не сприймається окремими студентами як метод перевірки набутих знань; дебати займають багато часу на дослідження теми, опрацювання матеріалу тощо; деякі студенти уникають публічних виступів, а відтак будуть менш мотивовані [3].

Отже, вміння вести дебати, особливо англійською мовою, свідчить не лише про належний рівень засвоєння і володіння іноземною лексикою та вміле застосування граматичних структур студентами, але й сприяє розвитку критичного мислення, розумінню проблеми, вмінню логічно і впевнено обґрунтувати та аргументувати свою точку зору англійською мовою.

Література:

1. Каліберда Г.А. Інтелектуальна гра «Дебати» у навчально-виховному процесі загальноосвітніх навчальних закладів: збірка матеріалів для керівників дебатних клубів та вчителів, які навчають дебатів та дискусій. Полтава: ПОШПО, 2008. 204 с.
2. Кургузов А.О. Глобалізація: мовний аспект. Культура народів Причорномор'я. 2006. № 86. С. 132-136.
3. Сайт «Assessment Resources at HKU»: Debate URL: https://ar.cetl.hku.hk/am_debate.htm 10.03.2021.
4. Сайт «ESL Debates Debating resources for teachers»: A Teacher's Guide: The Basics of a Classroom Debate. URL: <https://esldebates.com/a-teachers-guide-the-basics-of-a-classroom-debate/> 11.03.2021.
5. Сайт «РБК-Україна»: Данілов: англійська має стати другою мовою в Україні. URL: <https://dilo.net.ua/novyny/danilov-zayavyv-shho-anglijska-maye-staty-drugoyu-movoyu-v-ukrayini/> 12.03.2021.

INNOVATIVE METHODS IN TEACHING ENGLISH

Зубкевич О. Я.

*студентка факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Modern methodology is rich in teaching methods and principles. each of them has its own advantages and disadvantages, merits and defects, but none is perfect. So, it is very important to find out the exact method of teaching in a particular case. We share the view of chen Jiamu, who considers that the best method is one where a specific effect is obtained in a specific context. choices of methods, then, should vary with different purposes, ages groups, and stages of mental development, etc (chen Jiamu, 1997).

Today the transformations, which are actively occurring in our country, have lead to people's demand for learning foreign languages. Most of them are looking forward to acquiring such a level in knowing language when he / she has certain basic skills of a foreign language and will possess all the qualities necessary for selfperfection of knowledge in it. Some of them need foreign languages to be able to communicate in everyday life, the other – to be effective in future profession and adjoining spheres of activities. So, the results of their learning a foreign language are to be factually learned knowledge and competencies, personal development, selfdependence and creative search, an ability to continue learning the language on a higher level. To realize this task it is necessary to organize educational process in such a way so that it assists in effective realization of people's aims in learning foreign languages.

Modern process of teaching foreign languages

In our opinion a modern process of teaching and its results has the following structure (Fig. 1).

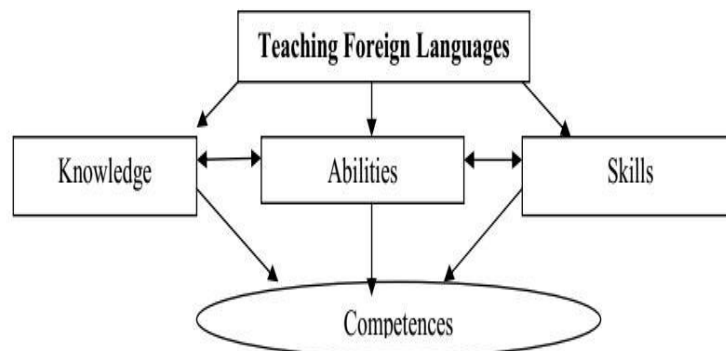

Fig. 1. The structure of teaching foreign languages

Knowledge. a whole complex of person's awareness is included in it:

- awareness about language structure: sounds, letters, parts of speech, etc;
- awareness about the level of language possession, and conditions of its further development in every particular sphere.

Abilities. The abilities are considered as a complex structural formation which includes sensitive, intellectual, willing, creative, emotional qualities of a personality, helping him/her in achieving his/her goal in learning foreign languages. The abilities are interrelated with experience acquirement in the sphere of person's activity.

Skills. The skills are suggested to develop person's readiness to perform fluent communication in English and creative acts while solving different tasks:

- on the level of reading, writing, listening, speaking;
- on the level of confident use of the received knowledge in practical activity or work.

The formation of knowledge, abilities and skills of students in learning foreign languages are to be considered the main indicator of competencies development (general and specific ones).

Innovative methods and technologies of teaching

Innovative methods and technologies of teaching today are gaining increasing recognition and new opportunities associated with the establishment of interpersonal interaction through external dialogue in the process of assimilation of educational material, as well as contribute to the implementation of the principle of continuity of knowledge transfer, the formation of competencies, personal and meta-professional qualities of students. As for us we consider it necessary to use some of innovative methods for teaching as they respond to the above mentioned principles and characteristics of children language teaching. Among them there are such methods as: method of direct instruction (J. Wiechmann and J. Grell), method of electronic self-directed education (T.M. Balykhina), method of pedagogic studio work (e.V. Nevmerzhtskaya), method of interdisciplinary projecting (S.e. Kaplina).

Method of direct instruction. This method was proposed by German researchers and educators Jochen Grell and Jürgen Wichmann. The essence of the method is to achieve a more informed perception of educational material to learn, active orientation of the target. This approach contributes to the efficient perception of the material by learners. The teacher in the classroom is given a central role in managing the overall development of events.

The starting point of the method is the evaluation of the direct instruction teaching success, regardless of the study discipline and the individuality of a teacher. A. Hemlke has once said: «No other sign is not so unequivocally and consistently associated with the level of labour productivity and educational progress of groups of learners as instruction of class or group» (Mendygaliyeva, 2009).

In implementing the method of direct instruction the teachers should:

- focus on the concentration of clear, a specialized formulation of the problem;
- pay attention to result providence of the lesson, simultaneously preventing learners' possible withdrawals from lesson's theme;

- support the mobile nature of the learning process, using in the course of instruction short remarks of individual character (in the form of questions, case assignments, etc.) that enhance the effectiveness of the educational process;
- give a small explanation when learners have difficulties while perception of the material;
- contribute to the belief in the success of learners, actively supporting the initiative shown by them;
- being an authority in the field of teaching, do not behave authoritatively that allows to design a lesson in accordance with the rules of correct communication between object and subject of the educational process (Wiechmann, 2006).

The effectiveness of the method is demonstrated by various forms of training. The lesson during which the method of direct instruction was used can be considered successful if three major steps to achieve the goal are passed: general presentation and demonstration of the lesson's goals and objectives; performance of tasks under the supervision of teacher and individual exercises without teacher's instruction. The effectiveness of the method of direct instruction is achieved under the conditions of implementation in the educational process: orienting introduction at the beginning of the lesson, independent presentation of the assignment after the lesson and the resulting check at the next lesson.

It is important to note that this method makes it possible to use the training time advantageously, the less of which is given to informing of students, learning the material, discussion of the proposed tasks. The teacher controls the training, trying to involve all learners in the process of cooperation. The use of direct instruction is appropriate during the role-playing game, performing practical tasks, group dynamic seminars, laboratory work.

The founder of the *electronic self- directed method* is considered to be *T.M. Balykhina*. Depending on the purpose, motive, terms of e-learning method is based on a variety of tools and technologies that can be used as self-study; controlled learning; training, instructor-directed; embedded training and distance learning.

The purpose of introducing the electronic self- directed method of learning is to transfer the knowledge to highly independent learners (those who wish to receive education on their own terms).

Based on the traditional methods and forms of teaching this method is enriched with modern icT that meets one of the leading requirements of education, its informatization. The use of icT in one's own activity as a part of the competency of person's image promotes the individual's development, as well as disclosure of creative and intellectual abilities of the individual at all levels of education.

The method during preparing or carrying out practical tasks may include such forms of work as multimedia presentations, web-pages and other interactive tutorial information. Moreover, all instructions are given in the self-study course materials, as self-learning is often deprived of the opportunity to clarify difficult points from the instructor, ask for «help» because of the territorial remoteness.

Built-in (embedded) courses is another type of electronic self- directed method, providing training on demand: such courses are usually embedded in computer

programs, help files, webpages or web applications, making the learning process continuous. Embedded e-learning programs can be located in the web-is, or on a learner's computer.

The means of e-learning tools often depend on the nature of dialogue organization, which usually occurs between the parties of the educational process and can be synchronous or asynchronous.

Synchronous interactions occur in real time, i.e. all participants are in the network at the same time. Media components of synchronous interaction include sharing chats, applications, white-boards, audio and video conferencing.

Asynchronous interactions do not require simultaneous presence of the participants in the network. asynchronous media components include email and online discussion forums.

Collaboration tools such as an online discussion forum is a kind of message board, news way to exchange ideas; white board is a tool that allows you to share graphic images and collaboration tool that simulates the activity of the instructor when he paints academic information on the board, involving learners in the process; chats means enabling instant messaging, webTours and travel is a means and method of the academic «journey» after the leader over the internet; unilateral (training slide shows what is perceived, accompanied by an explanation of learners) and bilateral presentation (the latter allows learners to ask questions during the presentation, make comments, otherwise participate in an event, etc.) – make it possible to free interaction of remote learners to solve general educational problems.

While using the *method pedagogic studio work* in educational process, the main aim of a lesson consists in receiving by student additional topics unfixed in educational programmes with the help of a teacher under obligatory expressed initiative of student in mastering new knowledge (Wiechmann, 2006). The German researcher Valdemar Pallasch while describing the didactic meaning of the method pedagogic studio work, points out, that it «allows radically to reconstruct educational process by means of space design of a work situation», and underlines «the role of a teacher as a guide and assistant in solving working processes» (Fig. 2).

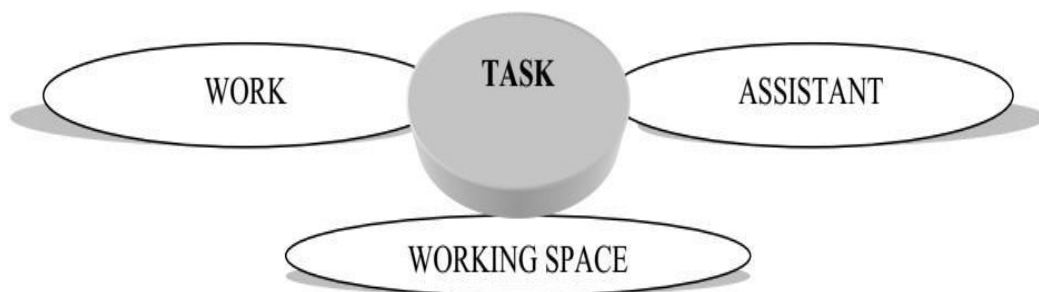

Fig. 2 The structure of the method pedagogic studio work

The method of pedagogic studio work was suggested by e.V. Nevmerzhitskaya and includes 8 methodical working steps, which structure, discipline and gradually brings students and teachers to its effective realization (Nevmerzhitskaya, 2012).

Preparatory affairs. The main condition of pedagogic studio successful work is identification of a theme which can become a real problem for a study group challenge for constructive decision.

Together with the main thematic task one should pay attention to two aspects: time interval which is necessary for solving a problem and decoration of productive room. The supervisor of the pedagogic studio must be able to plan such amount which will be enough for taking the right decision by the learners. The decoration of a productive room is also an important element of successful realization of the method. in most cases usual classroom can be reequipped for so called creative studio, laboratory and equipped by additional labour means. The teacher has to decide what move furniture in the room is needed and what materials can be required for. on the contrary, normal working process can be slowed and even stopped. after successful fulfillment of preparatory works one can proceed to 8 methodical working steps (Fig. 3).

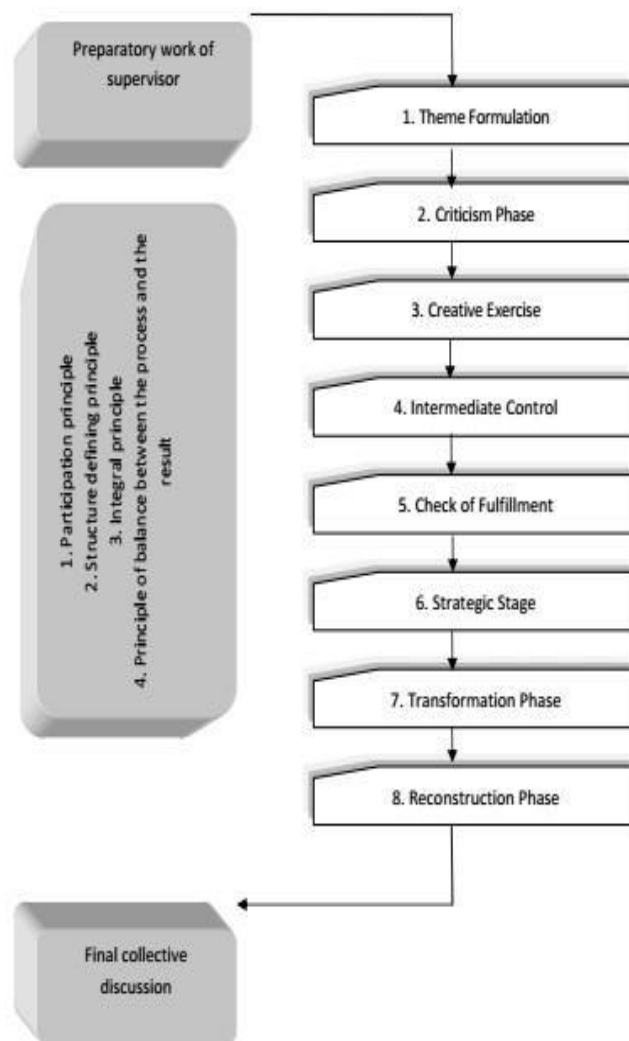

Fig. 3 Totality of didactic activities in the framework of pedagogic studio work

The work of pedagogic studio is such a model the success of which in most cases depends on the activities in situations under the teacher's conduct. at the same time special attention should be paid to strict compliance with fulfillment of methodological steps during the learners' work according to a calendar plan.

Conclusion

So, there are so many different innovative methods of teaching which together with the traditional ones help us to instruct while learning foreign languages and organize the work in class.

To conclude, the major concern is aiming at how to achieve the best result or a relatively better one in a given context. adoptions of teaching methods involve such factors as purposes, age groups and stages of mental development. in our opinion the method of direct instruction and the method of electronic self-directed education are comparatively found suitable for adult beginners while method of pedagogic studio work and the method of interdisciplinary projecting are advisable suggest for those at intermediate and advanced level.

Guided composition should be practised, combining two or three, even four skills together.

References:

1. Bolshaya Sovetskaya entsiklopediya. [Large Soviet encyclopedia]. Moscow, Soviet encyclopedia. Vol. 20, 1957. 514 p.
2. Kaplina S.A. The project's work organization based on the interdisciplinary ecological projecting method. Secondary professional education, 4, 2013. Pp.11-2.
3. Kustov Yu.A. Preemstvennost' obucheniya v professionalnoy i vysshey shkolah [Succession of teaching in professional and high schools]. Sverdlovsk, ed. UrGPU, 1990. 117 p.
4. Makoveeva V.V. Network interaction a key development factor of education, science and business integration. Tomsk State University Journal, 354, 2012. Pp.163-166.
5. Mendygalieva A.K. Problems of succession of person's formation. chGPU Journal, 3, 2009. Pp.107-118.
6. Nevmerzhitskaya E.V. (). Method of pedagogic studio work. Secondary Professional education, 2, 2012. Pp.18-20.
7. Nevmerzhitskaya E.V., Kaplina S.E. Innovatsionnyy vector professionalnogo razvitiya [innovative vector of education development]. Moscow, Granitsa, 2012. 288 p.
8. Wiechmann, J. School pedagogics [Schulpädagogik]. 2. aufl., Baltmannsweiler, Schneider, 2006. 386 p.

THE ROLE OF VISUALITY IN ENGLISH LESSONS

Кантицька І. В.

*студентка факультету філології та журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені В. Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Visuality plays an important role in the process of learning English. This way helps to form and develop students speaking skills, such as listening, speaking, reading and writing.

The use of visuals in foreign language lessons is aimed at enriching and expanding the direct sensory experience of students, the development of observation, knowledge of specific properties of objects during practice, creating conditions for the transition to abstract thinking, support self-study and systematization of educational material [2, p. 114].

Different types of visuals are used in the process of learning a foreign language. The means of visualization include images of real objects a variety of toys, object drawings, paintings, figurative models of paper, cardboard and symbolic images (maps, tables, diagrams). You can also include technical teaching aids (movies, slides, sound recordings, radio, television). The use of different types of visual aids in English lessons is a necessary component for effective learning.

Timely used visuals is a semantic and emotional nourishment of the processes of perception, thinking, memory of younger students [1, p. 99].

The choice of visuals for a particular foreign language lesson is determined not only for its educational or practical purpose, but also for other factors. In particular, the specifics of the school microenvironment and the previous level readiness of children, their emotional state, age, educational reserve time.

You can use different types of visuality at all stages of the learning process: when explaining new material, when consolidating knowledge, developing skills and abilities, when doing homework, when checking the assimilation of educational material.

There are two types of visuality – auditory and visual. To show a creative approach to the learning process, to implement didactic tasks with the help of educational material, the teacher must be able to combine words and different types of visuals [3, p. 4].

An important role in English lessons is played by visual art, which is aimed at reflecting the real world (drawings, photographs, paintings). Its advantage is that it can replace a real object with images, as it is often difficult or impossible to show a real object (for example, animals, natural phenomena, historical events, etc.).

However, the use of different types of visuality can have not only positive but also negative significance. Oversaturation of the use of different types of visualization, its incorrect application complicates the formation of concepts, because

it distracts students from the essential features of the displayed objects, reinforcing the secondary [1, p. 83].

Thus, visual learning helps students to learn interesting language material in English lessons. Also, this tool activates the cognitive activity of students, increases motivation for lessons, expands the amount of material, trains the creative imagination, facilitates the whole process of learning a foreign language. The effectiveness of the acquisition of language material by younger students depends on the correct combination of different types of visuals, their use in close connection with other methods and techniques of teaching.

Література:

1. Basina A. M. Methods of teaching a foreign language in primary school. *School world*. 2007. 115 p.
2. Denisenko M. V. Saw – remembered – learned! How to properly use visual aids in teaching English to primary school students. *Foreign languages in educational institutions*. 2007. № 3, pp. 112-116.
3. Kazachsher O. S. The role of visual materials in teaching English to primary school children. Kyiv: *English Language and Literature*. 2004. № 13, pp. 2-5.

СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ В МЕТОДИЦІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ І ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Крет Ю. В.

*студентка факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Проблемами інноваційних технологій займаються такі дослідники, як Н. Басова, С. Ветров, М. Кларін, І. Підласий, Ж. Поплавська, Д. Стетченко, В.Тинний, В.Шукшунов. Застосування у педагогіці нових інформаційних технологій розглядали у своїх дослідженнях В. Безпалько, А. Нісімчук, І. Підласий, О. Шиян та інші [6].

Вступ. У зв'язку з швидкими та радикальними змінами, які відбуваються в сучасному українському суспільстві, перед системою вищої освіти в Україні постає необхідність осучаснення змісту та методів застосування інноваційних технологій у викладанні іноземної мови. Адже саме вони відповідають потребам майбутніх поколінь, а будь-які підходи та стиль подання інформації піддаються впливу модернізації з появою нових можливостей [1, с. 3].

Поява України у світовому та європейському просторі, створює потребу кардинальних зрушень у галузі освіти, особливо, що стосується викладання

іноземних мов у вищій школі [1, с. 3]. Звідси й впливає той факт, що дана тема є для нас важливою та **актуальною** водночас.

Стрельчук Л.І. вважає, що основа масової комп'ютеризації освіти безсумнівно пов'язана з тим, що сучасний комп'ютер є ефективним засобом оптимізації умов розумової праці взагалі, в будь-якому її прояві [5]. Сучасні інноваційні технології – це не тільки «зробити презентацію», а й створення різних вікторин, тестів, використання інтернет-ресурсів (блоги, форуми тощо), застосування інформаційних «новинок» тощо, які допомагають учням/студентам краще засвоїти та закріпити вивчений матеріал.

Сучасні технології мають ряд переваг, особливо у вивченні іноземної мови. Для розвитку слухового сприйняття тієї чи іншої мови варто застосовувати аудіо чи відеоролики, де розмовляють «нейтів спікери». Також є багато методів для запам'ятовування слів з використанням різних ейдетичних прийомів з інтерактивною дошкою (або ж комп'ютера, смартфона тощо), що зробить навчання цікавішим та продуктивнішим.

Використовуючи фото, схеми та малюнки за тематикою мовного спілкування, втілюється принцип наочності. Впровадження різних мультимедійних новинок розширює межі інтерактивного спілкування, що сьогодні відіграє провідну роль навчального процесу [1].

Мультимедійні засоби дозволяють задіяти майже всі органи чуття студентів, поєднуючи друкований текст, графічне зображення, рухоме відео, статичні фотографії та аудіозапис, створюючи «віртуальну реальність» справжнього спілкування. Доведено, що застосування мультимедійних матеріалів та комп'ютерних мереж скорочує час навчання майже втричі, а рівень запам'ятовування через одночасне використання зображень, звуку, тексту зростає на 30-40 відсотків [6].

В останні роки у торговій мережі поряд з підручниками, посібниками та зошитами з'явилося чимало АНК, словників та енциклопедій, які можна використовувати для вивчення англійської мови. Програмне забезпечення для вивчення англійської мови розробляється досить інтенсивно (...). Усе наявне програмне забезпечення можна поділити на такі види:

- Комп'ютерні словники.
- Електронні енциклопедії.
- Програми комп'ютерного перекладу.
- Автоматизовані навчальні курси з англійської мови.
- Комп'ютерні мовні ігри.
- Автоматизовані тестові системи [6].

Примітка: АНК – автоматизовані навчальні курси.

У процесі навчання української мови іноземні студенти набувають досвіду міжкультурної комунікації, результатом якого є розвиток полікультурної компетентності. Зарубіжні та українські дослідники (Дж. Беннет, Н. Богатих, І. Васютенкова, Л. Воротняк, Л. Гончаренко, О. Джурицький, В. Кузьменко, Л. Перетяга, Т. Поштарьова, І. Соколова, Б. Татохов, О. Щеглова) зробили різні

акценти щодо змісту поняття «полікультурна компетентність» залежно від цілей та сфери його застосування [3].

М. Барішніков вважає, що поєднання елементів рідної та іншомовної культур є необхідною умовою для досягнення мети викладання іноземної мови, а саме, для розвитку в студентів полікультурної компетенції [2].

Сутність полікультурної компетентності полягає в усвідомленні людиною культурного різноманіття світу, доброзичливе, відкрите й неупереджене ставлення до будь-якої культури та її носіїв. Полікультурна компетентність охоплює перспективу міжкультурних контактів, свідоме знання власної культури, певні системи поглядів на створення культурних контрастів, здатність аналізувати взаємодію, прогнозувати непорозуміння, уміти долати стереотипи [4].

Задля підвищення полікультурної компетенції на уроках/парах варто приділяти увагу розповідям про традиції, пам'яткам архітектури, повір'ям, літературі того чи іншого народу тощо. Завдяки сучасним інноваційним технологіям це зробити не так вже й важко. Прослуховування різні музичних фрагментів, демонстрація слайдів з творами живопису, видатними представниками етносу тощо виховуватиме в нас розуміння і повагу до відмінностей наших культур через поглиблене вивчення національно-культурних особливостей. Таким чином, завдяки дистанційному вивченню менталітету інших народів, у студентів/учнів зростає рівень полікультурної комунікації.

Висновок. Отже, можна зробити висновок, що інноваційні технології відіграють важливу роль у вивченні іноземної мови. Залучення «сучасної техніки» до уроків/пар допомагає в цікавій формі донести певну інформацію. Таким шляхом можна завоювати увагу своїх студентів, яким однозначно сподобається оригінальне подання матеріалу, який, що важливо, швидко запам'ятається.

Якщо говорити про полікультурну комунікацію, то варто зазначити, що потрібно вивчати не лише іноземну мову, а й паралельно культуру цієї мовної спільноти. Як наслідок, у майбутньому можна буде сміливо назватися «нейтів спікером» – носієм мови.

Література:

1. Бірюкова Н.А. Інноваційні технології навчання іноземних мов професійного спрямування. *Інноваційні технології навчання іноземних мов професійного спрямування*: матеріали науково-методичного семінару (м. Київ, 23 лютого 2018 року). Київ, 2018. С. 3-5.

2. Богуцький В.М. Інноваційні технології навчання іноземних мов професійного спрямування: *значення полікультурної компетентності у викладанні іноземної мови*: матеріали науково-методичного семінару (м. Київ, 23 лютого 2018 року). Київ, 2018. С. 6-9.

URL: https://www.nai.kiev.ua/files/kafedru/im/seminar_20032018.pdf.

3. Дирда І.А. Розвиток полікультурної компетентності студентів іноземців у процесі навчання української мови. *Science and education. A new dimension. Pedagogy and psychology*, 170. 2018. Рр. 14-17.

4. Рибаченко Л. І. Сучасний стан і основні напрямки реформи системи навчання іноземних громадян в навчальних закладах України. Донецьк, 2001. С. 174-178.

5. Стрельчук Л.І. Сучасні технології у викладанні англійської. Передовий педагогічний досвід URL: <http://www.ukrreferat.com/index.php?referat=81356>.

6. Чередніченко Г.А. Мультимедійні технології у процесі викладання дисципліни «Іноземна мова» у технічних вищих навчальних закладах. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Педагогіка*/гол. ред. Г. Терещук; редкол.: Л. Вознюк, В. Кравець, В. Мадзігон [та ін]. Тернопіль, 2011. № 4. С. 134-138. URL: <file:///C:/Users/Administrator/Downloads/multimediyi-technologiyi-u-protsesi-vikladannya-distsiplini-inozemna-mova-u-tehnichnih-vischih-navchalnih-zakladah.pdf>

ЯК СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДОПОМАГАЮТЬ ВИВЧАТИ ІНОЗЕМНУ МОВУ В НАШ ЧАС

Кушнір В.М.

*студентка факультету іноземних мов,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Процеси вивчення іноземних мов завжди прогресують і не стоять на місці. У сучасному світі питання про новітні методики вивчення цієї галузі знань постійно постає перед людьми. Тисячі вчителів, професорів, викладачів та інших педагогічних працівників по всьому світу мають особливий зв'язок з постійним оновленням напрямів і методик вивчення іноземних мов. Вони намагаються завжди вдосконалювати себе і свої знання, вивчати нові методики та активно застосовувати інноваційні освітні технології, які в наш час є шалено популярними. Для українців інноваційні технології в сучасному освітньому процесі відіграють надзвичайно важливу роль, адже за допомогою них людина вивчає мову і тоді людина стає здатною полікультурної взаємодії, діалогу різних культур.

Мета полягає у визначенні впливу сучасних інноваційних освітніх технологій у вивченні іноземних мов та комунікації між країнами.

Сучасні освітні програми являють собою безліч стандартних шляхів вивчення іноземної мови, але чи ефективні вони? Сучасні здобувачі освіти надають перевагу інноваційним технологіям тому, що саме ці новітні методи викликають в них жагу і цікавість до вивчення нового. Інноваційні освітні

технології в методиці вивчення іноземної мови мають безумовний вплив на сам процес і дають кращий результат. Як правило, інноваційні технології розвивають в людині критичне мислення, навички полікультурної комунікації, емоційний інтелект, аналітичні здібності та технічні навички. Вивчення іноземної мови нелегкий процес, особливо для учнів чи студентів, але за допомогою цих технологій навчання стане приємнішим, легшим та ефективнішим. Основними критеріями цього процесу х використанням новітніх методик є системність, ефективність, оптимальність, діагностичність, відтворюваність, прогнозованість, ієрархічність. Ці критерії ще описують як вимоги.

Головними вимогами до освітніх технологій, вважаються: концептуальність і науковість, структурованість, керованість, ефективність, оптимальність витрат. Сучасний студент або учень, який використовує ці освітні технології повинен виглядати так: завжди мобільний, спілкується з усіма з легкістю, активний в соціальних мережах, навчається скрізь і будь-коли. Також, для того, щоб сучасні інноваційні освітні технології показували результат і приносили користь, їх повинні освоїти всі працівники в педагогічній сфері. Сучасний педагог має володіти такими якостями, як: досконале знання мови, яку викладає, мобільність, комунікація. Викладач повинен активно працювати і залучати до роботи всіх, використовувати новітні техніки, методики тощо, вважати технології «надбудовою в навчанні» та використовувати їх, а не просто «вивчати». Ця тема активно розвивається в наші дні. По всьому світу проводять безліч семінарів, конференцій, виставок для того, щоб покращити технології, і посилити вплив їх на навчання. Одну з таких презентацій провели у Лондоні. Це була технологічна виставка в освіті Bett, на якій виокремили наступні пріоритетні галузі в цій сфері: обробна промисловість, кібербезпека, штучний інтелект, науки про життя, енергетика. Разом з цими галузями в освітніх технологіях вивчення іноземних мов стане ще простішим.

Важливо підібрати справді цікаві джерела, щоб зацікавити в процесі вивчення мови за допомогою інноваційних технологій. З власного досвіду можу зазначити, що інноваційний метод навчання іноземних мов може бути реалізований за допомогою програми Edmodo. Edmodo- це освітня технологічна платформа, що пропонує спілкування, співпрацю та можливість тренерської роботи для загальноосвітніх шкіл, коледжів, учнів і викладачів. Мережа Edmodo дає вчителям змогу ділитися вмістом, створювати тести, вікторини та опитування, керувати спілкуванням з учнями, колегами та батьками. Система орієнтована на вчителя: учні та їх батьки можуть приєднатися до Edmodo і контролювати весь процес навчання. Найбільшою перевагою програми є те, що це інтерактивний простір для учнів. Програма має інтерфейс, схожий на Facebook, але це захищена мережа лише для вчителів і учнів, тому ідеально підходить для застосування методу ведення блогу мовою, яку вивчаєте. Крім того, його застосування допоможе перенести позитивне ставлення до соціальних мереж на вивчення іноземної мови.

У висновку можна зазначити, що сучасні інноваційні освітні технології в методиці вивчення іноземної мови і полікультурної комунікації мають безумовний вплив на сучасну освіту і її здобувачів. В наші дні ми маємо безліч способів, щоб вивчати іноземну мову за сучасними методиками, тому нам варто брати від цього максимум і направляти ці галузі в краще русло.

Література:

1. Корнилова Т.В. Интеллект и творчество студентов в условиях инновационного обучения. Национальный психологический журнал.
2. Lamb T. Learner autonomy and teacher autonomy.
3. Баханов К. Інноваційні системи, технології та моделі навчання історії в школі: Монографія.
4. Lamb T., Reinders H. Synthesizing an agenda. 2008.

MODERN METHODS OF LEARNING ENGLISH

Лісова З.-О.В.

*студентка факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

In today's world, English as a language of international communication is becoming more and more popular every year. Nowadays society realizes that English penetrates into all spheres of human life, so it opens up new opportunities, especially in professional plan. This is why the question appears how to learn foreign language quickly and effectively. The epidemiological situation in Ukraine had a special influence on the change in the methodology of learning English. The coronavirus pandemic has led to the active introduction of distance learning and the selection of new ways of learning. It is important for a person to use quality and well-chosen methods of learning English.

Is one of the most popular and modern technologies of learning English. Moreover, this method attracts a lot of attention, because communication needs to be placed the greatest emphasis. Quite often students have difficulty expressing their opinions in English, but the biggest problem is the «transformation» of thinking into a foreign language.

Currently, an increasing number of teachers are turning to a communicative method of learning English. The object of this method is speech itself, that is, such a technique first of all teaches to communicate [1, p. 9].

The process of communication in a foreign language has been studied not only as a process of transmitting and receiving information, but also as a regulation of relations between partners, establishment of various types of interaction, as an ability

to access, analyze the situation of communication, subjectively assess their communicative potential and make the necessary decisions [2, p. 783].

The communicative method involves a lot of students' activity. The task of the teacher in this case is to engage in the conversation all those present in the audience. For better memorization and use of the language, it is necessary to involve all the channels of perception. The essence of the communicative method is to create real situations of communication. When reconstructing the dialogue, the student has the opportunity to put into practice all the knowledge gained. An important advantage of the communicative method is that it has a great variety of exercises: role-playing games, dialogs, and simulation of real communication are used here [1, p. 9].

A component of communicative competence are skills that are formed on the basis of:

- language skills and abilities;
- linguistic and country studies knowledge.

The following essential skills are included in the communicative competence:

- to read and understand simple, authentic texts (with an understanding of basic content and full understanding);
- to communicate orally in standard educational, cultural and domestic situations;
- to speak orally about yourself, your surroundings, to retell, to express an opinion, to evaluate;
- ability to write and transmit basic information (writing) [2, p. 784].

Authenticity is a key trait of language input in Communicative Language Teaching. Communicative Language Teaching places stress on using authentic or 'from-life' materials, such as television programs, journals, periodicals, magazines, newspapers, lectures, advertisements, radio station broadcasts, road signs, audio-visual programs and so on. Exposing learners to authentic materials not only benefits them to develop strategies necessary to comprehend the target language that native speakers use in real-life communication, but also helps them to transfer what they have learned in the classroom to the real world [4, p. 128].

Due to the fact that the communicative approach ranks first among other methods, it is still insufficiently studied fully. For the first time a communicative approach has been proposed by B.V. Bilyaev, I.L. Beam, E.I. Passive. The main purpose of this technique is: to immerse the student in an English-speaking environment, to teach to communicate in English, to learn vocabulary. The communicative approach involves interaction between students, pair and group tasks, or listening. The advantages of the communicative approach are the formation of communication skills and informal learning [3, p.818-819].

Therefore, modern methods of learning English are the latest ways to effectively learn a foreign language. Each approach develops the necessary language skills. A communicative method is an invariable in the study of English that develops important language competencies necessary for fluency and perception. The communicative approach is an integral part of learning English, because without it it's impossible to fully learn a foreign language.

References:

1. Atamirzayeva E.B., Dadaboyeva F.X., Saydaliyeva M.A. Modern methods of teaching English in Namangan state university URL: <https://media.neliti.com/media/publications/333100-modern-methods-of-teaching-english-in-na-5ba4a2ec.pdf>.
2. Khaydarova U. P. Intercultural communication as a pattern of learning content in linguocultural competence URL: <file:///C:/Users/Zver/Downloads/intercultural-communication-as-a-pattern-of-learning-content-in-linguocultural-competence.pdf>.
3. Miroshnichenko O. A. Effective teaching methods in teaching English as a foreign language. URL: [file:///C:/Users/Zver/Downloads/molv_2018_1\(2\)__61.pdf](file:///C:/Users/Zver/Downloads/molv_2018_1(2)__61.pdf).
4. Wang Y.-H. Using Communicative Language Games in Teaching and Learning English in Taiwanese Primary Schools. URL: <http://ir.lib.kuas.edu.tw/bitstream/987654321/10031/2/18133851-201003-201004230090-201004230090-126-142.pdf>
5. Zhang Y. Communication Strategies and Foreign Language Learning. URL: <https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.87.2984&rep=rep1&type=pdf>.

PRACTICAL USAGE CHILDREN'S OPERAS AT EARLY AGE

Любінська М.С.

*студентка факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Parents want their children to start English early. It is a fact that the idea of teaching English to very young children is now attracting the attention of many teachers, linguists and psychologists. Interest in this subject in Ukraine has developed over the last years, individual research efforts into the setting up of formal, professional research programs. Today children start English in the first grade (6-7 years old). Lyceums and gymnasiums run courses of English beginning at the age of five. In kindergartens children are very often exposed to English from the age of three.

Most discussed questions in teaching foreign language to children. The majority likee school and are ready to do «something real». At early start in teaching English is viewed as one of the means of fostering and enhancing language training. Furthermore, pre-school childhood is considered to be a favorable period for acquiring a foreign language. Before I go any further, I would like to identify some of the most discussed questions in teaching foreign languages to very young children in Ukraine today:

*When should teaching start? And could it be harmful for the child's development?

*What kind of motivation should teaching be based on?

*Should learning be through unconscious imitation or conscious mastering of the language?

*With such an early start, can the problem of continuity be solved?

Research has identified the following views and approaches to teaching English to the very young today:

1. Effective learning of a FL by pre-school children can be achieved if we provide a conscious and purposeful system of forming FL skills (children at five are fully ready for conscious learning).

2. Learning should rely on the motivation of play; all activities must be game-like activities.

3. The development of native language skills and foreign language skills in kindergarten occurs simultaneously.

4. The use of imagery (tales, stories, rhymes, favorite characters) stimulates the acquisition of the foreign language by pre-school children.

Practical outcomes. Taking into consideration the approaches and strategies developed with young learners and relying on our personal experience with children, we came to some of our own conclusions. Effective teaching of the foreign language to the very young should be:

*conducted with varied activities, natural to the child: drawing, dancing, movement, listening to stories, drama, modeling – all, in fact, means of communication;

*organized in accordance with the child's natural need for self-expression through music .

Music has been viewed by many authors as means of fostering personal, social, communicative and linguistic competence at pre-school age. Research into the connections between the mechanisms of production and the perception of music and speech at this age shows, that they are very similar. In watching children, we see that they naturally switch from singing to talking and back. They translate music into dance. They like to experiment with rhythm, tempo and intonation in speech and music. Therefore we are convinced that music should be the leading means in the exposure of children to a FL.

Children's opera (a musical tale where story, dance, acting, singing and talking, drawing and modeling all go together) is means of combining teaching with all the natural activities of the child. The result of our research can be presented as follows:

Children's opera: music + interactional context + combination of activities familiar to children from a very early age = successful learning.

Additionally, children's opera provides the interactional context that builds phonological awareness, necessary for the acquisition of pronunciation and speech. In the interactional context, speech functions become obvious. The approach is to use opera in both languages, first Ukrainian and then in English. This immediately

produces ideas and the concept of plot. Transfer into the foreign language will then occur with pleasure and without any difficulty. This approach first produces conditioned manner and behavior in the child's native language. This manner and behavior are then easily transferable into the foreign language.

Demonstration of the approach. Usually, frequently occurring vocabulary is quickly learned by children, but it does not always matter whether they use it naturally and appropriately, as at this age they are not very experienced in the acquisition and activation of new vocabulary in their native language. For example, if we take as a context as opera, Goldilocks and The Three Bears, there is scene where Goldilocks meets and talks to the house. Using this approach, we should first explore the situation in Ukrainian an: What did Goldilocks tell the house? How did it greet her? What do people usually say when they meet? How do they move and look? The children would then act out the parts of the house and Goldilocks, after which they will be prepared to perceive the same situation in the new language. Music, with its emotional nature, makes exposure to a new language desirable, interesting and as we observed, easy for children. Movement, «decorations» and singing will serve as reference points, which make learning effective.

Using children's opera gives the opportunity to teach communication from the very first class. A top-down perspective allows children to focus their attention on the interactional dynamics of the communication process. This approach allows from the very first lesson to introduce authentic language in stretches of discourse. Characters from opera greet, request, agree and question, which makes the new language natural and communicative from the very beginning.

Some ideas about the methodology. Music furthers the natural self-expression which makes the child move naturally while using the language. Thus, kinetics (or body language) goes together with speech and speech goes together with kinetics. Melody sets the tempo and aids fluency. This is what authentic language requires. Melody provides the keys for the child's selfcontrol. Everyone has experienced this process: begin a melody and the words swim out from the memory. Consequently, when we ask the pupils to draw or model, we switch on the tape with the music from the opera and children, of course, unconsciously repeat it.

The very young, especially, need to express themselves from the very first lesson: singing and speaking out, dancing and acting with decorations they have prepared. This is inspired by the magical force of music and the sound of a new language. In this way, the question of continuity in teaching communicative is resolved.

To sum up, teaching very young children are not solely a preparatory phase. It is rather an important process of immersing a child in the ocean of real speech. She will then be bathing with pleasure in the waves of melodies and rhythm and will float to the surface, purposefully and consciously, with the teacher, who enjoys the process as well!

References:

1. Biboletova M., Trubaneva N. Enjoy English (Teacher's book), 2004.

2. Buzchinsky V. The Methods of Teaching pronunciation culture to children. 2002.

3. Opera Is a Class Act! URL: https://www.educationworld.com/a_curr/curr380.shtml.

4. Teaching English to children: using children's operas at early age. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/teaching-english-to-children-using-children-s-operas-at-early-age>.

THE IMPORTANCE OF TEACHING VOCABULARY VIA TEXT

Марковська М. В.

*студентка факультету філології та журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

The formation of communication skills is a complex and time-consuming process. In order to make students' speech correct and understandable, teachers must give them some knowledge, develop the ability to use words in context, use lexical, grammatical and other means of a foreign language. Language has four competencies: reading, speaking, writing and listening.

Students who have successfully mastered these competencies in the learning process can easily express their thoughts and ideas in a foreign language, as well as perceive the speech of others. Thus, communicative competences mean that the speaker is able to build his speech in accordance with all the requirements and rules of a particular language, is able to communicate seamlessly in the communication process.

There are many theories about when to start developing communication skills in children. Most scientists agree that the best time to do this is preschool. Children between the ages of 3 and 5 are not yet able to understand the rules of the language. They are just beginning to learn about the world around them and the lives of people in it.

However, children at this age tend to assimilate new information, even if they are unable to understand or comprehend it. Most often, this process is associated with the game as the main activity. The game can and should be used as one of the main ways to learn new vocabulary (both native and foreign language) in preschool and primary school age.

According to Adger, textbooks on child development often claim that by age five or six children have already mastered the grammar of their native language, and that although they expand their vocabularies in school and add literacy skills, for the most part children have acquired language before they go to school [2, p. 7].

Thus, children begin to form speaking competence. Later, after mastering reading skills, students will be able to find words that are already known to them

orally, in texts. This greatly simplifies and speeds up the process of forming reading competence.

According to S. Thornburry, for vocabulary building purposes, texts have enormous advantages over learning words from lists; the fact that words are in context increases the chances of learners appreciated collocations or grammatical structures [4, p. 53].

In high school, and later in higher education institutions in the process of learning a foreign language, students are offered to study texts in this language. It is very important for teachers and students themselves to realize that there is a close connection between vocabulary and reading comprehension. Understanding the text is based on the ability to understand its individual units, i.e. words.

Given the fact that modern English has several hundred thousand words, it is clear that a student for whom this language is not native, will not be able to absorb this amount of information. However, it is not necessary for communication. For those who are not a natural native speaker, it is enough to have in their vocabulary about 5-6 thousand lexical items.

Approximately as much is used by the average speaker in his daily speech. Of course, the constant enrichment of vocabulary has only a positive effect, but do not overload students with too much information. It will be much more effective to teach them to recognize words in context.

In many cases, the speaker's ability to understand the meaning of a previously unknown lexical item from the context is much more useful and practical than simply memorizing.

It is very important for teachers to understand that learning a foreign language is a social process that consists of many elements and is closely related to communication. It should not be reduced to one particular aspect and reject others. The study of a foreign language is influenced by a number of factors. Teaching methods, the teacher's ability to communicate easily and effortlessly, students' motivation and thoughts, their interests are the most important of them.

It has been concluded:

- the ability to analyze a text is one of the most important skills that foreign language learners should acquire;
- analyzing the student's communication skills, the teacher should pay attention to the student's vocabulary;
- there are many methods and ways of learning vocabulary;
- vocabulary acquisition is the biggest and most important task facing a person learning a foreign language;
- foreign language teachers should use various modern methods and strategies to achieve sufficient understanding of students' vocabulary;
- when teaching a foreign language, the teacher must take into account key facts that may affect the learning process.

References:

1. Krashen S. Principles and Practice in second language acquisition. Longman, 1987.
2. Fillmore L.W., Snow E.C. What teachers need to know about language. Clearinghouse on Languages and Linguistics, 2000.
3. Swan Michael, Walter Catherine: The Cambridge English Course 1, Cambridge University Press, 1984.
4. Thornbury, Scott: How to teach Vocabulary, Longman, 2002.

COMMUNICATIVE APPROACH IN LEARNING ENGLISH

Masliukh I.B.

*student of Faculty of Philology and Journalism,
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
Ternopil, Ukraine*

In today's world, one of the most popular methods of learning English is a communicative approach that focuses on the practice of communication. This method of learning English is widely used in Europe and the United States.

The communicative approach is based on the idea that learning language successfully comes through having to communicate real meaning. When learners are involved in real communication, their natural strategies for language acquisition will be used, and this will allow them to learn to use the language [5]. The communicative approach to teaching the English language was presented in the 1970s by British and American scholars in order to increase the effectiveness of communicative skills development of non-native English speakers [1, p. 162].

It has been researched that communicative method of learning English exists to remove the fear of communication. A person who has a standard set of grammatical constructions and a vocabulary of 600-1000 words, will easily find a common language in a foreign country. However, there is another side of the coin: the presence of language clichés and a poor lexicon. Add to this a lot of grammatical errors, and you will understand that the only way not to sound like an unreasonable interlocutor – attention to partners, knowledge of etiquette and a constant desire to improve themselves.

The altered communicative approach will only be efficient, when the teacher pretends to comprehend only that what any regular speaker of the target language would, and should react in accordance [2, p. 10].

It should be stated that another gradation of English teaching methods is along the lines of «our-foreign». There are not so many foreigners. If we reject the American and English TOEFL tests as an indicator of the results of language learning, then there are two monopolies in the field of teaching British English - Oxford and Cambridge.

The process of teaching children is the solution of a number of communicative tasks [4, p.123], proposed by the teacher, solving which, students perform language actions, come into contact with each other, with a group of students or with the teacher, trying to find the right ways to solve communicative task. It often uses both verbal and physical actions, gestures, facial expressions and more. Tasks such as: correlate, compare, cut, paint, depict with facial expressions and gestures, draw, play, etc. are offered. The main purpose of this technique is to teach a student to first speak English fluently and then to think in it.

It is also important that mechanical exercises are absent: they are replaced by game situations, work with a partner, tasks to find errors, comparisons that connect not only memory but also logic, the ability to think analytically and figuratively.

The whole set of techniques helps to create an English-speaking environment in which students should «function»: read, communicate, participate in role-playing games, express their opinions, draw conclusions in English.

Communicative games are often used to teach communication in the form of reproductive rights. They will be situational-shoe and related to the implementation of one or two languages intentions. Roles are not required in these games, although they are not excluded. It is best to use imaginary situations here, which in the English-language methodological literature are called simulation.

Business game is an effective method of language learning, the main purpose of which is to form a set of knowledge and skills to develop strategies and tactics of professional communication. The main advantage of any business game is that it reproduces real educational situations for educational purposes. The material is learned in a professionally significant context, language appears as a «tool of professional communication», but serves as a solution to a mental problem [3, p. 73].

Conclusion. This method is the implementation of such a method of learning, which is an orderly, systematic and interrelated learning of English, as a means of communication in terms of modeling in language classes - an integral part of the overall activity. Summarizing the above information about the communicative approach of teaching English, it should be noted that due to this approach, students memorize information faster and more efficiently, through the use of communicative tasks. There is a connection between the real language and the situations of its use, as well as the languages represented and learned in English lessons related to everyday life.

References:

1. Dörnyei Z. Communicative Language Teaching in the Twenty-First Century: The 'Principled Communicative Approach'. In J. Arnold & T. Murphey.(Eds.), Meaningful Action: Earl Stevick's Influence on Language Teaching. Cambridge: Cambridge University Press, 2013.162 p.
2. Hattum T.V. The Communicative Approach Rethought. URL: <http://www.tonvanhattum.com.br/comreth.html>.

3. Колесникова И.Л., Долгина О.А. Англо-русский терминологический справочник по методике преподавания иностранных языков: справочное пособие. М.: Дрофа, 2008. 73 с.

4. Пассов Є.І. «Метод навчання» як категорія методики. *Проблеми комунікативного методу навчання іноземної мовної діяльності*. Воронеж, 1980. 123 с.

5. Communicative approach. URL: <https://www.teachingenglish.org.uk/article/communicative-approach>.

ФАКТОР ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ ЯК ЗАСІБ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ ТА АКТИВІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

М'ясковський М.Є.

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри німецької філології та
методики навчання німецької мови,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Сучасне заняття вже немислимо без використання різних Інтернет-технологій. Позитивний ефект від використання Інтернет-технологій буде лише в тому випадку, коли ці технології гармонійно інтегруються в навчально-виховний процес, забезпечивши тим самим для учнів великі можливості при його організації. Тут дуже важливо врахувати інтеграцію вже сформованого в певному освітньому закладі свого досвіду організації навчально-виховного процесу в інше, інформаційне середовище, яке зараз формується і швидко розвивається на базі сучасних інтернет технологій. Сама ж дидактична модель використання інтернет-технологій спонукає до зміни методичної концепції в організації певних компонентів навчально-виховної діяльності, а саме:

- структуру навчально-виховної взаємодії між педагогом і учнем та форму подачі нового матеріалу;
- навчально-методичні засоби освітнього процесу;
- модернізацію навчально-виховного оточення.

Форма пояснення нового навчального матеріалу і структура взаємодії між учнем і педагогом в даному випадку принципово відрізняються. Традиційні способи організації навчально-виховного процесу передбачають наявність зворотного зв'язку між педагогом і учнями, а при використанні інтернет технологій вже з'являється інтерактивний користувач і для учня, і для вчителя. В результаті зворотний зв'язок між учасниками освітнього процесу здійснюється у вигляді трьох компонентів освітньої взаємодії. Значно змінилася також роль самого педагога, який перестав бути єдиним джерелом освітньої інформації. У цій ситуації функції педагога змістилися в напрямку

наставництва. З використанням інтернет-технологій учень отримує можливості: використання систем збору інформації, аналізувати доступні ресурси, вибору необхідних ресурсів, опрацювання інформації в будь-яких обсягах за мінімальний термін, передачі інформації та обміну ресурсами з іншими учнями і педагогом. Модернізація сучасної освіти ставить цілі, які спрямовані на досягнення результатів, що відповідають вимогам сучасного техногенного суспільства. Цей процес обумовлений тим, що освітня галузь все менше відповідатиме соціальним потребам. Система освіти в Україні, десятиліттями готувала висококваліфіковані професійні кадри. Зараз, на жаль, вона не здатна забезпечувати досягнення необхідних освітніх рівнів. Спрямування на новий професійний освітній результат тягне за собою відповідно й істотну модернізацію. І, природно, один з головних об'єктів – учень. У нових освітніх стандартах особлива увага приділяється необхідності формування в учнів метапредметних умінь (умінь, які затребувані в різних галузях знань), на підвищення рівня самостійної роботи, на формування в учнів високого рівня оцінки своєї самостійності. Основними цілями освітнього процесу стають не стільки засвоєння готових знань, а, насамперед, оволодіння різними способами цього процесу, розвиток пізнавальної потреби і творчих здібностей учнів. В таких умовах застосування різних варіантів дистанційного навчання в сучасній освіті стає вимогою нашого часу. Під дистанційними освітніми технологіями мають на увазі освітні технології, реалізовані в основному із застосуванням інформаційних і телекомунікаційних технологій при опосередкованій (на відстані) або в повному обсязі опосередкованій взаємодії учня і педагогічного працівника. Основою освітньої діяльності при використанні методу дистанційного навчання є цілеспрямована самостійна робота учнів, які можуть навчатися в доступному місці, і будь-який вільний час, маючи в наявності набір відповідних коштів для навчання та можливість взаємодії з викладачем. Метою такого впровадження дистанційної освіти є забезпечення загальної доступності освіти, незалежно від місця знаходження, соціального статусу та рівня стану здоров'я. Яке застосування може отримати дистанційна освітня технологія в так званій додатковій освіті? З її допомогою можна урізноманітнити профільне навчання, пропонуючи учням можливості ефективнішої професійної підготовки.

Зараз набуло поширення викладання за розробленими індивідуальними маршрутами. Стає очевиднішим, що урочна система, загальмовує інтелектуальний, творчий розвиток учнів. Заняття, протягом якого учень повинен засвоїти нові знання і здобути вміння, а потім ще й підготувати домашні завдання не залишають шансу для глибшого засвоєння предмета, ретельнішого дослідження, самостійного збору інформації для досягнення поставленої мети. Але відомо, що формування умінь самостійно працювати з інформацією є зараз однією із значущих цілей сучасної освіти. Лікарі безперестанку говорять про слабе здоров'я підростаючого покоління, оскільки їх завантаженість в школі і після школи призводить до сумних наслідків. Але ж ми можемо частину теоретичного матеріалу, який не вимагає особливих

розумових зусиль для його розуміння, перевести на дистанційну форму, забезпечивши і всілякі форми анкетування, тестування та інші види і способи контролю й консультацій. Така заміна урочної діяльності на самостійну дозволяє розвантажити час учня і допомагає створити умови для творчої самостійної діяльності, а педагогу також дає можливість додатково займатися тими учнями, яким це необхідно. Дистанційна освіта також допомагає вирішувати різного роду проблеми, які можуть виникнути з якістю забезпечення учнів очних форм навчання. Це, насамперед, діти з певного роду порушеннями або відхиленнями в здоров'ї, для них фізично важко очно відвідувати заняття, а дистанційно вони можуть віртуально, припустимо через Skype віддалено, бути присутнім на будь-якому занятті; і звичайно це обдаровані учні з віддаленої, припустимо сільської місцевості, які хочуть підвищити рівень своїх знань. Отже, використання різних дистанційних технологій – це додатковий інструмент для реалізації принципів особистісно-орієнтованої освіти. Дистанційна освіта має на меті постійну взаємодію між учасниками процесу освіти. У підсумку виходить результат творчої співпраці педагога та його учнів, а не передача готових знань. Дистанційні методи навчання забезпечують інтерактивний зв'язок між учнями і педагогом, і, тим самим, забезпечують індивідуальне навчання. Однією з важливих сторін дистанційного навчання є те, що в учнів з'являється додатковий час на виконання індивідуальних творчих завдань. Мається на увазі, якщо учень допустив будь-які помилки при виконанні завдання, то педагог завжди може повернути роботу на доопрацювання, тим самим сприяючи розвитку в учнів власного критичного мислення при оцінці своєї діяльності. Спочатку можуть виникати поодинокі труднощі, а саме невміння виконувати самостійну діяльність. Тоді необхідно створити сприятливий психологічний клімат, який безпосередньо залежить від професійних компетенцій педагога, вміння враховувати психологічні особливості різних учнів, вміння побудувати навчальний процес на принципі співпраці та взаємотворчості. Як показала практика педагогів, які застосовують у своїй роботі дистанційні технології, ці форми роботи дуже зручні та корисні. Дистанційна освіта дає насамперед:

- індивідуальний темп – швидкість навчання встановлює сам учень;
- свободу вибору – учень сам вибирає курс навчання (предмет), і самостійно планує час занять;
- доступність – учень навчається незалежно від свого місцезнаходження та часу, може не обмежувати себе в освіті;
- мобільність – наявність зворотного зв'язку між педагогом і учнем;
- технологічність – застосування в процесі освіти різних інформаційних технологій;
- соціальна рівність – можливість навчатися незалежно від місця проживання, здоров'я і матеріального благополуччя учня;
- творчість – можливість для творчого самовираження особистості;
- об'єктивність – оцінка знань відбувається автоматично, без участі педагога, що виключає несправедливість.

Є ще багато інших переваг дистанційної освіти, але таке навчання не може зовсім замінити реальні заняття, а лише ефективніше поліпшити їх. З розвитком сучасного суспільства розвиваються й нові технології, цей процес проникає в усі сфери сучасного життя і, власне, в освіту теж: обладнуються кабінети, встановлюється обладнання: комп'ютери камери, Wi-Fi, підключається Інтернет, і т. п. Починається новий техногенний виток розвитку суспільства і на цьому шляху іноді виникають різноманітні проблеми при застосуванні нових для нас освітніх технологій, які необхідно буде і на далі вирішувати.

МЕТОД КАЛЛАНА ЯК НЕСТАНДАРТНИЙ СПОСІБ ФОРМУВАННЯ Й УДОСКОНАЛЕННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Нестерчук К.М.

*студентка факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна*

У сучасних умовах розвитку суспільства, глобалізації та полікультурності світу особливо актуальним є формування іншомовної комунікативної компетентності. Оскільки створення загальнопланетарного інформаційного простору і глобальної системи комунікації зумовлює необхідність володіння іноземними мовами, то їх вивчення – це один із пріоритетів сучасної української освіти. Мета навчання іноземної мови у ВНЗ полягає в оволодінні студентами іноземною мовою як засобом комунікації і сформуванні у них професійно спрямованої іншомовної компетентності для успішного виконання подальшої професійної діяльності. Щоб студенти із різними базами знань та навичок досягли поставлених цілей, необхідно використовувати різноманітні ефективні методи викладання та учіння іноземної мови [3, с. 102-103]. Проблема розвитку комунікативних здібностей упродовж вивчення іноземних мов неодноразово привертала увагу багатьох зарубіжних і вітчизняних вчених. Їй присвячено низку досліджень Д. Хаймса, Г. Китайгородської, І. Зимньої, Е. Пассова, Л. Биркун, С. Ніколаєвої, Ю. Федоренко та інших науковців, які у своїх працях висвітлили широкий спектр різноманітних підходів та методик формування іншомовної комунікативної компетентності у студентів та учнів. Отож науковий інтерес дослідників до вивчення різних способів оволодіння іноземними мовами зумовлює актуальність обраної теми, оскільки в центрі нашої розвідки буде сучасний нетрадиційний метод вивчення англійської мови – Callan Method – та його особливості.

С. Ніколаєва в підручнику «Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах» зазначає, що учні набувають комунікативної

компетенції – здатності користуватись мовою залежно від конкретної ситуації – у процесі навчання саме за комунікативним методом, найважливішою характеристикою якого є використання автентичних матеріалів, тобто таких, якими реально послуговуються носії мови. Отож розвиток навичок комунікації відбувається у процесі самої комунікації [4, с. 303]. Думку вченої поділяє Ю. Федоренко, яка у своїй дисертації «Формування у старшокласників комунікативної компетенції в процесі вивчення іноземної мови» доводить, що основним підходом у навчанні іноземних мов є комунікативний. Учні набувають комунікативної компетенції при вивченні мови саме за комунікативним методом, основу якого складає переорієнтація з форми на функцію, з лінгвістичної компетенції на комунікативну, з мовної правильності на спонтанність та автентичність, тобто природність комунікації [5, с. 8]. Серед інноваційних методів вивчення іноземних мов, що ґрунтуються на комунікативному підході, привертає увагу нестандартний метод Каллана (Callan Method), основною метою якого є формування й удосконалення іншомовних комунікативних вмінь і навичок.

Метод було розроблено Робіном Калланом у 60-х роках ХХ століття в Кембриджі і апробовано у Лондонській школі на Оксфорд-стріт. Сьогодні метод Каллана є досить популярним не тільки у Великобританії, а й за її межами, оскільки успішно застосовується у понад 40 країнах світу [6].

Особливість методу Робіна Каллана полягає в тому, що він вимагає вчетверо менше часу, ніж традиційне вивчення мови. Зазвичай необхідно 350 годин (чотири академічних роки) для досягнення рівня Intermediate, але цей спосіб вивчення передбачає досягнення такого рівня за 80 годин (1 академічний рік) [1]. Цей спосіб вивчення іноземної мови в основному базується на тому, що засвоєння знань і формування навичок відбувається у процесі спілкування викладача зі студентами, тобто упродовж їхньої комунікативної взаємодії на уроці. Метод вимагає, щоб спілкування було у формі стандартизованої бесіди, а швидкість мовлення викладача була такою, як у носія мови. Викладач повинен ставити питання зі швидкістю 200-240 слів на хвилину, що трохи вище швидкості стандартної розмови (150-180 слів на хвилину).

Це передбачає цілковиту зосередженість студентів, оскільки вони не знають, кому викладач адресуватиме кожне наступне запитання. Окрім того, таке середовище заважає студентам подумки перекладати рідною мовою інформацію, сприйняту ними на слух, і довго замислюватись над правильним формулюванням відповіді на питання. Одна з головних ідей методу Каллана – говорити, не задумуючись [7, с. 110].

Важливо, що викладач ставить запитання двічі, і це дозволяє студентам почути те, що їм було не зрозуміло з першого разу. Також викладач постійно промовляє разом з кожним студентом усі його відповіді, щоб вони були впевненими, швидкими і не знижували темпу уроку. Окрім того, упродовж спілкування викладач постійно виправляє помилки студентів, проговорюючи спочатку неправильний варіант, а потім правильний, що дає можливість відчутти різницю між помилкою і правильною формою.

Урок вивчення іноземної мови за методом Каллана триває 50 хвилин. З них 35 хвилин присвячується говорінню, 10 хвилин – читанню і 5 хвилин – письму. Читання і письмо, як правило, проходять в середині заняття. У процесі читання студенти читають, а викладач виправляє помилки. Упродовж написання диктанту, окрім того, що у студентів розвивається слухове сприймання іноземної мови, паралельно у них формуються навички письма. Отож 50 хвилин уроку за методом Каллана – це 50 хвилин розмовної англійської без єдиної хвилини тиші, що зумовлює нестандартність методу.

Ще однією головною ідеєю методу Каллана є систематичне повторення. На кожному уроці воно здійснюється за чіткою схемою, згідно з якою викладач не може перейти до пояснення нового матеріалу без повторення пройденого. Кількість необхідних повторень викладач визначає відповідно до прогресу студентів [2, с. 10].

Робін Каллан стверджує, що його метод вимагає від студента на кожному уроці слухати і говорити в чотири рази більше, ніж упродовж звичайного уроку іноземної мови [7, с. 114]. Таким чином, метод Каллана передбачає постійну практику слухання та мовлення, що зумовлює розвиток комунікативних здібностей студентів.

Сьогодні в Україні цей нестандартний метод вивчення іноземної мови користується досить широкою популярністю у приватних мовних школах, однак не є базовим у жодному державному навчальному закладі, оскільки можливості та перспективи використання методу Каллана у сучасних українських школах і ВНЗ потребують подальшого дослідження.

На мою думку, окремі елементи цього методу все ж таки варто взяти до уваги і використовувати на уроках вивчення іноземних мов.

Наприклад, мені імponує те, що викладач повинен говорити з характерною для носія мови швидкістю і постійно промовляти усі відповіді разом зі студентом, а також мою увагу привертає чітке призначення часу на кожен вид діяльності упродовж уроку, що є доволі важливим при вивченні іноземної мови.

Отже, я вважаю, що використання цих елементів методу Каллана неодмінно сприятиме формуванню й удосконаленню іншомовних комунікативних здібностей здобувачів освіти.

Література:

1. Абрамович О. CALLAN метод – для тих, хто хоче говорити. URL: <https://engschools.wordpress.com/2009/09/12/callan>.
2. Вознюк О.В. Інноваційні методи вивчення та викладання англійської мови: Педагогіка А.Г. Ривіна. Метод Р. Каллана. Система О. В. Вознюка. Житомир, 2020. 30 с.
3. Нагірний Л.Я. Особливості формування іншомовної комунікативної компетенції студентів. *Науковий журнал Чернівецького університету: актуальні проблеми романо-германської філології та прикладної лінгвістики*. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2012. Вип. 4. С. 101-111.

3. Ніколаєва С.Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підручник. 2-ге вид., випр. і перероб. / Кол. авторів під керівн. С. Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2002. 328 с.

4. Федоренко Ю. П. Формування у старшокласників комунікативної компетенції в процесі вивчення іноземної мови: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.09; Волин. держ. ун-т ім. Л.Українки. Луцьк, 2005. 20 с.

5. Callan Method Organisation. URL: <https://callan.co.uk/the-method/>.

6. Hrehovčik T. The Callan Method or «English in a quarter of the time». Sborník prací Filozofické fakulty Brněnské univerzity. Studia Minora Facultatis Philosophicae Universitatis Brunensis. Brno: Masarykova univerzita, 2003. L 24. S. [109]-116. URL: https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/104368/1_BrnoStudiesEnglish_29-2003-1_12.pdf?sequence=1.

EDUCATIONAL GAMES AS A METHOD OF LEARNING ENGLISH

Pelts O.I

*student of faculty of philology and journalism,
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
Ternopil, Ukraine*

The interactive methods of learning English have a better level of visual methods usage and give learners a chance to make linguistic material more interesting.

Educational games are explicitly designed exercises with educational purposes, or which have educational value. Games are created to help students more easily and quicker learn educational material. Educational games as a method of teaching during the lessons is the process of communications [3]. It is the result of making something that is brand new and unusual, exploration of strange things. Educational games motivate brain activity, encourage students to work in pairs or in groups. Role games give a great abilities for activate learning process. This type of games help students to fill up a vocabulary and use language in real life to communicate with each other [1].

For children game is a way to new knowledge that helps to be involved in playing work process. Its goal is to improve student's language skills, logical and creative thinking.

The concept of role play is based on asking the learner to introduce himself or his friend. As a result, every student is enrolled into educational process. The ultimate goal of the game is for the learner to acquire new knowledge and gradually transform them into skills. Communication games focus on accuracy to the development of fluency and more purposeful 'communication' or often rely on information gap. It is often played in pairs or small groups [1]. Children need frequent changes of activity. The teachers should to be more imaginative and creative in making a teaching method. Children like playing games. Teachers can use game that is provided any

communicative activity in teaching English to children. Teaching English by using games is a good way. Playing with the language in this way is very frequent in first language improvement and is a very natural stage in the first stages of foreign language learning too [2].

So, the usage of game in teaching a language can help students in discovering their language exclusively in the first step. It means that play is the essential nature of child.

Conclude that a game is enjoyable and interesting activity. Students like playing fun activity. Teacher can use games as the method of teaching English to children. As a method of teaching-learning process, games have a great influence on helping students to learn English language. Therefore, games can make the class activity entertaining and lively.

References:

1. English (Language and culture. Weekly). №25-26 (313-314), July 2006.
2. The one stop magazine. The magazine for English Language Teachers. Article: Teaching English using Games.
3. Linder E.R., Maslova L.K., Tsyba R.I. It is interesting to know. 1980.

МОБІЛЬНІ ДОДАТКИ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Пендлишак С.І.

*студентка факультету іноземних мов,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Зараз, у 21-му столітті світ все дедалі прогресує, особливо спрямовуючи розвиток на інформаційні технології. Тому освітня галузь стала більше рухатись у цьому напрямку. Вивчати іноземні мови не так вже і просто. Особливо коли не достає сучасних матеріалів та програм. Існують безліч можливостей вивчати іноземні мови, але великою популярністю на даний час користується он-лайн навчання. За видами ринок он-лайн освіти можна розділити на наступні:

1. Дистанційне навчання;
2. Он-лайн курси;
3. Мобільні додатки.

Особливу увагу я б хотіла звернути на останній пункт, адже саме цей вид є актуальним сьогодні. Існують безліч програм, які спрямовані на вивчення іноземних мов. Розглянемо їх переваги.

По-перше, ми можемо вивчати мову у будь-якому місці, головне мати Інтернет. Якщо людина часто подорожує або ж їздить у відрядження, вона з легкістю може присвятити кілька хвилин у літаку, машині, поїзді тощо.

По-друге, ці додатки є безкоштовними, що дає змогу навчатися всім. Наступне, що я б хотіла підмітити, що у багатьох програмах для вивчення мови будуються рейтинги учасників, які дозволяють змагатися за першість і активно сприяють кращому вивченню мови. Також можна проводити змагання з друзями. У більшості, такі додатки спрямовані на збільшення вашого лексичного запасу, розвивають навички розмовної мови тощо. В основному, навчання проходить у формі вікторин, тестів та ігор. До того ж у програмах зазвичай створюється красивий дизайн, що приваблює своїх користувачів і робить користування практичним.

Проте у всьому є свої переваги і недоліки.

Варто зазначити, що мобільні додатки лише покращують знання мови, дають вам певну базу. Але це точно не про цілісну програму, яка в результаті дасть вам можливість вільно спілкуватися іноземною мовою.

Наступним недоліком є те, що достатня кількість програм вимагає Інтернет і якщо у вас його немає у дорозі, навряд чи ви зможете попрактикуватися.

На чому я б хотіла наголосити це те, що навіть безкоштовні програми мають платні версії.

Усі безкоштовні додатки не зможуть подати ам матеріал поглиблено і якісно так, як би це було при оплаті.

Підсумовуючи, я можу сказати, що мобільні додатки це щось нове у сфері освіти.

Досить велика кількість молодих людей та й дорослого покоління користуються із задоволенням та підвищують свої знання. Навіть якщо у них є свої недоліки, рівень іноземної мови стає кращим.

Література:

1. Мобільний додаток і мобільний сайт: в чому різниця, і що краще? URL:<https://webexpert.com.ua/ua/mobilnij-dodatok-i-mobilnij-sajt>.

2. 5 мобільних додатків для вивчення англійської мови. URL:<https://naurok.com.ua/post/5-mobilnih-dodatkiv-dlya-vivchennya-angliysko-movi>.

3. Рынок онлайн образования в Украине – аналитический обзор. URL:<https://pro-consulting.ua/pressroom/rynok-onlajn-obrazovaniya-v-ukraine-analiticheskij-obzor>.

L'IMPORTANCE DE LA MOTIVATION DES APPRENANTS DANS LE PROCESSUS DE L'APPRENTISSAGE DES LANGUES ÉTRANGÈRES

Permyakova O. H.

*candidat ès sciences pédagogiques,
chargé de cours à la chaire de philologie romano-germanique
Université Nationale Pédagogique Volodymyr Hnatiuk
Ternopil, Ukraine*

Fedchyshyn N. O.

*docteur ès sciences pédagogiques, professeur,
Université Nationale de médecine M. Horbatchevskiy
Ternopil, Ukraine*

La notion «motivation» d'après le dictionnaire Petit Larousse est définie comme ce qui motive. Le vocabulaire de cette notion est très varié : projet, but, agir, stimuler, réussite, engagement, curiosité, volonté, entreprendre, aboutissement, assiduité et bien d'autres encore.

La motivation est liée aux mécanismes biologiques et psychologiques. On croit que la motivation nous pousse à l'action, à l'élaboration de nouveaux projets, à l'intérêt d'un nouvel apprentissage etc.

Dans l'ouvrage de Fenouillet on lit que selon Vallerand et Thill «le concept de motivation représente le construit hypothétique utilisé afin de décrire les forces internes et/ou externes produisant le déclenchement, la direction, l'intensité et la persistance du comportement» [1].

Dans cette article nous allons parler de la motivation qui nous intéresse le plus, c'est la motivation dans le milieu scolaire et plus précisément dans les classes de langue.

Il y a beaucoup de facteurs qui entrent en jeu quand il s'agit d'apprendre une langue étrangère, mais on est généralement d'accord sur le fait que la motivation est l'un des plus importants pour réussir. Ainsi la motivation des élèves est un facteur important de l'apprentissage des langues. On voit mal comment un enseignant pourrait éviter de s'en soucier. Pour prendre conscience du rôle que joue la motivation dans la situation d'enseignement des langues étrangères, il suffit de rappeler de nombreux ouvrages qui traitent ce sujet.

Dans l'ouvrage de L. Jacobovits il s'agit de quatre catégories de facteurs d'apprentissage qui, plus que le reste, contribuent aux différents degrés de réussite ou d'échec d'un apprenant de langue étrangère. Son analyse fondée sur les recherches de psycholinguistiques américains et canadiens, ainsi que sur les résultats d'un ensemble de tests objectifs, lui permettaient d'établir des pourcentages pour les quatre catégories de facteurs : l'aptitude aux langues étrangères représentait 33%, l'intelligence de l'élève 20%, la persévérance ou la motivation (comptées ensemble) 33% et tous les autres facteurs 14% [2, p. 112-113].

Selon les scientifiques, la motivation dans l'apprentissage des langues étrangères a un large éventail de variété. La variété porte sur le degré et sur la nature de la motivation, depuis les élèves les plus motivés jusqu'à ceux dont la motivation paraît nulle (il s'agit des élèves qui semblent manifester une sorte de contre motivation, en se rendant compte de leur incapacité ou de leur grande difficulté à apprendre la langue étrangère [2, p. 113].

Quand on parle des facteurs de motivation, on entend que le premier facteur c'est le contexte socio-linguistique. Ensuite viennent les capacités naturelles d'apprendre la langue (l'aptitude naturelle à l'apprentissage des langues) et la méthode d'enseignement. D'après Denis Gerard, un des plus important facteur de motivation reste l'enseignant [2, p. 114].

B. Spolsky estime que la motivation a un rôle central dans le processus de l'apprentissage, où elle est liée aux attitudes de l'apprenant et aussi à son âge, à sa personnalité, à sa capacité et à ses connaissances antérieures [7].

Selon Gardner et MacIntyre la motivation est une structure complexe avec trois composants: «desire to achieve a goal, effort extended in this direction, and satisfaction with the task» [5].

Donc on peut distinguer les facteurs principaux de motivation à l'apprentissage d'une langue non maternelle : un facteur qui est sans rapport direct avec la situation de classe et les facteurs qui correspondent aux trois composantes de cette situation, à savoir l'élève (ou l'apprenant), la méthodologie mise en oeuvre et l'enseignant.

Dans la didactique du français langue étrangère et seconde, il existe des approches et des méthodes multiples pour aider le professeur à trouver des façons efficaces et motivantes d'enseigner le français. Le fait que, dans une classe, il y a souvent une grande diversité parmi les élèves en ce qui concerne leurs intérêts, leur goût d'apprendre et leurs manières préférées d'apprentissage et d'enseignement, rend le choix d'approche plus compliqué.

Ainsi, le professeur est placé devant un grand défi s'il veut réussir à motiver tous ses élèves. Mais, en plus, si l'enseignant est vécu comme motivant ou pas, ne dépend pas seulement de l'action du professeur, mais également de l'attitude de l'élève.

On peut constater que les élèves sont souvent, selon les professeurs, ceux qui participent activement dans l'enseignement, qui expriment leur intérêt à la matière, et qui travaillent beaucoup (font leurs devoirs avec soin).

Si le professeur est capable d'éveiller l'intérêt d'apprendre la langue étrangère, en créant un enseignement stimulant avec des buts clairs et réalisables, il peut contribuer beaucoup à la motivation d'élève.

Les chercheurs dans le domaine de psychologie de l'enseignement, Crookes et Schmidt, ont remarqué les différents facteurs dans une situation scolaire, qui rendent les élèves plus motivés à apprendre: il s'agit de faire participer les élèves, d'une façon active, dans la leçon, et aussi de varier les activités, les exercices et les matériels. Il faut que le professeur pense à l'âge de ses élèves, à leur niveau de langue et à leurs intérêts.

Donc on est évident que la motivation des élèves ainsi que le rôle d'un élève et d'un enseignant sont très importants dans l'apprentissage des langues.

Bibliographie:

1. Bataglia N. La motivation dans la classe de langue. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/236421269.pdf>.
2. Denis Girard. Enseigner les langues : méthodes et pratiques. Pédagogie des langues. Bordas, Paris. 1995. P. 175.
3. Fenouillet. F. La motivation. Edition DUNOD, (2-ième édition). 2012. P. 128.
4. Fenouillet F., Tomeh B. "La motivation agit-elle sur la mémoire?". Éducation permanente. 1998. URL: <http://fabien.fenouillet.free.fr/documents/colloqueFCEP.pdf>.
5. Gardner R.C., Macintyre P.D. A student's contributions to second language learning. Part II: affective variables. Language Teaching. Pp. 1-11.
6. Mitchell R., Myles F. Second Language Learning Theories 2nd edition. New York: Oxford University Press Inc.
7. Spolsky B. Condition for second language learning. Oxford: University Press. 1989. 272 p.

PECULIARITIES OF XXI CENTURY DISTANCE LEARNING DURING COVID TIME

Plotnitska N.I.

*student of Faculty of Philology and Journalism,
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
Ukraine, Ternopil*

The 21st century has posed a new challenge to humanity. This is the COVID-19 pandemic, also known as the coronavirus pandemic. Distance learning, caused by the pandemic, has become an unexpected and quite serious challenge for all participants in the educational process – educators, teachers, students and their parents. After a temporary perplexity, everyone had to accept this challenge and quickly adapt to a new realities. So, the development of distance education has become very important.

Distance learning involves access to the Internet, hardware (computer, tablet, smartphone, etc.) for all participants in the educational process, as well as the fact that teachers provide distance learning technologies.

Distance learning can be carried out in two modes: synchronous (all participants in the educational process are in the web environment at the same time) or asynchronous (educational process is carried out according to a schedule convenient for teachers and students). The difference between synchronous and asynchronous modes is instant messaging and instant audio communication.

Asynchronous mode does not allow this type of interaction. Synchronous mode allows students to collaborate in a real time. Asynchronous mode can include a variety of media, audio and video lessons, etc. [2, p. 42-44].

The method of conducting distance learning is in the process of formation. The principles of distance learning and its features have become serious challenges for the education system:

1. Motivation of students.
2. Students' ability to self-educate.
3. Communication in the learning process.
4. The individualization of learning, which is one of the main advantages of distance learning.
5. The formation of a certain level of skills in the use of digital technologies.
6. The need to identify students. Distance learning provides more opportunities to falsify of results.
7. The lack of a single unified e-learning platform [1, p. 6-7].

However, the distance learning is not an alternative to face-to-face learning, but it can be an effective tool not only during quarantine. Of course, children should go to school, socialize, communicate, learn and develop. But, modern teachers must be prepared and know the methodology of distance learning, which is currently being developed all over the world.

References:

1. Шуляра В.І. Організація освітнього процесу із застосуванням технологій дистанційного навчання у 2020/2021 навчальному році: методичні рекомендації / За заг. ред. В. І. Шуляра. Миколаїв: ОІППО, 2020.108 с.

2. Організація дистанційного навчання і школі. Методичні рекомендації. URL:
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2020/metodichni%20recomendazii-dustanciyna%20osvita-2020.pdf>.

WHAT ARE TIMES AND HOW OWN THEM

Polshcha M.M.

*student of Faculty of Philology and Journalism,
Ternopil National Pedagogical University Volodymyr Hnatyuk
Ternopil, Ukraine*

To speak English correctly, it is not enough just to learn the words. It is necessary to observe the order of these words in the sentence and be able to correctly coordinate them in time. There are 12 times in English. In everyday life, even native speakers do not use all the worlds at once.

The most commonly used tense is Present Simple Tense. It should be said that this is the main time in English, and therefore it is necessary to understand it and be

able to correctly apply it in your speech. There are different exercises for learning English.

First of all, the teacher must explain to the children what the Present Tense is and how to use it in their native language, because it will be much easier for children to understand when to use it. Of course, this will be a novelty for children and the main thing is to interest them. There are many videos on the network in which simple sentences are played and in the lesson we can use this in our direction, because when the children see that it is quite simple to express their thoughts, they will want to talk about their day, what they have to do, where they have been. And it's insanely important to talk about their lives, because this way we not only learn the language, but also get closer to each other.

The second stage is the rules, well, how can students go without them. For example, at school to studied English by chapters and never went back, did not connect what to learned with a new topic. Still, the teacher excellently explained the tenses in English. Children had a small table that we made ourselves, everything was short in it, but looking at the proposal and this table, to could easily tell what for the times. This means that the table is not only the rules, but the visualization.

PRESENT SIMPLE																							
POSITIVE	NEGATIVE	QUESTIONS																					
<table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 50%; border: none;">I you we they</td> <td style="width: 5%; border: none;">}</td> <td style="width: 45%; border: none;">do work study</td> </tr> <tr> <td style="border: none;">he she it</td> <td style="border: none;">}</td> <td style="border: none;">does works studies</td> </tr> </table> I usually work at home. He usually works at home.	I you we they	}	do work study	he she it	}	does works studies	<table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 50%; border: none;">I you we they</td> <td style="width: 5%; border: none;">}</td> <td style="width: 45%; border: none;">don't do work study</td> </tr> <tr> <td style="border: none;">he she it</td> <td style="border: none;">}</td> <td style="border: none;">doesn't do work study</td> </tr> </table> They don't live near here. She doesn't live near here.	I you we they	}	don't do work study	he she it	}	doesn't do work study	<table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 10%; border: none;">Do</td> <td style="width: 5%; border: none;">}</td> <td style="width: 45%; border: none;">I you we they</td> <td style="width: 30%; border: none;">do work ?</td> </tr> <tr> <td style="border: none;">Does</td> <td style="border: none;">}</td> <td style="border: none;">he she it</td> <td style="border: none;">study</td> </tr> </table> Do you smoke? Yes, I do. Does Jim smoke? No, he doesn't.		Do	}	I you we they	do work ?	Does	}	he she it	study
I you we they	}	do work study																					
he she it	}	does works studies																					
I you we they	}	don't do work study																					
he she it	}	doesn't do work study																					
Do	}	I you we they	do work ?																				
Does	}	he she it	study																				
PRESENT SIMPLE IS USED FOR																							
- permanent situations <i>She works in an office.</i>	- repeated or habitual actions in the present <i>He often buys her flowers.</i>	- general truths and laws of nature <i>The Sun sets in the west.</i>	- timetables or programmes <i>The lesson starts at 10am.</i>																				

Here is such a table, when study the present tense, it is good. But even more important is to teach children to use it, to be in it like a fish in the sea. There are a lot of tables on the net now and you can even take pictures with drawings, here is already a master teacher. By the way, when study these, the main thing is not to forget about the marker words, because they only help children.

Well, where without exercise: practice and practice again. In any field, the main thing is to learn how to work, so it is with the rules. There are many exercises now, both illustrative and innovative. But still, to need to consolidate our knowledge, and here exercises with a QR-code are suitable, where children need to combine a

picture with a regular verb, which in the next exercise needs to be put at the present time. Also, the exercise has gained popularity for a long time where sentences are scattered like a set of words, at school for children it seems insanely difficult, here you need to explain all aspects to the teacher and preferably connect with their native language. In this article, it should be said that there are many methods to present the material, the main thing is to get excited about teaching and remember that it is to who can help children in learn the language.

References:

1. <https://ienglish.ru/blog/grammatika-angliiskogo-iazika/vremena-angliiskogo-glagola/present-simple-ili-nastoiashee-vremia-v-angliiskom>
2. https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwirus_816bvAhWO14sKHageBEsQFjADegQIAxAD&url=https%3A%2F%2Fwww.eduneo.ru%2Ftop-6-avtorskix-metodik-izucheniya-anglijskogo-yazyka%2F&usg=AOvVaw17MJqvVrfcPGevNVya9F7F

СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ В МЕТОДИЦІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ І ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Сава С.С.

*студентка факультету іноземних мов,
Тернопільський педагогічний національний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Редьярд Кіплінг зазначав: «Освіта – найвеличніше з усіх земних благ, але тільки тоді, коли вона найвищої якості. Інакше вона абсолютно даремна». Забезпечення якості освіти є фундаментом для реалізації головної мети існування держави: підвищення якості життя людей. Саме впровадження в Україні нової системи освіти об'єктивно зумовило появу освітніх інновацій, які покликані суттєво змінити навчальний процес у середній школі, оскільки традиційні педагогічні засоби організації навчально-виховного процесу все частіше не спрацьовують.

У посібнику Х.Ш. Бахтіярова, А.В. Арістової «Інноваційні технології навчання» названо такі інноваційні технології, які є ефективними на певному етапі навчання :

- технологія проблемного навчання,
- технологія ситуативного моделювання,
- технологія ділової гри,
- технологія розвивального навчання,
- кейс-технологія,
- технологія колективного та групового способу навчання,
- технологія програмованого навчання,

- проєктна технологія,
- технологія інтерактивного навчання,
- технологія модульного навчання,
- технологія мотивації успіхом,
- технологія сугестивного навчання.

Зосереджу увагу на технології колективного та групового способу навчання, технології програмованого навчання. Завдяки груповій роботі кожен учасник навчального процесу має можливість застосувати свої знання з іноземної мови, встановити міжособистісні контакти, обмінятися інформацією.

Скажімо, навчальні ігри-конкурси («Визначні місця та символи Франції та України», «Валіза без дна», «Третє зайве», тощо), орфографічні естафети, ігри-драматизації змісту французьких пісень, віршів, коміксів або тексту підручників, лексичні та граматичні ігри з елементами змагання типу «мовленнєвого ланцюжка», «снігової кулі», руханки іноземною мовою, проблемні завдання до вправ – усі ці види роботи сприяють інтелектуальному розвитку учнів, їхньому самовираженню.

Цікавим видом роботи є скрам, що в перекладі з англ. Scrum – підхід управління проєктами для гнучкої розробки програмного забезпечення. Уроки-скрами мають такі етапи: формування команди; планування спринту; збори на ходу (на початку кожного уроку); огляд спринту (тест, усна або письмова робота, експеримент); ретроспективні збори (щодо функціонування учасників в команді і команди в цілому); особиста рефлексія (самоаналіз).

Команда EDU-SCRUM складається з вчителя (тобто, власника продукту) і учнівських команд по чотири людини. Дуже важливо робити маленькі групи, адже це забезпечить більш ефективний і швидкий результат. У кожній команді один з учнів бере на себе роль едускрам-майстра, тобто лідера команди. Команди самі вибирають, як саме їм виконати свою роботу, вони також мають можливість звертатися по пораду до інших команд. Щоб гарантувати якість навчальних цілей, команда учнів визначає, який результат відповідає визначенню «Зроблено».

Робити це потрібно обов'язково до початку спринту. Важливим в системі скрам-дошка, тобто Фліп. За допомогою неї розписуються набір завдань і робіт, які команда учнів повинна виконати в цьому спринті. Усі завдання позначають згідно зі своїм статусом: «Зробити», «У процесі», «Зроблено». Вона показує, що вже зроблено, а що залишилося.

Це забезпечує прозорість прогресу.

Це один із ефективних методів групової роботи, який дає можливість великій групі людей обговорити проблемні моменти, – це «самоанське коло». Це свого роду «відкритий акваріум», де діє заборона на будь-які комунікації, крім спілкування між людьми, які сидять в колі. Люди, що хочуть висловитися, роблять це тільки з одного встановленого фасилітатором місця. Особливо активно застосовується в групах, у яких немає лідера.

Іншим цікавим видом роботи є бриколаж від фр. Bricolage), що дослівно перекладається як «саморобне», «hand made»: створення чогось принципово нового з підручних матеріалів, які зазвичай мають інше спрямування, тобто нове зі старого.

В освіті пропонують певні практичні вправи, які допоможуть краще розібратися з методикою бриколажу та успішно застосовувати її на уроках з іноземної мови:

– записати 10 нестандартних (не за призначенням) застосувань для кожного з цих предметів: подушки, парасольки, пластикової пляшки тощо (завдання для учнів молодшого та середнього шкільного віку),

– проаналізувати анонси фільмів (художніх, документальних: про видатних митців, всесвітньо відомих творчих особистостей) та рецензій на них, згодом підготувати есе, у якому варто викласти власну думку щодо тематики фільму, очікування від нього (завдання для старшокласників),

– створити нове зі старих інформаційних продуктів: переробити під свої потреби зображення та GIF-анімації, компонувати нарізку з готового відео з елементами осучаснення, створення власних анімованих та інтерактивних історій, фільмів, презентацій, ігор, сюжетів (завдання для учнів середнього та старшого шкільного віку).

Невід’ємним атрибутом сучасного уроку з іноземної мови є використання онлайн-сервісів для самоперевірки, якими можна скористатися в будь-який час з мобільного пристрою. Серед них такі:

<https://www.frenchpod101.com/free-pathway/>

(англомовний сайт для щоденного вивчення французької мови, – ідеальний ресурс, який забезпечить вам практику обох мов одночасно)

<http://www.grammairefrancaise.net/>

<https://francaisonline.com>

(хороший сайт для тих, хто вже володіє французькою хоча б на мінімальному рівні, адже сам сайт цією іноземною мовою, а тому початківцям буде складно розібратись).

<https://bescherelle.com> (сайт з вправами та іграми французькою мовою)

<https://bescherelle.com> (цікаві онлайн- ігри та конструктори слів, які допомагають поповнити словниковий запас, тут пропонують вивчити групу слів, а потім тренувати її за допомогою різних вправ)

<http://www.elearningservices.ie/products/details/french-assistantcom/63>

(яскравий та цікавий англомовний ресурс з вивчення англійської та французької мов: відео, завдання, тексти, вправи)

<https://www.studyfrench.ru/> (корисний сайт, який стане в нагоді початківцям, оскільки всі тексти мають переклад).

Отже, інноваційні освітні технології сприяють збагаченню словникового запасу учнів, навчанню чотирьом видам мовленнєвої діяльності (говоріння, читання, письмо, аудіювання), а також – забезпеченню повноцінного розвитку впевненої у своїх силах, цілеспрямованої особистості, створенню мотивувального освітнього середовища для учнів.

Література:

1. Гордон Драйден, Джаннет Вос. Революція в навчанні. Пер. з англ. М.Олійник. Львів: Літопис, 2005
2. Інноваційні технології навчання: навч. посіб. / кол. авт.: Х. Ш. Бахтіярова (відп. ред.), А. В. Арістова (наук. ред.), С. В. Волобуєва та ін.; Нац. транспортний ун-т. Київ : [НТУ], 2016.
3. <https://osvitanova.com.ua/posts/989-metodyka-edu-scrum-v-osviti>
4. <https://www.google.com/amp/s/osvitoria.media/experience/yak-rozvyvatykreatyvnist-za-dopomogoyu-prostyh-pidruchnyh-materialiv/amp/>

ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Савчук Т. С.

*студентка факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

У світі протягом останніх років інтерес до Української мови значно збільшився. Це пов'язане з багатьма факторами як внутрішніми, та і з зовнішніми. Вивчення Української мови як іноземної стало предметом сучасних досліджень, використання методів і прийомів у навчанні. Це повинно посприяти кращому вивченні української мови іноземними громадянами, адже вивчення мови є одним із головних факторів вербування до культури, історії, традицій певного народу.

З моменту проголошення України незалежною у ній зросла кількість вищих навчальних закладів, це приваблює багато іноземців навчатись тут і стало одним із факторів вивчення ними Української мови.

Надання іноземним громадянам фахової підготовки є досить складним завданням, оскільки при поступленні у навчальний заклад вони не володіють українською мовою. Це становить за собою багато незручностей, тому для них є важливою складовою вивчення української мови задля отримання професійної підготовки у обраній ними спеціальності. Тобто мова для них постає як засіб здобування освіти.

Знання української мови для іноземців які хочуть навчатись в українських вишах є необхідним.

Для вивчення української мови як іноземної немає ще певної методики, що зобов'язує викладача мовника розробити самостійно базу дисципліни «Українська мова як іноземна», і навчити студентів за досить не тривалий період часу читати і розуміти це, вміти висловити свої думки.

В Україні багато вчених присвятили свої дослідження темі проблемі вивчення української мови як іноземної, а саме: І. Зозуля, К. Брунер, В. Корженко, І. Кочан, В. Бадер, тощо.

О. Тростинська і Л. Бей говорять у своїх дослідженнях, що під час вивчення української мови як іноземної потрібно враховувати такі чинники як соціально-педагогічні і психолого-педагогічні, також комунікативні потреби і рівень знань під час навчання.

О. Туркевич у дослідженні виділяє чотири етапи формування методики в вивченні української мови.

Отже, вивчення української мови як іноземної у наш час є актуальним, і важливим чинником для українців, це надає змогу розвитку мови за межами країни, її поширені і набуття популярності в світі.

Також це може посприяти покращенні економіки, адже ми матимемо можливість надавати іноземцям послуги для вивчення української мови, що також дає можливість заробітку за кордоном викладаючи там рідну мову.

А зважаючи на те, що багато іноземців віддають перевагу навчанні в Україні, і їхня кількість зростає. Розробка методики викладання української мови як іноземної стає актуальною у наш час.

Література:

1. Бей Л., Тростинська О. Проблеми викладання української мови різним категоріям іноземних студентів. Харків. Вісник Харківського Національного університету ім. В. Н. Казаріна № 12. С. 42-49.

2. Антощук Є. В. Знайомтесь, ваша пам'ять: швидка педагогічна допомога від Української школи ейдетики. Київ.: Вирій, 2009. 192 с.

3. Вивчення української мови як іноземної. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/30867521.html>.

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Сенчук О.І.

*студент факультету іноземних мов,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Іноземну мову можна назвати цілою галуззю знань, тому що вона допомагає людині, що вивчає її, пізнати іншу культуру та відкрити для себе нові стилі життя.

В сучасному світі все важче і важче обійтись без знання іноземної мови. Спеціалісти, які володіють декількома мовами користуються великим попитом. Найбільш поширеними та найнеобхіднішими вважаються англійська, німецька, французька та китайська мови. Щоб збільшити ефективність навчання потрібно

впровадити інноваційні методи в освітній процес шляхом проведення низки реформ.

Школа та університет мають бути справжньою підготовкою до життя, щоб майбутні випускники могли з легкістю орієнтуватись в дорослому житті. Досягнути цього можливо за рахунок інноваційного підходу, створюючи інтерактивне середовище.

Інтерактивний метод навчання сьогодні дуже часто застосовується. Його використовують у вигляді різноманітних вправ та завдань, де необхідно взаємодіяти з вчителем чи іншими учнями.

Цей спосіб демонструє високу ефективність взаємності від вікової групи.

Прикладом інтерактивного методу слугують наступні вправи:

- мовленнєва розминка;
- робота в командах («круглі столи», обговорення, дискусії, міні-дебати тощо);
- різні розвиваючі ігри;
- використання аудіо- та відео-матеріалів.

Ще один не менш важливий метод – це комунікативний. Комунікативний підхід – один із найважливіших інноваційних складових вивчення іноземної мови, оскільки він відіграє важливу роль у формуванні в учня потрібних знань та навичок.

Цей метод допоможе студенту швидше опанувати нову мову та з легкістю розмовляти нею в майбутньому.

Застосовуючи цей метод потрібно приділити значну увагу формуванню саме розмовних вмінь і виробленню комунікативної грамотності.

Використовуючи спосіб викладання мови шляхом спілкування потрібно звернути увагу на декілька факторів, а саме:

- індивідуальні особливості кожного учня;
- функціональність обраного методу;
- контекстуальність;
- новітність.

Сучасний вчитель зобов'язаний знати та вміти правильно застосовувати новітні методи викладання іноземної мови, різноманітні прийоми та техніки, для того, щоб правильно та чітко підібрати метод викладання відповідно до рівня знань учня.

Отже, сучасні інноваційні технології в методиці вивчення іноземної мови націлені на формування полікультурної комунікації в поєднанні з навичками самоаналізу та систематизації вивченого матеріалу.

Використання інформаційних та комп'ютерних технологій допоможе збільшити ефективність навчання та створити умови для самостійного вивчення іноземної мови.

**THE INTEGRATION OF MODERN PEDAGOGICAL CONCEPTS INTO
THE PROCESS OF SCIENTIFIC COMMUNICATION**

Сокол М. О.

*доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри романо-германської філології,
Тернопільський національний педагогічний університет
ім. Володимира Гнатюка
Україна, Тернопіль*

The need to study the system of basic pedagogical concepts is due to the growing role of the conceptual and categorical apparatus in scientific and pedagogical research. This process is closely connected with the evolution of international conceptual elements of pedagogy, conceptualization, rethinking and filling science with new meanings, the desire to integrate national terminological systems into scientific communication circulation. Therefore, it is important to follow the path of formation, development and transformation of basic pedagogical concepts from their origin to the present, which will avoid characteristic mistakes, to develop recommendations for streamlining the conceptual and categorical apparatus of pedagogy. The conceptual system has become a dynamic unity of basic components that can function taking into account specific historical, political, economic, socio-pedagogical, socio-cultural factors of society, transform under their influence, preserving their essence and at the same time changing the content and formal features.

The structure of the system of concepts and the rules of determining the basic considerations in it are important for pedagogy. It is obvious that the significance of theoretical generalizations has been revealed in the process of outlining the essence of each concept.

Since the rules of definition have been mostly violated, the more they should be taken into account, because:

- the definition should be proportionate, clear, expressive, not contain ambiguity or negation;
- the definition should not be repeated as a definition; the definition cannot be broader in content than the definition;
- the list of qualities should be avoided.

As a result of a comprehensive study, it has been investigated that a significant factor in the evolution of the content of pedagogical concepts are the specific historical requirements of society at a certain stage of its development.

The need to study the system of basic pedagogical concepts is due to the growing role of the conceptual-categorical apparatus, as scientific and pedagogical knowledge as a product of culture and its interaction with the social, informational environment is in constant development. This process is closely linked to the evolution of international conceptual elements of pedagogy, with conceptualization,

rethinking and filling with new meanings, the desire to integrate national terminological systems.

The conceptual system appears as a dynamic unity of the basic components that can function, transform under the influence of historical, political, economic, socio-pedagogical, socio-cultural factors of society development, preserving its essence and, at the same time, changing the content and formal features.

So, conceptually-categorical apparatus of pedagogical science is not only a thesaurus of concepts covering all the terms with their scientific interpretations used in the study, but also a set of interrelated concepts, which reflect the key content and functional aspects of the proposed theory. The state of the system of scientific concepts reflects the development degree of its theory and reveals the relationship of objects and the diversity of cognitive situations that arise during the study, education of person and allows the participant clearly outline the subject of research and build its consistent concept. The operation of concepts is a prerequisite for the study and construction of theoretical models, as well as for the study of educational processes in dynamics and prospects.

References:

1. Polonskiy V.M. Metodologicheskie printsipy razrabotki ponyatiyno-terminologicheskogo apparata pedagogiki [Methodological principles of conceptual and terminological apparatus of pedagogy]. 2004. URL: http://www.jeducation.ru/4_2004/55.html. [in Russian].
2. Sokol M., Tsaryk O., Rozlutska G. and others. The System of Pedagogical Concepts in Globalization Conditions. *International Journal of Applied Exercise Physiology*. Vol. 9 (4). P. 43-52. URL: <http://ijaep.com/Journal/vol.9.4.pdf>.
3. Sokol M., Tsaryk O., Wychruszcz A. International concept system as a strategic way of modern science development. *Society. Integration. Education*. Proceedings of the international scientific conference. Rezekne: Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija. Vol. I. 2019. P. 533-543.

ВПЛИВ СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ НА МЕТОДИКУ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Стаднік С.С.

*студентка факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

У сучасному світі неабияке значення відіграє знання іноземної мови, оскільки іноземна мова виступає як засіб комунікації з представниками інших націй, що значно розширює можливості реалізації людських потенціалів та прагнень. Відповідно відбувається і значний розвиток освітніх технологій в

методиці навчання іноземної мови. І саме дані зміни сприяють покращенню рівня засвоєння людьми нової інформації набагато швидше.

Завданням цієї роботи являється визначення сучасних інноваційних освітніх технологій в методиці навчання і полікультурної комунікації, які дійсно мають позитивний вплив на вивчення іноземної мови.

Під інноваційним розвитком освіти слід розуміти комплекс створених та запроваджених організаційних та змістових нововведень, розвиток низки факторів та умов, необхідних для нарощування інноваційного потенціалу освітньої системи. Отож, варто визначити що ж відносять до основних понять інноваційних технологій.

До основних понять інноваційних технологій відносять:

- нестандартні уроки;
- індивідуальна робота;
- кабінетне, групове і додаткове навчання;
- факультативи за вибором учнів(поглиблюють знання);
- проблемне і модульне навчання;
- запрошення вчених, діячів культури, мистецтва на уроки;
- економізація і екологізація освіти;
- науковий експеримент при вивченні нового матеріалу;
- застосування технічних досягнень (використання різноманітних можливостей всесвітньої мережі Інтернет, навчання за допомогою мультимедійних технологій тощо);
- нові підходи до формування навчальних планів.

Безумовно кожне із даних понять має свою відповідну роль у розвитку освітніх технологій, однак особливо б хотілось сконцентрувати увагу на застосуванні технічних досягнень людства та який вплив це має на сприйняття та засвоєння інформації, зокрема і на вивчення іноземної мови.

Новітні інформаційні технології, електронні засоби навчального призначення дають можливість підвищити ефективність уроків іноземної мови, створити такі умови, завдяки яким всі учні залучаються до активної, творчої навчальної діяльності, процесу самонавчання, самореалізації, розпочинають критично мислити, аналізувати, висловлювати й відстоювати власні думки та ідеї.

Дослідження показали, що при сприйманні інформації ми запам'ятовуємо:

- 10% інформації – якщо читаємо;
- 20% інформації – якщо слухаємо;
- 30% інформації – якщо ми бачимо;
- 50% інформації – якщо ж ми і бачимо і слухаємо.

Отож, використання новітніх технологій дає змогу візуалізувати певну інформацію, що безумовно підвищує ефективність навчального процесу та покращення сприйняття інформації і її усвідомлення.

Завдяки інноваційним технологіям існує безліч перспектив доступу до різних мовних новинок, а також можливостей двостороннього зв'язку.

Наприклад, існує можливість організувати процес навчання у реальному мовному середовищі, що в свою чергу сприяє полікультурній комунікації, завдяки чому ми можемо отримати сучасну і різнобічну інформацію про країну і культуру, мову якої вивчаємо.

Отож, використання різноманітних інноваційних технологій дійсно сприяють покращенню вивчення іноземної мови.

Оскільки їхнє використання дає можливість отримувати доступ до необхідної інформації, яка необхідна для навчання, а також забезпечує візуалізацію інформації, що допомагає у процесі загального аналізу та усвідомленні інформації, що відповідно впливає на швидкість та якість навчального процесу.

Література:

1. Інноваційний розвиток освіти: проблеми переходу від теорії до практики. Управління школою. 2005. № 1. С. 15-18. URL: <http://vestnikdnu.com.ua/archive/201264/yarovenko.html>.
2. Чикалова Н. І., учитель світової літератури КЗ «Сумська спеціалізована школа І–ІІІ ст. № 29», м. Суми. URL: <http://journal.osnova.com.ua/article/41303>.
3. Жиленков Д.Ю. Візуалізація інформації на різних етапах розвитку. URL: <https://naurok.com.ua/vistup-na-vebinari-vizualizaciya-informaci-na-riznih-etapah-uroku-7783.html>.
4. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. К., 2004.
5. Даниленко Л.І. Теорія і практика інноваційної діяльності в загальній середній школі. *Управління освітою*. 2001. №3. С. 18-24. URL: <http://www.gidromet.edu.kh.ua/Files/downloads/>.

РОЛЬ СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Тарнавська В.І.

*студентка факультету іноземних мов,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

У сучасному світі новітні технології набули надзвичайно високого рівня розвитку. Їхня різноманітність і багатогранність вражає, їхня інтеграція в усі сфери людського життя відбувається досить швидкими темпами. Поряд з даними інноваціями не втрачає актуальності і вивчення іноземних мов. Більше того, відмінні знання у цій галузі високо цінуються і стають обов'язковими в опануванні все більшої кількості професій. Очевидно, що такі прогресивні та сучасні сфери, як технології та вивчення іноземних мов, перетинаюся, взаємно впливають одна на одну.

Метою даної публікації є власне визначення ролі і значення сучасних інноваційних технологій в процесі вивчення іноземних мов.

Дана тема піднімається у численних наукових роботах і працях. Так, зокрема М. Волошинова («Комп'ютерні засоби навчання в самостійній роботі студентів-логістів»), О. Бігич («Мультимедійне забезпечення лекції як комплекс засобів активізації пізнавальної діяльності студентів») є прихильниками використання електронних засобів вивчення іноземних мов. Н. Майєр у своїх дослідженнях (до прикладу «Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх і вищих навчальних закладах») встановлює високий рівень ефективності застосування інтерактивних технологій, медіа засобів у навчанні.

У свою чергу Н. Бориско («Науково-методичні основи створення підручників та навчально-методичних комплексів з іноземних мов і культур»), Т. Коваль («Інтерактивні технології навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах») визначають вивчення іноземних мов як процес складний і тривалий, який не може обійтися без творчого та сучасного підходу. Сучасні методики викладання іноземних мов загалом також досліджуються. С. Ніколаєва працює у даній сфері і вивчає її вагомні аспекти, зокрема це висвітлено у праці «Сучасні підходи до викладання іноземних мов».

Кількість наукових робіт та досліджень стосовно поставленого питання є досить великою. Це пояснюється і тим фактом, що уникнути технологічного розвитку не вдасться. Тим більше, він пропонує багато перспектив.

Як вже було згадано, вивчити ту чи іншу іноземну мову не легко, а тому підходити до цього потрібно відповідально.

Перш за все, саме вчитель (викладач) має усвідомити важливість і перспективність використання новітніх надбань сучасності.

Подальше навчання учнів великою мірою залежить від його вмотивованості, ґрунтовній підготовці, твердості переконань.

Такі інновації як інтерактивні дошки, ноутбуки, проектори та інше приладдя слугують ресурсом наочності, дають учням можливість власними очима побачити певний матеріал, взяти участь в його креативному поданні. Дані технології дозволяють також проводити вправи на слухання на якісному рівні, що надзвичайно важливо, адже сприймання мови є, безумовно, необхідною якістю.

Різноманітні презентації допомагають зрозуміти матеріал структурованіше та чіткіше.

Також вони сприяють творчому розвитку учнів, які ілюструють свої розповіді, поєднуючи їх з тим чи іншим наочним матеріалом.

Переоцінити вагомість спілкування з носіями мови, у процесі її вивчення, просто неможливо. Через різні умови це не завжди вдається, тому сучасні інновації стають актуальними як ніколи. Такі ресурси як Skype, Zoom, Google meet та ін. дозволяють спілкуватися людям, що перебувають на різних куточках планети. Це, власне, і допоможе учням попрактикувати мовленнєві навички з носієм тої чи іншої мови, навіть якщо можливості зустрітися особисто немає.

Сучасні технології надають можливість переглядати фільми, слухати музичні композиції, читати літературні твори мовою оригіналу, користуватися онлайн версіями найкращих підручників. Доступ до даних ресурсів є практично необмеженим і допомагає вивчати мову різнопланово.

Варто віддати належне і соціальним мережам, завдяки яким можна знайти іноземних друзів, а також взяти участь в онлайн уроках іноземних викладачів, почерпнути потрібну інформацію через тісний зв'язок мови і культури, яку мешканці іноземних країн активно демонструють в мережі Інтернет. Навіть такі платформи як Instagram та Snapchat мають колосальний вплив на вивчення мови, попри не завжди схвальні відгуки про дані мережі.

Безумовно, використання сучасних технологій впливає і на критичність мислення учнів, розвиває нові вміння та навички. Застосування інновацій сприяє побудові товариських стосунків у колективі, виникненню співпраці та взаємообміну досвідом, як між вчителем та учнями, так і між самими учнями. Інноваційні методи мають вплив і на спілкування, адже воно стає більш якісним та продуктивним. У процесі спілкування мета досягається простіше, усі учні перебувають у рівних умовах і мають можливість проявити себе в повній мірі.

Опанування усім спектром можливих інновацій сьогодення не є легким завданням, а тому сприяє саморозвитку і вдосконаленню таких якостей, як самостійність, відповідальність, кмітливість, наполегливість, мислення. Більше того, в еру технологій переважна більшість учнів користується надбаннями сучасності на постійній основі, кожного дня.

Тому інноваційний підхід до вивчення мов буде для них не лише цікавим, а й комфортним. Він також дасть розуміння того, що за допомогою техніки можна не лише розважатися, а й продуктивно та інформативно навчатися.

Очевидно, що з часом таких «революційних» методів навчання стане набагато більше.

Проте вже на сучасному етапі вони відіграють дуже важливу роль, проявляючи себе з позитивної точки зору в найрізноманітніших аспектах навчання.

Звичайно, не варто недооцінювати роль педагога, адже саме його підходи та методи мають допомагати учням поєднувати приємне з корисним. Завдяки сучасним інноваційним технологіям процес вивчення іноземних мов стає швидшим, динамічнішим, при правильному застосуванні залишається актуальним довго, приносить високі досягнення учнів і їхнє задоволення цікавим та «не буденним» процесом навчання.

Література:

1. Котовська А. Основні тенденції сучасної методики викладання іноземних мов. English 2011. №17. С. 4-7.
2. Виготський Л. Педагогічна психологія. М.: Педагогіка 1991. С.480.
3. Гапонова С. Сучасні методи викладання іноземних мов (англ.мова). Іноземні мови 1998. № 1. С. 24-31.

4. Якименко С. Інноваційні освітні технології у вивченні англійської мови. СІШ № 17. 2015. М. Харків.

SONGS AND POEMS IN ENGLISH LESSONS IN ELEMENTARY SCHOOL

Турчак Н. І.

*студентка факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

This article describes the use of effective teaching aids and techniques, because learning a foreign language attracts the close attention of many scholars, methodologists and teachers. Requirements for compulsory learning outcomes are determined taking into account the competence approach to learning, which is based on key competencies. One of such effective teaching methods is the use of poetry and song materials in foreign language lessons.

Introduction:

Almost all teachers and methodologists who work with children at different stages of learning, when learning a foreign language, give a lot of space to poetic texts and songs. Some textbooks are based on the use of poetic texts, authentic or specially composed. The use of poems and songs in English lessons has a number of positive features:

First, poems and songs are children's favorite textual material that interests them. Second, this material contributes to the understanding of language in the context of culture. Third, poetic texts and songs are excellent material for practicing rhythm, intonation of a foreign language, improving pronunciation. Fourth, when working with poems and songs, the problem of repeated repetition of statements according to a certain model is solved.

The relevance of the use of poetic and written materials in foreign language lessons is that today some methodological aspects of the use of poems and songs in foreign language lessons have been analyzed in professional magazines «Forum» – English Quarterly, but there is no general concept of using songs and poems in training.

The existence of this concept is very important, because the purpose of teaching foreign languages is not only the accumulation of knowledge, skills and abilities, but also the comprehensive assimilation of information about the country, linguistic and cultural-aesthetic nature, knowledge of values and other national culture through poetry and song.

Genre, contexts and pedagogy.

There are many songs that can be used in extracurricular activities. When studying the topic «Holidays», the use of the song «Definitely Santa» is useful in socio-cultural terms. You can compare the view of Santa and St. Nicholas with the

students. «We wish you a Merry Christmas» is one of the most popular songs in the world, a true symbol of Christmas. Students love to sing it near the Christmas tree.

A talented American teacher, Carolina Graham has written many famous jazz songs about the holidays. They are very cheerful, positive and create a festive atmosphere in the classroom. For example, the songs «Holiday Singing», «Today is Thanksgiving!»).

There are a large number of folk poems in English that can also be used for the same purpose. In addition, children's folklore reflects many aspects of culture, historical events, ideas about good and evil, about the funny and sad, national identity and attitude to life.

Due to the rapid fatigue of children in English lessons, it is impossible to do without physical education. Musical physical minutes in foreign language lessons will help lift the spirits of students.

The student's need for physical activity is important. For example, the dance song «Hokey Pokey» is popular in many English-speaking countries. It is known that the song was invented during World War II to lift the spirits during the bombing of the city by German aircraft.

So, with the help of songs and poems you can solve several problems: reduce fatigue; to activate students' attention and increase their ability to perceive educational material; give students a good mood; memorize new words.

Thus, songs and rhymes can be used at any stage of the lesson. At the beginning of the lesson, transfer students to the «English wave» after the previous lesson; in the middle of the lesson to unload and move from the previous lesson, at the end of the lesson – to finish the lesson in a good mood. Proper use of songs and poems in class will help create a sense of unity with classmates

Results.

The use of poetry promotes the development of basic communication skills: reading, listening and speaking. Poetry promotes the mastery of basic types of speech activity and allows the use of non-standard, creative types of exercises. At the same time, the goal of learning is achieved.

When choosing a song, it is desirable to consider such criteria as:

- high popularity of the song;
- compliance with the tastes and preferences of students;
- the song corresponds to the theme of the lesson or its grammatical content.

Conclusion.

Thus, the advantage of using rhyming material is that the poems help to easily learn and expand vocabulary. Poetry helps the student to master the emotional and value experience of communication. This helps to provide a language atmosphere and psychological contact in the classroom.

Thanks to music in the classroom creates a favorable psychological climate, increases emotional tone.

The main task of each teacher is to transform the learning process from monotonous mechanical reproduction of the studied material into a creative search. This is actively promoted by work on rhymes, poems and songs.

References:

1. Belkina M.U. Tasks for improving phonetic skills. *Foreign languages at school*. 2006.
2. Bigich O.B. Multimedia electronic textbook «English language lesson in primary school»: experience of development and results of testing. *Science and Education*. 2009.
3. Vashchuk N.G. The use of rhyming texts in English lessons. *English language and literature at school*. 2009.
4. Gebel S.F. The use of song in foreign language lessons. *Foreign languages at school*. 2009.

**НАСТУПНІСТЬ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ СТУДЕНТІВ
НЕЛІНГВІСТИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Турчин А.І.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
Тернопіль, Україна*

У Законі України «Про освіту», «Національній доктрині розвитку освіти» зазначено, що одним з основних принципів освіти є безперервність, яка реалізується шляхом забезпечення наступності змісту та координації навчально-виховної діяльності на різних ступенях освіти [1; 5].

Принцип наступності є фундаментальним у навчанні іноземних мов (ІМ) студентів нелінгвістичних спеціальностей у закладах вищої освіти (ЗВО), тобто навчання ІМ повинно базуватися на знаннях, уміннях і навичках, набутих учнями в школі.

Реалізація цього дидактичного принципу давно привертає увагу науковців-методистів і педагогів-практиків, оскільки дотримання наступності іншомовної освіти в ієрархії «школа – ЗВО» завжди було проблемним, зважаючи на те що здобувачі вищої освіти приходять у ЗВО з різним рівнем знань. Причому рівень навчальних досягнень майже 70 % першокурсників визначається у діапазоні А1-А2, тоді як згідно з Державним освітнім стандартом і навчальною програмою він має відповідати рівню В1 [2, с. 104; 4 с. 186]. Таким чином, перед ЗВО стоїть складне завдання підготувати молодих фахівців, які б володіли іноземною мовою на рівні незалежного користувача (В2) і вище, тобто уміли не лише працювати з науковою та технічною літературою, а й наочно презентувати думки, публічно виступати, вільно дискутувати тощо.

Результати аналізу науково-методичних джерел, вивчення досвіду навчання ІМ у ЗВО дають підстави дійти висновку про наявність істотних

розбіжностей у питанні наступності, що підтверджується формуванням декількох тенденцій у роботі викладачів іноземної мови.

Представники першої тенденції вважають наступність нарижним каменем у навчанні ІМ, особливо на перехідному етапі від старшої школи до вищої, і наполягають, що курс навчання ІМ повинен бути продовженням шкільного курсу.

Прихильники другої тенденції, зважаючи на дисонанс у іншомовній підготовці здобувачів вищої освіти та на об'єктивну необхідність працювати з наявним контингентом студентів, приходять до висновку, що навчання ІМ у ЗВО необхідно починати спочатку.

Існування двох протилежних точок зору щодо наступності навчання ІМ у старшій та вищій школах є, на наш погляд, результатом різного підходу до подолання суперечностей між вимогами програми з ІМ у ЗВО і рівнем знань, умінь і навичок першокурсників.

За таких умов неможливо ставити єдині вимоги до усіх студентів. Тому перед навчанням ІМ слід провести певну роботу, спрямовану, як відзначають викладачі, на «вирівнювання» рівнів володіння ІМ. Зауважимо, що застосування терміну «вирівнювання» у даному випадку видається недоречним, оскільки ця робота повинна спрямовуватися не «вирівнювання», а на доведення студентів з низькою базовою підготовкою до рівня, який дозволив би їм успішно продовжити вивчення ІМ згідно з програмою ЗВО, і забезпечення можливості іншим здобувачам вищої освіти поглибити свої знання, уміння й навички.

Можливою формою організації такої роботи прихильники першої тенденції пропонують пропедевтичний курс, завдання якого полягає у відновленні навичок вимови, читання, усного мовлення з актуалізацією у пам'яті студентів уже вивченої лексики і граматичних структур.

Представники другої тенденції ігнорують досягнуті в школі результати, мотивуючи це тим, що такий підхід надає можливість не тільки уникнути труднощів, пов'язаних з «вирівнюванням» рівнів володіння ІМ студентів, але й дозволяє ставити уніфіковані вимоги до всіх здобувачів вищої освіти. Сьогодні, коли школа забезпечує недостатньо високий рівень практичного володіння ІМ, такий висновок зрозумілий. Однак вважаємо, що з часом прогалини шкільного курсу будуть усунуті, і тому нераціонально відмовлятися від наступності шкільних знань, умінь і навичок.

У практиці навчання ІМ студентів нелінгвістичних спеціальностей ЗВО сформувалася ще одна, третя, тенденція щодо розв'язання проблеми перехідного етапу: поступове повторення вивченої в школі лексики і відновлення частково втрачених навичок й умінь паралельно з засвоєнням нового програмного матеріалу. Вважаємо, що це виправдовує себе у випадку наявності прогалин лише в окремих студентів, або їх виникнення під час навчання. Якщо ж на початку вивчення курсу ІМ у студентів виявлено різний рівень іншомовної підготовки, такий шлях видається недоцільним, тому що за цих обставин окремі частини навчального матеріалу, передбаченого

програмою, будуть погано засвоєні студентами з низькою базовою підготовкою.

Усе це дає підстави вважати, що з методичної точки зору пропедевтичний курс, який пропонують представники першої тенденції, є оптимальною формою навчання ІМ на перехідному етапі від старшої школи до ЗВО. Така форма роботи доцільна також за умов відсутності у всіх студентів достатньої бази для успішного продовження вивчення ІМ за програмою ЗВО, а також істотної різниці у рівнях їх індивідуальної підготовки.

Запровадження пропедевтичного курсу для успішного продовження вивчення ІМ у ЗВО дозволяє скоротити терміни перехідного етапу і швидше перейти до виконання завдань, які передбачені програмою для студентів нелінгвістичних спеціальностей ЗВО, а також організувати навчальний процес з урахуванням не тільки вхідного рівня володіння ІМ всієї аудиторії, а й індивідуальних особливостей студентів, їх підготовки, інтересів.

Пропедевтичний курс передбачає продовження вивчення ІМ на основі наступності та зорієнтований не тільки на повторення матеріалу і відновлення (корегування) деавтоматизованих навичок і умінь, але й на засвоєння елементів нового матеріалу, поступовий перехід до нового курсу. Це своєрідний «період адаптації» до умов навчання у ЗВО (вимог програми, прийомів і видів роботи, збільшення питомої ваги самостійної роботи над ІМ).

Пропедевтичний курс у контексті наступності повинен відповідати таким вимогам: встановлювати обсяг знань, умінь і навичок з ІМ, отриманий учнем у школі, і визначати прогалини; відновлювати втрачений вокабуляр і розширювати лексичний запас за рахунок загальної та фахової лексики; забезпечити повторення граматики; поступово адаптувати здобувачів вищої освіти до навчання у ЗВО.

Залежно від мети та змісту пропедевтичні курси поділяються на фонетичні, граматичні, усного мовлення та комплексні, кожен з яких може бути напрямом окремої наукової розвідки.

Література:

1. Закон України «Про освіту» № 2145-VIII від 05.09.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.

2. Пасічник О. С. Оптимізація процесу іншомовної підготовки студентів немовних спеціальностей: дидактико-методологічний аспект. *Науковий вісник Чернівецького університету. Серія: Педагогіка та психологія: зб. наук. праць.* 2015. Вип. 734. С. 101-109. URL: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/handle/123456789/4049>.

3. Редько В.Г. Забезпечення наступності іншомовної освіти в системі «старша школа – ВНЗ»: зацікавлений погляд на проблему. *Рідна школа.* 2013. № 11. С. 21-30.

4. Турчин А.І. Окремі аспекти удосконалення іншомовної підготовки студентів неспеціальних факультетів ВНЗ. *Наукові записки Тернопільського*

національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: педагогіка. 2017. №1. С. 184-1926.

5. Указ Президента України «Про Національну доктрину розвитку освіти» № 347/2002 від 17.04. 2002 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002#Text>.

6. Шмир М.Ф. Принципи наступності й перспективності в навчанні іноземної мови як дидактична основа забезпечення формування пізнавальної діяльності студентів. *Науковий вісник мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: педагогіка. 2019. № 2 (23). С 80-86.*

MAKING READING COMMUNICATIVE

Faryna N.

*student of Faculty of Philology and Journalism,
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
Ternopil, Ukraine*

There are many innovative reading teachers who are trying to create reading classes that take into account the whole person. Unfortunately, the typical reading classroom does not lead to meaningful exchanges of information. For students in such classes reading is a solo activity. The only communication that occurs is that of teachers giving instructions and then imparting the correct answers to the students who scribble an x across a wrong answer and circle the correct answers. In many cases, the students do not know why an answer was incorrect. Reading becomes a chore that involves bending one's head to the page and inputting unknown words into an electronic dictionary. This need not be the case. Many of them aforementioned innovative reading teachers are using collaborative reading techniques that motivate students. Students can actually read and complete reading assignments in pairs and small groups. While doing so, they are teaching and learning from each other. This process is empowering, stimulating, and educational.

Weaknesses of the Typical Reading Class

There are numerous activities that can take place in EFL reading classes. However, two pedagogically inefficient routines for teaching reading to students are commonly used in Japan. One starts with teachers assigning students to read a text and then waiting for students to finish reading it. There is no communication between students. Sometimes, students, again individually, answer a few pre-reading questions or do another short activity which helps students activate a reading schema [7, pp. 340-363]. In many textbooks, a reading text is almost always followed by a series of questions described as «comprehension questions» even though those questions tend to be more tests of memory than of actual textual comprehension. At the end, the teacher

Categories of communicative activities in classroom

Usually communicative activities fall into four broad categories: (a) the conduct of the English Reading class; (b) topics arising from and relevant to the students' personal life; (c) substantive topics which are educationally or professionally significant; (d) communicative classroom exercises, i.e. small-scale activities that enable students to practice characteristic features of English discourse, especially «pair work», «group discussion», «role play» are frequently used [1, pp. 44-58].

Strategies for communicative reading

One of the things to bear in mind when lesson planning is that classroom reading is not the same as real reading. Classroom reading aims at helping students develop the skills they need to read more effectively in a variety of ways (the same variety of ways as they can employ in their own languages, of course). To enable this we plan 'pre-reading', 'while-reading', and 'post-reading' stages. These stages can help us make reading more communicative.

Pre-reading tasks

Pre-reading tasks often aim to raise the readers' knowledge of what they are about to read (their schematic knowledge) as this knowledge will help them to understand the text. This raising of awareness is most effectively done collaboratively. Some of the useful Approaches include:

- Tell your partner what you know about the topic
- Do a quiz in pairs to find out what you know about the topic
- Look at some pictures related to the topic
- Skimming the first paragraph for gist and then predicting.

When reading in a class it is good to use schematic and linguistic knowledge to predict content (both related to the topic and the language itself). In class, predictions can be communicated to colleagues, of course [3, p.7]. Some examples of what predictions can be based upon include:

- A title
- Visuals
- Knowledge of the author
- A skim of the first paragraph
- A set of keywords from the text
- Reading the end, predicting the beginning.
- Reading the middle, predicting the beginning and the end.

While-reading tasks

Although reading is often a solitary activity and the idea of 'reading in pairs' seems odd, reading can be collaborative. Approaches include:

Running and reading: this approach especially lends itself to scanning as the idea is to encourage the students to read as quickly as possible in a race.

1. Divide the class into student A and student B pairs. Student A sits at one end of the classroom.

2. Stick the text to be read on the wall at the other end of the room.

3. Give student A a list of questions.

4. Student A reads the first question to student B who has to run down the classroom to find the answer in the text, and then run back to dictate the answer to student A, who then tells B question 2 and so on.

5. The first pair to answer all the questions wins. (I ask the students to swap roles halfway through so everyone gets a chance to scan).

While-reading tasks leading into post-reading tasks

Jigsaw reading is an old favourite but perennially effective.

1. Divide a text into two parts or find two (or three) separate texts on the same topic.

2. Students A get one text and a related task, students B get the other text and task.

3. Students A complete their tasks in a group. Students B likewise. Compare answers in A & B groups.

4. Students get into A & B pairs and tell each other about their tasks.

Creating a class text bank: I encourage students to bring in interesting texts that they have found (perhaps as a homework task using the Internet) which can be submitted to the class text bank. For weekend homework each student selects a text to take away which they then discuss with the student who originally submitted it. This is, of course, what readers do in real life [6, pp. 86-100].

Exploiting graded readers: this is a good way to help with detailed reading since this implies reading for pleasure. I have used two approaches:

1. Using a class set of the same reader so that everyone reads the same book. This leads into class discussions of what everyone has read.

2. Students read different books and then recommend their book (e.g. by writing reviews) to their colleagues.

Exploiting students' written work: I often put students' written work up on the walls for the others to read. Tasks can include guessing who the author is, voting on which is the most interesting, selecting some for a class magazine.

Post-reading tasks

As mentioned above, telling someone about what we have read is a very natural reaction to a text [5, pp. 3-7]. I have already mentioned a few in connection to 'while-reading' (e.g. recommending readers to the class) but other ideas I have used include:

- Discussions about the text
- Summarising texts
- Reviewing texts
- Using a 'follow-up' speaking task related to the topic
- Looking at the language of the text (e.g. collocations).

To conclude, classroom management, different topics, field of discourse and various tasks can present students with a rich variety of communicative events to react to. Implementing communicative activities in comfortable reading classroom will provide more opportunities for subconscious assimilation, and open more channels of communication to the target community at a personal level of contact. Not only teachers but also students will benefit a lot from such activities.

References:

1. Day R. & Park J. Developing reading comprehension questions. Reading in a Foreign Language, volume 17, 1. 2005. URL: <http://nflrc.hawaii.edu/rfl/april2005/>.
2. Deci E.L. & Ryan R.M. Intrinsic motivation and self-determination in human behavior. In Steers, R.M. & Porter, L.W. (Eds.) Motivation and Work Behavior, 5th Edition. New York: McGraw-Hill, Inc., 1991. pp 44-58
3. Gokhale A.A. Collaborative learning enhances critical thinking. Journal of Technology Education, 7. 1995. URL: <http://scholar.lib.vt.edu/ejournals/JTE/jte-v7n1/gokhale.jte-v7n1.html>.
4. Goodmacher Greg. Students becoming writers of teaching materials. Between the Keys, 16(3), 3-7. 2008.
5. Islam C. & Mares C. Adapting classroom materials. In Tomlinson, B. (Ed.), Developing Materials for Language Teaching (pp. 86-100). New York, NY: Continuum, 2003.
6. Mbatsuhara H. Materials for developing reading skills. In Tomlinson, B. (Ed.), Developing Materials for Language Teaching. New York, NY: Continuum, 2003. pp. 340-363.
7. Tomlinson Brian, et al. (2001). EFL courses for adults. ELT Journal, 55.1, 80-101.

THE USE OF INTERACTIVE EXERCISES AT ENGLISH LESSONS

Fedor N.I.

*student of Faculty of Philology and Journalism,
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
Ternopil, Ukraine*

Among the advanced methods in the modern educational process of learning English, much attention is paid to interactive methods based on a person-centered approach to the student, aimed at developing not only the creative potential of the learner, but also the ability to think and react quickly, improving communication skills.

The organization of interactive learning involves the use of didactic and role-playing games, modeling life situations, creating problem situations.

Interactive exercises are divided into four groups depending on the purpose of the lesson and forms of organization of students' activities: interactive technologies of cooperative learning, interactive technologies of collective – group learning, technologies of situational modeling, technologies of discussion questions.

At each stage of the lesson a variety of interactive technologies and exercises can be used:

«Brain storm» is an interactive technology of collective discussion, widely used to develop several solutions to a particular problem. Brainstorming encourages

students to show imagination and creativity, gives them the opportunity to freely express their thoughts.

The purpose of a «brainstorming» is to gather as many ideas about the problem as possible from all students over a limited period of time [1, p. 9].

«Aquarium» is another option of cooperative learning, student activity in small groups, effective for developing communication skills in a small group, improving the ability to discuss and argue their point of view. It can be offered only if the students already have good group work skills [2, p. 8].

«Microphone» is a kind of general group discussion, which gives everyone the opportunity to say something quickly, in turn, answering questions or expressing their opinion or position.

«The PRESS» – method that teaches students to develop and formulate arguments, to express opinions on a debatable issue in a clear and concise form, to persuade others.

Students should be given materials that indicate the four stages of the method:

Express your opinion, explain what your point of view is (I think that, to my mind, according to my experience, to my opinion);

Explain the reason for this opinion, ie what the evidence is based on (the fact, the point is that);

Give examples, additional arguments in support of your position, name the facts that demonstrate your evidence (for example, for instance);

Summarize your opinion (make a conclusion, starting with the words: (as a result, in the upshot, in the end, finally, in the long run, in the final analysis);

«Associative bush»-its construction develops logical thinking, imagination, memory. With the help of expressions, students express their thoughts on the topic and build it all in the form of a bush [3, p. 3-6].

Consequently, interactive learning, undoubtedly -interesting, creative and promising direction of pedagogy, which contributes to the situation of psychological unity in the classroom, greatly increases the efficiency of the educational process, promotes high intellectual development of students, provides mastery of self-development skills, ability to think, create.

It should be mentioned that, interactive learning as a form of educational process is really able to become a factor that optimizes the nature and structure of pedagogical interaction.

The use of interactive learning is not an end in itself, but only a means to achieve the atmosphere in the classroom that best promotes cooperation, understanding and friendliness, provides opportunities to implement personality-oriented learning.

References:

1. Гін А. Безкровна атака: Технологія проведення навчального мозкового штурму: [Цікава і проста форма навчальної діяльності]. *Завуч (Перше вересня)*. 2000. №8. С. 9.

2. Крамаренко С.Г. Інтерактивні техніки навчання, як засіб розвитку творчого потенціалу учнів. *Відкритий урок*. 2002. № 5-6. С.8.

3. Пометун О. Як оцінити діяльність учнів на інтерактивному уроці. *Доба*. 2002. №2. С.3-6.

ÉLÉMENTS DE PSYCHOLOGIE EN COURS DE LANGUE ÉTRANGÈRE

Цимбал І.

*кандидат психологічних наук,
старший викладач кафедри теорії, практики
та перекладу французької мови,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»,
м. Київ, Україна*

On s'intéresse toujours à la psychologie, on a envie de se connaître, comprendre son monde intérieur, la nature des actions des autres. La science psychologique nous aide à comprendre les gens, être capable de trouver un langage commun, de réagir avec souplesse afin de s'adapter à toute situation, de pouvoir gérer le stress. Dans les établissements d'enseignement supérieur en cours de psychologie générale, les étudiants apprennent les phénomènes de la vie mentale humaine, processus mentaux, états et propriétés de l'homme, phénomènes psychosociaux et beaucoup d'autre. Mais pourtant l'application des éléments de la science psychologique est intéressante et utile non seulement pour les étudiants de la faculté de psychologie. Il est possible de développer plus efficacement quatre compétences langagières en introduisant aux cours de langues étrangères des éléments psychologiques.

Des blogues scientifiques, sites spécialisés proposent plusieurs documents dont l'atout est l'authenticité du contenu constamment renouvelé. De nombreux livres et magazines contiennent des documents de vulgarisation scientifique consacrés aux thèmes généraux (mémoire, superstitions, relations interpersonnelles, phobies, etc.) et donc sont actuels à tout moment [1]. Des tests psychologiques publiés également dans les magazines spécialisés en ligne (Psychologies, Psychologies magazine, Cerveau&Psycho) aideront les étudiants à se comprendre mieux, trouver l'épanouissement professionnel, les réponses concernant leur personnalité, tempérament etc. Pour les étudiants qui ne lâchent pas leurs smartphones il existe de nombreuses applications telles que «Développement Personnel: Motivation Psychologie», «Renforcer l'estime de soi!» ou plusieurs jeux de mémoire permettant de passer le temps de manière utile.

Quant à la compréhension orale, des vidéoblogues, podcasts, émissions de radio psychologiques aux sujets parfois brûlants servent non seulement à réviser le

lexique mais aussi donnent des idées multiples à discuter avec les étudiants de tous les niveaux d'apprentissage.

Il est plus efficace de développer l'expression orale en discutant avec les étudiants des questions épineuses ou en apprenant à gérer des situations difficiles, en appliquant ses connaissances de la psychologie du conflit et en améliorant sa production orale en même temps. Par exemple, en apprenant les phrases exprimant la colère et la réaction à la colère de quelqu'un on pourrait proposer aux étudiants de jouer une des situations: «Un couple se dispute au sujet du partage des tâches ménagères. L'homme et la femme se font beaucoup de reproches» ou «Votre colocataire a adopté un chien sans vous prévenir». Et puis on ajouterait à la consigne donnée que le but de cette activité est de se réconcilier, de trouver un compromis.

En organisant des débats en cours de langue étrangère où on s'exprime sur les sujets discutables (l'abolition de la peine de mort, l'euthanasie, la chirurgie esthétique, le téléchargement illégal, les réseaux sociaux etc.) on apprend aux étudiants non seulement comment dire mais quoi dire, on apprend à réfléchir, argumenter et défendre son point de vue.

Plusieurs sites Internet proposent des situations de discussion, e.g.: «Vous participez tous au grand concours «Gagnez un séjour dans un pays ou une ville francophone». Vous êtes les finalistes de ce jeu. Pour que le jury puisse décider qui sera le grand gagnant de ce concours et qui remportera donc le voyage de ses rêves, chacun des concurrents prendra la parole et expliquera pourquoi ce voyage est important pour lui et pourquoi il faut qu'il gagne» [3]. Cette activité présente plusieurs avantages: elle permet de développer l'esprit critique par l'argumentation, développer la persévérance et la force de persuasion, renforcer ou maintenir la motivation interne pour l'apprentissage de la langue étrangère.

Même dans les conditions du confinement et de l'enseignement à distance il est possible de préparer des dialogues ou discussions en binôme lors de la réunion Zoom. Il suffit au professeur de diviser sa réunion en sessions distinctes et d'inviter ses étudiants dans les salles de petits groupes. On pourrait également développer l'expression écrite et aborder des sujets actuels et intéressants aux étudiants en préparant les productions écrites sous forme d'essai, article de journal, réponse à une lettre de blogue etc. En conclusion, les activités linguistiques incluant des éléments de psychologie rendront les cours de langue étrangère plus efficaces, motivants et c'est au professeur de choisir l'activité qui conviendrait le mieux en fonction des compétences et des intérêts de ses étudiants.

Література:

1. Письменна О. Everyday psychology. Digest. Тернопіль. Навчальна книга. Богдан, 2012. 272 с.
2. Cash A. La psychologie pour les nuls. First. 2004. 506 p.
3. Jeux pour argumenter, se défendre. URL: <https://www.bougetonfle.fr/2015/09/17/se-defendre/>.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Шандригось А.В.

*студентка факультету філології та журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

На сьогоднішній день Україна стрімко входить в єдиний освітній простір в процесі загальноєвропейської інтеграції. Тому з новітніми умовами розвитку суспільства змінюється підхід не лише до освіти, але й до вивчення іноземних мов. Вона стає засобом міжкультурного спілкування. Цим пояснюється той факт, що необхідно переосмислити не лише концепції вивчення іноземної мови, але й мовну освіту у сучасних умовах.

Варто зазначити, що світ став багатомовним і багатонаціональним, тому це зумовлює народження якісної та сучасної освіти, у зв'язку із об'єктивною потребою суспільства у фахівцях іноземних мов. Важливою є роль вчителя в епоху глобалізації, котрий повинен виконати важливе завдання – допомогти своїм учням долати труднощі, які виникають при міжкультурній комунікації.

Учитель іноземної мови має бути забезпечений відповідними сучасними навчальними комплексами, а також доступ до всесвітньої мережі Інтернет. Проблема пошуку сучасних ефективних підходів до викладання іноземних мов є актуальною і відображена у працях і вітчизняних, і зарубіжних учених [1; 3; 4].

Сучасні підходи до вивчення іноземної мови мають полегшувати засвоєння знань, робити навчання інтерактивним, цікавим і наочним. На мою думку, це можна досягнути за допомогою впровадження мультимедійних засобів.

Сучасні підходи до навчання іноземної мови такі як особистісно-орієнтований підхід, для якого характерні взаємини одного студента з викладачем чи одного студента з іншим (навчання «один до одного»); кооперативний та колаборативний методи, для яких характерна активна взаємодія між усіма учасниками навчального процесу; а також, традиційні методи, в основі яких лежить надання школярам навчального матеріалу вчителем, коли учні не відіграють активної ролі у комунікації, одержують новий розвиток на базі сучасних інформаційних технологій. Розвиток цих підходів пов'язаний з проведенням навчальних колективних дискусій, рольових ігор та презентацій [2].

Для прикладу, використання Інтернету можна використовувати паралельно із традиційними засобами навчання. Вчитель може надавати учням завдання (проекти), які полягатимуть у пошуку необхідної інформації в Інтернеті. При цьому комунікація проходитиме в електронному режимі: за допомогою пошти.

Саме такий підхід можна використати при вивченні ділового листування. При захисті таких проектів учитель може використовувати мультимедійні засоби навчання. При цьому підході учні не заучують на пам'ять сухий матеріал із підручника, а сприймають матеріал за допомогою одночасного впливу на слухові та зорові органи.

Також варто додати ще один не менш важливий сучасний підхід вивчення іноземної мови – рольову гру. Цей метод дозволяє учням практично оволодівати іноземною мовою, долати мовні бар'єри і поповнювати обсяг мовленнєвої практики. Цей метод відрізняється від інших традиційних підходів тим, що дає змогу учням бути причетними до розроблення теми, яку вони засвоюють.

Використання рольової гри лише підвищує інтерес школярів до вивчення іноземних мов, змінюється ставлення дітей до конкретних ситуацій, які служили предметом гри.

Отже, для покращення якості знань учнів варто використовувати вищезгадані підходи, які не лише урізноманітнять процес навчання, але й наблизять до стандарту носія мови. Впровадження сучасних підходів у процес викладання іноземних мов повинне відбуватись за відпрацьованою схемою, що передбачає впровадження у навчальний процес нових мультимедійних матеріалів, цікавих методів вивчення, розробку власних ресурсів. Саме це надасть можливість перейти до активної реалізації сучасної освітньої діяльності.

Література:

1. Волкова Н.П. Педагогіка: навч. посібник. К.: Академ-видав, 2007. 616 с.
2. Захарченко Н.В. Педагогічні умови використання ділових ігор у підготовці майбутніх економістів. Вінниця, 2006. 240с.
3. Кузьмічев А.І. Педагогіка: підручник. К.: Знання-Прес, 2010. 447 с.
4. Нові технології навчання: наук.-метод. зб. К.: Наук.-метод. центр вищої освіти, 2008. Спецвипуск. 187 с.

FORMATION DE LA COMPÉTENCE MULTICULTURELLE DES ÉTUDIANTS

Shevchuk O.G.

*maître de philologie, assistant du département
de philologie romano-germanique,
Université nationale pédagogique Volodymyr Hnatiuk,
Ukraine Ternopil,*

Le multiculturalisme est la dominante absolue de la conscience humaine moderne. Il est nécessaire d'une compréhension mutuelle adéquate des personnes appartenant à différentes cultures nationales. À cet égard, on propose de considérer

l'adaptation multiculturelle comme une variété d'adaptation sociale de l'individu. Cela doit être compris comme

- un changement dans les formes et les méthodes de communication visant à gagner la compréhension et le respect d'une autre culture;
- une transformation intérieure profonde de la conscience d'une personne, permettant de dépasser le cadre de communication étroit indiqué par la culture dans laquelle elle a été élevé.

Si le développement de la compétence communicative est réalisé dans l'activité de la parole et par la parole, alors la formation de la compétence multiculturelle implique non seulement le développement des capacités de communication, mais aussi l'éducation spirituelle et morale de l'individu.

La formation de la compétence multiculturelle de l'individu favorise l'acceptation d'autres cultures existantes par la prise de conscience de leurs racines culturelles et de la place de leur culture dans le monde qui l'entoure et développe une conscience culturelle, qui est vue comme l'intériorisation des concepts:

- chaque culture a son propre contexte et sa propre logique;
- aucune culture n'est meilleure qu'une autre, car chacune possède son propre système d'éléments interactifs;
- toute culture est acceptable tant qu'elle conserve la capacité de fonctionner.

Fondamentalement, le processus de socialisation et d'inculturation a lieu dans l'enfance et l'adolescence, lorsqu'il développe un sens de la culture et de l'identité sociale en tant que conviction que les coutumes et traditions inhérentes à la culture autochtone sont accessibles et appropriées.

L'Ukraine est dans un processus actif d'intégration européenne. Il est important de préserver son identité nationale. Dans ce cas, les gens se sentiront enrichis en interne et, par conséquent, plus prêts pour la communication interculturelle.

Cependant, la reconnaissance des autres rencontre traditionnellement une résistance psychologique. Les personnes appartenant à une seule culture ne peuvent pas toujours trouver un langage commun pour une compréhension mutuelle.

La situation de la communication interculturelle suppose le développement de qualités particulières chez les individus, dont la liste, selon le degré d'importance, est appelée par A.D. Reichstein:

- la flexibilité et capacité d'adaptation à la situation;
- la capacité de ne pas juger les autres;
- la capacité de supporter l'incertitude;
- la démonstration de respect;
- la capacité d'empathie – l'empathie [1].

Les traits négatifs qui entravent le processus de communication comprennent l'égoïsme, l'intolérance et l'individualisme.

Les jeunes sont plus ouverts aux influences culturelles et à l'apprentissage, de sorte que l'une des principales tâches éducatives de la formation d'une culture communicative de l'individu dans le processus éducatif de l'université est le développement d'une personne capable de communication interculturelle.

La langue devient une source de valeur éducative, car une attitude positive envers le pays et le peuple se forme. L'éducation contribue à l'adaptation interculturelle de l'homme, car la communication avec les représentants d'autres peuples dans la langue de ce groupe ethnique est un fait de démonstration de respect et un signe de la culture générale de l'individu, qui a toujours été très appréciée dans l'histoire de la civilisation.

Actuellement, l'éducation multiculturelle est confrontée à deux défis principaux:

- l'acquisition de connaissances non seulement explicites mais aussi implicites basées sur l'étude des valeurs matérielles et spirituelles de la culture des peuples, l'étude de la moralité, du mode de vie et du style de vie, du système politique et économique;

- l'éducation des étudiants en tant que matières culturelles et historiques, comprenant leur appartenance à la communauté nationale et prêts pour la communication interculturelle.

Selon Y.M. Lotman, le texte de la culture est le modèle le plus abstrait de la réalité du point de vue de cette culture [2]. Le processus d'adaptation des fragments de l'expérience de valeur d'une communauté linguistique et culturelle dans sa perception par les détenteurs d'une autre culture se réduit principalement à combler des lacunes de différents types. Le transfert d'un fragment d'expérience d'une culture à une autre se fait sous l'influence d'un facteur tel que le désir de rapprocher au maximum les cultures.

La résolution des problèmes de l'éducation multiculturelle nécessite l'utilisation généralisée de méthodes actives d'enseignement et d'éducation dans la formation de la conscience ethnique, civique et nationale de l'individu. L'accent de la connaissance multiculturelle de la réalité est déplacé vers les valeurs inhérentes aux cultures ethniques, contribuant au développement de l'individu sur la base des principes de démocratie, de justice, de tolérance pour les différences entre les personnes dans les coutumes, les religions. La même tâche doit être résolue par l'éducation à l'université et à l'école.

Les problèmes de l'influence mutuelle de la langue et de la culture ont été développés par W. Humboldt «Dans chaque langue, il y a une vision du monde originale.

Chaque langue décrit un cercle autour des personnes auxquelles elle appartient, dont une personne n'est autorisée à sortir que dans la mesure où elle entre immédiatement dans le cercle d'une autre langue» [3, p.37].

Les formes de contact avec une nouvelle culture en cours de formation d'une compétence multiculturelle peuvent être les suivantes:

- le contact des communicants avec des modèles de communication entre les représentants de deux groupes ethniques;

- la communication pour la connaissance de phénomènes incompréhensibles par les représentants d'une culture dans la parole par un représentant d'une autre culture;

- le contact d'images ethnoculturelles du monde.

Le principal problème d'une école multiculturelle est la définition du contenu du programme, qui devrait être la parité de ses deux parties – invariante et variable. L'essentiel ici est de maîtriser la langue et la culture de la nation titulaire.

C'est une direction très importante, car sans une maîtrise libre de la langue, sans connaissance de la culture, des traditions et des coutumes, il y aura toujours un sentiment d'étrangeté dans l'environnement chez les jeunes qui entrent dans la vie.

L'apprentissage pour la communication interculturelle a le potentiel inhérent à l'expérience linguistique des apprenants grâce à une présence constante dans un environnement linguistique bilingue.

L'expérience de la communication interculturelle dans les conditions de la région nationale facilite l'entrée dans la culture mondiale.

Ainsi, le développement de la compétence multiculturelle des étudiants correspond à la stratégie éducative prioritaire – préparer les jeunes à la vie dans le monde multipolaire et multiculturel d'aujourd'hui.

Références:

1. Райхштейн А.Д. Національно-культурний аспект інтеркомунікації. *Іноземні мови в школі*. 1986, №5.
2. Лотман Ю.М. Чого навчаються люди. Статті та замітки. М., 2010.
3. Гумбольдт В. Вибрані праці з мовознавства. М., 1988.

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ

Шеремета Л.П.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри української мови,
Тернопільський національний медичний університет
імені І.Я. Горбачевського МОЗ України
м. Тернопіль, Україна*

Інтеграція національної освіти на сучасному етапі передбачає широке використання нових технологій, напрямів і прогресивних підходів до навчання. В умовах становлення української держави як рівноправного партнера у створенні сучасного освітнього простору важливим чинником виступає навчання іноземних студентів у закладах вищої освіти України. Проблема володіння іноземною в системі освіти є актуальною, оскільки в Україні навчається значна кількість іноземних студентів, для яких англійська мова виступає навчальним предметом й освітньою дисципліною, засобом всебічного розвитку, провідником у становленні їх як професійних особистостей. Як наслідок, виникає потреба формування у студентів-іноземців відповідної мовленнєвої компетенції, що є неможливим без їхньої мовної підготовки. Основним завданням викладача англійської мови є вироблення у студентів

умінь і навичок комунікативно вправно користуватися мовними засобами в різних життєвих ситуаціях та у своїй професійній діяльності.

Вивчення іноземної мови у закладах вищої освіти (зокрема, медичних) передбачає володіння професійною лексикою та обмін знаннями з медичних предметів, обговорення тем, дискутування з їх приводу. Основою при цьому виступає медична термінологія, – як результат осмислення та узагальнення фактів, явищ і процесів, що об'єднанні єдиними поняттям – «медицина».

Наукова термінологія у будь-якій галузі відіграє важливу роль, оскільки відображає певні поняття в системі найменувань, що застосовуються в конкретній науці. Особливе її значення для медичної науки, багатогранність якої породжує велику кількість знань і вимагає професійного оволодіння мовою відповідної спеціальності – сукупністю мовних засобів, які використовуються для досягнення порозуміння у професійно обмеженій сфері спілкування.

Сучасна медицина послуговується належним чином організованою професійно орієнтованою мовою, основу якої становить спеціальна лексика. Фахова мова є природним середовищем виникнення та функціонування термінів, які номінують комплекс медичних понять і розглядаються як її центральні компоненти. Власне, саме терміносистеми (термінологія) і складають основу професійної мови лікаря. Як наслідок, основне завдання закладів медичної освіти – підготовка висококваліфікованих фахівців-медиків, що і передбачає їх «термінологічну підготовку не лише в межах розуміння термінів, а й уміння фахово грамотно послуговуватися ними у практичній чи науковій діяльності як в усній, так і в письмовій формах» [1, 5]. Це зумовлено тим, що термін посідає важливе місце на усіх етапах медичної освіти, оскільки виступає як інструмент пізнання, так і засіб, що закріплює його результат.

В умовах сучасної міжнародної та міжнаціональної комунікації випускник медичного закладу освіти повинен мати не лише ґрунтовні фахові знання і навички, що відповідають міжнародним стандартам, а й бути інтелектуально розвиненою людиною, обізнаною з культурним та науковим надбанням людства, особливо в медицині, вільно послуговуватися науковою медичною термінологією. Слушною є думка, що «у наш час український лікар у лексиці використовує медичні терміни традиційно українські, терміни-інтернаціоналізми грецького та латинського походжень, терміни-західноєвропейські, що з'явилися з виникненням нових напрямків і галузей науки..., а також латинські терміни, що лягли в основу Міжнародної номенклатури і переважно не мають відповідників у рідних мовах» [2, 19].

Література:

1. Закалюжний М. М., Андрейчин М. А., Комаровський Р. Р. Клінічна латина з англійськими та українськими відповідниками. Тернопіль: ТДМУ, 2017. 832 с.
2. Пиріг Л. А. Українська мова і термінологія як засіб спілкування українського лікаря. Актуальні проблеми медичної термінології. Львів, 1993. С. 19.

3. Шеремета Л.П. «Лексико-семантичний та структурно-граматичний аспекти медичної термінології (на матеріалі підручника «Color Atlas of Medical Microbiology»)). Тернопіль, 2020. 75 с.

INTERACTIVITY COMPONENT FOR LEARNING ENGLISH

Shypitka H.O.

*student of Faculty of Philology and Journalism,
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
Ternopil, Ukraine*

The modern environment requires people to communicate, to own the ability to communicate freely, competently and consistently express their views, prove and defend their point of view. Therefore, the school must be a creative to a person who is able to think independently and critically, to put forward new original ideas, to boldly defend them, to make non-standard decisions.

That is why Interactivity for learning English meets modern requirements the most. The word « Interactivity « (translated from English «inter» – mutual, «act» – to act) means to interact. «Interactive learning» can be defined as the interaction of teacher and student in the process of communication and learning in order to solve linguistic and communicative problems. Interactive activities include the organization and development of dialogic speech, aimed at interaction, mutual understanding, solving problems important to each of the participants in the learning process [1]. Interactive learning of English differentiates from main typical methods used at school level. Learning English is presented in the form of a game, making it easier to perceive. Rules and grammar are provided through applications and online assignments, so students put much less effort into their studies [2].

The organization of interactive learning involves modeling life situations, using role-playing games, expressing their views on a particular problem, joint solution of the issue based on an analysis of the circumstances and the situation.

Interactive learning has several advantages over traditional lessons, namely:

- learning a foreign language interactively in the process of a bright educational game is suitable not only for children but also for adults;
- if you choose regular classes, you will be able to quickly develop your grammar, improve vocabulary and pronunciation, spending only 30 minutes a day;
- you will learn from the material that interests you. Songs, TV series, crossword puzzles, games – choose what you like. And the teacher will help to organize all activities so that your training was effective;
- while learning from an online textbook, you can track your progress and understand which skills you need to pay more attention to.

The purpose of interactive learning is to create comfortable learning conditions in which the student feels his success, his intellectual perfection, which makes the educational process productive. The essence of interactive learning is that the

learning process takes place under the condition of constant, active interaction of all students. It is based on cooperation and mutual learning: teacher-student, student-student [3].

It can be concluded that the use of interactive forms and methods in the implementation and teaching of English can practically increase the number of conversational practice in the classroom, are interesting for students, help learn the material and use it in later classes, perform didactic and various developmental functions. It makes learning process interesting, learn to formulate one's own opinion, respect alternative opinion, be able to look for compromises. With many advantages, the following disadvantages should be mentioned: with frequent use, the perception of interactive games becomes mechanical, loses creative interest, so it is necessary to diversify games and combine interactive teaching methods with traditional ones.

References:

1. Gin A. Bloodless attack: Technology of training brainstorming: [Interesting and a simple form of educational activity]. *Head teacher (September 1)*. 2000. № 8. Pp. 7-11.
2. Innovative learning technologies from A to Z / emphasis. V. Volkova. K.: School world, 2011. 96 p.
3. Redko V. Interactive technologies of foreign language teaching. *Native school*. 2011. № 8-9. P. 28-36.
4. Pometun O.I. Suchasnyy urok. Interaktyvni tekhnolohiyi navchannya: Nauk. metod. posib; Za red. O.I. Pometun. K.: A.S.K., 2005. 192 s.

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

МОРФЕМНА СТРУКТУРА МОВИ В ПАРАДИГМІ СУЧАСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ (*Бабій І. М., Хом'як Г. А.*).....4

УРБАНОНІМИ ЯК ЗАСІБ ЛОКАЛІЗАЦІЇ ДІЇ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ: НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ ПЮНТЕРА ГРАССА «БЛЯШАНИЙ БАРАБАН» (*Буяк Н. Я.*).....7

POLYSEMIE-FORMAT DER DEUTSCHEN SUBSTANTIVE IN KORRELATION ZUM MENTALEN LEXIKON DES MENSCHEN: SYNERGETISCHER ANSATZ (*Drebet V. V.*).....9

ЛІНГВАЛЬНІ ІДЕНТИФІКАТОРИ ЯК РЕПРЕЗЕНТАТОРИ КОМУНІКАТИВНИХ ОЗНАК УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (*Заліньська І. Я.*).....13

СИНТАКСИЧНА ІЗОЛЯЦІЯ ТА ЇЇ ФУНКЦІЇ У НІМЕЦЬКОМОВНОМУ ДИСКУРСІ (*Маєвська Л. І.*).....16

ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ГРАМАТИЧНОЇ КАТЕГОРІЇ НА МАТЕРІАЛІ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ (*Кіркоєвська І. С.*).....18

КОНЦЕПТУАЛЬНА КАРТИНА СВІТУ В НІМЕЦЬКОМОВНОМУ ВІРТУАЛЬНОМУ КОНФЛІКТНОМУ ДИСКУРСІ (*Міхіденко К. О.*).....21

AUTISTIC COMPONENT OF LEARNING LEARNING (*Nechay V. B.*).....24

ПОЗАМОВНІ ЧИННИКИ ТА ЇХ РОЛЬ У ФОРМУВАННІ І ФУНКЦІОНУВАННІ ТЕРМІНІВ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКИХ ТЕРМІНІВ КОСМЕТОЛОГІЇ ТА ЕСТЕТИЧНОЇ МЕДИЦИНИ) (*Шундікова І. І.*).....25

АНГЛІЙСЬКОМОВНІ СЛЕНГОВІ ТРЕНДИ СПІЛКУВАННЯ МОЛОДІ У СОЦМЕРЕЖАХ (*Ладика О. В. Ярема О. Б.*)27

НАПРЯМ 2. КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ЧИННИК У ВИМІРІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

USING FICTION TO LEARN A FOREIGN LANGUAGE (*Бондаренко А. С.*)....30

ВИКОРИСТАННЯ МОВИ-ПОСЕРЕДНИКА В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ (<i>Гаврищак І. І. Проців О. Я.</i>)	32
КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (<i>Данильчук О. П.</i>)	34
КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ФАКТОР ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (<i>Дмитрук Х.А.</i>)	36
ГЕОПРОСТОРОВІ АСПЕКТИ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ У ЗАХІДНОМУ РЕГІОНІ УКРАЇНИ (<i>Задворний С. І.</i>)	39
DE L'ARGOT TRADITIONNEL AU FRANÇAIS CONTEMPORAIN DES CITES (<i>Коврак D.P. Pezhynska O. M.</i>)	43
FRANCOPHONIE: HISTOIRE ET MODERNITÉ (<i>Kosovych O.V.</i>)	45
MUSICAL ASPECT IN LEARNING ENGLISH (<i>Liuta S.A.</i>)	48
THE IMPACT OF COMMUNICATION WITH FOREIGNERS ON LEARNING ENGLISH (<i>Микуляк Т. В.</i>)	49
MÉTAPHORE DANS LES TEXTES POLITIQUES (<i>Нунта Т. І.</i>).....	51
FORMATION DES COMPETENCES LINGUISTIQUES EN APPRENTISSAGE DES NOMS PROPRES (<i>Пезжинська О.М.</i>)	52
КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ЧИННИК У ВИВЧЕННІ СЛЕНГОВИХ АНГЛІЗМІВ З ТОЧКИ ЗОРУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (<i>Перейма В. І.</i>)	53
DES DIFFÉRENCES CULTURELLES ENTRE LE CANADA ET LA France (<i>Рибка Ю. Р.</i>)	55
ТОЛЕРАНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ГУМАНІСТИЧНОЇ МОДЕЛІ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ (<i>Розлуцька Г.М., Іваничко І.І.</i>).....	57
НІМЕЦЬКОМОВНА ЛЕСІАНА (до 150-ліття Лесі Українки) (<i>Рокіцька Н. В.</i>).....	61
КУЛЬТОРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД У ВИМІРІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У СИСТЕМІ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ (на прикладі англійської та французької мов) (<i>Стаднік А.Р.</i>)	64

UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE (<i>Uhryn M. V.</i>)	67
A CULTURAL APPROACH TO THE STUDY OF PROVERBS AND SAYINGS AT ENGLISH CLASSES (<i>Fedirko K.B.</i>).....	68
КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (<i>Шайнюк Х.Ю.</i>).....	70
НАПРЯМ 3. КОГНІТИВНІ АСПЕКТИ ПОРІВНЯЛЬНОГО ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА, ТИПОЛОГІЧНОГО ТА ЗІСТАВНОГО МОВОЗНАВСТВА	
LE ROMAN «GERMINAL» DE ZOLA SOUS DES ANGLES DIFFÉRENTS DE LA CRITIQUE (<i>Bubniak R. A., Bubniak G. M.</i>)	72
НАРАТИВНИЙ ДИСКУРС У ТВОРЧОСТІ І. ФРАНКА (<i>Кебало М.С., Цепенюк Т.О.</i>).....	74
ПАРАДИГМА «ДИТИНА – ДИТИНСТВО – ДИТИННІСТЬ» У ЛІРИЦІ ЖАКА ПРЕВЕРА (<i>Куца О. П., Куца Л. П.</i>)	77
КОНТЕКСТ ПАРИЗЬКОЇ КОМУНИ ЯК КЛЮЧ ДО ІНТЕРПРЕТАЦІЇ АВТОРСЬКОЇ СТРАТЕГІЇ НОВЕЛИ МИКОЛИ ХВИЛЬОВОГО «Я (РОМАНТИКА)» (<i>Руденко М.І.</i>).....	80
PETER STEPHEN DU PONCEAU AND HIS STUDY OF AMERICAN INDIAN LANGUAGES (<i>Шонь О.Б.</i>)	83
НАПРЯМ 4. ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ ТА МІЖКУЛЬТУ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	
ЛІНГВОКУЛЬТУРНА СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ ПОЕТИЧНИХ ТВОРІВ ЛІНИ КОСТЕНКО АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ (<i>Вараніцька А.В.</i>).....	86
METHODS OF TRANSLATING IDIOMS (<i>Коновальчук С.А., Вирста Д.І.</i>).....	88
TYPES AND TRANSLATION OF ABBREVIATIONS (<i>Коновальчук С. А., Кіцак Т. В.</i>)	90
SHORTENING AS A PRODUCTIVE WAY OF WORD FORMATION IN MODERN ENGLISH (<i>Коновальчук С. А.</i>)	92

МІЖКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ (<i>Мартинюк Х.Є.</i>)	95
ГЛОБАЛІЗАЦІЯ. ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ ТА МІЖКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДУ (<i>Стасів О.І.</i>).....	98
КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ПЕРЕКЛАДУ АНТРОПОНІМІВ У ЦИКЛІ РОМАНІВ ДЖ. РОУЛІНГ «ГАРРІ ПОТТЕР» (<i>Шнак О. П.</i>).....	100
ПЕРЕКЛАД ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ ЯК ЗАСІБ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ (<i>Ягнич М. Є.</i>)	102
НАПРЯМ 5. СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ В МЕТОДИЦІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ І ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	
CRITICAL THINKING DEVELOPMENT IN ENGLISH LESSONS (<i>Бетлей В.А.</i>)	105
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВ (<i>Блащак В.І.</i>).....	107
MODERN LEARNING OF ENGLISH (<i>Борак А. І.</i>).....	109
СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В МЕТОДИЦІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (<i>Гарасим Ю. А.</i>).....	111
ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ (<i>Григорович В. Й.</i>)	114
СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ В МЕТОДИЦІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (<i>Гулик Т.С.</i>)	116
ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ «ДЕБАТИ» ДЛЯ ВДОСКО- НАЛЕННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ (<i>Деркач Г.С., Олендр Т.М.</i>).....	119
INNOVATIVE METHODS IN TEACHING ENGLISH (<i>Зубкевич О.Я.</i>)	122
THE ROLE OF VISUALITY IN ENGLISH LESSONS (<i>Кантицька І.В.</i>)	128
СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ В МЕТОДИЦІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ І ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ (<i>Крет Ю.В.</i>) ...	129

ЯК СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДОПОМАГАЮТЬ ВИВЧАТИ ІНОЗЕМНУ МОВУ В НАШ ЧАС (<i>Кушнір В.М.</i>).....	132
MODERN METHODS OF LEARNING ENGLISH (<i>Лісова З.В.</i>).....	134
PRACTICAL USAGE CHILDREN'S OPERAS AT EARLY AGE (<i>Любінська М.С.</i>).....	136
THE IMPORTANCE OF TEACHING VOCABULARY VIA TEXT (<i>Марковська М.В.</i>)	139
COMMUNICATIVE APPROACH IN LEARNING ENGLISH (<i>Masliukh I.B.</i>)...141	
ФАКТОР ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ ЯК ЗАСІБ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ ТА АКТИВІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ (<i>М'ясковський М.Є.</i>)	143
МЕТОД КАЛЛАНА ЯК НЕСТАНДАРТНИЙ СПОСІБ ФОРМУВАННЯ Й УДОСКОНАЛЕННЯ ІНОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ (<i>Нестерчук К.М.</i>)	146
EDUCATIONAL GAMES AS A METHOD OF LEARNING ENGLISH (<i>Pelts O.I.</i>).....	149
МОБІЛЬНІ ДОДАТКИ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (<i>Пендлишак С.І.</i>).....	150
L'IMPORTANCE DE LA MOTIVATION DES APPRENANTS DANS LE PROCESSUS DE L'APPRENTISSAGE DES LANGUES ÉTRANGÈRES (<i>Permyakova O.H., Nadia F.O.</i>).....	152
PECULIARITIES OF XXI CENTURY DISTANCE LEARNING DURING COVID TIME (<i>Plotnitska N.I.</i>)	154
WHAT ARE TIMES AND HOW OWN THEM (<i>Polshcha M.M.</i>)	155
СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ В МЕТОДИЦІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ І ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ (<i>Сава С.С.</i>)	157
ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ (<i>Савчук Т.С.</i>)	160
ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (<i>Сенчук О.І.</i>)	161

THE INTEGRATION OF MODERN PEDAGOGICAL CONCEPTS INTO THE PROCESS OF SCIENTIFIC COMMUNICATION (<i>Сокол М.О.</i>).....	163
ВПЛИВ СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ НА МЕТОДИКУ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (<i>Стаднік С.С.</i>).....	164
РОЛЬ СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ (<i>Тарнавська В.І.</i>).....	166
SONGS AND POEMS IN ENGLISH LESSONS IN ELEMENTARY SCHOOL (<i>Турчак Н.І.</i>).....	169
НАСТУПНІСТЬ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ СТУДЕНТІВ НЕЛІНГВІСТИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ (<i>Турчин А.І.</i>)	171
MAKING READING COMMUNICATIVE (<i>Faryna N.</i>)	174
THE USE OF INTERACTIVE EXERCISES AT ENGLISH LESSONS (<i>Fedor N.I.</i>).....	177
ÉLÉMENTS DE PSYCHOLOGIE EN COURS DE LANGUE ÉTRANGÈRE (<i>Цимбал І.</i>).....	179
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (<i>Шандригось А.В.</i>).....	181
FORMATION DE LA COMPÉTENCE MULTICULTURELLE DES ÉTUDIANTS (<i>Shevchuk O.G.</i>)	182
ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ (<i>Шеремета Л.П.</i>).....	185
INTERACTIVITY COMPONENT FOR LEARNING ENGLISH (<i>Shypitka H.O.</i>).....	187

Матеріали
III Міжнародної науково-практичної конференції

**«Франкофонія в умовах глобалізації і
полікультурності світу»**

25 березня 2021 р.

м. Тернопіль

Головний редактор:

Ольга Косович

Заступники головного редактора:

Мар'яна Сокол, Ірина Шундікова

Комп'ютерна верстка:

Олена Березовська

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
46027, м. Тернопіль, вул. М. Кривоноса, 2